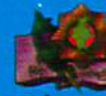

ဗုဒ္ဓ၏အနားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့်
လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်စစ်
ကေတုနန်းညွန့် နွယ်

ဗုဒ္ဓ၏အနားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့်
လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်စစ်
ကေတုနန်းညွန့် နွယ်

ဗေဒနာနိပါတ် - ဗုဒ္ဓ၏အနားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့် လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်စစ်

စာပေဝတ္ထု၊ ရတုကဗျာ
လင်္ကာပန်းပိုး၊ ရွာသွန်းမြိုးလျက်
အမျိုး၏ဂုဏ်၊ ဇာတိဂုဏ်
စာပေဂုဏ်ကိုမြှင့်တင်မည်။
နိုင်ငံ့ဂုဏ်ရည်စွမ်းဆောင်တည်။

ဒို့တာဝန်အရေးသုံးပါး

- * ပြည်ထောင်စု မပြိုကွဲရေး ဒို့အရေး
- * တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှု မပြိုကွဲရေး ဒို့အရေး
- * အချုပ်အခြာအာဏာ တည်တံ့ခိုင်မြဲရေး ဒို့အရေး

နိုင်ငံရေးဦးတည်ချက်(၄)ရပ်

- * နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်ရေး၊ ရပ်ရွာအေးချမ်းသာယာရေးနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး။
- * အမျိုးသားပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေး။
- * ခိုင်မာသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသစ် ဖြစ်ပေါ်လာရေး။
- * ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသစ်နှင့်အညီ ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော နိုင်ငံတော်သစ်တစ်ရပ် တည်ဆောက်ရေး။

စီးပွားရေးဦးတည်ချက်(၄)ရပ်

- * စိုက်ပျိုးရေးကိုအခြေခံ၍ အခြားစီးပွားရေးကဏ္ဍများကိုလည်း ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် တည်ဆောက်ရေး။
- * ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ် ပီပြင်စွာဖြစ်ပေါ်လာရေး။
- * ပြည်တွင်းပြည်ပမှ အတတ်ပညာနှင့် အရင်းအနှီးများ ဖိတ်ခေါ်၍ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် တည်ဆောက်ရေး။
- * နိုင်ငံတော်စီးပွားရေးတစ်ရပ်လုံးကို ဖန်တီးနိုင်မှုစွမ်းအားသည် နိုင်ငံတော်နှင့် တိုင်းရင်းသားပြည်သူတို့၏ လက်ဝယ်တွင်ရှိရေး။

လူမှုရေးဦးတည်ချက်(၄)ရပ်

- * တစ်မျိုးသားလုံး၏စိတ်ဓာတ်နှင့် အကျင့်စာရိတ္တမြင့်မားရေး။
- * အမျိုးဂုဏ်၊ ဇာတိဂုဏ်မြင့်မားရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ၊ အမျိုးသားရေးလက္ခဏာများ မပျောက်ပျက်အောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး။
- * မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ် ရှင်သန်ထက်မြက်ရေး။
- * တစ်မျိုးသားလုံး ကျန်းမာကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ပညာရည်မြင့်မားရေး။

ဗုဒ္ဓ၏အနားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့်
လက်ဝဲအောက်ခွယ်တော်စစ်

ကျေတုနန်းညွန့်နွယ်

နှိုင်းငုံ့ကရည် စာစဉ် (၂၇)

ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ်
 မျက်နှာဖုံးခွင့်ပြုချက်အမှတ်
 အကြိမ်
 ထုတ်ဝေသည့်ကာလ
 အုပ်ရေ
 တန်ဖိုး
 ထုတ်ဝေသူ

ပုံနှိပ်သူ

မျက်နှာဖုံးဒီဇိုင်း
 အတွင်းသရုပ်ဖော်
 ကာလာခွဲ

ဖြန့်ချိရေး

၄၉၇/၂၀၀၃ (၈)
 ၅၄၁/၂၀၀၄ (၉)
 ပထမအကြိမ်
 ၂၀၀၄ ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ
 ၁၀၀၀
 ၅၀၀ ကျပ်
 ဦးအုန်းမောင် (၀၃၇၉၄)

ဇွန်ပန်းပုံနှိပ်
 အမှတ် ၈၅၊ ၂၇ လမ်း၊
 ပန်းပဲတန်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။
 ကျော်ကျော်
 ကံကောင်း
 အယ်လ်ဖာ
 ၁၃၃/၁၃၇၊ ၄၁-လမ်း၊ ရန်ကုန်။
 နိုင်ငံ့ဂုဏ်ရည်စာပေတိုက်
 ၅၂၉-၅၃၁၊ ကုန်သည်လမ်း၊
 စာပေဗိမာန်၊ ရန်ကုန်မြို့။
 ဖုန်း-၇၂၅၅၃၀၊ ၃၇၄၅၃၂

မာတိကာ

ကိုယ်ရေးရာဇဝင်	၁၄
ဗုဒ္ဓ၏အနားလေးရစ်သပိတ်တော်	၁၇
အံ့ဖွယ်ရာ တန်ခိုးပြာဋိဟာပြတော်မူသည့်	
ဗုဒ္ဓ၏အနားလေးရစ်ရှိသော ကျောက်သပိတ်တော်	၁၉
ပထမအကြိမ် သပိတ်တော်တန်ခိုး ပြာဋိဟာပြခြင်း	၂၂
ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးတို့အား ဓမ္မစကြာတရားဦးဟောတော်မူခြင်း	၂၃
ဗုဒ္ဓ၏သပိတ်တော်တန်ခိုးပြခြင်း	၂၄
ဗုဒ္ဓ၏အနားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့် ညီတော်အားချွတ်ခြင်း	၂၇
ညီတော်နန္ဒမင်းသားလေးအား ကျွတ်စေသောသပိတ်တော်	၂၉
သရက်ဖြူပင်၌ တန်ခိုးပြခြင်း	၃၁
ဥတ္တရ ဂုရုကျွန်းသို့ ဆွမ်းခံကြွတော်မူခြင်း	၃၅
ဗုဒ္ဓသပိတ်၏ တန်ခိုးတော်	၃၆
သပိတ်တော်ကို လူတို့ကိုးကွယ်ရန်ရန်	
လူတို့လက်သို့ ချီးမြှင့်ခြင်း	၃၉
အဇာတသတ်မင်း၏ ဓာတ်တော်တိုက်	၄၁
ဗုဒ္ဓသပိတ်တော်နှင့် အသောကမင်း	၄၈
ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်ဘုရား၏ ဗျာဒိတ်တော်	၅၁
ဓာတ်တော်များရ၍ သာသနာပြုခြင်း	၅၂
စေတီပေါင်း ၈၄၀၀၀ တည်ခြင်း	၅၆
မာရ်နတ်မင်းနှင့် ရှင်ဥပဂုတ္တတန်ခိုးတော်	၅၈

လင်္ကာဒီပသို့ သပိတ်တော်ပင့်ခြင်း	၇၀
ဗျာဒိတ်တော်	၇၁
ရှင်မဟိန္ဒထေရ်သာသနာပြုခြင်း	၇၃
မင်းကြီး အသိဉာဏ်ရှိ- မရှိမေးခြင်း	၇၄
ဒီပ ပသာဒကကျွန်းလုံး ကြည်ဖြူညွတ်ရသူ	၇၈
အတိတ်ထူး နိမိတ်ထူးကြီးများ	၇၉
ဘုရားရှင်အာဏာစက်အတွင်းမှာနေလိုသူ	၈၃
ဗုဒ္ဓ၏ သပိတ်တော်အစ ပြန်လည်ပေါ်လာခြင်း	၈၅
သပိတ်တော်ပွား	၈၈
သပိတ်တော်ကို ဖူးခဲ့ရသူ ဖာဟိယန်	၉၀
ဘာမိယန်မြစ်ဝှမ်း သာသနာတော်	၁၀၀
သပိတ်တော်၏ရေအလှူ	၁၀၂
ဗုဒ္ဓ၏စွယ်တော် အံတော် သွားတော်သမိုင်း	၁၀၉
လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်မြတ် ဒေသစာရိစတင်ချီ	၁၁၂
သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ ဗုဒ္ဓ၏အနားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့်	
စွယ်တော်စစ် မြန်မာပြည်သို့ ကြွရောက်လာခြင်း	၁၂၃
သာသနာပြု စခန်းဆီလှမ်းကြွချီ	၁၂၉
သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ စွယ်တော်ပွားကြွခြင်း	၁၃၅
ဗုဒ္ဓ၏ စွယ်တော်စစ်မြတ် ကြွတော်မူပြီ	၁၃၉
ဟံသာဝတီ ဘုရင်သစ်	၁၄၆
သပိတ်တော်နှင့် စွယ်တော် အင်းဝသို့ကြွခြင်း	၁၄၉
ဘုရင့်နောင်မင်းတရားကြီး ကိုးကွယ်တော်မူပုံ	၁၅၁

ကျယ်ကျေးဇူးကုဇာဝဠ

ကျွန်မသည် တောင်ငူမြို့ အမှတ်(၁)အထက်တန်းကျောင်း၊ အင်္ဂလိပ်စာအထူးပြုဆရာကြီး ဦးကျင်စိုး+ဒေါ်မြလေး၏သမီး မခင်ကြည် ဖြစ်ပါသည်။ ဖေဖေသည် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးမဖြစ်မီက တောင်ငူမြို့ အမျိုးသားအထက်တန်းကျောင်းတွင် ဆရာကြီးဦးဖိုးကွန်း(ဗိုလ်မှူးဖိုးကွန်း)နှင့်အတူ အမျိုးသားအထက်တန်းကျောင်းကို မှတ်တမ်းတင်လောက်အောင် ပြုစုခဲ့ပြီး စကောလားရှစ်များ ရစေခဲ့ပါသည်။ ဆရာတပည့်များ ညီညွတ်စွာဖြင့် မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်တွေ မွေးပေးခဲ့ပါသည်။ ကျွန်မသည် ထိုကျောင်းမှာပင် နေခဲ့၍ ရာဇဝင်သင်ချိန်၌ စိတ်ပါဝင်စားခဲ့ပါသည်။ အိမ်တွင် ဖေဖေသည် ဥပုသ်နေ့တိုင်း ဘာသာရေးစာပေများနှင့် ဗုဒ္ဓဝင်များကို သင်ပေးခဲ့၍ ယခုတိုင် မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်နှင့် ဘာသာရေးကို လေးစား၍ ကိုယ့်လူမျိုးဘာသာကို လေးစားခဲ့ပါသည်။

၁၉၅၀ခုနှစ်တွင် တောင်ငူမြို့ သစ်တောအရေးပိုင်ရုံး၌အလုပ်ဝင်၍ ၁၉၈၃ခုနှစ်အထိ (၃၃)နှစ်တာဝန်ထမ်းခဲ့ပါသည်။ ရုံးအုပ်ဘဝနှင့်ပင်စင်ယူခဲ့ပါသည်။ ၁၉၅၂ခုနှစ်မှာ တောင်ငူမြို့၊ဝေဠုဝန်သာသနာရိပ်သာ၌ တရားဝင်

အားထုတ်ခဲ့ရာ ဗုဒ္ဓညွှန်ကြားချက်များကို သဘောပေါက်ကြည်ညိုပြီး ၎င်း
ရိပ်သာအလုပ်အမှုဆောင်အဖွဲ့၌ အတွင်းရေးမှူးအဖြစ် နှစ်ပေါင်း(၄၀)ခန့်
ဝေယျာဝစ္စတွေ ဆောင်ရွက်ရင်း ကိုယ်တိုင်လည်း အားထုတ်အများကိုလည်း
ဆွဲဆောင်ကာ အကူအညီပေး၍ ယောဂီထိန်းလုပ်ခဲ့ပါသည်။ ၎င်းအပြင် ဗုဒ္ဓ
ဘာသာမြန်မာသီလရှင်များဦးစီးသော မိဘမဲ့အမျိုးသမီးကလေးများစောင့်
ရှောက်ရေးကျောင်းများတွင် သီလရှင်ဆရာကြီးများနှင့်တွဲ၍ ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါ
သည်။ တောင်ငူ၊မန္တလေး၊လွိုင်ကော်၊ချောင်းဦးကျောင်းများတွင် အကူအညီ
ပေးခဲ့ပါသည်။ ၁၉၉၂ခုနှစ်တွင် မြတ်မင်္ဂလာစာစောင်တွင် မိဘမဲ့မိန်းကလေး
ငယ်များစောင့်ရှောက်ရေးကျောင်း ဆောင်းပါးကို ရေးပို့လိုက်ရာ ရပ်ဝေးရပ်
နီးနှင့်နိုင်ငံခြားမှ အလှူငွေများ မြောက်မြားစွာ ပို့လှူကြပါသည်။ မြတ်
မင်္ဂလာ၌ လစဉ်အလှူငွေများကို ဖော်ပြခဲ့၍ ဆယ်နှစ်ခန့်ရှိသောအခါ အခြား
မိဘမဲ့ကျောင်းများပါ တိုးလာ၍ (၁၂)ကျောင်း၌ ရန်ပုံငွေများ ရကြပါသည်။
ဤဆောင်းပါးရေးလိုက်၍ အလှူငွေများကို သိန်းချီရသလို လူကိုယ်တိုင်
နိုင်ငံခြားမှလာ၍ လိုအပ်သော ရေစက်၊မီးစက်၊အဆောက်အဦများ ဆောက်
လုပ်ပေးကြသဖြင့် ကျွန်မမှာ လွန်စွာဝမ်းသာကြည်နူးရပါသည်။ ဆောင်းပါး
လေးတစ်စောင် ရေးလိုက်ရသည့်အတွက် အကျိုးများပုံကို ဝမ်းသာရပါသည်။
သို့အတွက် ဆက်လက်၍ ရာစုဝင် ဗုဒ္ဓဝင်စာများကို ရေးလိုသည့်ဆန္ဒရှိလာ
ပါသဖြင့် စာအုပ်များကို ရှာဖွေစုဆောင်းခဲ့ပါသည်။ သို့ပါ၍ ၁၉၉၂ခုနှစ်မှာ
ပင် စတင်ရေးသားပြုစုခဲ့ပါသည်။ အထူးသဖြင့် စစ်ကိုင်းကောင်းမှုတော်
ဘုရားကြီးသမိုင်းနှင့်ဆင်ဖြူများရှင် ဘုရင့်နောင်၏ဇာတ်အမှန်တို့နှင့် ဒုတိယ
မြန်မာနိုင်ငံတော်တည်ပြီး သာသနာပြုခဲ့ပုံများကို ပြည်သူများသို့ တင်ပြလို
ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ကြိုးစားပြီး စုဆောင်းရေးသားခဲ့ရာမှ ယခု ၂၀၀၄ခုနှစ်မှ စာအုပ်
ဖြစ်လာပါတော့သည်။ စာအုပ်ထုတ်လုပ်ရန်နှင့် ပုံနှိပ်ရေးဖြစ်မြောက်ရန်ကို

အကူအညီပေးကြသည့် မိတ်ကောင်းဆွေကောင်းများကို တွေ့ရှိရပြီး ဦးခင်
မောင်အေး(C.B Bank)မှ ငွေကြေးထုတ်ကာ စာအုပ်ထုတ်လုပ်မည်ဟု တာဝန်ခံ
အကူအညီပေးသဖြင့် အောင်မြင်ရ၍ များစွာဝမ်းသာကျေးဇူးတင်ရပါတော့
သည်။ ယခုအသက်(၇၇)နှစ်ရှိသော်လည်း စာရေးတုန်း၊ဖတ်တုန်းပင် ရှိနေ
ပါသည်။ တိုင်းပြုပြည်ပြု သာသနာပြု၍ ကိုယ့်တိုင်းပြည် ကိုယ့်လူမျိုး၊ကိုယ့်
ဘာသာ၊ကိုယ့်ယဉ်ကျေးမှုတွေကို လေးစားစွာထိန်းသိမ်းကြရန်နှင့် လူငယ်လူ
ရွယ်မျိုးဆက်သစ်တွေကို ကိုယ့်လူမျိုးယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်တွေကို လက်
ဆင့်ကမ်း ထိန်းသိမ်းကြစေလိုသောဆန္ဒဖြင့် တင်ပြအပ်ပါသည်။

(မြန်မာလူမျိုးတို့၏ နှလုံးရည် လက်ရုံးရည်၊ ဇာတိမာန်၊ ရဲရဲနီတဲ့
သတ္တိ၊ ကတိသစ္စာကိုစောင့်ပုံများအား နှောင်းလူငယ်များ အားကျအတုယူ
နိုင်ကြပါစေတည်း)

အမျိုးကိုချစ်ကြပါ၊ ဘာသာကို လေးစားကြပါ၊

မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုကို ထိန်းသိမ်းကြပါ။

ကေတုနန္ဒြေနှင့်နှယ်

တောင်ငူမြို့

စစ်ကိုင်းမြို့ ကောင်းမှုတော်စေတီ

စတုမဟာရာဇ် နတ်မင်းကြီးလေးပါး ပဲနောက်အဆင်းရှိသော
ကျောက်သပိတ်လေးလုံးကို မြတ်စွာဘုရားထံ လှူဒါန်းပုံ

မြတ်စွာဘုရားလက်တော်ဖြင့် သပိတ်လေးလုံးကိုဆင့်လျက်
အဝိဋ္ဌာန်ပြု၍ နှိပ်လေလျှင်

အနားလေးရစ်ရှိသော တစ်လုံးတည်းသော သပိတ်တော် ဖြစ်လာပုံ

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာတော်

နမောတဿ ဘဂဝတော ဓရဗတော သမ္ဘာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

ဗုဒ္ဓ၏အနားလေးရစ်သပိတ်တော်

ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားသခင် စတုမဟာရာဇ်နတ်မင်းကြီးလေးပါး အလှူဦးလှူသော အနားလေးရစ်ရှိ 'ကျောက်သပိတ်တော်'သည် မြတ်စွာဘုရားသခင် ကိုယ်တော်တိုင် ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်ခံခါနီးဆဲဆဲတွင် လူတို့ကိုးကွယ်ရန်ကြစေရန် လူတို့၏လက်သို့ ကိုယ်စားတော်အဖြစ် ပေးအပ်ခဲ့သည်မှာ 'ယခုအခါတွင် ဘယ်မှာကိန်းဝပ်တော်မူနေပါသနည်း'ဟူ၍ သိလိုပါသဖြင့် ရှာဖွေလေ့လာခဲ့ရာ မှန်နန်းရာဇဝင်တော်ကြီးတွင် 'မြန်မာပြည်သို့ ဗုဒ္ဓ၏အနားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့် လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်စစ်မြတ်သည် ဓာတ်တော်မွေတော်မှာ ဆံတော်ရှစ်ဆူနှင့်တကွ ဟံသာဝတီဆင်ဖြူများရှင် ဘုရင့်နောင်မင်းတရားကြီးလက်ထက်တော်သို့ သီဟိုဠ်ကျွန်း(သီရိလင်္ကာ)ဓမ္မပါလမင်းက သီဟိုဠ်ကျွန်း(သီရိလင်္ကာ)၌ သာသနာတော်ပြုပေးပါရန် အကူအညီတောင်းစဉ်က ဆက်သလာသော'အကြောင်း ပါရှိပါသည်။

၎င်းအပြင် တိုက်တိုက်ဆိုင်ဆိုင် ပညာရှင်ကြီးများ ရေးမှတ်ထားခဲ့သော စာအုပ်ဟောင်းများမှ ဗုဒ္ဓပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်ပြီးနောက် ဗုဒ္ဓ၏သပိတ်တော်ကို လူတို့အား ကိုးကွယ်ရန် ပေးထားခဲ့ပုံနှင့် ယခုတိုင် အဆင့်ဆင့်ကိုးကွယ်ပူဇော်ကြပုံကို တွေ့ရပြန်သောအခါ လွန်စွာဝမ်းသာမိပြန်သည်။ ထိုမှတဖန် တောင်ငူရာဇဝင်ကြီးနောက်ပိုင်း၌ 'မြန်မာပြည်သို့ ကြွရောက်လာပြီးနောက် ယနေ့တိုင်ပင် ပြည်သူလူအများ ပူဇော်ကိုးကွယ်ခွင့်ရစေရန် မြန်မာပြည်၌ ကိန်းဝပ်ခံပါယ်နေတော်မူကြောင်း'ကိုပါ အစ၊အလယ် ပြည့်စုံစွာ ဖတ်ရှုရပါသဖြင့် ကွင်းဆက်များကို တစ်ပါတည်းစုပေါင်းကာ မိမိကဲ့သို့ပင် အများပြည်သူတို့ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ သဒ္ဓါကြည်ညိုဖူးစေခြင်း၊ ပုံတော်ကို ဂုဏ်တော်ထင်နိုင်အောင် အာရုံထားစေခြင်းနှင့် မဖတ်ရသေးသောသူများ ဖတ်

၁၈ ဗုဒ္ဓ၏ အနားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့်လက်ဝဲအောက်ခွယ်တော်စစ်

မှက်သိစေချင်ခြင်း၊ ဖတ်ပြီးသားသူများ ထပ်မံသတိရကြည်ညိုဖွားများစေနိုင်ပါသဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဤစာအုပ်မှတစ်ဆင့် နောင်လာနောက်သားများ သိရှိကြည်ညိုနိုင်စေရန် လက်ဆင့်ကမ်းထိန်းသိမ်းသွားစေလိုခြင်းများကြောင့် ပြန်လည်စုပေါင်း၍ တပေါင်းတည်း တင်ပြရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အနားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့် ဗုဒ္ဓ၏လက်ဝဲအောက် ခွယ်တော်စစ်ပါ မြန်မာပြည်သို့ ကြွရောက်တော်မူခဲ့ပြီး အဆုံးသတ်တွင် ကိန်းဝပ်စံပါယ်တော်မူသောဌာနကိုပါ ရေးသားဖော်ပြပါမည်။ အနားလေးရစ်သပိတ်တော်သမိုင်းနှင့် လက်ဝဲအောက်ခွယ်တော်သမိုင်း စာအုပ်အဆုံးတွင် ရေးသားဖော်ပြပါမည်။ စောင့်မျှော်တော်မူကြပါရှင်။

စေါ်ခင်ကြည်

သေဠုဝန်ထောက်

ထေရုပထိ၊ ထောင်ငူမြို့၊

ဝိနသာသနံ ခိရံ ထိဋ္ဌတု
 ဒုပ္ပတိရူပံ ထိတိပြာဠိဟာပြတေဟိဿဉ္စိ
 ဗုဒ္ဓ၏အနားလေးရစ်ရှိသော ကျောက်သိပ်တိတေဟိ

ပုဗ္ဗနိဝါသရွှေဉာဏ်တော်၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုရွှေဉာဏ်တော်၊ အာသဝက္ခယရွှေဉာဏ်တော်၊ သဗ္ဗညုတရွှေဉာဏ်တော်တို့ ရရှိအောင်မြင်တော်မူပြီးသော အနန္တဂုဏ်တော်ရှင် ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားသခင်ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးသည် သက္ကရာဇ် ၁၀၃-ခုနှစ်၊ ကဆုန်လပြည့် ဗုဒ္ဓဟူးနေ့အကုန် နေအရုဏ်တက်သည်နှင့်တပြိုင်နက် လောကသုံးပါး၏ အထွဋ်အထိပ် ဘဝိဿရ ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိတော်မူသည်။

ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးနောက် ဘုရားရှင်တို့၏ဓမ္မတာအတိုင်း ခုနစ်ဌာနတို့တွင် တစ်ဌာနတွင် ခုနစ်ရက်ကြာမျှဖြင့် (၄၉)ရက်တိတိ သတ္တသတ္တာဟစံတော်မူသည်။ (၁) ရွှေလွင်တော်ဂသတ္တာဟ၊ (၂) အနိမိသသတ္တာဟ၊ (၃) ရတနာစင်္ကြံ ရတနာစက်မသတ္တာဟ၊ (၄) ရတနာရွှေအိမ် ရတနာဃရသတ္တာဟ၊ (၅) အဓပါလညောင်ပင်၊ (၆) မုစလိန္ဒရေအိုင်၊ (၇) လင်းလွန်းပင် ဤခုနစ်ဌာနတို့၌ ('ဈာန်သုခ'၊ 'မလသုခ'တို့ဖြင့်သာ (၄၉)ရက် ကာလပတ်လုံး လွန်တော်မူ၏။) ရက်စေ့သော အရုဏ်တက်အချိန်၌ မြတ်စွာဘုရားသည် မျက်နှာတော်သစ်လိုသော နှလုံးတော်ဖြစ်သည်ကို သိကြားမင်းသိ၍ ကြဇုသီး၊ ကွန်းရိုးဒန်ပူ၊ အနဝတတ်ရေတို့ကို ကပ်လှူလာလေသည်။ မျက်နှာတော်သစ်ပြီးသော် မဟာဓာမိပင်မှ အလံ(၄၀)ကွာ လင်းလွန်းပင်ရင်း၌ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ ထိုင်နေတော်မူစဉ် ရာမညတိုင်း၊ ဥက္ကလာဇနပုဒ် ပေါက္ခရာဝတီမြို့မှ တဖုဿနှင့်ဘလ္လိက ကုန်သည်ညီနောင်တို့က ဘုရားပွင့်တော်မူနေပြီဖြစ်

ကြောင်းကို နတ်တို့ညွန့်ပြောဆိုသဖြင့် ကြွက်ကျစ်မုန့်၊ ပျားဆုပ်မုန့်၊ ပျားရည်စသည်တို့ကို ယူဆောင်ကာ လာရောက်ကပ်လှူကြရာဝယ် 'အလှူခံစရာ မည်သည့်ဝတ္ထုပစ္စည်းဖြင့် လျှော်ကန်အံ့နည်း၊ နောင်တော်ဘုရားတို့သည် အဘယ်ဝတ္ထုဖြင့် အလှူခံသနည်း' ဟု ဆင်ခြင်ရှုတော်မူသော် ရှေးရှေးနောင်တော်ဘုရားတို့သည် 'သပိတ်'တော်ဖြင့် အလှူခံတော်မူကြသည်ကို မြင်တော်မူသဖြင့် (သပိတ်တော်)ကို အောက်မေ့လျက် ထိုမုန့်ဆွမ်းကို ခံလိုသောအကြံ ဖြစ်လေသော် စတုမဟာရာဇ်နတ်မင်းကြီးလေးပါးတို့သည် ဣန္ဒနီလာကျောက် ညိုဖြင့်ပြီးသော သပိတ်လေးလုံးကို ကပ်လာကြ၏။ ဘုရားသခင်သည် ထိုသပိတ်ကို လက်မခံချေ။ ယင်းသို့ခံယူတော်မမူသော် ပဲနောက်အဆင်းရှိသော ကျောက်သပိတ်လေးလုံးကို လှူကြပြန်သည်။

ထိုကျောက်သပိတ်လေးလုံးကို လက်ခံတော်မူလျက် 'လေးလုံးသော သပိတ်တို့ကို အဓိဋ္ဌာန်ပြု၍ ဆင့်ပြီးသော် နိပ်လျှင် အနားလေးရစ်ရှိသော တစ်လုံးတည်းသော သပိတ်တော်ဖြစ်လာသဖြင့်' ထိုသပိတ်တော်နှင့် ဆွမ်းဦးကို အလှူခံတော်မူလေသည်။ (အဖိုးထိုက်ရတနာပစ္စည်းများသည် ရဟန်းတို့နှင့် မအပ်စပ်၊ နောင်သောအခါ ရသေ့၊ ရဟန်းတို့ သုံးစွဲခြင်းဖြင့် ကိုယ်ကျင့်တရားများ ညှိုးမွမ်းစေအံ့သော အန္တရာယ်မြင်ပြီးဖြစ်၍ လက်ခံတော်မမူခြင်းဖြစ်သည်)

ကုန်းဘောင်ခေတ် စွယ်စုံကျော်ထင်ကျမ်း၌ ကျည်းကန်ရှင်ကြီး မေးမြန်းချက်ကို ကျီးသဲလေးထပ်ဆရာတော် ဖြေထားသည်မှာ-

(မေး) “သပိတ်လေးလုံး လက်နှင့်ပုံး
တစ်လုံးတည်းဖြစ် ဘယ်နေ့တည်း”
“နတ်လေးယောက်လုံး လှူစည်းရုံး
မြင့်ဆုံးဘယ်နတ် သပိတ်တည်း”

ဗုဒ္ဓ၏ အနားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့်လက်ဝဲအောက်ခွယ်တော်စစ် ၂၁

(၆၅) “လောကပါလ နတ်မင်းကြီးလေးပါး သပိတ်တော်ကို လှူသောနေ့မှာ ဝါဆိုလဆန်း ငါးရက်နေ့ဖြစ်ပါသည်။
နောက်ဆုံးရောက်သော ကုဝေရ နတ်မင်းကြီး၏ သပိတ်
ဖြစ်ပါသည်။

ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားသခင်ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးသည် ဘုရားဖြစ်
တော်မူသောနေ့မှစ၍ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုအံ့သောအချိန်ထိ ထို‘အနားလေးရစ်သပိတ်
တော်’ကိုသာ အသုံးပြုတော်မူပါသည်။ (၄၅)ဝါကာလပတ်လုံးတွင် သတ္တဝါ
အများအား ကောင်းကျိုးချမ်းသာဖြစ်စေရန် လှည့်လည်ချီးမြှင့်ရာတွင်လည်း
ကောင်း၊ ဆွမ်းတော်အလှူခံရာတွင်လည်းကောင်း၊ တန်ခိုးပြာဋိဟာပြတော်
မူသောအခါများတွင်လည်းကောင်း၊ တရားဟောတော်မူရာတွင်လည်းကောင်း
ကြိမ်ဖန်များစွာ အခါခါထုတ်ဖော်ရှည်ညွှန်းပြဆိုသည့်အခါတွင်လည်းကောင်း
နတ်မင်းကြီးလေးပါးလှူသော အနားလေးရစ်ဖြင့်ပြီးသော ‘သပိတ်တော်’ဟု
အခါများစွာ ကြိမ်ဖန်များစွာ အသုံးပြုတော်မူခဲ့သည်။ ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်အံ့ဆဲဆဲ
နောက်ဆုံးအချိန်ထိ သောက်တော်ရေကြည်ကို ထိုသပိတ်တော်ဖြင့်သာ သုံး
ဆောင်တော်မူသည်။ ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်ပြီးသည့်နောက် လူအများအပေါင်းတို့
အား ကိုးကွယ်ရန် ကျန်ရစ်စေသော ‘သပိတ်တော်’သည်လည်း ယင်းသပိတ်
တော်ပင် ဖြစ်လေသည်။ နောက်ထပ် မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်ကမှ ဗုဒ္ဓ
ရှင်တော်မြတ်ဘုရားအား သပိတ်တော်လှူသည်ဟူ၍ မတွေ့ရပေ။

မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ သပိတ်တော်ကို အသုံးပြုခဲ့ပုံများနှင့် ပရိ
နိဗ္ဗာန် စံဝင်ပြီးနောက် လူနတ်ဗြဟ္မာအပေါင်းတို့ကို အံ့ဖွယ်တန်ခိုးပြာဋိဟာ
ပြတော်မူသည့်အကြောင်းအရာများကို ရေးသားဖော်ပြပါအံ့။

ပထမအကြိမ် သပိတ်တော်တရားပြောပြခြင်း

သုံးလောကထွဋ်ထား သဗ္ဗညုတရှင်တော်မြတ်ဘုရားသည် နတ်ဗြဟ္မာ အပေါင်းတို့က လျှောက်ထားတောင်းပန်ကြသဖြင့် လူနတ်ဗြဟ္မာသတ္တဝါ အပေါင်းတို့အား အပါယ်တံခါးပိတ်၍ နိဗ္ဗာန်တံခါးပွင့်စေသောငှာ ကျွတ် ထိုက်သောသူတို့အား ‘တရားရေအေး အမြိုက်ဆေးကို တိုက်ကျွေးမည်’ဟု ပဋိညာဉ်ပေးတော်မူပြီးသော် ဗာရာဏသီ မိဂဒါဝုန်တောအုပ်ဆီသို့ ကြွတော် မူသည်။

မိဂဒါဝုန်တော၌ ကျေးဇူးရှိပေဖူးသော ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးတို့အား တရား ဦးဟောအံ့ဟု ကြံစည်၍ ကြွတော်မူရာ လမ်း၌ဥပကအမည်ရှိသော တက္ကဒွန်း နှင့် တွေ့ကြသည်။ ထိုတက္ကဒွန်းက “ငါ့ရှင် သင်၏ဣန္ဒြေတို့သည် နှစ်လို ကြည်ညိုဖွယ်ရှိပေသည်။ သန့်ရှင်းစင်ကြယ် သပ္ပာယ်လျက် ပြည့်ဖြိုးအေးမြ ဖြိုးဖြိုးပြက်ပြက်မျှ ထွန်းတောက်ပသည့် အရောင်းလည်းရှိပေ၏။ အဘယ် သူကို ရည်မှန်းလျက် ရဟန်းပြုဘိသနည်း”၊ “သင်ကား အဘယ်အမည်ရှိ သနည်း”ဟု မေးသော် စောဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားက “ချစ်သားဥပက-ငါကား ကိလေသာရန်ကို နှိမ်နင်းဖျက်ဆီး၍ တည်သဖြင့် အလုံးစုံ ဘုံသုံးပါး၌ဖြစ် သော တရားအပေါင်းကို သိတော်မူ၍ တောဘူမက ဓမ္မစပ်သိမ်းတို့၌ ကပ်ငြိ ခြင်းမှ ကင်းတော်မူ၏။ အလုံးစုံသော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ပယ်ရှားစွန့် ခွာ၍ တဏှာ၏ကုန်ရာ နိဗ္ဗူတာအောင်ဘုံကို အာရုံပြုဘိသဖြင့် ကိလေသာ အပေါင်းတို့မှလွတ်၏။ ချစ်သား ဥပက-စတုဘူမက ဓမ္မအလုံးစုံကို အလို လိုသာ ငါသိတော်မူရကား လောကသုံးပါး၌ ထင်ရှားပြစရာ ငါ့ဆရာသည် အဘယ်မှာ ရှိတော့အံ့နည်း။ ငါ့အမည်ကား ငါးပါးသောမာရ်ကို ပယ်လှန် အောင်ဘိ၍ ‘အနန္တဓိန’မည်သတည်း”ဟု ဟောတော်မူ၏။

ဥပကကြီးသည် “အသင်ဂေါတမ၊ ဟုတ်ပေရာ၏။ သို့ရာတွင် သင်ကား ယခုအခါ ဘယ်သို့ကြံဆနည်း”ဟု မေးပြန်လေသော် ‘ဇုဗ္ဗိယဥပက သမုဒ္ဒရာ ဂင်္ဂါသံလုံးမျှ ပွင့်တော်မူကြကုန်သောဗုဒ္ဓတို့ဓမ္မတာ ‘ဓမ္မစကြာ’ဟု သော တရားစည်ကြီးကို တီးတော်မူခြင်းငှာ ဗာရာဏသီပြည်အနီး မိဂဒါဝန် တောအုပ်ကြီးဆီသို့ ငါကြွတော်မူအံ့”ဟု မိန့်တော်မူလေသော် “ဟုပယျ အာဝုသော ငါ့အရှင် ဟုတ်ပေရာ၏”ဟုသော စကားကိုဆိုလျက် ခေါင်းညိတ် ပြီးလျှင် ခရီးလွဲ၍ ဝင်္ဂမည်သော နေပုဒ်သို့ သွားလေ၏။

ရင်းနောက် ဥပကသည် ဘုရားရှိရာ သာဝတ္ထိပြည် ဧတဝန်ကျောင်း တော်သို့ကြွ၍ ရဟန်းပြုပြီး တစပဉ္စက ကမ္မဋ္ဌာန်းကို ပေးတော်မူရာ ဥပက ရဟန်းသည် လွန်စွာကြိုးစားအားထုတ်သဖြင့် အနာဂါမ်မိဖိုလ်၌တည်ပြီးမှ အသက်အတိုင်းနေက စုတေခဲ့သော် ‘အဝိဟာရဘုံ’၌ ပဋိသန္ဓေနေလေ၏။ ထိုဘုံ၌ဖြစ်သောခဏ၌ပင် အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်တော်မူလေ၏။

(မဟာဗောဓိနှင့် ဗာရာဏသီပြည်ကား တစ်ဆယ့်ရှစ်ယူဇနာ ကွာ လေသည်။ ရှေးဘုရားတို့ ဓမ္မစကြာကိုဟောခြင်းငှာ မိဂဒါဝန်သို့ ကြွသော် ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ကြွကုန်၏။ ငါတို့၏ဘုရားသခင်မှာ ဥပက၏ အနာဂါမ် ဖြစ်လတ္တံ့သော ဥပနိဿျ ကိုရည်၍ ခြေဖြင့်ကြွတော်မူကာ အပင်ပန်းခံတော် မူရာသည်)

ပစ္ဆိမိဗ္ဗိတိယေား ဓမ္မစကြာတရားဗြဟ္မာတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် မိဂဒါဝန်တောသို့ ဝင်ရောက်တော်မူသည် တွင် ပဉ္စဝဂ္ဂါငါးဦးတို့က အဆေးမှကြွလာသော မြတ်ဗုဒ္ဓကိုမြင်လျှင် “ရှင်ကြီး ဂေါတမသည် ဘုရားအဖြစ်သို့ ရဲလုံခြင်းငှာ ဒုက္ကရစရိယာကိုကျင့်သည်၊ ဘုရားမဖြစ်မီတွင်ပင် ဤအကျင့်မှထွက်၍ ဆွမ်း၊ သင်္ကန်း၊ ကျောင်းများရ

အောင်ရှာလျက် မြို့ရွာအရပ်ရပ်သို့လှည့်လည်သည်။ အကျင့်ပျက်သောသူဖြစ်သည်။ ဓရီးဦးကြိုဆိုခြင်း၊ နေရာခင်းခြင်း၊ သောက်ရေ သုံးရေ တည်ထားခြင်း စသော ဝတ်တို့ကို မပြုလုပ်လင့်"ဟု အချင်းချင်း ကတိကဝတ်ထားကြသည်။ ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးတို့၏အနီးသို့ ဗုဒ္ဓရောက်လာသောအခါ ပဉ္စဝဂ္ဂါးဦးအချင်းချင်း ကတိကဝတ်မတည်နိုင်တော့ဘဲ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ဘုန်းတော်ကြောင့် စိတ်နှလုံးယိုင်ယိမ်း တုန်လှုပ်လာကြကာ တစ်ဦးက 'သပိတ်တော်'ကို လှမ်းယူသည်။ တစ်ဦးက 'သကန်းတော်'ကို လှမ်းယူသည်။ အချို့က ခြေဆေးရေ တည်လင့်သည်။ တစ်ယောက်က နေရာထိုင်ခင်းကို ခင်းလင့်သည်။ ထိုအချက်တို့ကို ထောက်၍ မြတ်ရှင်စောဗုဒ္ဓသည် မိဂဒါဝန်သို့ကြွတော်မူသည့်အချိန်မှစ၍ နတ်မင်းကြီးလေးပါးလှူသော 'အနားလေးရစ်သပိတ်တော်'စတင်ဆောင်ယူပြီးဖြစ်ကြောင်း ပထမဦးဆုံးအချိန်အဖြစ် ထင်ရှားဖြစ်လေသည်။

ဗုဒ္ဓ၏သပိတ်တော် ထိန်းသိမ်းခြင်း

ကပ္ပါသိကတောအုပ်ကြီးအတွင်း ဘဒ္ဒဝဂ္ဂီမင်းသား ညီနောင်သုံးကျိပ်တို့အား တရားထူးတရားမှန်ကို ပြသတော်မူပြီးနောက် ဗုဒ္ဓသည် ဥရုဗေလတောအုပ်၌ ဥရုဗေလကဿပ၊ နဒီကဿပ၊ ဂယာကဿပ စသော ရသေ့ညီနောင်သုံးဦးနှင့်တကွ ရသေ့ပေါင်းတစ်ထောင်ကို တန်ခိုးပြာဋိဟာ ပြတော်မူ၍ အကျွတ်တရား ရစေရာတွင် ပထမဦးစွာ ဥရုဗေလကဿပနှင့်တွေ့တော်မူသောအခါ အနားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့် တန်ခိုးပြာဋိဟာ ပြတော်မူသည်ကို ဗုဒ္ဓဝင်၌ အကျယ်တဝင့်ပြဆိုထားသည်။

ဥရုဗေလကဿပရသေ့တို့၏အကျင့်မှာ ကိလေသာကုန်ခမ်းအောင် ပင်ပန်းစွာ ကစား၍ ရေငုပ်၊ ကြိုးခုန်၊ မီးကင်၊ ဝယ်ခုပ် စသည့်အမှုကို ပြုလုပ်သောသူတို့တည်း။ ဗုဒ္ဓသည် ဥရုဗေလရသေ့ကဿပ၏ ကျောင်းသစ်ခံး

ကေတုနန်းညွန့်ဇွယ်

သို့ ကြွရောက်တော်မူပြီးလျှင် ဥရုဓလကဿပရသောကို“အို-ရှင်ကဿပ၊ သင့်အား အကယ်၍ ဝန်မလေးခဲ့ပါမူ သင်၏မီးတင်းကုပ်၌ ယနေ့တစ်ည တာမျှ ငါဘုရား သိတင်းသုံးနေထိုင်လိုပါသည်”ဟု ခွင့်ပန်စကား မိန့်ကြား တော်မူသည်။

ဥရုဓလကဿပက “အို-ရဟန်းကြီး၊ ကျွန်ုပ်အတွက် တာဝန်လေး မူမရှိပါ။ အထူးမှာကြားလိုသည်ကတော့ ဤမီးတင်းကုပ်၌ ကြမ်းတမ်းလှ၍ တန်ခိုးကြီးမားလျက် ထက်မြက်လျင်မြန်ပြင်းထန်သည့် အဆိပ်ရှိသော နဂါး မင်းကြီးရှိပါသည်။ ထိုနဂါးမင်းသည် သင်ရဟန်းကြီးကို မညှဉ်းပန်းမနှိပ်စက် စေချင်ပါ”ဟူ၍ ပြန်ပြောဆို၏။ သုံးကြိမ်မြောက် ခွင့်ပန်ကြားသော်လည်း နဂါးရန်ကို စိုးရိမ်ကြောင်းကိုသာ ပြောသည်။ ထိုအခါ ရှင်တော်ဗုဒ္ဓက “အို- ကဿပ၊ ထိုနဂါးကြီးသည် ငါဘုရားကို ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှု ကေနမပြုနိုင်ပါ။ ငါတိုက်တွန်းလိုသည်မှာ သင်ကသာ ငါဘုရားကို မီးတင်းကုပ်၌ နေထိုင် ခွင့်ပြုပါလော့”ဟု ဆို၏။ ထိုအခါမှပင် ဥရုဓလကဿပသည် “အို- ရဟန်းကြီး၊ အလိုရှိတိုင်းသာ ချမ်းသာစွာ နေထိုင်ပါလော့”ဟု ခွင့်ပြု စကားပြန်ကြားပြောဆိုလေသည်။

ထိုအခါ မြတ်ဗုဒ္ဓသည် မီးတင်းကုပ်အတွင်းဝင်၍ မြက်များကိုခင်း ကာ ကိုယ်ကိုမတ်တတ်ထားလျက် ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေထိုင်နေတော်မူပြီးလျှင် ‘အာနာပါနကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံကိုရှေ့ရှု၍’ ‘သတိ’ကို ဖြစ်စေကာ နေတော်မူလေ ၏။ နဂါးကြီးသည် မီးတင်းကုပ်ထဲသို့ ဗုဒ္ဓဝင်လာသည်ကိုမြင်လျှင် လွန်စွာ အမျက်ထွက်လျက် ဗုဒ္ဓကို ဖွဲ့ပြာကဲ့သို့ မှန်မှုန့်ညက်ညက်ပျက်စီးရန် ရည်သန် ၍ ဗုဒ္ဓရှိရာသို့ နဂါးငွေ့များကို အရှိန်ပြင်းစွာ တလူလူမှုတ်လေ၏။

ဗုဒ္ဓသည် ငါကား နဂါး၏အရိုးအသား အကြောများကို နာကျင် စေမှုမရှိဘဲ သူ၏တန်ခိုးကို ငါတန်ခိုးဖြင့် အုပ်စိုးဖိလွှမ်းကုန်ခမ်းစေရမူ ကောင်းလေစွာဟု အကြံဖြစ်၍ နဂါး၏ကိုယ်ခန္ဓာကို မနာကျင်စေရန် တန်ခိုး

တော်ဖြင့်ဖြူ၍ နဂါးလွှတ်သောအစိုးထက် သာလွန်ပြင်းထန်သောအစိုးကို လွှတ်တော်မူသည်။ နဂါးသည် အမျက်လွန်စွာထွက်ရကား မီးတောက်မီးလျှံများကို လွှတ်ပေ၏။ ဗုဒ္ဓက ဆထက်သာသော မီးလျှံကို လွှတ်တော်မူရာ ဗုဒ္ဓနှင့်နဂါး နှစ်ဦးသားတို့၏ အပြန်အလှန်လွှတ်ကြသည့် ကြီးမားလှသော မီးတောက်မီးလျှံများကြောင့် မီးတင်းကုပ်တစ်ခုလုံး လင်းထိန်နီရဲလျက် မီးဟုန်းဟုန်းတောက်လှမတတ်ရှိလေ၏။ ထိုအခါ ဥရုဝေလကဿပနှင့် ရသေ့ပေါင်းတစ်ထောင်တို့သည် မီးတင်းကုပ်ကို ချဉ်းကပ်ဝိုင်းအုံကြလျက် “အို-အချင်းရသေ့တို့၊ အလွန်အမင်းအဆင်းလှသော ရဟန်းကြီးကို နဂါးမင်းကြီးသည် ညဉ့်ပန်းနိပ်စက်ပါပေါ့တကား၊ ရဟန်းကြီးခမျာ သေရှာတော့မည်” ဟု စိုးရိမ်ပူပန်လျက် ကြည့်နေကြကုန်၏။

ဗုဒ္ဓ၏အနားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့်လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်စစ်

ထိုညည့်သုံးယာမ်ပတ်လုံး နဂါးမာန်ကိုနှိမ်နင်းတော်မူပြီးလျှင် နဂါးကြီးမှာ မာန်စွယ်ချလေတော့သည်။ မိုးသောက်သောအခါ ဗုဒ္ဓသည် ကိုယ်တော်မြတ်၏တန်ခိုးတော်ဖြင့် နဂါး၏တန်ခိုးကို ကုန်ခမ်းစေပြီးလျှင် ‘ဗုဒ္ဓ၏သပိတ်တော်’အတွင်းသို့ နဂါးကိုထည့်တော်မူကာ ယူဆောင်ခဲ့ပြီး “အိုကဿပ၊ ဤကား သင်ပြောသော သင်တို့နဂါးမင်းကြီးပေတည်း”ဟုပြောကြားပြသပြီးလျှင် သပိတ်တော်အတွင်းမှ ရွေ့နေသော နဂါးကိုမြင်ကြလျှင် ရသေ့တစ်ထောင်တို့ လွန်စွာအံ့ဩချီးမွမ်းကြာခါ ရှင်တော်မြတ်ဘုရားကို ရိုသေစွာလက်အုပ်မိုး၍ ရှိခိုးကြကုန်၏။ ဥရုဓလရသေ့ကြီးနှင့် ရသေ့တစ်ထောင်တို့သည် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ဟောပြတော်မူသော တရားတော်တို့ကို နာကြားကြကုန်သည်။ ဗုဒ္ဓဘုရား၏မဂ်ဖိုလ်ရောက်တရားကို နာကြားကြရသည်၏အဆုံး၌ ရသေ့အားလုံး ရဟန္တာများ ဖြစ်ကြကုန်သတည်း။

ဤသို့လျှင် နတ်မင်းကြီးလေးပါးလျှာသော ‘အနားလေးရစ်ရှိ သပိတ်တော်’ဖြင့် တန်ခိုးပြာဋိဟာပြတော်မူကာ ပထမအကြိမ် သပိတ်တော်ကို အသုံးပြုခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဗုဒ္ဓ၏အနားလေးရစ်သပိတ်တော်၌ဖိုဗြို့တော်ဘေးသွတ်ခြင်း

မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ပထမဦးစွာကြွတော်မူရခြင်းမှာ တောထွက်တော်မူလာစဉ်က ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ရောက်တော်မူရာဝယ် ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးက အလောင်းတော်ကို ရဟန်းဘဝတွေ့စဉ်က လျှောက်လိုက်သော “ဘုရားဖြစ်တော်မူပါလျှင် အကျွန်ုပ်ပြည်သို့ ရှေးဦးပထမ ကြွခဲ့ပါဘုရား”ဟု လျှောက်ထားခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ ကြွရောက်တော်မူလျှင် ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ဝေဠုဝန်ဥယျာဉ်အတွင်း၌ ကျောင်းဆောက်၍ ရေစက်ချလှူသည်။ ဗုဒ္ဓသည် ဝေဠုဝန်ကျောင်း၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူကြောင်းကို

ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး ကြားသိတော်မူလျှင် ကပိလဝတ်ပြည်သို့ကြွလာတော်မူရန် ပင့်လျှောက်လာသောကြောင့် သက္ကရာဇ်(၁၀၄)ခု၊ တပေါင်းလမှ ကပိလဝတ်ပြည်သို့ကြွတော်မူသည်။ ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ် ကြွလာပြီဆိုသော သတင်းကိုကြားရန် ကာလုဒါယီထေရ်သည် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးထံ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့်ကြွသွား သတင်းပို့နှင့်သည်။ မင်းကြီးသည် ဆွမ်းဘောဇဉ်စီစဉ်ပြီးလျှင် သားဘုရားအား ကပ်လှူပေးပါရန် ကာလုဒါယီထေရ်ထံ ပန်ကြားသဖြင့် ကပိလဝတ်ပြည်သို့ရောက်သည်အထိ မိမိ၏ နန်းတော်မှ ဆွမ်းကိုသာ ယူဆောင်၍ သားဘုရားအား ကပ်လှူပေးပါရန် ထပ်ဆင့်မေတ္တာရပ်ခံခဲ့သည်။ ဤသို့လျှင် နေ့စဉ်ပင် ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ယူဆောင်ကပ်လှူသဖြင့် ကာလုဒါယီအား ‘ကုလပ္ပသာဒ’ ခံတဒါထူးတော်မူသည်။

ဗုဒ္ဓသည် တစ်နေ့လျှင် တစ်ယူဇနာကြွချီခြင်းဖြင့် ကပိလဝတ်ပြည်သို့ နှစ်လမြောက်သောနေ့၌ ဆိုက်ရောက်တော်မူသည်။ နိဂြောဓာသာကိဝင်မင်းတို့၏ ဥယျာဉ်တော်အလယ်၌ ဆွေတော်မျိုးတော်များက ဗုဒ္ဓအား ကျောင်းဆောက်လှူဒါန်းကြသည်။ ကပိလဝတ်ပြည် နိဂြောဓာရုံကျောင်းတော်၌ ဆွေတော်မျိုးတော်များ အဖူးအမြော်လာကြသည်ကို တရားဟောကြားတော်မူပြီးသောအခါ ဆွေတော်မျိုးတော်တို့သည် ဦးခေါင်းညွတ်ကျိုး ရှိခိုး၍သာ အသီးသီးပြန်ကြကုန်သည်။ တစ်ဦးတစ်ယောက်သောသူကမျှ “ဆွမ်းအလှူခံတော်မူပါ” ဟု မပင့်မလျှောက်မိကြပေ။ ခမည်းတော်မင်းကြီးသည်လည်း “ငါ့သား ဘုရားသည် ငါ့နန်းတော်သို့သာ နေ့စဉ်နေ့တိုင်း ဆွမ်းစားကြမှာပဲ” ဟု ယူဆ၍ ဆွမ်းစားမပင့်မိဘဲ နန်းတော်သို့ပြန်ခဲ့၏။ ထိုည၌ ကုန်မြောက်၍ နံနက်အလင်းသို့ရောက်သောအခါ “ရှေးရှေးက ပွင့်တော်မူပြီးကုန်သော နောင်တော်ဗုဒ္ဓဘုရားသို့သည် ဖွားတော်မူရာ မြို့ဒေသသို့ရောက်တော်မူသည့်အခါတွင် အဘယ်သို့လျှင် ဆွမ်းခံဝင်ကြလေကုန်သနည်း။ အိမ်စဉ်လျှောက်၍ ဆွမ်းခံကြသလော၊ သို့တည်းမဟုတ် မင်းစိုးရာဇာ အထက်တန်းလွှာကို

မှ ရွေး၍ဆွမ်းခံကြသလော၊ သို့တည်းမဟုတ် မျက်နှာကြီးငယ်မရွေး အိမ်စဉ် မပြတ်ဆွမ်းခံရပ်လေသလော” ပုဗ္ဗေဒိဝါသတိအဘိဉာဉ်ဖြင့် ဆင်ခြင်ကြည့် ရှုတော်မူသည်။ ရှေးက နောင်တော်ဘုရားတို့သည် မျက်နှာကြီးငယ်မလိုက် မရွေးမူ၍ အိမ်စဉ်မပြတ် ဆွမ်းခံခဲ့ကြသည်ကို မြင်တော်မူသည်။

ယခုငါလည်း ရှေးက နောင်တော်ဗုဒ္ဓတို့ကျင့်စဉ်ကို လိုက်နာကျင့် သုံးရမည်။ နောင်သောအခါ ငါ၏တပည့်သားရဟန်း သံဃာများသည်လည်း ငါ၏အတုကိုယူကြပြီးလျှင် အယုတ်အလတ်အမြတ်မရွေး အိမ်စဉ်လှည့်၍ ဆွမ်းရပ်ကာ ရဟန်းသံဃာတို့၏ကျင့်ဝတ်ကို ပြုကျင့်ကြလိမ့်မည်ဟု အကြံ ဖြစ်သဖြင့် မြို့တံခါးအဝင်အဝ အဖျားစွန့်ကျသောအိမ်မှသည် တံကုတ်အိမ် ငယ် အနိမ့်အမြင့်မရွေး အိမ်ရှေ့တိုင်း၌ ‘နတ်မင်းကြီးလေးပါး လှူအပ်သော အနားလေးရစ်ကျောက်သပိတ်တော်’ကို ပိုက်၍ ဗုဒ္ဓဘုရားဆွမ်းရပ်ခဲ့သည်။

ဤသည်ကား ဒုတိယအကြိမ် အနားလေးရစ်သပိတ်တော်ကိုပိုက် ၍ အိမ်စဉ်လှည့်လည်လျက် ပထမဆုံးဆွမ်းခံရပ်တော်မူသော ဗုဒ္ဓဝင်ကျမ်း လာ အကြောင်းအရပ်ဖြစ်ပါသည်။

ဣတ္ထိတေဋ္ဌိနန္ဒမဇ္ဈိမသားအားအား ကျွတ်စေသော သပိတ်တော်

ဗုဒ္ဓဘုရားသည် နတ်မင်းကြီးလေးပါးလှူသော အနားလေးရစ်ကျောက် သပိတ်တော်ဖြင့် ညီတော်နန္ဒမင်းသားအား ရဟန်းဘဝသို့ရောက်အောင် ဆောင်ကြဉ်းလာခဲ့ပုံကို ဗုဒ္ဓဝင်အရ ထုတ်နုတ်ဖော်ပြပါသည်။

မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် ကပိလဝတ်နေပြည်တော်သို့ ရောက်တော် မူ၍ သုံးရက်မြောက်သောနေ့၌ ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးသည် သား တော်နန္ဒမင်းသားအား အိမ်ရှေ့မင်းအဖြစ်အပ်နှံရန်အတွက် မင်းသားငယ် ကာလက ထုံးဖွဲ့ရင်းရှိသော ဥသျှောင်ဆံထုံးကို ဖြည့်ခြင်းမင်္ဂလာ၊ အိမ်ရှေ့ မင်းတို့၏ ဦးသျှောင်ထုံးမင်္ဂလာ၊ အိမ်ရှေ့မင်းဟူ၍ ကမ္မည်းတံဆိပ်ခပ်နှိပ်ထား

သည် ရွှေပြားသင်းကျစ်တော်ကို နဖူး၌စည်းတပ်ခြင်းမင်္ဂလာ၊ အိမ်ရှေ့စံနန်းတော်အပ်နှင်းပွဲမင်္ဂလာ၊ နှမတော်စနပဒကလျာဏီနှင့် လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်းမင်္ဂလာ၊ အိမ်ရှေ့ထီးဖြူစိုက်မင်္ဂလာ စသောမင်္ဂလာတို့ကို ဆင်ယင်ကျင်းပပြုလုပ်စေလေသည်။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားသည် ရွှေနန်းတော်သို့ကြွသွားတော်မူ၍ အနုမောဒနာမင်္ဂလာစကားတရားဟောကြားတော်မူသည်။ ထို့နောက် နေရာမှ ထတော်မူကာ ညီတော်မင်းသားအား ‘သပိတ်တော်’ကို ဖွဲ့စည်းလျှင် ကျောင်းတော်သို့ပြန်ရန် ထွက်ကြွတော်မူလာခဲ့သည်။

ရွှေနန်းတော်ဆောင်ခန်းမ၌ပင် မြတ်စွာဘုရားသည် သပိတ်တော်ကို ကိုယ်တော်တိုင်ယူရန်ဖြစ်သော်လည်း ညီတော်ကို ရဟန်းပြုပေးလိုသည့်အတွက် နန္ဒမင်းသား၏လက်မှ သပိတ်တော်ကို ယူတော်မမူခဲ့ချေ။ နန္ဒမင်းသားသည်လည်း နောင်တော်ဘုရား၌ အလွန်အလွန်ချစ်ကြောက်ရိုသေလှသဖြင့် “နောင်တော်မြတ်စွာဘုရား၊ အရှင်မြတ်ဘုရား၏ သပိတ်တော်ကို ယူတော်မူပါဘုရား” ဟူ၍ မလျှောက်ဝံ့ဘဲရှိနေလေ၏။ နန္ဒမင်းသားသည် စောင်းတန်းလှေခါးဦးရောက်လျှင် ယူတော်မူလိမ့်မည်ဟု ကြံစည်အောက်မေ့ကာ သပိတ်တော်ကို ဖွဲ့၍လျက်သာ လိုက်ပါရလေ၏။ လှေခါးဦးသို့ရောက်သော်လည်း မယူချေ။ မင်းသားသည် လှေခါးအောက်ခြေသို့ရောက်သော် ယူလိမ့်မည်ဟုယူဆသော်လည်း မြတ်စွာဘုရားက ယူတော်မမူချေ။ သို့နှင့်ပင် မင်းနန်းရင်ပြင်သို့ ရောက်တော်မူလျှင် ယူတော်မူလိမ့်မည်။ ထိုမှကြွသွားမြဲကြွသွားတော်မူလေသည်။ ဤသို့လျှင် နန်းမြို့မှလွန်သော်လည်း နောင်တော်ဘုရားက သပိတ်တော်ကို ယူတော်မမူလျှင် နန္ဒမင်းသားသည် အလိုမရှိဘဲ လိုက်ပါရသဖြင့် ပြန်လည်ဆုတ်ခွဲလိုပါသော်လည်း နောင်တော်ဘုရား၌ လွန်စွာရိုသေလေးစားရကား “သပိတ်တော်ကို ယူတော်မူပါ” ဟု မလျှောက်ဝံ့ရာဘဲ ဤအရပ်သို့ ရောက်လျှင် ယူတော်မူလိမ့်မည်ဟူ၍သာ ယူလိမ့်နီးနီး မျှော်ကိုးလျက် နောက်တော်မှ လိုက်ပါသွားရှာလေ၏။

ထိုအခါ နှမတော် 'ဧနပဒကလျာဏီ'မင်းသမီးလေးက လေသာနန်းတံခါးဝရပ်ပြီးလျှင် "အို-မောင်တော်ဘုရားလျှင်မြန်စွာ ပြန်လာတော်မူခဲ့ပါဘုရား" ဟု မှာကြားပြောဆိုလိုက်သောအခါကလေးကိုကြားယောင်လျက်သာ နှမင်းသား၏အသည်းကြား၌ တံကျင်လျှိုသကဲ့သို့ ဖြစ်ပါဘိ၏။ သို့နှင့်သာ တဖြည်းဖြည်း နောင်တော်မြတ်ဘုရား၏ကျောင်းတော်သို့ရောက်ခဲ့ရသည်။ ဤသို့လျှင် မြတ်စွာဘုရားသည် ညီတော်နှမင်းသားအား သူ့လက်မှသပိတ်တော်ကို ယူဘော်မမူဘဲသာလျှင် ကျောင်းတော်သို့ရောက်အောင် ခေါ်ဆောင်ခဲ့၏။ ကျောင်းတော်သို့ရောက်လျှင် "ညီတော်နှမ ရဟန်းပြုနိုင်ပါမည်လော" ဟု မေးတော်မူလျှင် နှမင်းသားလည်း ဘုရားရှင်၌ ရိုသေကြောက်ရွံ့ခြင်းကြောင့် မပြုလိုပါဟု မဆိုဝံ့ရကား "ပြုပါမည်ဘုရား" ဟုသာ လျှောက်ထားလိုက်၏။ ဘုရားရှင်သည် ရှင်သာရိပုတ္တရာကိုခေါ်တော်မူ၍ ညီတော်နှမင်းသားကို ရဟန်းပြုစေသည်။

သို့ဖြစ်၍ ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်သည် 'သပိတ်တော်'ကို ညီတော်နှမင်းသားအား ဓမ္မယူစေကာ ကျောင်းတော်သို့ရောက်သည်အထိ လိုက်ပါစေပြီး ရဟန်းပြုပေးရာတွင် တတိယအကြိမ် သပိတ်တော်ကို အသုံးပြုခဲ့လေသည်။

ဆရာကြီးပြင်၌ တရားပြုခြင်း

ဗုဒ္ဓသည် ကဏ္ဍဗ္ဗသရက်ဖြူပင်၌ တန်ခိုးပြာဋိဟာပြတော်မူရာတွင် ဤ'သပိတ်တော်'ကို ဖော်ပြပါရှိသည်မှာ ဗုဒ္ဓသည် အစဉ်သဖြင့် ဒေသစာရိကြွတော်မူရာဝယ် သာဝတ္ထိပြည် ဧတဝန်ကျောင်းတော်သို့ရောက်၍ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် တိတ္ထိတို့သည် မိမိတို့ကိုးကွယ်နေသောသူတို့ထံမှ အလှူခံပြီး၍ မဏ္ဍပ်ဆောက်လုပ်ကြပြီးလျှင် (ဤမဏ္ဍပ်၌ ငါတို့သည် တန်ခိုးပြာဋိဟာပြသမည်)ဟု ဝါကြွားပါလွှားနေကြသည်။

ပဒေသနဒီကာလသမင်းကြီးသည် ဗုဒ္ဓထံတော်ပါးသို့သွား၍ “မြတ်စွာဘုရား၊ တပည့်တော်တို့လည်း အရှင်မြတ်ဘုရားအတွက် ပြာဋိဟာမဏ္ဍပ်ကို ဆောက်လုပ်ပါရစေဘုရား” ဟု ခွင့်တောင်းလေရာ “မြတ်သောမင်းကြီး၊ သိကြားနတ်မင်း ဆောက်လုပ်လိမ့်မည်” ဟု မိန့်ကြားတော်မူသည်။ မင်းကြီးက “အဘယ်အရပ်၌ တန်ခိုးပြာဋိဟာပြတော်မူပါမည်နည်း” ဟု ဗုဒ္ဓအား မေးလျှောက်ပြန်သောအခါ “မင်းကြီး၊ ကဏ္ဍဗ္ဗသရက်ဖြူပင်အနီး၌ ပြသကြကုန်အံ့” ဟု မိန့်ကြားတော်မူသည်။ ထိုအခါ တိတ္ထိတို့သည် ဗုဒ္ဓသရက်ပင်အနီး၌ ပြာဋိဟာပြမည်ကိုကြားသော် အလွန်ကြောက်လန့်တုန်လှုပ်ကြ၍ သာဝတ္ထိပြည် ပတ်ဝန်းကျင်တွင်ရှိသော သရက်ပင်အားလုံးကို ပင်ပေါက်မျှ မကျန်အောင် ခုတ်လှဲခုတ်ပစ်ကြလေသည်။

ဝါဆိုလပြည့်နေ့၌ ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်ဘုရားသည် ရဟန်းအပေါင်း ခြံရံလျက် သာဝတ္ထိပြည်အတွင်းသို့ ဆွမ်းခံဝင်တော်မူလေသည်။ ထိုအချိန်၌ ပင် ကောသလမင်းကြီး၏ သရက်ဥယျာဉ်မှူးဖြစ်သော ကဏ္ဍသည် သရက်ပင်တစ်ပင်ထက်၌ ခါချည်ထုပ်ဟောင်းအတွင်းမှ သရက်သီးမှည့်တစ်လုံးကို တွေ့၍ ဆွတ်စူးယူပြီးနောက် မင်းကြီးထံဆက်အံ့ဟု ယူဆောင်လာခဲ့၏။ လမ်းခရီး၌ ဗုဒ္ဓဆွမ်းခံကြွလာသည်နှင့်ကြုံနေရကား ဗုဒ္ဓအား ကြည်ညိုစိတ်လွန်ကဲလာကာ ဤသရက်သီးကို ဗုဒ္ဓအား လှူဒါန်းဆက်ကပ်ရမူ ငါ့အတွက် ဘဝသံသရာကျင်လည်သမျှ အကျိုးစီးပွားဖြစ်ထွန်းရာလေသည်ဟု အကြံရ၍ မဆိုင်မတွပင် ဗုဒ္ဓအား သရက်သီးကို ဆက်ကပ်သည်တွင် ဗုဒ္ဓသည် ရှင်အာနန္ဒာမထေရ်ကို ကြည့်တော်မူလေသည်။ ရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် မိမိအား ဗုဒ္ဓကြည့်တော်မူသည်နှင့်ပင် ဗုဒ္ဓသည် ကဏ္ဍ၏သရက်သီးကို လက်ခံတော်မူမည်ဆန္ဒရှိကြောင်း သိရှိပြီးဖြစ်ရကား စတုမာရာဇ်နတ်မင်းကြီးလေးပါးတို့ လှူသော ‘အနားလေးရစ်ရှိ ကျောက်ညိုသပိတ်တော်’ ကို အိမ်မှထုတ်၍ ဗုဒ္ဓ၏လက်တော်သို့အပ်လေလျှင် ဗုဒ္ဓသည် ထိုသရက်သီးကို သပိတ်တော်ဖြင့်

ဗုဒ္ဓ၏ အနားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့်လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်စစ်

၃၃

လှူခံတော်မူသည်။

သပိတ်တော်ကို စတုတ္ထအကြိမ်အဖြစ် သရက်သီးကိုအလှူခံယူတော်
မူပြီးနောက် ထိုသရက်ဥယျာဉ်အနီး၌ပင် ရပ်တော်မူသောအခါ ညီတော်အာနန္ဒာ
သည် မိမိပန်းထက်၌တင်ယူခဲ့သော သင်္ကန်းကိုခင်းပေးသည်။ ဗုဒ္ဓသည် ထို
ခင်းတွင်ထိုင်တော်မူ၍ သရက်သီးကို ဘုဉ်းပေးတော်မူသည်။ ပြီးလျှင်
သရက်ခွေကို ထိုဥယျာဉ်မျိုးအား ဤနေရာ၌စိုက်လော့ဟု အပ်တော်မူသည်။
ဥယျာဉ်စောင့်လည်း မြေတူး၍စိုက်လေသည်။ ဗုဒ္ဓသည် စိုက်ရာမြေကွက်၌
'သပိတ်တော်'မှရေဖြင့် လက်ဆေးတော်မူသည်။ လက်ဆေးရေ မြေသို့ကျ
လျှင် မီးပုံမှတက်သော မီးနိကဲ့သို့ ထွန်တုံးခန့်ပမာဏပင်စည်ရှိတံ့ရှိသော
သရက်ပင်သည် အညောက်၊အခက်တို့ဖြင့် သီးပွင့်ဝေဆာ ကြီးထွားစွာ ထွက်
လာလေသည်။ ဗုဒ္ဓသည် ထိုသရက်ပင်အနီး၌ပင် ရေအစုံ မီးအစုံဖြင့် တန်ခိုး
ပြာဋိဟာပြတော်မူသည်။ အထူးလှ အဆန်းဆန်း အံ့မခန်းလောက်သော တန်
ပြာဋိဟာမျိုးစုံကို ပြတော်မူသည်။

သရက်ပင်ပေါက်လာသောအကြောင်းချင်းရာများကို ကောလသမင်း
ကြီးနှင့် နန်းတွင်းသူ နန်းတွင်းသားအများ ကြားသိကြရာတွင် ဝမ်းမြောက်
ဝမ်းသာစွာ သွားရောက်ကြည့်ရှုကြကုန်၏။ ပြာဋိဟာပြပွဲသို့ လူအပေါင်း၊
ရဟန်းများနှင့်တိတ္ထိအပေါင်းတို့သည် လာရောက်တအံ့တဩကြည့်ရှုကြကုန်
သည်။ သရက်ပင်မှကြွေကျသောအသီးတို့ကို စားသောက်ကြ၍ လူတို့သည်
မစေ့အဖတ်တို့ဖြင့် တိတ္ထိတို့အား ပစ်ခတ်ကြကာ ဟယ်-တိတ္ထိတို့ ငါတို့ဆရာ
၏တမနှင့်တန်ခိုးပြိုင်၍ ပြမည်ဟု သင်တို့ကြီးဝါကြသော်လည်း အထူးတလည်
တစ်စုံတစ်ရာကိုမျှ ငါတို့မမြင်ကြရ၊ သရက်ပင်များသာ ပြုတ်ပြုတ်ပြုန်း၍
ပြုန်းတီးပစ်ကြသည်ဟု ဆဲရေးကြသည်။ တိတ္ထိတို့လည်း မိမိတို့မဏ္ဍပ်ထဲသို့
ပြေးဝင်စုဝေးကာသာနေကြရသည်။ သိကြားမင်းလည်း လေနတ်သာအားခေါ်
၍ မလျော်သောအကြံရှိသည့် တိတ္ထိတို့၏မဏ္ဍပ်ကို လေမုန်တိုင်းဖြင့်ခတ်၍

ဖျက်ဆီးတော့လော့ဟုစေ၏။ တိတ္ထိတို့အပေါ်၌သာ မိုးကောလေပါ ပြုဘိဟု မိန့်မှာသည်။

ဘုရားရှင်သည် သုံးဆယ့်ခြောက်ယူနောမြေအရပ်၌ ခြေရာစပ်မျှ ပရိသတ်တို့ စည်းစေးရောက်လာကြသည်ကိုမြင်လျှင် (ထက်ဝန်းကျင်သော စင်္ကြာဝဠာတိုက်အလုံးကို ဖုံးကွယ်ခြင်းမရှိ ပကတိမြင်စေတတ်သော လောက ဝိစရဏ တန်ခိုးတော်ကို ဖွင့်တော်မူ၍ စင်္ကြာဝဠာတစ်တိုက်လုံး ဟင်းလင်း ပွင့်သဖြင့် အားလုံးမြင်ကြရ၏) လက်ဝဲရံ လက်ယာရံနှင့် ရဟန္တာမြတ်များ၊ ရဟန္တာမများကို မိမိတို့တန်ခိုးပြပါရစေဟု အမျိုးမျိုးတန်ခိုးတွေကို ထုတ်ဖော် ကာ ခွင့်တောင်းကြသော်လည်း ခွင့်ပြုတော်မမူဘဲ ကိုယ်တော်တိုင်သာ ပြာဋိ ဟာများကို ပြတော်မူသည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် 'ကိုယ်တော်ပွားနိဗ္ဗိတဗုဒ္ဓ တစ်ဆူ'ကို ကိုယ်တော်နှင့်အသွင်တူစွာ ဖန်ဆင်းတော်မူ၍ ကိုယ်တော်မြတ် စင်္ကြာကြွသော် နိဗ္ဗိတဘုရားအလောင်းသည် ထိုင်၏။ ကိုယ်တော်တိုင် ထိုင်ဘိ သော် နိဗ္ဗိတဘုရားရုပ်တော်မူသည် စသည်လည်းကောင်း၊ ထူးခြားသောပြဿနာ၊ နက်နဲသောတရားစကားတွေကို နိဗ္ဗိတဗုဒ္ဓက မေးသော် ဗုဒ္ဓကိုယ်တော်တိုင် ဖြေတော်မူသည်။ ထိုအခါ ဟောကြားသောတရားတော်ကို နာကြားကြရ သဖြင့် အကုဋေမဂဿာ လူနတ်ဗြဟ္မာတို့သည် 'ဓမ္မဘိသမယ'ကို ရကြ လေကုန်သတည်း။

ဤသို့ တန်ခိုးပြာဋိဟာ အကြီးအကျယ်ပြတော်မူသောအခါ၌လည်း 'အနားလေးရစ်ရှိ သပိတ်တော်'ကို အသုံးပြုကြောင်း ထုတ်ဖော်ရေးသား မှတ်တမ်းတင်ထားကြလေသည်။ ဤကား စတုတ္ထအကြိမ် သပိတ်တော်ကို အကြောင်းပြုသည်။

ဥတ္တရဂုဏ်သို့ ဆွမ်းခံကြွတော်မူခြင်း

မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် သတ္တမဝါတော်ကို တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ ဝါကပ်တော်မူကာ မယ်တော်မိနတ်သားအား နတ်ဗြဟ္မာအပေါင်းတို့နှင့် တကွ အဘိဓမ္မာတရားတော်ကို ဝါတွင်းကာလပတ်လုံး နေ့ရောညညပါ ဟောတော်မူသည်။ (ဗုဒ္ဓ၏ခန္ဓာတော်သည် မည်သို့သောအကြောင်းကြောင့် မျှတနိုင်သနည်းဆိုသော်) လူတို့ပြည်၌ အချိန်အခါကိုမှတ်တော်မူ၍ ဤဓမ္မ၊ ဒိပ်ကျွန်း၌ နေဝန်းတက်ချိန်သင့်သောအခါတွင် 'သွင်ပြင်ဟန်ပန် သရုပ်ဝါ ရည်တူမျှသော သွင်ပြင်တူ နိမ္မိတဘုရားရုပ်ပွားတော်တစ်ပါးကို ဖန်ဆင်းတော်မူ၍ ဝါ၏ကိုယ်စား ဤဘုရားသည် ဤမျှလောက်သောတရားကို ဟောကြားစေသတည်း' ဟု ဗိဋ္ဌာန်တော်မူလျက် ပဏ္ဍုကမ္မလာကျောက်ဖျာနေရာ၌ ကောင်းစွာထားတော်မူခဲ့ပြီးနောက် ကိုယ်တော်စစ်မှာမူကား 'သင်္ကန်း-သပိတ်' ပြင်ဆင်လျက် နတ်ပြည်မှဆင်းသက်ခဲ့၍ ဟိမဝန္တာတော အနောတတ်ရေအိုင်၏အနီး နံ့သာပင်ရင်း၌ ခင်းထားအပ်သော ဆေးဒန်းမြင်းသီလာ ကျောက်မြေပေါ်ဝယ် ရပ်တော်မူသည်။ ထိုအခါ ဟိမဝန္တာတွင်နေကြကုန်သော နတ်များ၊ နဂါးများတို့သည် ဗုဒ္ဓကြွရောက်နေသည်ကို သိရှိကြည်ညိုရကား နာလတာမည်သော ကွမ်းရိုးဒန်ပူကို ကပ်လှူကြသည်။ ဗုဒ္ဓသည် နဂါးတို့ကပ်လှူသော ကွမ်းရိုးဒန်ပူကို အလှူခံတော်မူပြီးလျှင် ကျောက်ဖျာပေါ်၌ရပ်၍ အလွန်နီမြန်းသော သင်္ကန်းအစုံကို ဝတ်ရုံသပ္ပာယ်တော်မူသည်။ ထို့နောက် 'နတ်မင်းကြီးလေးပါးလှူဒါန်းသော အနားလေးရစ်ကျောက်သပိတ်တော်' ကို ယူဆောင်တော်မူပြီးလျှင် မြောက်ဥတ္တရဂုဏ်ကျွန်းသို့ ဆွမ်းခံကြွတော်မူသည်။

မြောက်ကျွန်းသူကျွန်းသားတို့သည် ဗုဒ္ဓအား နတ်သုဒ္ဓါကဲ့သို့သော ဆွမ်းခံဘွယ်ဘောဇဉ်တို့ကို လှူကြသည်။ ဗုဒ္ဓအား ယင်းသို့လှူကြရသဖြင့် သုဒ္ဓါကြည်ဖြူရွှင်ဖြူးကြကုန်၏။ ဗုဒ္ဓသည် မျှလောက်ရုံသောဆွမ်းကိုရလျှင် မြောက်ကျွန်းမှ ပြန်ကြွခဲ့ပြီး အနောတတ်ရေအိုင်အနီးတွင် ဆွမ်းဘုဉ်းပေး

၃၆ ဗုဒ္ဓ၏ အနားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့်လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်စစ်

လေသည်။ ပြီးလျှင် ကျယ်ပြန့်လှသော စန္ဒကူးတောကြီးသို့ဝင်၍ နေ့သန့်တော်မူသည်။ ဗုဒ္ဓဝံပါယ်တော်မူနေပြီဟု သိရှိသဖြင့် ဓမ္မသေနာပတိရှင်သာသာရိပုတ္တရာထေရ်သည် နံသာတောသို့ လျင်စွာလာ၍ ခြေတော်ကို ဆုပ်နယ်ခြင်း၊ ယပ်လေခတ်ခြင်း၊ သောက်ရေသုံးရေကိုတည်ခြင်းစသော ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ကိုပြု၍ ဆည်းကပ်စစား၏။ ဗုဒ္ဓက “ချစ်သား သာရိပုတ္တရာ၊ ငါ ယနေ့ ဤမျှသော အဘိဓမ္မတရားကို နတ်အပေါင်းတို့အား ဟောခဲ့ပြီ”ဟု တရားအကျဉ်းကို မိန့်ကြားနည်းပေးသည်။ ရှင်သာရိပုတ္တရာသည် မဟာတိက္ခပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ရကား နည်းအမြဲကိုမျှသင်ကြားနာယူရသည်နှင့်ပင် ကမ်းစွန်းမှရပ်တည်ကာ သမုဒ္ဒရာကိုညွှန်ပြသကဲ့သို့ နတ်တို့အား ဟောကြားသော အဘိဓမ္မတရားအကျယ်ကို သိမြင်လေ၏။

ဤကဲ့သို့ပင် ဗုဒ္ဓသည် ‘သပိတ်တော်’ကို ကိုယ်တော်တိုင်ကိုင်ဆောင်၍ မြောက်ကျွန်းသို့ဆွမ်းအလှူခံကြွရာတွင် ကိုယ်တိုင်သုံးစွဲခဲ့ကြောင်း ဗုဒ္ဓဝင်၌ထင်ရှားပြဆိုခဲ့သောအကြောင်းခြင်းရာ ဖြစ်ပါသည်။

ဤကား ပဉ္စမအကြိမ် ဖော်ပြခြင်းဖြစ်၏။

ဗုဒ္ဓသပိတ်၏တန်ခိုးတော်

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာသည် နတ်မင်းကြီးလေးပါးလှူသော အနားလေးရစ်သပိတ်တော်ကို အသုံးပြုကြောင်း အခါခါဖော်ပြထားသည်။ နောက်ဆုံးတွင် ရွှေပန်းထိမ်သည် ‘ဗုဒ္ဓ’၏သား ပြွမ်းဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးပြီးသောအခါ ကြမ်းတမ်းပြင်းထန်သော ဝမ်းသွားရောဂါဖြစ်၏။ နာကျင်ကိုက်ခဲလှသဖြင့် (ဗုဒ္ဓသည် ‘သတိရှိတော်မူ၍သာ အမှတ်မဲ့မဟုတ်မူ၍သာ’ဝေဒနာကို သည်းခံနိုင်သဖြင့် မပင်ပန်းလှဘဲ ရှိတော်မူ၏) မြတ်ဗုဒ္ဓသည် ညီတော်အား “အာနန္ဒာ၊ ကုသိနာရုံပြည်သို့ ငါတို့သွားကြကုန်အံ့”ဟု မိန့်ကြားတော်မူလျှင် ရှင်အာနန္ဒာ

သည် “ကောင်းပါပြီ မြတ်စွာဘုရား”ဟု ဝန်ခံပြီး ရဟန်းသံဃာများနှင့် ကုသိနာရုံပြည်သို့ကြွတော်မူကြလေသည်။ ကုသိနာရုံပြည်သို့ ကြွရာလမ်း ခရီးတွင် ခေတ္တရပ်နားလျက် သစ်ပင်တစ်ပင်အရင်း၌ကပ်ပြီးလျှင် “အာနန္ဒာ၊ ငါ၏ဒုကုဋ်ကို လေးထပ်ခေါက်၍ ခင်းလော့၊ ငါသည် ပင်ပန်းနွမ်းနယ်လှ ပြီ၊ ဤနေရာ၌ ထိုင်နေဦးအံ့”ဟု မိန့်တော်မူသည်။ ရှင်အာနန္ဒာက “ကောင်း လှပါပြီဘုရား”ဟု ဝန်ခံ၍ ဒုကုဋ်တော်ကို လေးခေါက်ထပ်၍ခင်းပေး၏။ ဤသို့နေတော်မူပြီးလျှင် ဗုဒ္ဓသည် ရှင်အာနန္ဒာကိုခေါ်ပြန်၍ “ချစ်သားအာနန္ဒာ ငါ၏သပိတ်တော်ကိုယူ၍ သောက်ရေကို ဆောင်ယူပါချေ၊ ငါသည် ရေငတ် လှ၏”ဟု မိန့်ဆို၏။

“မြတ်စွာဘုရား၊ ယခုပင် ငါးရာသောလှည်းတို့သည် မြစ်ငယ်ကို ဖြတ်ကူးသွားကြကုန်၏။ လှည်းများသွားကြသောကြောင့် မြစ်အတွင်းရှိ အနည်းငယ်မျှသောရေတို့သည် နောက်ကျိနေပါပြီ။ ရှေ့မနီးမဝေးအရပ်တွင် ရှိ ကကုဓချောင်းသည် ကြည်လင်သောရေရှိပါ၏၊ ချိုမြိန်ပါ၏၊ အေးမြဖြူ စင်လှပါ၏။ မွေ့လျော်ဘွယ်ကောင်းသော၊ ဆိပ်ကမ်းရှိသော ထိုကကုဓချောင်း သို့ရောက်သောအခါမှပင် ရေသောက်တော်မူပါ။ ကိုယ်တော်လည်း အေးချမ်း အောင်ပြုတော်မူပါဘုရား”ဟု လျှောက်ထားခဲ့၏။ နှစ်ကြိမ်မြောက်ရေယူခိုင်း ပြန်သည်။ ရှင်အာနန္ဒာလည်း ရှေးနည်းအတိုင်း လျှောက်ပြန်၏။ သုံးကြိမ် မြောက်စေခိုင်းပြန်သည်။ ထိုအခါ “အာဏာတော်ကို မလွန်ဆန်ပါပြီဘုရား” ဟု ရှင်အာနန္ဒာသည် ဝန်ခံ၍ သပိတ်တော်ကိုယူလျက် လှည်းများဖြတ်သွား သောမြစ်ငယ်သို့ ရေခပ်ဆင်းသည်။ ရေမှာအနည်းငယ်သာရှိ၍ လှည်းများ ဖြတ်သွားသောကြောင့် နောက်ကျိစွာစီးဆင်းနေသည်။ ထိုမြစ်ရေကို ရှင် အာနန္ဒာက ‘ဗုဒ္ဓ၏သပိတ်တော်’ကို ရေ၌ချ၍ဝပ်ယူလိုက်သောအခါ အံ့ဩ ဘွယ်ရာ ရေသည် မနောက်ကျိတော့ဘဲ သန့်ရှင်းကြည်လင်စွာစီးဆင်းလာ သည်။ ထိုအခါ ရှင်အာနန္ဒာသည် “မြတ်စွာဘုရား၏ကြီးကျယ်လှစွာတန်ခိုး

တော်သည် အံ့ဘွယ်ရှိပေစွ၊ မဖြစ်စေ့ ထူးကဲလှပေစွ။ ငါးရာသောလည်းတို့
 ဖြတ်ကူးကြသဖြင့် အနည်းငယ်သာရှိသောရေသည် နောက်ကျိစွာစီးဆင်းနေ
 သော ဤမြစ်ရေသည် ဗုဒ္ဓ၏သပိတ်တော်နှင့် ခပ်ယူလိုက်သောအခါ မနောက်
 ကျိတော့ဘဲ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်စွာ စီးဆင်းနေဘိသည်တကား၊ အံ့ဩဘွယ်
 ကောင်းလေစွ”ဟု များစွာအံ့ဩခြင်းဖြစ်လျက် ‘သပိတ်တော်’ဖြင့် သောက်ရေ
 ကြည်ကိုယူလျက် မြတ်စွာဘုရားထံတော်သို့ လျင်မြန်စွာဆောင်ယူခဲ့၍ “ဘုန်း
 တော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား၊ အရှင်ဘုရား၏ကြီးကျယ်တော်မူသော တန်
 ခိုးအာနုဘော်သည် အံ့ဘွယ်ရှိပါပေ၏။ မဖြစ်စေ့မြဲထူးကဲလှပါပေ၏။ လည်း
 များဖြစ်ကူးသွားသောကြောင့် နောက်ကျိနေသော အနည်းငယ်မျှရှိသော မြစ်
 ရေသည် တပည့်တော် အရှင်ဘုရား၏သပိတ်တော်ဖြင့် ရေခပ်သောခဏ၌
 ပင် သန့်ရှင်းကြည်လင်စင်ကြယ်စွာ စီးပြစီးနေပါတော့သည် အရှင်ဘုရား။
 ဤကြည်လင်အေးမြသောရေကို သောက်တော်မူပါဘူးရား”ဟု ဗုဒ္ဓအား သပိတ်
 တော်ဖြင့် ခပ်ယူလာသောမြစ်ရေကို ကပ်၏။ ဗုဒ္ဓသည် နှစ်ခြိုက်စွာ သောက်
 တော်မူလေ၏။

ဤကား မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ သပိတ်တော်သည် ထူးဆန်းအံ့ဩဘွယ်ရာ
 တန်ခိုးပြသည်မှာ ခြောက်ကြိမ်မြောက်ဖြစ်ပါသည်။ ဗုဒ္ဓဝင်ကျမ်း၌ ဗုဒ္ဓသက်
 တော်ထင်ရှားရှိစဉ်ကာလအတွင်း အနားလေးရစ်သပိတ်တော်သည် နောက်
 ဆုံးသောက်တော်ရေကြည်ကို သုံးဆောင်ရာတွင် အသုံးပြုရာ၌ သပိတ်တော်
 ၏ထူးခြားသောတန်ခိုးတော်၏အဖြစ်ဆန်းတစ်ရပ်ကို ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်
 ၏။

သပိတ်တော်ကို လေ့ငြိမ်းကြွယ်ဝခြင်း

လေ့ငြိမ်းသိဒ္ဓိဗျူဟာ

စေသာလီပြည် လစ္ဆဝိမင်းတို့သည် ဘုရားရှင်အား လွန်စွာကြည်ညို ကြသည်ဖြစ်၍ ဗုဒ္ဓပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်တော်မူလျှင် အတူတကွလိုက်၍သေတော့ မည်ဟု လျှောက်ထားကြသောအခါ ဗုဒ္ဓက လစ္ဆဝိမင်းတို့ လျှောက်ကြားချက် ကို လက်ခံတော်မမူချေ။ ဗုဒ္ဓသည် လစ္ဆဝိမင်းတို့မလိုက်နိုင်စေရန် ကိုယ် တော်မြတ်နှင့် လစ္ဆဝိမင်းတို့အကြားတွင် ချောင်းကြီးတစ်ခုကို ဖန်ဆင်းတော် မူသည်။ လစ္ဆဝိမင်းတို့လည်း ချောင်းကြီးကို ဖြတ်ကူးခြင်းငှာ မတတ်နိုင်ဘဲ ဖြစ်ကုန်၍ ပူဆွေးငိုကြွေး ပူပန်ဆင်းရဲကြကုန်၏။ သို့ရာတွင် ဗုဒ္ဓသည် ကိုယ်တော်တိုင် (၄၅)ဝါကာလပတ်လုံး ကိုယ်နှင့်မကွာ ကိုင်ဆောင်အသုံးပြု တော်မူခဲ့သော နတ်မင်းကြီးလေးပါးတို့လျှူအပ်သော အနားလေးရစ်ရှိ ကျောက် ညိုသပိတ်တော်ကို “နောင်သောအခါ လူနတ်ဗြဟ္မာသတ္တဝါတို့အား တန်ခိုး ပြာဋိဟာပြု၍ ကယ်ချွတ်နိုင်စေသတည်း”ဟု အဓိဋ္ဌာန်ပြုကာ လစ္ဆဝိမင်းတို့အား ‘ပူဆော်ရစ်ကြလော့’ဟု ဗုဒ္ဓ၏သပိတ်တော်ကို နောက်ဆုံးချိုးမြင့်လျက် တိုင်း ပြည်သို့ပြန်စေလေ၏။ ၎င်းနောက် ဗုဒ္ဓသည် ဆက်လက်၍ ကုဿိနာရုံပြည် သို့ ကြွသွားတော်မူလေသည်။

ထိုနေရာတွင် ယင်းအဖြစ်အပျက်များကို ကျောက်၌ထုထွင်းရေးသား လျက် စာတန်းထိုးထားသော ‘ကျောက်စာတိုင်ကြီး’တစ်တိုင်စိုက်ထူကာ အ မှတ်အသားပြုခဲ့ကြသတည်း။

တရုတ်ရဟန်းတော်ကြီး ဖာဟီယန်သည် နယ်လှည့်ခရီးစဉ်စာတန်း ၌ အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြမှတ်တမ်းတင်ထားသည်ကို တွေ့ရှိရပြန်ပါသည်။
ရဟန်းတော်ကြီးဖာဟီယန်သည် ကုဿိနာရုံမှ အရှေ့တောင်ဘက်သို့ ၁၂- ယူနော ဆက်လက်သွားသောအခါ လွန်စွာထူးခြားမှတ်သားဘွယ်ရာဖြစ်သော

နေရာတစ်ခုသို့ ရောက်ပြန်လေသည်။ ထိုနေရာ၌ တရုတ်ဘုန်းတော်ကြီး ကိုယ်တိုင် အထက်ပါအတိုင်း ကျောက်စာတိုင်ကြီးများကို မြင်တွေ့ခဲ့ရကြောင်း အကိုးအကားနှင့်တကွ စိတ်ဝင်စားဘွယ်ရာ မှတ်တမ်းတင်၍ ဖော်ပြထားခဲ့ ပြန်သည်။ ထိုအချက်ကို ဗုဒ္ဓဝင်ကျမ်းများတွင် မတွေ့ရသော်လည်း ဖာဟိယန် က ကျောက်တိုင်နှင့်တကွ စာတန်းကို ကိုယ်တိုင်တွေ့မြင်ခဲ့ရကြောင်း ကမ္မည်း စာတန်းနှင့်တကွ ကိုးကားရေးမှတ်ထားသည့်အတွက် ဗုဒ္ဓ၏အနားလေးရစ် သပိတ်တော်ကို လူတို့ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်စေရန် လူတို့၏လက်တွင်းသို့ထည့် သွင်းချီးမြှင့်ခဲ့ခြင်းမှာ အမှန်ပင်ဖြစ်၍ ဤနည်းကြောင့်သာလျှင် ယခုတိုင် လူ တို့လက်ထက်၌ ‘ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်ကြရသဖြင့် ဝန်းခိုးပြာဋိဟာကိုပြကာ ဘေးအန္တရာယ်အပေါင်းတို့ကို ကာကွယ်ပေးခြင်း’နှင့် နောက်ဆုံး မြန်မာပြည် သို့ကြွတော်မူကာ ယခုတိုင် သက်သေထင်ရှားကိုးကွယ်ဆည်းကပ်နေကြရ သတည်း။

ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်ဘုရားသည် နောက်ဆုံးပရိနိဗ္ဗာန်ပြုခါနီးအချိန်၌ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် လစ္ဆဝီမင်းနှင့်လူအများလက်သို့ “နောင်တွင် ငါ၏ကိုယ်စား ကိုးကွယ်ရန်ကြလော့”ဟု ဗုဒ္ဓပရိနိဗ္ဗာန်ပြုမည်ကို လွန်စွာပူဆွေးသောကရောက် နေကြသော လူတို့၏လက်တွင်းသို့ ကိုယ်စားတော်သပိတ်ကို ချီးမြှင့်တော် မူခြင်း ဖြစ်ပါသတည်း။ နောက်ဆုံး(၇)ကြိမ်မြောက် သပိတ်တော်ကို အသုံး ပြုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဆဏိသဒ္ဓိင်း

အာရုံတသတိမင်း၏ဓာတ်တော်တို့ကို

သက္ကရာဇ်(၅၀၀)ခုနှစ်တွင် သီဟိုဠ်ကျွန်း ရှင်မဟာဗုဒ္ဓဇောသ ပြုစု
ရေးသားသော 'သုမင်္ဂလဝိလာသီနိကျမ်း'တွင် ဗုဒ္ဓသပိတ်တော်အကြောင်း
ဖော်ပြချက်များကို အစောဆုံး လင်္ကာဒီပ သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ စတင်တွေ့ရှိလာ
ခဲ့သည်။ ထိုကျမ်းတွင် ဗုဒ္ဓပရိနိဗ္ဗာန်ပြုပြီးနောက် ဓာတ်တော်များမှ အချို့ကို
သာလျှင် ရှစ်ပြည်ထောင်မင်းအပေါင်းတို့အား ခွဲဝေပေးခဲ့သည်ဟု အစဉ်အမာ
ဖွင့်ဆိုထားလေသည်။ ကျန်ဓာတ်တော်များကို အဓာတသတ်မင်းယူ၍ ခေတီ
ပုထိုးများတည်ထားကိုးကွယ်ရာတွင် 'မြတ်ဗုဒ္ဓသပိတ်တော်'လည်း ပါဝင်သည်
ဟု ဆိုသည်။ ဗုဒ္ဓ၏မဟာပရိနိဗ္ဗာနသုသာဒုကိဋ္ဌန ပူဇော်ပွဲကြီးတွင် ရှေ့ဆောင်
ဦးအဖြစ် တင်မြှောက်ခြင်းခံရသော ရှင်မဟာကဿပမထေရ်ကြီး၏ ဩဝါဒ
ကိုခံယူလျက် အဓာတသတ်မင်းသည် ဓာတ်တော်များကိုစ၍ ခေတီတည်ပြန်
သေးသည်။

ဗုဒ္ဓ၏သွားတော်လေးဆယ်၊ ဆံတော်သုံးကုဋေခြောက်သန်း၊အမွှေး
တော် ကိုးကုဋေတို့ နတ်အပေါင်းတို့ ခွဲဝေယူကြပြီးလျှင် စကြာဝဠာအဆင့်
ဆင့်သို့ ပင့်ဆောင်ကိုးကွယ်ထားကြသည်။ ဗုဒ္ဓ၏အသုံးအဆောင် ပရိနာဂ
များကို ခေတီတည်၍ ကိုးကွယ်ကြရာ၌ (၁) စတုမဟာရာဇ်နတ်မင်းကြီး
လေးပါး လှူဒါန်းသော ပဲနောက်အဆင်းရှိ ကျောက်သပိတ်တော်၊ တောင်
ဇေးတော်၊ သင်းပိုင်တော်တို့ကို ဂုရုတိုင်း၌ ခေတီတွင် ဌာပနာသည်။ (၂)
ပဲခွပ်၊ အပ်၊ အပ်ချည်များကို ဣန္ဒပတ္တနုဒ္ဓိရှိပြည်သို့ ယူဆောင်လျက် ဌာပနာ
၍ ခေတီတည်ထားသည်။ (၃) အပေါ်လွမ်းခင်းနီးကို ကပိလဝတ်ပြည်၌
ဌာပနာ၍ ခေတီတည်သည်။ (၄) ဓမ္မကရိုဏ်း၊ ရေစစ်၊ ခါးပန်းကြိုးများကို
ပါဋလိပုတ်ပြည်၌ ခေတီတည်၍ ဌာပနာသည်။ (၅) ရေသနတ်တော်ကို

၄၂ ဗုဒ္ဓ၏ အနားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့်လက်ဝဲအောက်ခွယ်တော်စစ်

စမ္မာပြည်၌ ဌာပနာ၍ ဇေတီတည်သည်။ (၆) ဥဏ္ဏလုံဓမ္မရှင်တော်မြတ်ကို ကောသလတိုင်း သာဝတ္ထိပြည်၌ ဌာပနာ၍ ဇေတီတည်ထားကိုးကွယ်ကြသည်။ (၇) ကိုယ်ဝတ်ဒုကုဋ်တော်ကို ဗြဟ္မာပြည်တွင် ဇေတီတည်၍ ဌာပနာထားသည်။ သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား တောထွက်ပြီးနောက် ပါလာသည့် အဝတ်တန်ဆာများကို ဗြဟ္မာတို့ ပင့်ဆောင်ဇေတီတည်ထား၍ ‘ဒုဿဇေတီ’ဟု အမည်တွင်ခဲ့သဖြင့် ထိုဇေတီနှင့်ပါဆိုလျှင် ဗြဟ္မာပြည်၌ ဇေတီနှစ်ဆူဖြစ်သည်။ (၈) ဦးရစ် သို့မဟုတ် ခေါင်းပေါင်းတော်ကို တာဝတိံသာနတ်တို့သည် တာဝတိံသာ၌ပင် စူဠမဏိဇေတီတော်တွင် ဦးညှောင်ဆံတော်မြတ်နှင့်အတူ ဌာပနာ၍ ကိုးကွယ်ကြသည်။ (၉) နိသီဒိုင်းကို အဝန္တီတိုင်း ဥဇ္ဇနီပြည်၌ ဌာပနာ၍ ဇေတီတည်သည်။ (၁၀) ပွတ်နံ့၊ ပွတ်ကျည်၊ ရေစစ်တို့ကို ဝိဒေသတိုင်း မိတ္ထိလာပြည်တွင် ဇေတီတည်သည်။ (၁၁) အယောခါးပတ်တော်ကို ဒေဝတိုင်းတွင် ဇေတီတည်သည်။ ထိုမှကြွင်းသော ပရိက္ခရာများကို မဇ္ဈိမဒေသ ဖြို့ရွာအသီးသီးတွင် ဇေတီများတည် ဌာပနာ၍ ကိုးကွယ်ကြသည်။

သို့ဖြစ်ပါ၍ ဖြတ်ဗုဒ္ဓပရိနိဗ္ဗာန်ပြုပြီးနောက် ကြွင်းကျန်သောဓာတ်တော်များနှင့် ပရိဘောဂများသည် အနံ့အပြားရောက်ကုန်၏။ ဤတွင် ရှင်မဟာကဿပမထေရ်မြတ်သည် သဿနာတော်ဗျေဒနာပါက ဗုဒ္ဓဓာတ်တော်များနှင့်တကွ ပရိဘောဂများအတွက် အန္တရာယ်ဖြစ်ချေတော့မည်ကို ကိုးကွယ်လိုသော သူတော်စင်အပေါင်းတို့ ကိုးကွယ်ခွင့်မရကြသော် နှလုံးမသာမယာ ဖြစ်ချေတော့မည်ဟု ကြိုတင်မြင်အပ်သဖြင့် အဓာတသတ်မင်းကြီးနှင့် တိုင်ပင်ကာ စီစဉ်သည်။

“မင်းမြတ်၊ ယခုအခါ ဓာတ်တော်များနှင့်တကွသော ပရိဘောဂများသည် အရပ်ရှစ်ပါး၌ အနံ့အပြားရောက်နေချေပြီ၊ နောင်သောအခါ ဗုဒ္ဓအား ရည်စူး၍တမ်းတ သက္ကာရပြုလိုကြသော သူတော်ကောင်းတို့သည် တောင့်တ

ခဲ့သော် မပူးမြော် မပူဇော်ရသဖြင့် စိတ်မချမ်းမသာဖြစ်ကြရချေမည်။ ဓာတ်တော်များ၊ ပရိဘောဂများတို့ကို ပင့်ဆောင်၍ တစ်နေရာတည်း တစ်ပေါင်းတည်း စေတီတည်ထားလျက် ဌာပနာလော့”ဟု ရှင်မဟာကဿပကြီးက နောင်အနာဂတ်၌ သာသနာငါးထောင်တည်ရှိစေနိုင်ခြင်းငှာ မိန့်ကြားတော်မူ၏။

“ဤသို့ဆိုလျှင် ကောင်းပါပြီ အရှင်ဘုရား၊ ဓာတ်တော်များ၊ ပရိဘောဂများကိုသာ ပင့်ဆောင်ပေးတော်မူပါ၊ ဘုရားတပည့်တော်သည် ယခုပင်လျှင် ဌာပနာတိုက်တည်ရမည့်အရပ်ကို ရွေးချယ်ပြင်ဆင်ပါမည်”ဟု အဓာတသတ်မင်းက ပြန်လည်လျှောက်ထားလေသည်။

ရှင်မဟာကဿပမထေရ်မြတ်သည် ကုဿိနာရုံ၊ ဝေသာလီပြည်၊ ပါဝါပြည်၊ ကပ္ပိလဝတ်ပြည်၊ အလ္လကပ္ပ၊ ဝေနဒီကပ္ပ၊ ဥဇ္ဇေဒီ၊ ဒေဝပြင်၊ မိတ္ထိလာပြည်၊ ပါရလိပုဒ်ပြည်၊ ကုရု၊ ဣန္ဒပတ္တနဂိုရ် စသော တိုင်းပြည်အသီးသီး၌ အုပ်စိုးကြကုန်သော ဓာတ်တော်မွေတော်များနှင့် ဗုဒ္ဓပရိဘောဂများကို စေတုရကြကုန်သည့် မင်းများထံကြွသွားလျက် အကျိုးအကြောင်း မိန့်ကြားလျှင် “မင်းမြတ်တို့၊ မင်းမြတ်တို့ ကိုးကွယ်ပူဇော်ရုံမျှ ဓာတ်တော်မွေတော် ပရိဘောဂများကိုချန်၍ ကျန်ဓာတ်တော်များ၊ ပရိက္ခရာတော်များကို ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ပင့်ဆောင်ပါရစေ”ဟု မေတ္တာရပ်ခံတော်မူ၏။ ထိုမင်းတို့သည်လည်း ရှင်မဟာကဿပမထေရ်ကြီး၏ဂုဏ်တော် သိက္ခာတော်ကို လေးစားကြည်ညိုကြသောအားဖြင့် ဓာတ်တော်၊ မွေတော်၊ ပရိက္ခရာတော်များကို ဝမ်းမြောက်စွာပင် ပေးအပ်ခဲ့ကြသည်။ ရှင်မဟာကဿပမထေရ်သည် တန်ခိုးတော်ဖြင့် ပင့်ဆောင်တော်မူလေသည်။

ရာမရွာ၌ ကိန်းဝပ်သော ဓာတ်တော်များကို နဂါးတို့စောင့်ရှောက် ကိုးကွယ်နေကြသဖြင့် အန္တရာယ်မရှိ။ နောင်သောအခါ၌ လက်ာဒီပကျွန်း၊

သီဟိုဠ်ကျွန်း၊ မဟာဝိဟာရကျောင်းတိုက်တွင် 'မဟာစေတီ'တည်သောအခါ
 ထိုဓာတ်တော်များကို နဂါးတို့ပို့ဆောင်ဌာပနာကြမည်ဟု ကြိုတင်သိမြင်တော်
 မူသဖြင့် ပင့်ဆောင်ရန် အားမထုတ်တော့ဘဲ ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ကြွတော်မူခဲ့
 ၏။ ရာဇဂြိုဟ်၏အရှေ့တောင်ထောင့် သင့်တင့်မြင့်မြတ်သောနေရာ၌ ရပ်၍
 “ဤနေရာ၌ ကျောက်ဖျာရှိလျှင် ကွယ်စေ၊ မြေကြီးသည် စင်ကြယ်စေ၊ ရေ
 မထွက်သည်လည်းဖြစ်စေ”ဟု အဓိဋ္ဌာန်ပြုတော်မူသည်။ အဓိဋ္ဌာန်ပြုပြီးနောက်
 အဓာတသတ်မင်းအား ထိုနေရာကို ညွှန်ပြပြီးလျှင် တူးစေ၏။ ထိုမှထုတ်ယူ
 သောမြေကို အုတ်များဖုတ်စေသည်။ အသိတိမဟာသာဝကကြီးတို့က စေတီ
 များတည်ကြ၏။ “ဤအရပ်၌ မင်းကြီးသည် အဘယ်အမှုကို ပြုလုပ်လေ
 သနည်း”ဟု မေးသူတို့ရှိလာသော် “မဟာသာဝကကြီးများ၏စေတီတော်များ
 တည်ထားစေ၏”ဟု ဖြေကြား၏။ (ဓာတ်တော်ဌာပနာတိုက်ကြီး တည်ရန်
 အတွက် ပြုလုပ်နေသည်ဟု မမြေကြရ)အထူးလျှို့ဝှက်ထားကြရ၏။

နိုင်ငံတော်ဗုဒ္ဓသာသနာ့မဟာဗုဒ္ဓဝင်တွင် အဓာတသတ်မင်းကြီး
 ဌာပနာတိုက် တည်ဆောက်ပုံနှင့်ပတ်သက်၍ အောက်ပါအတိုင်း အကျယ်
 တဝင့်ဖော်ပြထားလေသည်။

ရှင်မဟာကဿပမထေရ် ညွှန်ပြသည့်မြေနေရာ၌ တူးဖော်ရာတွင်
 အတော်ရှစ်ဆယ်နက်သောအခါတွင် တွင်းကြီးအောက်မြေပြင်၌ ကြေးပြား
 ကြီးကို ခင်းစေ၏။ ထိုကြေးပြားပေါ်တွင် ထူပါရာမစေတီအိမ်ပမာဏရှိသော
 ကြေးနီတိုက်အိမ်ကြီးကို ဆောက်စေလျက် အဆင့်ဆင့်ခိုင်ခိုင်လောက်သော
 စန္ဒကူးရွှေကြွတ်ရှစ်လုံးကိုလည်းကောင်း၊ စန္ဒကူးရွှေစေတီရှစ်ဆူကိုလည်းကောင်း
 ထုလုပ်စေ၏။ ထို့နောက်မှ အလုံးစုံသော ဌာပနာမည့် သီရိဓာတ်တော်
 များကို ရှေးဦးစွာ စန္ဒကူး ဝါကြွတ်၌ထည့်၍ ထိုကြွတ်ကို အခြားစန္ဒကူး
 ကြွတ်ကြီး၌ထည့်လျက် ထိုကြွတ်ကိုဖန် အခြားစန္ဒကူးကြွတ်၌ အဆင့်ဆင့်
 စန္ဒကူးရွှေကြွတ်ရှစ်လုံးကို တစ်လုံးတည်းဖြစ်အောင် စန္ဒကူးကြွတ်ကြီး၌ထည့်

ဗုဒ္ဓ၏ အနာလောရစ်သပိတ်တော်နှင့်လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်ဆစ်

၄၅

သည်။ တစ်ဖန် စန္ဒကူးရွှေစေတီရှစ်ဆူတွင် အဆင့်ဆင့်ရှစ်ဆူကို တစ်ဆူတည်း ဖြစ်အောင် ထည့်ရ၏။ ၎င်းစန္ဒကူးစေတီရှစ်ဆူတွင် အဆင့်ဆင့်ထည့်ရပြန် ၏။ ၎င်းနောက် ဆင်စွယ်ရှစ်လုံးတွင် ထည့်သွင်းပြီး ဆင်စွယ်ရှစ်ဆူဖြင့် မျို ရပြန်ပြီး တဖန် ရတနာခုနစ်ပါးစီဖြယ်သည့် ကြွတ်ရှစ်လုံး၊ ၎င်းမှ ရတနာ ခုနစ်ပါးစီဖြယ်သော စေတီရှစ်ဆူတွင် ထည့်ရပြန်၏။ ထိုရတနာစေတီကို ရွှေကြွတ်ရှစ်လုံး၌ထည့်၍ တဖန် ရွှေစေတီရှစ်ဆူတွင် အဆင့်ဆင့်ထည့်ပြီး သော် ငွေကြွတ်ရှစ်လုံး၌၊ ၎င်းနောက် ငွေစေတီရှစ်ဆူ၌ ထည့်ရပြန်၏။ ငွေ စေတီရှစ်ဆူကို မြသားကြွတ်ရှစ်လုံး၌ တဖန်၊ မြသားစေတီရှစ်ဆူ၊ ၎င်းမှ ပတ္တမြားစေတီရှစ်ဆူ၊ ၎င်းပတ္တမြားနီကြီးကို မသာရဂလ်ကျောက်(ပတ္တမြား ပြောက်)ကြွတ်ရှစ်လုံး၌ အဆင့်ဆင့်ထည့်၍ တဖန် ပတ္တမြားပြောက်စေတီ ရှစ်ဆူ၌ထည့်၊ ၎င်းနောက် ပတ္တမြားပြောက်ကြီး၌ထည့်၍ တဖန် ဖလ်ကြွတ် ရှစ်လုံး၊ ၎င်းကို ဖလ်စေတီရှစ်လုံး၌ အဆင့်ဆင့်ထည့်ရပြန်၏။ သို့နှင့် အလုံး စုံပြီးဆုံးသောအခါဝယ် ကြွတ်စေတီအားလုံး၏ အထပ်ထပ်တွင် အပြင်အကျ ဆုံး အထက်ဆုံးဖလ်စေတီသည် သီဟိုဠ်ကျွန်းရှိ ထူပါရာမစေတီတော်ကြီး တမျှ ပမာဏရှိလေသည်။ ဖလ်စေတီ၏အထက်၌ တဖန် ရတနာခုနစ်ပါးဖြင့် ပြီးသော စေတီအိမ်ကို ဆောက်လုပ်စေ၍ ထိုစေတီအိမ်အထက်၌ ရွှေစေတီ အိမ်၊ ငွေစေတီအိမ်၊ ကြေးနီစေတီအိမ်များ အဆင့်ဆင့်ဆောက်လုပ်စေ၏။

ကြေးနီစေတီအိမ်အထက်တွင် ရတနာခုနစ်ပါးကို သံအမှတ်သုံး၍ ကြံဖြန့်လေ၏။ ထို့နောက် ရေမှာပွင့်သောပန်း၊ ကုန်းမှာပွင့်သောပန်း အပွင့် တစ်ထောင်စီကို ကြံဖြန့်၏။ ဗုဒ္ဓလောင်းလျှာဖြစ်တော်စဉ်အစ ငါးရာငါးဆယ် ဇာတ်တော်များ၊ အသီတိမဟာသာဝကကြီးများ၊ ဗုဒ္ဓလောင်းလျှာ ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး၊ မယ်တော်မဟာမာယာဒေဝီ၊ ဖွားဖက်တော်ခုနစ်ဦး စသည့် ဗုဒ္ဓနှင့်လည်းကောင်း၊ ဗုဒ္ဓသာသနာနှင့်သော်လည်းကောင်း ပတ်သက်သည့် ကြည်ညိုကိုးကွယ်ဖွယ်ရာများကို ဌာပနာတိုက်၌ ထည့်သွင်းသင့်သမျှကို ရွှေ

ရုပ်တုများသွန်းလုပ်ထည့်ရသည်။ ရွှေဖြူတာအိုးငါးရာ၊ ငွေဖြူတာအိုးငါးရာကို ရေအပြည့်ထည့်ထားရသည်။ ရွှေဆီမီးခွက်ငါးရာကို ဖိုက်ထုထားရသည်။ ရွှေဆီမီးခွက်ငါးရာ၊ ငွေဆီမီးခွက်ငါးရာတို့ကို နံ့သာဆီအပြည့်ထည့်ထားပြီးလျှင် ဘွဲ့ဖြူချည်ဆီမီးစာများကို မီးခွက်၌ ထည့်၍ထားရသည်။

“ပန်းများမညှိုးစေကုန်၊ နံ့သာများအနံ့မပျက်စေကုန်၊ ဆီမီးများ မငြိမ်းစေပါစေကုန်သတည်း”ဟု အရှင်မဟာကဿပမထေရ်ကြီးက အဓိဋ္ဌာန်ပြုတော်မူကာ တစ်ခုသောရွှေပြားတွင် “နောင်သောအခါ ဝိယဒါသမည်သော မင်းသားသည် ထီးဖြူတော်မိုက်၍ အသောကအမည်ယူ၍ မင်းဖြစ်လိမ့်မည်။ အသောကမင်းသည် ဤဇာတ်တော်များကို ဓမ္မုဒိပိကျွန်းအနံ့ပြန့်အောင် ဝိုအောင်၍ သာသနာတော်ကို ကျယ်ပြန့်ထွန်းတောက်စေလိမ့်မည်”ဟု ရေးသားကာ တံဆိပ်ခပ်နိပ်လျက် စေတီအတွင်း၌ထား၏။

အဇာတသတ်မင်းကြီးသည် အလုံးစုံသော ပြုဘွယ်ရာကိစ္စများ ပြီးစီးသောအခါ မိမိဝတ်ဆင်ထားသော အဖိုးထိုက်တန်သည့် တန်ဆာပလာများကိုချွတ်၍ ပူဇော်ပြီးလျှင် ရတနာခုနစ်ပါးတို့ဖြင့် မွမ်းမံထားသော စေတီအိမ်တံခါးမှစ၍ အဆင့်ဆင့်တံခါးများကို ပိတ်ခဲ့တော်မူကာ နိုင်နံ့သောသော့၊ မင်းတုံးစသည်များကို ပြုလုပ်ထား၍ ‘ပြည်တန်ပတ္တမြား’ကိုလည်း အပြင်ဘက်၌ထားခဲ့၏။

“နောင်သောအခါ ဤဌာပနာများကိုတွေ့သော၊ ဆင်းရဲသောမင်းများသည် ဤပတ္တမြားကိုထုခွဲ၍ ပူဇော်ကြလော့”ဟူသောစာတန်းကို ကျောက်ပြားတွင် ထုထွင်းရေးသားထားခဲ့သည်။

ဤတွင် ‘လူမင်းဘုန်းကြီး နတ်မင်းမနေသာ’၊ ‘ဘုရားသာသနာအတွက် သိကြားကုရမည်’ဆိုသည့်စကားအတိုင်း သိကြားမင်းသည် ဝိသုတ္တန် နတ်သားတို့အားခေါ်၍ “ဝိသုတ္တန် အဇာတသတ်မင်းကြီးသည် ဗုဒ္ဓ၏ဇာတ်တော်များ၊ ပရိက္ခရာတော်များ၊ ပရိဘောဂများကို ဌာပနာ၍ စေတီတိုက်ပြီး

ကောတုနန်းညွှန်စွယ်

၄၇

လေပြီ။ ထိုခိုင်မာလှစွာသော ဌာပနာတိုက်သို့ သင်သွား၍ လုံလောက်သော အစောင့်အရှောက်များကို ချထားခဲ့ချေ”ဟု မိန့်ကြားစေလွှတ်ခဲ့၏။ ဝိသင်္ကြံသည် သားရဲစက်ယန္တရားများနှင့်တကွ ဘီလူးရုပ်တွင် ဖန်အဆင်းရှိသော သံလျက်များကို ဆွဲစေကာ ဓာတ်တော်တိုက်၏ပတ်လည်၌ စောင့်ကြပ်စေ၏။ အရှိန်အဟုန်ပြင်းစွာ လည်ပတ်နေသော စက်ယန္တရားကိုလည်း ခလုတ်တစ်ခုတည်းဖြင့် ဖွဲ့ချည်ထား၏။ အလုံးစုံသောအကာအကွယ် စက်ယန္တရားများ ပြုလုပ်ခဲ့ပြီးသော် ဝိသင်္ကြံနတ်သားသည် နတ်ပြည်သို့ပြန်လေ၏။

(တစ်နည်း) ရောမတိုင်းသား စက်ယန္တရားအတတ်ကို ဘူတာဝါဟနကျမ်းကျင့်သူတစ်ယောက်အား မင်းကြီးက အကာအကွယ်အစောင့်အရှောက် စက်ရုပ်ခလုတ်တို့ကို တပ်ဆင်စေသည်ဟုလည်း ဆိုလေသည်။ ထိုရောမတိုင်းသားတို့သည် စက်ယန္တရားအရပ်ပြုလုပ်ရာတွင် အလွန်ကျွမ်းကျင်ကြသည်။

အဓာတသတ်မင်းကြီးက ဆက်လက်၍ ဌာပနာတိုက်ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ကျောက်တံတိုင်းကြီးကိုပတ်၍ အထက်၌ကျောက်ဖျာကြီးတို့ဖြင့် ဖုံးအုပ်ပိတ်ကာ မြေပြင်နှင့်တပြေးညီပြုပြီးမှ ထိုအထက်တွင် ‘ကျောက်စေတီကြီး’ တည်ထားတော်မူလေသည်။

အသောကမင်းဟူ၍ မဇ္ဈိမဒေသ၌ပေါ်ပေါက်လာသည့်အချိန်အထိ နိုင်နံ့တည်မြဲ၍ သူယုတ်တို့၏အန္တရာယ်ပြုနိုင်စွမ်းခြင်းငှာ မတတ်နိုင်ရာသည်။ ဌာပနာတိုက်တော်ကြီးကို အဓာတသတ်မင်းကြီးပြုလုပ်ရာတွင် ဘုရားရှင်ဆန္ဒပြုခဲ့သည်ဖြစ်၍ သာသနာတော်အတွက် သိကြားမင်းကလည်း ကူညီဆောင်ရွက်ခဲ့ရသည်။ ဤသို့လျှင် ဗုဒ္ဓ၏ဓာတ်တော်မွေတော်များကို ဌာပနာခဲ့ကြောင်း ပြောဆိုရာတွင် အသောကမင်းကြီးဌာပနာတိုက်ဖွင့်သောအခါ ‘ဗုဒ္ဓ၏သပိတ်တော်၊ သင်းပိုင်တော်၊ တောင်ဆေးတော်များကိုပါ ဌာပနာတိုက်တွင်းကပင် တွေ့ရှိသဖြင့် ထိုအချိန်ကပင် အဓာတသတ်မင်းသည် ဗုဒ္ဓ၏ပရိဘောဂ၊ ပရိက္ခရာ

၄၈ ဗုဒ္ဓ၏ အနာဂတလောကဓိပတိတော်နှင့်လက်ခံအောက်ခွယ်တော်စစ်

များကိုပါ ဓာတ်တော်မွေတော်များနှင့်တစ်ပါတည်း ဌာပနာခဲ့သည်' ဟု ယူဆရမည်ဖြစ်၏။ မြတ်စွာဘုရားနှင့်တကွ ရဟန္တာအရှင်မြတ်များ၏ 'အနာဂတံသ' ရွှေဇာဏ်တော်ဖြင့် မြော်မြင်သိရှိကြသည့်အတိုင်း အဓိဌာန်ပြုကာ ဗျာဒိတ်ထားတော်မူခဲ့ကြသည့်မင်းများဖြစ်ကြသည်နှင့်အညီ သာသနာပြုခွင့်ရကြသဖြင့် အောင်မြင်ခြင်းလည်း ရှိကြပါပေသတည်း။

ရှင်မဟာကဿပမထေရ်မြတ်ကြီး အနာဂတံသဉာဏ်တော်ဖြင့် ဆင်ခြင်ကြည့်ရှုကာ မိန့်ကြားခဲ့သော စကားများမှာလည်း နှစ်ပေါင်းကြာမြင့်လတ်သောအခါ လူအပေါင်းတွင် မေ့ပျောက်ကုန်ကြ၏။ ဓာတ်တော်နှင့်တကွသော ဗုဒ္ဓ၏ပရိဘောဂ၊ ပရိကွရာတော်များသည် ဌာပနာထားရှိရာနေရာမှာလည်း ပေါင်းမြက်သစ်ပင်များ ဖုံးလွှမ်းကာ တောအတိဖြစ်နေတော့၏။ အဓာတသတ်မင်းကြီးဌာပနာတိုက်ကြီးသည် နောက်နှစ်ပေါင်း(၂၀၀)ကျော်ကြာမြင့်သောအခါတွင်ကား 'အသောကမင်းကြီး'သည် ထင်ရှားပေါ်ပေါက်လာခဲ့လေပြီ။

ဗုဒ္ဓထပိတိတော်နှင့် အသောကမင်း

'သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီး'သည် ကမ္ဘာသမိုင်းတွင် ဖြစ်စဉ်အကြောင်းအရာ တစ်ပြုံတစ်ခေါင်းကြီးတွေ့ရသောအခါ ထောင်ပေါင်းများစွာသောပြည့်ရှင်မင်းများ၊ အရှင်သခင်များ၊ ဘုန်းတန်ခိုးတောဓာပြည့်လွှမ်းသူများ၊ မဟာမျိုးမဟာနွယ် မင်းသားများနှင့်တကွသော တန်းတူရည်တူများအနက် အသောကမင်းတစ်ဦးတည်းသာလျှင် ကောင်းကင်ပြင်၌ သောက်ရှူးကြယ်ကြီးပမာ ထွန်းလင်းတောက်ပလျက်ရှိလေသည်ဟု ဖော်ကျူးရေးသားခဲ့ကြသည်။

ခရစ်နှစ်မတင်မီ နှစ်ပေါင်း(၃၀၀)လောက်ကပင် ပါဠိလိုပုတ်ပြည်၌ စန္ဒဂုတ်မင်း နတ်ရွာခံခဲ့ပြီးနောက် သားတော်မိနုသာရမင်း ထီးနန်းစိုးစံခဲ့

ကောတုနန်းညွန့်နွယ်

၄၉

သည်။ ဗိန္ဒုသာရကမင်း၏သားတော်(၁၀၀)ကျော်တွင် အသောကမင်းသားလည်း တစ်ပါးအပါအဝင်ဖြစ်လေသည်။ ဥဇ္ဇောနီပြည်တွင် ဘုရင်ခံအဖြစ် ခန့်ထားခြင်း ခံရသည်။ မင်းသားဘဝနှင့် အသောကအား 'ဝိဒီစ'သို့မဟုတ် သူသည် ဒေါသအလွန်ကြီးလှသောကြောင့် လူအများက သူ့နာမည်ရင်းရှေ့မှ 'ကန္တ'အမည်တပ်၍ (ကန္တအသောက)ဟု ခေါ်ကြသည်။ သူသည် သာကီဝင် သူဌေးသမီး(ဝေဋ္ဋိသဒေဝီ)နှင့် ထိမ်းမြားခဲ့၍ နောင်သောအခါ ရှင်မဟိန္ဒထေရ်လောင်း သားတော်နှင့် သဃ်မိတ္တာထေရ်လောင်း သမီးတော်တို့ကို ဖွားမြင်ရရှိခဲ့သည်။ ဗိန္ဒုသာရမင်း နတ်ရွာလားအံ့ဆဲဆဲတွင် ပါရမီပုတ်ပြည်သို့ရောက်လာပြီးလျှင် မြို့ကိုသိမ်းယူပြီးနောက် မိမိ၏ညီအရင်းတစ်ဦးသာချန်၍ မင်းသားအားလုံးကို သတ်ခဲ့သည်။ ဤတွင် တိုင်းပြည်က မကျေနပ်သောကြောင့် လေးနှစ်ကြာစောင့်နေရပြီးကာမှ ဘိသိက်တော်ခံယူရသည်။

အသောကမင်းကြီးသည် ၎င်း၏(၁၃)နှစ်မြောက်သော ကမ္မည်းကျောက်စာမှတ်တမ်းအရ ကလိင်္ဂတိုင်း(ယခု-ဩရိသနယ်)ကို တိုက်ခိုက်ရာ ဂလိင်္ဂတိုင်းသား ထောင်သောင်းနှင့်ချီ၍ သေကြေပျက်စီးလျက် သိန်းသန်းမကသောလူတို့ အိုးမဲ့အိမ်မဲ့ဖြစ်ခဲ့ကြရသည်။ ထိုစစ်ပွဲကြီးပြီးသည့်နောက်တွင် အသောကရာဇာသည် သေကြေပျက်စီးနေသော လူသေများ၊ ဖမ်းဆီးရမိထားသော သူပုန်းများ၊ ဒါဏ်ရာရသူများ၊ ခြေလက်မရှိတော့သည့် စစ်ကြောင့် ဒုက္ခရောက်နေကြသော အိုးမဲ့အိမ်မဲ့ဒုက္ခသည်များကို ကိုယ်တိုင်မျက်မြင်တွေ့ရဖန်များသောအခါ နောင်တကြီးစွာ ရခဲ့သည်။ သူ့ဘဝလမ်းကြောင်းသည်လည်း လမ်းပြောင်းလဲသွားခဲ့သည်။ ထိုစစ်ပွဲကြီးကို အောင်နိုင်ပြီးသည့်နောက်ပိုင်းတွင် မင်းကြီးသည် စစ်တိုက်ခိုက်မှုကို လုံးဝစွန့်လွှတ်လိုက်သူ စစ်ဘုရင်မင်းဆိုလျှင် အသောကမင်းကြီးတစ်ပါးတည်းသာ ကမ္ဘာ့သမိုင်း၌ မှတ်တမ်းတင်ထားသည်ကို တွေ့ရှိရသည်ဟု ကမ္ဘာ့သမိုင်းကိုပြုစုခဲ့သော စာရေးဆရာ

ကြီး(အိပ်ချ်-ဂျီ-ဝဲလ်)က ရေးသားမှတ်တမ်းတင်ခဲ့ပါသည်။ အသောကမင်း နှင့်ပတ်သက်သောအကြောင်းအရာများသည် အိန္ဒိယသမိုင်း၌ ကြွယ်ဝလှ သည်။ ဗုဒ္ဓဝင်၌ထူးခြားများပြားစွာ ဖော်ပြခြင်းခံရသော မင်းကြီးဖြစ်ပေသည်။ မျိုးရိုးစဉ်လာအရ ဗြဟ္မဏအယူဝါဒ၌ ယုံကြည်လာခဲ့သော အသောကမင်း သည် နိဂြောဓသာမဏေငယ်ကိုအကြောင်းပြု၍ ဗုဒ္ဓဝါဒကို သက်ဝင်ယုံကြည် သည်ဟု ကျမ်းဂန်များ၌ ပြဆိုလေသည်။ မဲတီးဆရာတော်ရေးသားသော ထေရဝါဒသာသနာအဘက်အလင်းပြဝံသဒီပနီကျမ်း၌ ရေးသားပုံကို ကောက် နုတ်ဖော်ပြပါမည်။

တစ်နေ့သ၌ အသောကမင်း၏နောင်တော် သုမနမင်း၏သားတော် (၇)နှစ်အရွယ်ရှိသော 'နိဂြောဓ'သာမဏေကို 'မဟာဂရုဏ'ရဟန္တာထေရ်က ရဟန်းပြုပေးရာတွင် ဆံရိတ်သောအဆုံး၌ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်လေ၏။ ထိုနိဂြောဓသာမဏေသည် တစ်နေ့သောနံနက်ခင်းတွင် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာအား ဝတ်ပြုပြီးနောက် သပိတ်၊ သင်္ကန်းကိုယူ၍ အဓိသုမနဒေဝီအိမ်သို့သွားမည်ဟု တောင်တံခါးဝဖြင့်ဝင်၍ အရှေ့တံခါးမှထွက်ကာ ငြိမ်သက်သောဣန္ဒြေဖြင့် ကြွတော်မူ၏။ ထိုအချိန်မှာ အသောကဘုရင်သည် လေသာတံခါး၌ရပ်လျက် ရှိစဉ် နိဂြောဓသာမဏေငယ်ကို မြင်လေသည်။ ရှေးဘဝများစွာက ကုန်သည် ညီနောင်ဖြစ်ခဲ့ဖူးကြ၍လည်းကောင်း၊ ဣန္ဒြေတော်ငြိမ်သက်တည်ကြည်စွာဖြင့် ကြည်ညိုဖွယ်ဖြစ်၍လည်းကောင်း မြင်သည်နှင့်ပင် ကြည်ညိုလှသည်ဖြစ်၍ နန်းတွင်းသို့ပင့်ဖိတ်တော်မူသည်။ နိဂြောဓသည် မင်းကြီးအား သပိတ်ပေး၍ မိမိမှာမူ ရာဇပလ္လင်ပေါ်တက်၍ထိုင်နေ၏။ မင်းကြီးသည် ယာဂုဓဲဘွယ်များ ကိုဆက်ကပ်လျက် ရှင်နိဂြောဓသည် မျှတရုံဘုဉ်းပေးပြီးနောက် မင်းကြီးအား ဓမ္မပဒကျမ်းလာ အပ္ပမာဝဂ်ကို အနုမောဒနာပြုအံ့သောငှာ ဟော၏။ မင်း ကြီးက “အရှင် အကျွန်ုပ်သိပါပြီ”ဆိုလျက် တစ်နေ့ချင်း ဆွမ်းရှစ်ဝတ်လေး ကြိမ်ပေးလှူလေ၏။ ထိုနေ့မှစ၍ အသောကမင်းကြီးသည် ဗုဒ္ဓ၏သာသနာ

ဗုဒ္ဓ၏ အနားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့်လက်ဝဲအောက်ခွယ်တော်ခပ် ၅၁

တော်ကို ကြည်ညိုခြင်းများစွာဖြစ်ကာ ဗုဒ္ဓ၏အယူဝါဒများကို ယုံကြည်လေးစားစွာဖြင့် ခံယူကျင့်သုံးတော်မူသည်။ နောက်တွင် သားတော်သမီးတော်များဖြစ်သော ရှင်မဟိန္ဒဦးစီးကာ ကိုးတိုင်းကိုးရွာနသို့ အကြီးအကျယ်ဆုံးသာသနာပြုတော်မူသော သာသနာဒါယကာမင်းကြီးအဖြစ်ခံယူကာ ဘဝနိဂုံးချုပ်သည်အထိ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကြီးကိုပြုခဲ့သည်မှာ ယခုတိုင်ပင် ထင်ရှားကျော်စောလျက်ရှိနေပေသေးသည့် အထွတ်အထိပ်ဆုံးသာသနာပြုမင်းကြီးဖြစ်ပေသတည်း။

ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်သည်ရှေးဦးစွာဒိဝီတော်

အရှင်ဥပဂုတ္တမထေရ်နှင့် အသောကမင်းကြီးတို့သည် ပါဠိပုတ်ပြည်တွင် ထင်ရှားသော ရဟန္တာနှင့်သာသနာပြုမင်းအဖြစ် ပေါ်ပေါက်လာမည်ကို ဗုဒ္ဓကိုယ်တော်တိုင် ဖျာဒိတ်စကားမိန့်ကြားတော်မူခဲ့ကြောင့် ဖိနတ္တပကာသနီကျမ်း၌ ပြဆိုထားသည်မှာ-

တစ်နေ့သောအခါ မြတ်ဗုဒ္ဓသည် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ဆွမ်းခံဝင်၏။ ထိုအခါ၌ သူငယ်တစ်ချို့သည် မြေကိုတူးဆွကာ ကစားနေကြစဉ် ‘ပိယဒဿီ’ အမည်ရှိသော သူဌေးသားသည် ဗုဒ္ဓကြွလာသည်ကို မြင်သောခဏ လွန်စွာ ကြည်ညိုလှသည်ဖြစ်၍ လူအများဆွမ်းလောင်းလှူကြသလို သူလက်ထဲ၌ရှိနေသော မြေမှုန့်ကိုလှူရန် ဗုဒ္ဓထံသို့ပြေးသွား၏။ ဗုဒ္ဓသည် သူငယ်ကိုမြင်တော်မူသောအခါ ရှင်အာနန္ဒာအားကြည့်၏။ ရှင်အာနန္ဒာသည် ဗုဒ္ဓအား သပိတ်တော်ကိုအပ်သည်တွင် ပိယဒဿီသူဌေးသားလေးလှူသော မြေမှုန့်ကို ခံယူ၍ ရှင်အာနန္ဒာသို့ သပိတ်ပြန်ပေးလျက် ပြီးတော်မူသည်။ အကြောင်းကို ရှင်အာနန္ဒာက မေးလျှောက်သောအခါ-

“အာနန္ဒာ၊ ပိယဒဿီသည် မြေမှုန့်လှူရသောအကျိုးကြောင့် နတ်

ပြည်၌ နတ်သားဖြစ်၍ သာသနာတော်(၂၁၈)ခုနှစ်သို့ ရောက်သောအခါ ပါဠိလိုပတ်ပြည်၌ ဗိဇ္ဇာသာရမင်း၏သားတော်ဖြစ်ပြီး ‘အသောက’အမည်ဖြင့် မင်းပြုလိမ့်မည်။ ထိုမင်းသည် သာသနာတော်၌ ကြည်ညိုလှသဖြင့် ခုနစ်လ၊ ခုနစ်ရက်တိုင်တိုင် အလှူကြီးပေးသောအခါ မာရ်နတ်က ဖျက်ဆီးရန်ကြံလာ သဖြင့် ‘ဥပဂုတ္တတိဿ’နာမံထေရ်သည် တန်ခိုးဖြင့် မာရ်နတ်၏ရန်ကို တား ဆီးလိမ့်မည်”ဟု ဗျာဒိတ်တော်ပေးခဲ့လေသည်။

ဓာတ်တော်များ၍ သာသနာပြုခဲ့ဖူး

အသောကမင်းကြီးသည် အသောကရာမကျောင်းတော်ကြီးသို့သွား ၍ ရဟန်းတော်ခြောက်သောင်းတို့အား စည်းစေးစေလျက် ကြီးစွာသောအလှူ ပြုလျက် ပစ္စည်းလေးပါးဒါယကာခံယူတော်မူ၏။ ထို့နောက် မင်းကြီးက “အရှင်ဘုရားတို့၊ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဟောကြားတော်မူခဲ့သော တရားတော်များသည် အဘယ်မျှများပြားလှပါသနည်း”ဟု မေးလျှောက်၏။ ရဟန်းတော်တို့က “မင်းကြီး၊ ဗုဒ္ဓဟောကြားတော်မူခဲ့သော တရားတော်များကား ဓမ္မဝိနယနစ် ပါး၊ ဝိဇ္ဇကတ်သုံးပါး၊ နိကာယ်ငါးပါး၊ အင်္ဂါကိုးပါး၊ ဓမ္မက္ခန္ဓာအားဖြင့် ရှစ် သောင်းလေးထောင်ရှိသည်”ဟု မိန့်တော်မူခဲ့လေသည်။ ဤတွင် အသောက မင်းကြီးသည် ဗုဒ္ဓ၏တရားတော်များ၌ အလွန်ကြည်ညိုရကား ဓမ္မက္ခန္ဓာတစ် ပါးစီကိုရည်စူးလျက် စေတီပေါင်းရှစ်သောင်းလေးထောင်တည်လိုသောဆန္ဒ ဖြစ်တော်မူ၍ ရှစ်သောင်းလေးထောင်သော စေတီတော်များ၌ဌာပနာရန် ဗုဒ္ဓ ဓာတ်တော်များ ရနိုင်သော် ကောင်းလေစွဟု တောင့်တ၏။ ထိုအခါ ရဟန်း တော်တို့က အဓာတသတ်မင်းသည် ဗုဒ္ဓ၏သရီရဓာတ်တော် ဓမ္မတော်မြတ် များနှင့် ပရိဘောဂ၊ ပရိက္ခရာတော်များကို လျှို့ဝှက်စွာဌာပနာတိုက်ပြုလုပ် ထားခဲ့သည်။ ထိုဓာတ်တော်များကို မင်းကြီးရရှိ၍ စေတီတည်နိုင်လိမ့်မည် ဟု မိန့်တော်မူသည်။

ကေတုနန်းညွန့်နွယ်

၂၃

အသောကမင်းကြီးသည် အသပြာထောင်ထုပ်ကို ဆင်ပေါ်တင်ပြီ
နောက် မြို့တွင်းမြို့ပြင် လှည့်လည်ခေလျက် “ဓာတ်တော်ဌာပနာတိုက်တည်
ရာ နေရာကို ပြနိုင်သောသူယူစေ”ဟု ကြေညာ၏။ တစ်နေ့သော် အသက်
(၂၀၀)ရှိ ထေရီမကြီး(၀၁)ရဟန္တာမကြီးဟုလည်းဆိုသည်က မိမိသိကြောင်း
ပြောလာသဖြင့် မင်းကြီးက ထေရီမကြီးအား ပင့်ဖိတ်ပြီးမေးရာ-

“မင်းကြီး၊ ကျွန်ုပ်ငါးနှစ်အရွယ် သာမဏေငယ်ဝဘတုန်းက ဆရာ
ဖြစ်သူနှင့် ဆီမီး ပန်းနဲ့သာကိုင်လျက် ထိုနေရာသို့လိုက်ပါခဲ့ရဖူးပါသည်။
ကျွန်ုပ်ဆရာသည် ထိုနေရာ၏နိမ့်ရာအရပ်၌ထိုင်လျက် ပန်းနဲ့သာ ဆီမီးများ
ပူဇော်သဖြင့် “ပူဇော်ထိုက်သော မြတ်သောနေရာဟု ပြောသောကြောင့် ရှိမိုး
ပူဇော်ခဲ့ရဖူးပါသည်”ဟု လျှောက်သည်။

အသောကမင်းကြီးသည် ထိုရဟန်းမကြီးပြောပြသောနေရာသို့သွား
၍ မျူးမတ်ဗိုလ်ပါအပေါင်းခြံရံကာ ပူဇော်သက္ကာရပြုပြီးနောက် တူးဖော်သည်
တွင် ကျောက်ဖျာအမိုးကိုမြင်၍ ဟုတ်၏ဟုယူဆသည်။ ယင်းမှတဖန် အုတ်
ကြွပ်မိုး၊ သံအမိုး၊ ကြေးနီအမိုး၊ ကြေးဖြူအမိုး၊ သလဲဖြူအမိုး၊ သလဲနက်
အမိုးမှစ၍ အဆင့်ဆင့်တွေ့၍ ထုတ်ယူပြီး နောက်ဆုံး၌ ရတနာအတိပြီးသော
ပြဿဒ်၏တံတိုင်းကြီးစုနစ်ထပ်အတွင်း တဝင်းဝင်းတလက်လက်တောက်နေ
သော ဓားလှံ၊ သန်လျက်ဆွဲကိုင်ကာ အသက်ရှိသောသူများကဲ့သို့ ပြေးလွှား
ကာကွယ်နေသော ယန္တရားရုပ်များကိုတွေ့လျက် ချီးမွမ်းအံ့ဩလျက်သာနေ
ကြရသည်။ မည်သူမျှရပ်တန့်အောင် မလုပ်နိုင်ကြ။

မင်းကြီးသည် အကြံရ၍ ယခင်က ထိုယန္တရားအတတ်ကို စီရင်တတ်
သူမရှိဘဲ မထားနိုင်။ ဘူတာဝါဟနယန္တရားအတတ်၌ တတ်သူ၏အဆက်
အနွယ်ကိုရှာလျှင် ရနိုင်ကောင်းသည်ဟု မင်းကြီးက အကြံရရာ ဆင်ပေါ်၌
အသပြာထောင်ထုပ်ကိုတင်စေ၍ “ဌာပနာတိုက်မှ ယန္တရားကို ဖျက်နိုင်သူ
ယူစေ”ဟု ရာဇဂြိုဟ်ပြည်တဝိုက် လှည့်လည်ကြေညာစေ။ ရောမ၊ ခေါမတိုင်း

တို့မှ ယန္တရားအတတ်ကို သင်ကြားခဲ့၍ ဌာပနာတိုက်နှင့် ယန္တရားဆင်ပေးခဲ့ဖူးသောသူ၏ အဆက်အနွယ် သားမြေးတို့ကြားသောအခါ ငွေတစ်ထောင်ထုပ်ကိုယူကာ မင်းကြီးထံသွားကြသည်။ ရောမတိုင်း၌ ဘူတာဝါဟနယန္တရားအတတ်ကို တတ်ကြသူတို့သည် မိမိတို့၏အမည်ကို ပေါင်တွင် ဆေးမင်ထိုး၍ စာရင်းပြုထားခဲ့သည်ဆို၏။ အခြားတစ်ပါးသောနိုင်ငံသို့ထွက်သွားလျှင် ပညာပြန့်ပွားသွားမည်စိုး၍ ယန္တရားဖြင့် လိုက်သတ်လေ့ရှိသည်။ ပါဠိပုတ်ပြည်သားတစ်ဦးသည် ရောမတိုင်း၌ပင် အစိုးထိုက်တန်လှသောပညာကို ငါသွား၍သင်ပြီး ငါတို့ပြည်သို့ဆောင်ယူခဲ့မည်ဟူသောအကြံဖြင့် သွားရောက်ခဲ့ပြီးနောက် ယန္တရားအတတ်ကိုတတ်သော ဆရာကြီးသမီးအား ဥစ္စာရွှေငွေပေးနေရင်းဖြင့် အကျွမ်းတဝင်ဖြစ်ကာ ဇနီးအဖြစ် ရယူခဲ့၏။ ဤတွင် ဆရာကြီးက သမက်ဖြစ်ခဲ့သောသူကို ယုံကြည်ပြီး အလုံးစုံသောပညာရပ်များကို သင်ကြားပေး၍ တတ်မြောက်သောအခါ ပေါင်၌စာရင်းကို ထိုးထား၏။ ပါဠိပုတ်ပြည်သားဇနီးမောင်နှံ၌ သားငယ်တစ်ဦးထွန်းကားခဲ့၍ နှစ်လရှည်ကြာသဖြင့် အရွယ်ရောက်သောအခါ အဖေက သားအား-

“ငါ့သား၊ ငါပါဠိပုတ်ပြည်သို့ပြန်ဦးမည်။ ရောမတိုင်းသားတို့သည် သူတို့ပညာမပြန့်ပွားစေလိုသဖြင့် ငါသွားကြောင်းသိလျှင် ငါ့အား ယန္တရားဖြင့် လိုက်သတ်ကြလိမ့်မည်။ ငါ့သားကတော့ ငါသေသည်ကိုတွေ့လျှင် ငါ့ပေါင်ကိုဖြတ်၍ ပေါင်းအတွင်းဝယ်ထားရှိသော အတတ်ပညာကို ထုတ်ယူပါလေ။ ထိုသို့ပညာကိုထုတ်ယူပြီးလျှင် ပါဠိပုတ်ပြည်သို့သွား၍ ရသောပညာဖြင့် အသက်မွေးလေ”ဟု မှာထားခဲ့၏။ ပါဠိပုတ်ပြည်သားထွက်ပြေးသည်ကို သိသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ရောမတိုင်းသားတို့သည် ယန္တရားလွှတ်၍ လိုက်သတ်၏။ သားသည် ဖခင်မှာခဲ့သည့်အတိုင်း ပေါင်မှအတတ်ပညာကိုယူပြီးလျှင် ပါဠိပုတ်ပြည်သို့သွားရောက်နေထိုင်လေသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား အဓာတသတ်မင်းကြီးသည် ရာဂေါဟ်ပြည်သို့ခေါ်၍ ဓာတ်တော်

ဌာပနာတိုက်၌ ယန္တရားဆင်စေခဲ့သဖြင့် အသောကမင်းကြီးလက်ထက်ရောက်
သောအခါ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏မြေးဖြစ်တို့သည် မိမိတို့အဘိုးများမှ အဆင့်ဆင့်
တတ်မြောက်လာသော ပညာစွမ်းဖြင့် ဌာပနာတိုက်၏ယန္တရားများကို ဖျက်
ဆီးနိုင်စွမ်းခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

ယန္တရားကြီးဖျက်စီးသွားသောအခါ တံတိုင်းကြီးခုနစ်ထပ်ကို တွေ့
ပြန်သဖြင့် အစဉ်အတိုင်းဖယ်ရှားလျက် ဓာတ်တော်များ၊ ပရိဘောဂနှင့်
ပရိက္ခရာများထားရာ ပြဿဒ်ကို ရဟန်းသံဃာပါသမျှနှင့် မျူးမတ်ပရိသတ်
တို့နှင့်အတူ အသောကမင်းကြီးသည် လက်ယာရစ်သုံးကြိမ်လှည့်လည်၍
ဖူးမြော်ကြည်ညိုလေသည်။ ရှင်မဟာကဿပမထေရ်ကြီး အဓိဋ္ဌာန်ပြု၍ထွန်း
ညှိခဲ့သော (ဆီမီးလေးတိုင်မှာ မီးမငြိမ်းဘဲ လင်းနေသည်)ကို တွေ့ရပြန်သည်။
အဓိဋ္ဌာန်ဖြင့် လှူဒါန်းထားခဲ့သော ပန်းများလည်း မညှိုးနွမ်းဘဲ လတ်လတ်
ဆတ်ဆတ်ကဲ့သို့ပင် လန်းဆန်းမွှေးကြိုင်လျက်ရှိနေသည်ကို တွေ့ကြရ၍
လွန်စွာအံ့ဩဝမ်းမြောက်ကြည်နူးကြကုန်၏။ ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်ဘုရားဂုဏ်တော်
တန်ခိုးတော်များသည်လည်းကောင်း၊ တပည့်သားရဟန္တာထေရ်ရှင်မြတ်ကြီး
တို့၏ တန်ခိုးတော်များသည်လည်းကောင်း အံ့ဩခိုးကျူးဖွယ်ရာပင် ဖြစ်ပါ
တော့သည်တကားဟု လွန်စွာကြည်ညိုမြတ်နိုး ရိုသေကြကုန်သတည်း။

စေတီပေါင်း ၈၄၀၀၀ တည်မြှူခြင်း

အသောကမင်းကြီးတို့ ပြဿဒ်တော်အတွင်းသို့ ဝင်နိုင်သောအခါ မှူးမတ်ပရိသတ်အစုံဖြင့် ဝင်တော်မူစဉ် ရွှေစင်အတိဖြင့်လုပ်ထားသော မြင်းရုပ်ကိုတွေ့ပြန်သဖြင့် ယန္တရားကြည်ဖြင့် ဖွင့်ရသည်။ ရွှေမြင်း၏ဝမ်းတွင်း၌ ဝဇီရစိန်ကဲ့သို့ ထွန်းလင်းတောက်ပနေသော မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ဓာတ်တော်များကို ဖူးတွေ့ရသဖြင့် မင်းကြီးသည် လွန်စွာဝမ်းမြောက်တော်မူလေ၏။ ထို့နောက် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ဓာတ်တော်များ၊ ပရိက္ခရာတော်များကို အထူးထူးအခြားခြားသော ပူဇော်ခြင်းဖြင့် ပူဇော်လျက် မြို့တွင်းသို့ပင့်ဆောင်ကာ ပြဿဒ်ဦးကင်း၌ ထားလေသည်။ ယင်းသို့ ဓာတ်တော်မွေတော်များကိုပင့်၍ ကြီးကျယ်စွာသော အခမ်းအနားဖြင့် မိမိရွှေနန်းတော်သို့ပင့်ဆောင်တော်မူခဲ့သည်။ “ဓာတ်တော်များ လက်ဝယ်ရရှိသောအခါ ဓမ္မုဒ္ဓိပိကျမ်းအလုံးတို့၌ အမြဲကိုးကွယ်ကြစေ မြင်းငှာ သိရှိရဓာတ်တော်တစ်ဘုံကို ရှစ်သောင်းလေးထောင်သော မြို့နိုင်ငံတို့၌ တစ်မြို့လျှင် စေတီအိမ်တစ်ဆူကျစီ တည်လေ”ဟု ဓာတ်တော်များကို ဝေငှပေး၍ ‘ကိုးဆယ့်ခြောက်ကုဋေ’သော အသပြာငွေတို့ကိုပါ အမတ်တို့အား အပ်ပြီးလျှင် စေတီတည်စေသည်။ ထိုစေတီကျောင်းတို့ကို ဆောက်လုပ်စေသောအခါ တန်ခိုးအာနုဘော်ကြီးတော်မူသော ‘ဣန္ဒာဂုတ္တ’အမည်ရှိသော ရဟန္တာမြတ်ကြီးကို တောင်းပန်၏။ ရဟန္တာမြတ်ကြီးလည်း မိမိ၏တန်ခိုးစွမ်းအင်ဖြင့် ကူညီစောင့်မ၏။

မြို့ရွာပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင်တို့တွင် စေတီတည်သောအခါ အားလုံးတစ်ပြိုင်နက် လက် ရာဟုဖမ်းသောနေ့တွင် စတည်စေ၍ လက် ရာဟုလက်မှလွှတ်သောနေ့တွင် တစ်နေ့တည်းတစ်ပြိုင်တည်း ဌာပနာပိတ်စေ၏။ (မင်းကြီးသည် အဝိဇ္ဇာမှောင်ကြီးမှလွတ်လိုသောဆန္ဒဖြင့် လက် ရာဟုလွှတ်သောနေ့ကို ရည်ရွယ်သည်) တစ်နည်းမှာ (ဤနေ့ကို အားလုံးတစ်ပြိုင်တည်း အချိန်တူညီမှုရှိစေရန်လည်းဖြစ်သည့် အမှတ်အသားပင်ဖြစ်ပေသည်)

ဗုဒ္ဓ၏ အနားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့်လက်ဝဲအောက်ခွယ်တော်စစ်

၅၇

ထိုအခါ ရှစ်သောင်းလေးထောင်သောမင်းတို့သည် ရဟန်းရှင်လူအများ ပူဇော်
ဆေရန် ဓာတ်တော်များကို ပွဲလမ်းသဘင်ကြီးစွာခံ၍ ပူဇော်ခံကြစေသည်။
ဇေတီများတည်ပြီးကြောင်း မင်းအပေါင်းတို့သည် ဆက်စာနှင့်တကွ အသောက
မင်းကြီးထံသို့ သွားကြရာ ကမ္မည်းဆက်စာနှင့်တကွ အမတ်တို့အားလုံး
တစ်ပြိုင်နက်တည်း တက်ရောက်ကြသည်။

တစ်ဖို့သော ဓာတ်တော်တို့ကို ပါဠိပုတ်ပြည့်၌ပင် မြစ်နားဝယ်
တကောသခွဲအရပ်၌ လက်ဝါးပြင်ကဲ့သို့ ညီညွတ်စေ၍ အထူးထူးသော
ရတနာတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်လျက် မဟာဇေတီတော်ကြီးကို တည်တော်မူ
သည်။ တည်ပြီးလျှင် ဓာတ်တော်များကို ပွဲလမ်းသဘင်ကြီးစွာခံလျက် အပူ
ဇော်ခံစေသည်။ (ထိုပွဲတော်ကို ခုနစ်လ ခုနစ်တက်တိုင်တိုင် ကြီးစွာသော ပူ
ဇော်ပွဲကြီးကို ပြုတော်မူသည်)

ထိုကဲ့သို့ပူဇော်ပွဲကို တိုင်းသူပြည်သားတို့အား ရှစ်ပါးသီလကိုဆောက်
တည်စေရမည်ဟု အမိန့်တော်မှတ်တော်မူသည်။ ထိုအခါ အနုမောဒနာပွဲအား
အန္တရာယ်စဉ်းငယ်မျှမရှိစိမ့်သောငှာ အရိယာသံဃာတော်တို့ထံ အသောက
ရာမကျောင်းသို့လာ၍ သံဃာတော်တို့အား ရိသေဇ္ဇာရှိခိုး၍ သံဃာထေရ်
မြတ်ကြီးအား ဤသို့လျှောက်၏။ “အရှင်ဘုရား၊ ကျွန်ုပ်၏ကောင်းမှုများကို
အန္တရာယ်ရှိငြားအံ့၊ တန်ခိုးအားဖြင့် တားမြစ်ခြင်းကို စွမ်းနိုင်သော ရဟန်း
တစ်ပါးကို ပေးတော်မူပါ”ဟု လျှောက်ထားသည်။ သံဃာထေရ်ကြီးလည်း
“မင်းကြီး၊ တန်ခိုးရှိသော ရဟန်းကို ရှာဦးအံ့”ဟု မိန့်ကြားတော်မူသည်။

ရဟန်းသံဃာအပေါင်းတို့သည် စည်းစေးတိုင်ပင်ကြသည်ရှိသော်
(မာရ်နတ်သားသည် ကောင်းမှု၏အန္တရာယ်ကို ပြုအံ့သည်။ မဇ္ဈိတ်ဖြစ်သည်)
ထိုမာရ်နတ်ကို တားမြစ်ခြင်းငှာ ငါ့ရှင်အားထုတ်ပါဟုဆို၏။ ထိုမှတဖန်
ငါ့ရှင်အားထုတ်ပါဟု သံဃာအစဉ်အတိုင်း တိုက်တွန်းကြသော်လည်း တစ်
ယောက်သောရဟန်းမျှ ဆုံးမမညီသူမထွက်။ ဤကဲ့သို့ သုံးရက်မြောက်သော

နေ၌ သံဃာအစည်းအဝေးပြုသောကာလ နဂါးပြည်မှ နဂါးတစ်ယောက်သည် သံဃာတို့ကို ရှိခိုးအံ့ဟု လာ၍ရှိခိုးနေစဉ် ကောင်းကင်မှလာသော ဂဠုန်မင်းသည် နဂါးကိုမြင်၍ ဖမ်းအံ့သောငှာ မြေသို့သက်လာသော် လေ၏အဟုန်ဖြင့်သိသောကြောင့် နဂါးမင်းလည်း ကြောက်လန့်လှ၍ သံဃာထေရ်ကြီး၏ ခြေထောက်တော်ကြားသို့ တိုး၍ဝင်ပြီး “ကျွန်ုပ်၏အသက်ကို ကယ်ပါ”ဟု လျှောက်ထားတောင်းပန်၏။ သံဃာထေရ်လည်း ဒုတိယထေရ်ကို ဤသို့ဆိုလေ၏။ “ငါသည် ဧရာဒုဗ္ဗလဖြစ်၍ ဈာန်ဝင်စားခြင်းငှာ မတတ်နိုင်။ အရှင်သည် နဂါးမင်းကို ဂဠုန်မင်းဘေးမှ ကယ်ပါ”ဟုဆို၏။ ဒုတိယထေရ်လည်း တတိယထေရ်ကို ထိုအတူတိုက်တွန်း၏။ ဤနည်းဖြင့် အဆင့်ဆင့်တိုက်တွန်းသော် ခုနစ်နှစ်အရွယ်သာရှိသော သာမဏေငယ်တစ်ဦးက “ကျွန်ုပ် ဂဠုန်ကို ဆုံးမပါမည်”ဟုဝန်ခံ၍ ဖျော်လင့်ကာနေ၏။ ဂဠုန်လည်း နဂါးထိတ်အထက် တသူမျှလောက်ရောက်လျှင် သံဃာကြီးတို့က “ငါ့ရှင်သာမဏေ ထပါလော့-ထပါလော့”ဟု တိုက်တွန်းကြ၏။ သာမဏေငယ်လည်း စတုတ္ထဈာန်ကို မြန်စွာဝင်စား၍ အဓိဋ္ဌာန်ပြုလျှင် သံဃာတော်တို့၏အစည်းအဝေးနှင့်ဂဠုန်မင်း၏အကြား၌ ကျောက်ဖျာကြီးဖန်ဆင်း၍ခံ၏။ ဂဠုန်မင်း၏ လျင်မြန်ခြင်း အဟုန်သည်ကုန်၍ ထူလှစွာသော ကျောက်ဖျာကြီးခံသဖြင့် ပြေးလေသတည်း။ နဂါးမင်းလည်း သံဃာတို့နှင့်သာမဏေကို ကျေးဇူးတင်ကာ ကြည်ညိုစွာ ရှိခိုးလျက် နဂါးပြည်သို့ပြန်သွားလေ၏။

မာရ်နိဗ္ဗိတိမဗ္ဗိဒ္ဓိ ဂြိုဟ်ဗဟုတ္တထာရိယတော်

ရဟန်းအပေါင်းတို့လည်း သာမဏေကို ဤသို့မိန့်တော်မူကုန်၏။ “သာမဏေ၊ သင်သည် ငါတို့တောင်းပန်သည်ကို တစ်ကြိမ်တည်းဖြင့် ဝန်မခံသည်ဖြစ်၍ ဒဏ်ထားလိုသည်”ဟု ဆို၏။ “အဘယ်ဒဏ်ကို ထားလိုသနည်း”ဟု သာမဏေက လျှောက်လျှင် “သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးသည်

ကောတုရန်းညွန့်စွယ်

၁၉

ခုနစ်လ ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး စေတီပူဇော်ပွဲကိုပြုသောအခါ မာရ်နတ်သည် ကောင်းမှု၏အန္တရာယ်ကို ပြုလတ္တံ့။ ထိုမာရ်နတ်ကို သင်နိုင်အောင်တားပါ” ဟု မိန့်ကုန်၏။ သာမဏေက “အကျွန်ုပ်မတတ်နိုင်၊ အကျွန်ုပ်ထက် တန်ခိုးကြီးမားသော ရဟန်းကို ညွှန်းပါအံ့၊ ထိုအရှင်သာ တတ်နိုင်ပါလတ္တံ့” ဟု လျှောက်၏။ “အဘယ်သူနည်း” ဟုမေးသော် မဟာသမုဒ္ဒရာအတွင်း၌ ရေအစုကိုထွင်း၍ ရတနာပြဿဒ်ကိုဖန်ဆင်းလျက် ထိုပြဿဒ်ထက် နေတော်မူသော ‘တိဿာနာဂ’အမည်ရှိသော ရှင်ဥပဂုတ္တထေရ်သည် ဈာန်သမာပတ်တို့ဖြင့် များစွာနေ့တက်တို့ကို လွန်စေ၍ အစာမစားဘဲနေတော်မူသည်။ ထိုအရှင်နှင့်တူသော မာရ်နတ်ကို ဆုံးမနိုင်သောသူသည် မရှိပြီ၊ ထိုအရှင်ဆုံးမမည့်အကြောင်းကိုလည်း ဘုရားသခင် ဤသို့ဗျာဒိတ်ကြားတော်မူခဲ့ပါသည်။

“ဈာန်သား အာနန္ဒာ၊ ဤပိယဒဿီ သတို့သားသည် ငါဘုရားအား မြေမှုန့်လှူရသောအကျိုးအားကြောင့် နတ်ပြည်၌ စံစားပြီးသော် သာသနာ (၂၁၈)နှစ်ရောက်သောအခါ ပါဠိလိပုတ်ပြည်၌ ဗိန္နုသာရမင်း၏ တစ်ရာတစ်ယောက်သောသားတော်တို့တွင် ‘အသောက’မည်သော ဗလစကြာမင်းဖြစ်လတ္တံ့။ ထိုအခါ ငါ၏သာသနာတော်၌ သဒ္ဓါခြင်းအားကြီးသဖြင့် ခုနစ်လ ခုနစ်ရက်တိုင်တိုင် အလှူကြီးကိုပေး၍ မိမိကိုယ်ကို နဲ့သာဆီဖြင့်ဆွတ်သော ဝါဂွမ်းဖြင့်ရစ်၍ မီးညှိုကာပူဇော်လတ္တံ့။ ထိုအခါ မာရ်နတ်များသည် ဖျက်ဆီးအံ့သည်ကို ရှင်ဥပဂုတ္တတိဿာနာဂမည်သော မထေရ်သည် တန်ခိုးအားဖြင့် တားပေးလတ္တံ့ဟု ဗျာဒိတ်စကားကြားတော်မူသည်” ဟု လျှောက်ထားသည်။

ယင်းသို့သော သာမဏေဆိုသောစကားကို ကြားလျှင် များစွာသော သံဃာတော်တို့ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ သာဓုအနုမောဒနာခေါ်တော်မူကြ၍ ရဟန်းတော်နှစ်ဦးအား “ရှင်ဥပဂုတ္တတိဿာနာဂကို သွားပင့်ချေ” ဟု စေလိုက်၏။ ထိုရဟန်းနှစ်ဦးတို့သည် မြေကိုငုပ်လျှိုး၍သွားသဖြင့်ရောက်လျှင် ပြဿဒ်အပြင်က အသုံးပြုကြသည်။ ရှင်ဥပဂုတ္တလည်း သမာပတ်မှထ၍ ‘အကြောင်း

၆၀

ဗုဒ္ဓ၏ အနာလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့်လက်ဝဲအောက်ရွယ်တော်စစ်

အသို့နည်း”ဟုမေး၏။ ရဟန်းတို့ကလည်း “သံဃာတို့အစည်းအဝေး ပင့်လိုသည်”ဟုလျှောက်၏။ သံဃာတို့ကို ရိုသေသဖြင့် “ငါလာခဲ့အံ့၊ ငါ့ရှင်တို့ကြွနှင့်လော့”ဆို၍ လွှတ်လိုက်ပြီးသော် မိမိသည် တန်ခိုးအဟုန်ဖြင့် လျင်စွာလာ၍ သံဃာတော်တို့အစည်းအဝေး၌ မထေရ်တို့ကို ရှိခိုးနေလေ၏။ ရှေ့ကနှင့်သော ရဟန်းနှစ်ပါးတို့က နောက်မှရောက်လာကြ၏။ ရှင်ဥပဂုတ္တကိုမြင်လျှင် “ဤအရှင်ကား တန်ခိုးကြီးပေစွ။ ငါတို့နောက်မှလိုက်လာလျက် ဦးစွာရောက်နှင့်ပေသည်”ဟု အံ့သြကြကုန်၏။ သံဃာထေရ်တို့ကလည်း “ငါ့ရှင်ဥပဂုတ္တ သင်သည် လဆန်း၊ လဆုတ်ပကွတို့၌ ဥပသ်ပြုခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ သံဃာအစည်းအဝေးကိုလည်းကောင်း၊ မရောက်မလာ မိမိချမ်းသာကိုအလေးပြုဘိ၏။ သံဃာအမှုကို အလေးမပြု။ ဤကဲ့သို့နေရာ၌ ဖြတ်စွာဘုရားသည် မဟာဂပိန္နထေရ်ကိုကဲ့ရဲ့တော်မူဖူး၏။ ထို့ကြောင့် သင့်ကိုဒဏ်ခတ်ထားခြင်း ငှာထိုက်၏”ဟု ဆိုကုန်၏။ ရှင်ဥပဂုတ်သည် ဦးခေါင်းနှင့်တကွ ရေချိုးပြီးသော် ကောကနဒမည်သော ကြာပန်းကို တန်ဆာဆင်သကဲ့သို့ “အရှင်တို့ထားသောဒဏ်ကို ဦးဖြင့်ခံပါအံ့။ အဘယ်ဒဏ်ကိုပေးလိုကြပါသနည်း”ဟု မေး၏။ သံဃာထေရ်လည်း “ငါ့ရှင်ဥပဂုတ်၊ သသနာဒါယကာဖြစ်သော အသောကမင်းကြီးသည် ရဟန်းတို့အလုပ်အကျွေးဖြစ်သည်။ ယခုအခါ ခုနစ်လ ခုနစ်ရက်တိုင်တိုင် စေတီကျောင်းပူဇော်ပွဲပြုလိုသည်။ ထိုအခါ မာရ်နတ်လာ၍ ကောင်းမှုအန္တရာယ်ကိုပြုလတ္တံ့။ ထိုမာရ်နတ်ကို ငါ့ရှင် ဆုံးမပါ”ဟု မိန့်ကြား၏။ ရှင်ဥပဂုတ်က “ကောင်းပါပြီ”ဟု ဝန်ခံ၍ ဆွမ်းမဘဉ်းပေးခဲ့ရသေးကြောင်းကိုဆိုလျှင် ရဟန်းတစ်ဦးက “အကျွန်ုပ်အား ရှေးကောင်းမှုကြောင့် ဆွမ်းလေးသပိတ်ကို နေ့တိုင်းမပြတ်ရသည်။ တစ်သပိတ်ကို ကျွန်ုပ်ဖို့ချန်၍ သုံးသပိတ်ကို အလိုရှိတိုင်းသုံးဆောင်ပါ”ဟု လျှောက်၏။ ရှင်ဥပဂုတ်က “အဘယ်ကောင်းမှုကြောင့် သင်ရသနည်း”ဟုမေးလျှင် “အကျွန်ုပ် ရှေးအခါက ဤပါရမီပုတ်ပြည်၌ သုဋ္ဌေးသားဖြစ်၍ မိဘချစ်ခင်မြတ်နိုးသော တစ်ဦးတည်းသောသားဖြစ်လျက် ခင်ပွန်းကောင်းနှင့် ခေါင်းမီ၍ ရဟန်းပြုပြီး သီလ

ဘာဝနာကို လွန်စွာအားထုတ်၏။ မိဘတို့က နေ့တိုင်းဆွမ်းစားပင့်သဖြင့် အဆွေခင်ပွန်း ရဟန်းလေးပါးအား ပင့်ခေါ်၍ ဆွမ်းလုပ်ကျွေးသည်။ ဤကောင်းမှုကြောင့် ဆွမ်းလေးသပိတ်ရသည်”ဟု မိန့်၏။ ရှင်ဥပဂုတ်က “သင်၏ဆွမ်းသည် မစင်ကြယ်၊ သား၏ချစ်ခြင်းဖြင့်လှူသော ကောင်းမှု အကျိုးသာဖြစ်သည်။ သဒ္ဓါ၍လှူသောဆွမ်းမဟုတ်၍ ငါအလိုမရှိ”ဟု မိန့်ဆို၏။ ထိုသို့ဆိုလျှင် ရဟန်း၄-၅ပါးက ဆွမ်းလှူသော်လည်း မသန့်ရှင်းဟူ၍ လက်မခံဘဲ ပယ်ပြီးလျှင် မိမိဘာသာဆွမ်းခံကြ၏။

တစ်နေ့သ၌ အသောကမင်းကြီးသည် ကျောင်းသို့လာပြီး သံဃာထေရ်ကြီးထံကပ်၍ “အရှင်ဘုရား၊ အကျွန်ုပ်၏ကောင်းမှုအန္တရာယ်ကို ပြုလတ္တံ့သော မာရ်နတ်အား မြစ်နိုင်သောရဟန်းကို ရပါပြီလား”ဟု မေးလျှောက်သည်။ “မင်းကြီး၊ ရပါပြီ၊ တစ်ယောက်ကို မဆိုထားဘိ၊ တစ်သောင်းသော မာရ်နတ်ကိုလည်း ဆီးတားနိုင်သော တန်ခိုးအာနုဘော်ရှိသော ‘တိဿနာဂဥပဂုတ္တ’အမည်ရှိသောသူသည် ဤရဟန်းပင်တည်း”ဟု ပြောလေသော် မင်းကြီးသည် အနီးသို့ကပ်၍ ဖူးလေလျှင် အဆင်းမလှသောရဟန်းကိုမြင်လျှင် ဤအရှင် တတ်နိုင်ပါအံ့လောဟုကြံလျက် နန်းတော်သို့ပြန်လာ၏။

နံနက်မိုးသောက်သော် စူးစမ်းပါအံ့ဟုကြံပြီး နေလင့်၏။ ရှင်ဥပဂုတ္တသည် နန်းတော်သို့ဆွမ်းခံဝင်ရာ မင်းကြီးဆွမ်းလှူလိုက်၍ ကြွသောကာလ အမုန်ရစ်သောဆင်တစ်စီးကို လွှတ်လိုက်၏။ ဆင်လိုက်၍ အနီးသို့ရောက်သောအခါ အရှင်မြတ်သည် မင်းကြီးက လွှတ်လိုက်သောအဖြစ်ကို သိသဖြင့် ကြံစဉ်ပင် အဓိဋ္ဌာန်တော်မူလျှင်ထိုဆင်သည် ကျောက်တိုင်ကျောက်ရုပ်ကဲ့သို့ ဖြစ်၍ နာမောင်းချီ၍ရပ်၏။ ရှင်ဥပဂုတ္တက မကြည့်ဘဲ ကြွမိကြွသည်။ မင်းကြီးသည် မူးမတ်တို့နှင့်တကွ ဆင်၏အနီးသို့သွားကြည့်ရာ ကျောက်တိုင်ကျောက်ရုပ်ဖြစ်နေသည်ကိုမြင်လျှင် ထိုအရှင်၏တန်ခိုးအာနုဘော်တော်ကို အံ့သြကြကုန်၏။ ကြံအင်လက္ခဏာနှင့်ပြည့်စုံသောဆင်သည်လျှင် ကျောက်

တိုင်ဖြစ်ချေသည်။ မာရ်နတ်ကိုကား မချွတ်ဆုံးမနိုင်လတ္တံ့။ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ အခြံအရံတို့နှင့်လိုက်လေ၏။ အနီးသို့ရောက်သော် “အရှင်ဥပဂုတ္တ၊ အရှင်ကိုနိပိစက်လို၍ မပြပါ၊ စူးစမ်းလို၍သာ ပြပါသည်။ အပြစ်ကိုသည်းခံတော်မူပါ” ဟု တောင်းပန်ကာ ကန်တော့သည်။ အရှင်ဥပဂုတ္တသည် “မင်းကြီး ချမ်းသာသောကိုယ်ရှိပါစေ၊ ဆင်လည်း ပြကတော့အတိုင်းဖြစ်ပါစေ” ဟု မိန့်တော်မူလျှင် ဆင်သည် မိမိနေရာသို့သွားလေသည်။ ထိုအခါ များစွာသော လူအပေါင်းတို့က ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်ကြကုန်၏။

သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးသည် စေတီကျောင်း ၈၄၀၀၀တို့ကို ပူဇော်ခြင်းငှာ မြို့အလုံးကိုစည်လည်စေသည်။ “ဤနေ့မှစ၍ ခုနစ်ရက်လွန်လျှင် စေတီပူဇော်ပွဲဖြစ်လတ္တံ့၊ ပြည်တွင်းပြည်ပ၌နေကြကုန်သော လူအပေါင်းတို့သည် သုံးပါးသော သရဏဂုံနှင့် ရှစ်ပါးသီလမြတ်ကို ဆောက်တည်ကြ၍ စေတီပူဇော်ကြကုန်” ဟု နှိုးဆော်စေသည်။ ခုနစ်ရက်လွန်သောနေ့၌ တန်ဆာဆင်အပ်သော အက္ခောဘိဏီဗျသော စစ်အင်္ဂါအပေါင်းခြံရံလျက် သိကြားမင်း၏နေရာ တာဝတိံသာနတ်ပြည်ကဲ့သို့ ကျက်သရေရှိသော နေပြည်တော်ကို လက်ယာရစ်သုံးပတ်လှည့်ပြီးမှ အသောကရာမကျောင်းတော်သို့သွား၍ ရဟန်းတို့အလယ်၌နေပြီးမှ မဟာစေတီ၏ထက်ဝန်းကျင် ယူဇနာခွဲအရပ်ကို ဆီမီးထွန်းညှိစေ၏။ စေတီတော်ကို ရှိခိုးပူဇော်ခြင်းငှာ လာကုန်သော ရဟန်းသံဃာအပေါင်းသည်လည်း စည်းစေးကြကုန်၏။

အက္ခောဘိဏီဆိုရာ၌ အရေအတွက်ကား-

- ၁။ ဆင်တစ်စီးတွင် ဆင်စီးသူရဲတစ်+ကုန်လည်စီးတစ်+နောက်ပဲ့စီးလှဲထမ်းတစ်+ လက်ယာနှင့်လက်ဝဲနှစ်+ ဆင်ခြေဖုံးလေး+ ဆင်ကြီးစောင့်တစ်+ဆင်၏ကံကျွေးတစ်+ပေါင်းသော် တစ်ကျိပ်သုံးယောက်တည်း။

ဗုဒ္ဓ၏ အနားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့်လက်ဝဲအောက်ခွယ်တော်စစ် ၆၃

၂။ ရထားတစ်စီးတွင် ရထားစီးသူရဲတစ်+နားပန်ဆောင့်လက်ယာ
တစ်+လက်ဝဲတစ်+လုံထမ်းလက်ယာတစ်+လက်ဝဲတစ်+ ပေါင်း
ငါးယောက်တည်း။

၃။ ဆင်တစ်စီးကို ရထားတစ်ရာရံသည်။ ရထားတစ်စီးကို မြင်း
တစ်ရာရံသည်။ မြင်းတစ်စီးကို သူရဲကောင်းတစ်ရာရံသည်။
သူရဲကောင်းတစ်ယောက်ကို သမီးကညာ တစ်ရာ ရံသည်။
သမီးကညာ တစ်ယောက်ကို အလုပ်အကျွေးမိန်းမ တစ်ရာရံ
သည်။

သို့ဖြစ်၍ ဆင်ကိုးထောင်+ရထားကိုးသိန်း+မြင်း ကိုးကုဋေ+သူရဲ
ကောင်း ကုဋေကိုးရာ+သမီးကညာကုဋေ ကိုးသောင်း+အလုပ်အကျွေးမိန်းမ
ကုဋေ ကိုးသန်း အလုံးစုံပေါင်းသော် အက္ခောဘိဏီဖြစ်သည်။

ဤအက္ခောဘိဏီကြီးကား မင်းတို့၏ စစ်တိုက်အင်္ဂါကျင်းပရာ၌
သုံးစွဲခေါ်ဝေါ်ရိုးတည်း။

(ဗဟုသုတဖြစ်စေရန် ဖော်ပြပါသည်)

ထိုအခါ ရဟန်းသံဃာတော်တို့လည်း ကုဋေရှစ်ဆယ်တိုင်တိုင်
စည်းစေးမိကြ၏။ မိန်းမ၊ ယောက်ျား၊ ရဟန္တာတို့ကို ရွေးကောက်ရေတွက်
သော် တစ်သိန်းရှိ၏။ ထိုရောက်လာသူအသီးသီးတို့ ဆီမီးထွန်းညှိသောအခါ
မီးသေစိမ့်သောငှာ မာရ်နတ်သားသည် ပြင်းစွာသောလေကို လာစေ၏။ ရှင်
ဥပဂုတ္တလည်း တန်ခိုးတော်ဖြင့် လေကို အဝေးသို့လွှင့်၏။ တစ်ဖန် မာရ်
နတ်သားက သဲမိုး၊ ကျောက်ရစ်မိုး၊ ကျောက်ဖျာမိုး၊ မီးကျိုးမိုး၊ ချေးမိုးတို့
ကို အစဉ်အတိုင်း ရွာစေသည်။ ရှင်ဥပဂုတ္တလည်း အဓိဋ္ဌာန်တန်ခိုးဖြင့်
စကြာဝဠာတံတိုင်းအပ၌ စွန့်ပေ၏။ မာရ်နတ်သားသည် မိမိလွှတ်သော
လက်နက် မရောက်သည်ကိုမြင်လျှင် ကြီးစွာသောအမျက်ထွက်၍ ဥဿာ

နားဟန်ဆောင်ဖန်ဆင်း၍ ဆီမီးကိုငြိမ်းစေရန် ပြေးလာ၏။ ရှင်ဥပဂုတ္တက ကျားဟန်ဖန်ဆင်း၍ ကြောက်မက်ဖွယ်အသံကိုမြည်လျက် လိုက်၏။ လူ အပေါင်းတို့လည်း ကြည့်ကြကုန်၏။ မာရ်နတ်သားက တဖန်ဦးခေါင်းခုနစ် လုံးရှိသော နဂါးဟန်ဆောင်၍ ကျားကိုကိုက်အံ့သောငှာ လိုက်၏။ ရှင်ဥပဂုတ္တက ကျားအသွင်မှ ချက်ချင်း ဂဠုန်အသွင်ဖန်ဆင်း၍ နဂါးကိုဖမ်း၏။ မာရ် နတ်သားက ဘီလူးကြီးဟန် ဖန်ဆင်း၍ ထန်းပင်လောက်ရှိ တောက်ပြောင် လှသော သံလှတံကိုကိုင်လျက် ဦးခေါင်းကိုရိုက်အံ့သောငှာ လိုက်၏။ ရှင် ဥပဂုတ္တက ၎င်းထက်ကြီးသော ဘီလူးကြီးအသွင်ဆောင်ကာ ဝင်းဝင်းညီးသော သံလှတံနှစ်ချောင်းကိုင်၍ ရိုက်တော့ဟန် လိုက်၏။ ထိုအခါ မာရ်နတ်လည်း အလွန်ကြောက်ရွံ့သည်ဖြစ်၍ အရောင်အဆင်းနှင့်ပြည့်စုံသော လူ၏အသွင် ကို ဖန်ဆင်းလျက် ရှင်ဥပဂုတ္တရှေ့မှာ ရပ်လာ၏။ ထိုအခါ ရှင်ဥပဂုတ္တက ပိုးလောက်အတိပြည့်သော စက်ဆုတ်ရွံ့ရှာဖွယ်ရှိသော ခွေးသေပုတ်ကောင်ကို လည်ပင်း၌ဆွဲ၍ (တစ်စုံတစ်ယောက်သော နတ်သီကြားဗြဟ္မာတို့သည် မဇ္ဈိတ် နိုင်စေသတည်း)ဟု အဓိဋ္ဌာန်ပြုတော်မူ၍ မာရ်နတ်ကိုလွှတ်လိုက်၏။

မာရ်နတ်သည် စိတ်ဆင်းရဲရွံ့ရှာစက်ဆုတ်ကြီးစွာဖြစ်၍ စတုလောက ပါလနတ်မင်းကြီးထံသွား၍ (ချွတ်ပါ)ဟုဆို၏။ နတ်သားတို့က “အဘယ်သူ ဆွဲသနည်း”ဟုမေးလျှင် “ရှင်ဥပဂုတ္တမထေရ်ဆွဲကြောင်း”ဆိုသော် “ထိုအရှင် ဆွဲသည်ကိုမူ ကျွန်ုပ်တို့မချွတ်နိုင်ပါ”ဟုဆိုလျှင် တဖန် သိကြား၊ သုယာမ၊ သုန္ဒုဿိတ၊ သုနိမ္မိတ၊ ဝသဝတီနတ်မင်းတို့၏ အထံမှာသွား၍ “ချွတ်ပါ ချွတ်ပါ”ဟု တောင်းပန်၏။ နတ်မင်းတို့လည်း “ထိုအရှင်သည် ငါတို့ထက် တန်ခိုးကြီးလှပါဘိ၏။ ငါတို့မချွတ်နိုင်”ဟုဆိုကြ၏။ မာရ်နတ်သားလည်း ဗြဟ္မာဘုံသို့သွား၍ “အကျွန်ုပ်အား သနားကြပါသဖြင့် ဤခွေးသေကောင်ပုတ် ကို ချွတ်ပေးပါ”ဟု တောင်းပန်သည်။ ဗြဟ္မာမင်းတို့လည်း “မြတ်စွာဘုရား ၏တပည့်သားတော်ကြီးဖြစ်သော ရဟန္တာမြတ်က ဆွဲထားသည်ကို ငါတို့

ကောတုနိဂ္ဂဟသုတ္တံ

၆၅

မဇ္ဈိမိန္ဒြိယံ၊ သင်္ခယောဓိယံ၊ ထိုအရှင်အား တောင်းပန်ချေ။ ထိုအရှင်မြတ်ပင် လျှင် ဖြေချွတ်လတ္တံ့”ဟု ဆိုလိုက်ကြ၏။ ထိုစကားကိုကြားသောအခါ မာရ် နတ်သည် ရှင်ဥပဂုတ္တထံသို့လာ၍ “အရှင်ဘုရား၊ အကျွန်ုပ်ရုံးပါပြီ၊ ဤဓွေးသေ ကောင်ပုတ်ကို ချွတ်တော်မူပါ”ဟု လျှောက်၏။ ရှင်ဥပဂုတ္တသည် မာရ်နတ် သားကိုခေါ်၍ တောင်ကြီးတစ်လုံးအပါးသို့သွားပြီးသော် မာရ်နတ်၏လည် ပင်း၌ဆွဲထားသော ဓွေးသေကောင်ပုတ်ကို ချွတ်ပြီးလျှင် ခါးပန်းတော်ကို ရှည်အောင် ဖန်ဆင်းတော်မူ၍ ခါးပန်းဖြင့်ချည်ပြီးမှ တောင်၌မြဲမြံစွာချည် လျှက် “မာရ်နတ်သား၊ သင် တစ်ပါးသို့မသွားလင့်၊ ဓမ္မာသောကမင်း၏ပူ ဖော်ပွဲ မပြီးမချင်း ဤအရပ်၌နေရစ်”ဟု မိန့်တော်မူလျှင် မာရ်နတ်သားလည်း ဆိတ်ဆိတ်သာခံနေရ၏။ ခုနစ်လ ခုနစ်ရက်လွန်က ဓမ္မာသောကမင်းကြီး ၏စေတီပူဖော်ပွဲပြီးသောအခါမှ မာရ်နတ်ရှိရာသို့သွားပြီး အသံကိုနားထောင် သော် မာရ်နတ်သားလည်း ဘုရားရှင်၏ကျေးဇူးတော်ကို အောက်မေ့မိသဖြင့် ဤသို့ဆို၏-

“ငါသည် ရှေးသောအခါက မြတ်စွာဘုရားအား များစွာသော ဖောက်ပြန်မှုများကိုပြုခဲ့သည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် ငါ့အား တစ်စုံတစ်ရာသော အပြစ်ကို ပြတော်မမူ၊ ယခုသာဝကသည် သနားခြင်းမရှိသည်ဖြစ်၍ ငါ့အား ညှင်းပန်းနှိပ်စက်ဘိ၏”ဟု မြည်တမ်းလျှက် တောင်ဝှမ်းကို အစဉ်လှည့်ပတ် နေ၏။ တဖန် အကြံဖြစ်သည်မှာ “ငါသည် ရှေးရှေးသောဘဝကလည်း ရဟန္တာဖြစ်ရအောင် ပုညအစု အကောင်းမှုအထူးကိုလည်း ဆည်းပူးခဲ့လှပြီ၊ ဤကုသိုလ်တို့၏အာနိသင်ကြောင့် နောင်သောအခါ ဘုရားထုကို ရလိုပါ၏ သတ္တဝါတို့အား သနားခြင်းမရှိသော သာဝက မဖြစ်လိုပါ”ဟု မြည်တမ်း ကာနေရှာ၏။ လွန်စွာစိတ်ဆင်းရဲခြင်းဖြစ်နေရှာတော့သည်။

ထိုသို့မြည်တမ်းနေစဉ်တွင်ပင် အရှင်ဥပဂုတ္တလည်း အဆောတလျှင် လာ၍ ခါးပန်းတော်ကိုဖြည့်ပြီးမှ “မာရ်နတ်သား၊ ငါ့အားသည်းခံလော့၊ ငါ

၆၆ ဓမ္မ၏အစားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့်လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်စစ်

သည် သင်၏အကျိုးကိုလည်း ဖြစ်စေပြီး၊ မင်းကြီး၏ကောင်းမှုကိုလည်း အန္တရာယ်ကင်းစေပြီး၊ ယနေ့မှစ၍ သင်သည် ဘုရားဆုကိုယူပေသူဖြစ်သောကြောင့် သင့်ကို ပူဇော်ထိုက်ပေသည်”ဟုဆို၏။ ထိုအခါ မာရ်နတ်သားက အရှင်ဥပဂုတ္တကို “သင်တို့သာဝကသည် သနားခြင်းမရှိဘဲ ကဲ့ရဲ့ဘွယ်အတိသာများ၏။ ထို့ကြောင့် အကျွန်ုပ်သည် သာဝကအဖြစ်ကို မဖြစ်လိုပြီ၊ သာဝကသည်ကား သင်ကဲ့သို့ သနားခြင်းမရှိသည်သာတည်း”ဟု ဆိုလေသည်။ ရှင်ဥပဂုတ္တကလည်း “မာရ်နတ်၊ သင်သည် နှလုံးမသာမရှိနှင့်၊ ငါ၏ အာနုဘော်တော်ကြောင့်ပင် သင်သည် မာနတရားတွေကျ၍ သင်ဘုရားဆုကို တောင်းပေသည်၊ တောင်းသည့်အတိုင်းလည်း မရွတ်ဧကန်ဖြစ်လတ္တံ့၊ ဘုရားသခင်ကလည်း ဗျာဒိတ်တော်စကားကို ကြားတော်မူဖူးခဲ့သည်”ဟု မိန့်ဆိုပြီး လျှင် ဆက်လက်၍ မာရ်နတ်အား “မာရ်နတ်၊ ဘုရားဖြစ်တော်မူသောအခါက သင်သည် မြင်ဖူးခဲ့ရသည်၊ ငါမမြင်ဖူးရပါ၊ မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်ဟန်ကို သာဝကအခြွေအရံနှင့်တကွ ငါအား ဖန်ဆင်း၍ပြပါ”ဟု ဆိုလေသော်-

မာရ်နတ်သားက “အရှင်ဥပဂုတ္တက အကျွန်ုပ်ကို မရှိမိုးမူကား ပြပါအံ့”ဟုဆိုလျှင် အရှင်ဥပဂုတ္တက “ကောင်းပြီ”ဟု ဝန်ခံ၍ လျင်မြန်စွာ သံဃာတော်တို့ကို စည်းဝေးစေ၏။ မြတ်စွာဘုရားအသွင်တော်ကို ဖူးမြင်လိုသော ရဟန်းရှင်လူတို့သည် ပန်းနံ့သာစွဲကိုင်လျက် လာကြကုန်ပြီး ရဟန်းတို့ကို ခြံရံ၍ လိုက်ကြကုန်၏။ မာရ်နတ်သည် တစ်ခုသောတောအုပ်သို့ဝင်၍ ပြန်ထွက်လာသောအခါ (သုံးဆယ့်နှစ်ပါးသော လက္ခဏာတော်ကြီး၊ ရှစ်ဆယ်သောလက္ခဏာတော်ငယ်တို့ဖြင့် တင့်တယ်စွာတန်ဆာဆင်အပ်သော တစ်လံမျှလောက်သော ရောင်ခြည်တော်အဝန်းဖြင့် တောက်ထွန်းသော ဘုရားသခင်၏အသွင်တော်ကို ဖန်ဆင်းလျက် လက်ယာရံ လက်ဝဲရံ အဂ္ဂသာဝကအနု၊ ရှစ်ကျိပ်သော မဟာသာဝကတို့ ခယမ်းပုံနှင့်တကွ အလုံးစုံတောက်ပသော

ဘုရားအသရေတော် အဆင်းတော်ကို ဖန်ဆင်း၍ပြုလေ၏။ ရှင်ပဂုတ္တမထေရ်လည်း မတုန်မလှုပ်သော သက်ဝင်ကြည်ညိုခြင်းဖြစ်၍ မာရ်နတ်သားအား ပေးအပ်သော ပဋိညာဉ်ကို မအောက်မေ့နိုင်တော့ဘဲ ငေးမောလျက် မိန်းမောကာ သဒ္ဓါကြည်ညိုအလွန်တိုးပွားရကား ငါးပါးသောထိခြင်း၊ ရှိခိုးခြင်းတို့ဖြင့် ရှိသေစွာရှိခိုးတော်မူ၏။ ပါလာသမျှသော မင်းမျိုးမတ် ပရိသတ်အပေါင်းတို့နှင့် ရဟန်းပရိသတ်အပေါင်းတို့သည် အလွန်ဝမ်းမြောက်ကြည်ညိုသဒ္ဓါဖြစ်ကာ အဖန်ဖန်ရှိခိုးကြကုန်၏။

မာရ်နတ်သားက ဘုရားအသွင်ကို ကွယ်စေ၍ “အရှင်ဥပဂုတ္တ၊ အဘယ်ကြောင့် အကျွန်ုပ်ကို ရှိခိုးသနည်း”ဟု မေး၏။ ရှင်ဥပဂုတ္တက “သင့်ကို ငါရှိမခိုးပါ။ မျက်မှောက်ဖြစ်သော သာဝကရှစ်ကျိပ်နှင့်တကွသော ဘုရားသခင်အသွင်ကိုသာ ငါရှိခိုးသည်”ဟု ဆို၏။ ထိုအခါမှစ၍ မာရ်နတ်သားသည် သာသနာ၌ သဒ္ဓါနူးညံ့စွာဖြစ်၍ မိမိနေရာသို့ပြန်လေ၏။

ဤတွင် အလျဉ်းသင့်၍ ရှင်ဥပဂုတ္တအကြောင်းကို ငယ်သူများဗဟုသုတအလိုငှာ ဖိနတ္တပကာသနိကျမ်းတော်မှ ထုတ်နုတ်ဖော်ပြလိုက်ပါသတည်း။

ထိုအခါ ‘ရှင်ဥပဂုတ္တ’နှင့်ရဟန္တာအပေါင်းတို့သည် ဤသို့ကြံကြကုန်၏။ မင်းကြီးသည် မိမိပြုသော ရှစ်သောင်းလေးထောင်သော ဇေတီကျောင်းအလုံးစုံတို့ကို အကုန်မြင်ရသည်ရှိသော် ဘုရားသခင်သာသနာတော်၌ အတိုင်းထက်အလွန် ကြည်ညိုခြင်းဖြစ်လတ္တံ့ဟုကြံလျက် မိမိဈာန်ကို ဝင်စားကြပြီးလျှင် (ဣဒ္ဓိဓအဘိညာဉ်ဖြင့် ရပ်ထက်ဝန်းကျင် မင်းလွင်ဖြူမွှေး ညစ်ကြေးကင်းစင်စေ၍ အကြွင်းမဲ့ဖြစ်စေတတ်သော ‘လောကဝီရဏ’မည်သော တန်ခိုးပြာဋိဟာကို ပြုလေ၏။ မင်းကြီးသည် အသောကရာမကျောင်းထက်ရပ်ပြီးလျှင် ထက်ဝန်းကျင်သောအရပ်မျက်နှာတို့ကို ရှုမျှော်သော် သမုဒ္ဒရာအပိုင်းအခြားရှိသော ဓမ္မုဒ္ဓိပ်ကျွန်းအလုံးကိုလည်းကောင်း၊ ၈၄၀၀၀သောအရပ်ရပ်မှ ဇေတီကျောင်းတော် ကောင်းမှုတော်တို့ကိုလည်းကောင်း လက်ဝါးပြင်တွင်

တင်၍ကြည့်ဘိသကဲ့သို့ ဖူးမြင်တော်မြင်ရသော၊ အတိုင်းထက်အလွန် နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်ခြင်းရှိတော်မူသည်ဖြစ်၍ ဓမ္မာဒိပတစ်ကျွန်းလုံး၌ ရအပ်သော မင်းစည်းစိမ်ဖြင့် ပူဇော်တော်မူသည်။ ထိုအခါ သီရိရဓာတ်ဓေတိမြတ်တို့မှ ဖြစ်တော်မူသော ၈၄၀၀၀သော ဓေတိတော်များမှ ကောင်းကင်ယံ၌ ဗြဟ္မာတရား အဆူဆူပွင့်သကဲ့သို့ ဓာတ်တော်မွေတော်များသည် ရောင်ခြည်တော်အသွယ် သွယ်တို့ဖြင့် တန်ခိုးပြာဋိဟာပြကော်မူသည်မှာ အံ့ဘွယ်မကုန်နိုင်အောင် ချီးကျူးထောပနာပြုကြ၍ ရှိခိုးပူဇော်ကြသည်။ ဤသို့မမှိတ်မသုန်သောမျက်စိဖြင့် ခုနစ်ရက်လုံးလုံး ပူဇော်တော်မူပြီးမှ မှူးတော်မတ်တော်များ ဖြစ်ရုံလျက် လက်အုပ်ချီကာ လက်ယာရစ်သုံးပတ်လှည့်၍ ဓေတိတော်ကို ပူဇော်ပြီးမှ သံဃာတော်တို့အား ဆွမ်းလုပ်ကျွေး၍ တရားတော်ကို ကြည်ညိုစွာနာယူတော်မူပြီးသောအခါ ဝမ်းမြောက်ကြည်နူးစွာဖြင့် နန်းတော်သို့ပြန်လေ၏။

အသောကရာဇာသည် ဓာတ်တော်မွေတော်များမှ အချို့အဝက်ကို ဓေတိတည်၍ နိုင်ငံအသီးသီးသို့ ဓာတ်တော်များနှင့်တကွ အသပြာဌေတို့ကို မှူးမတ်များသို့ပေးအပ်ကာ ဓေတိကျောင်းတော် ရှစ်သောင်းလေးထောင် တည်တော်မူခဲ့ပြီးနောက် (ဗုဒ္ဓသပိတ်တော်၊ သင်္ကန်းတော်၊ ပရိက္ခရာတော် စသော ပရိဘောဂများကိုမူကား မိမိကိုယ်တော်တိုင် ကျောင်းတော်ကြီးဆောက်လုပ်ကာ လှူဒါန်းပြီးလျှင် ရတနာပလ္လင်ပေါ်တွင်ထား၍ ကိုးကွယ်တော်မူလေသည်)

ထိုအချိန်မှစ၍ ထူးခြားသော ဥပုသ်သီတင်းနေ့များတွင် ပါဠိပုတ်ပြည်သူပြည်သားတို့သည် 'သပိတ်တော်'ထဲသို့ ပန်းများထည့်လှူပူဇော်ကြသည်။ မရှိဆင်းရဲသားများထည့်လှူသောပန်း အနည်းငယ်ပင်ဖြစ်လင့်ကစား သပိတ်တော်ထဲ၌ ပန်းများပြည့်နေပါက လျှံကျသည့်အပြင် နှုတ်ခမ်းနှင့်အညီ ရှိနေသည်။ တဖန် သူဌေးသူကြွယ်များက ရွှေခွက်၊ ငွေဖလားကြီးများစွာနှင့် ပန်းများစွာတို့ကိုထည့်၍ ဗုဒ္ဓ၏သပိတ်တော်အတွင်းသို့ သွန်းလောင်းပူဇော်ပြန်

ဗုဒ္ဓ၏ အနားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့်လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်စစ် ၆၉

သော်လည်း ဤမျှများပြားလှသောပန်းတို့သည် သပိတ်နှင့်မကန့် လျှံထွက် ကျသည်ဟူ၍မရှိပေ။ ပန်းများသည် သပိတ်တော်၏နှုတ်ခမ်းနှင့်အညီသာလျှင် တည်နေဘိသဖြင့် အဆန်းတကြယ်ပင် ရပ်ဝေးရပ်နီးများသို့ ကျော်ကြားကာ သဒ္ဓါကြည်ညိုသူများ နေ့စဉ်မစဲ အမြဲမပြတ် ပြည့်ကြပ်စွာဖူးမြော်နေကြသည် ဟု အိန္ဒိယပြည်တွင် ယခုတိုင်ကျော်ကြားလျက်ရှိနေသည်ကိုထောက်သော် တရုတ်ရဟန်းတော် ဖာဟိယန်သည်လည်း သက္ကရာဇ် တစ်ဆယ်ရာတွင် သွားရောက်ဖူးမြော်စဉ်က ဗုဒ္ဓသပိတ်တော်ကို ပန်းများဖြင့်ပူဇော်ရာ၌ မြင်တွေ့ ခဲ့ရသော ယင်းအဖြစ်အပျက်များကို ကိုယ်တိုင်အတွေ့အကြုံကိုပင် မှတ်တမ်း တင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

အသောကမင်းကြီးသည် ဗုဒ္ဓ၏သပိတ်တော်ကို အိမ်နီးချင်း ဗုဒ္ဓ ဘာသာ သာသနာတော်ပြန့်နှံ့ရာဒေသများက ပူဇော်ခွင့်ပြုရန် ပန်ကြားလာ သောအခါတွင် ရဟန်းသံဃာတော်များထံ အပ်နှံ၍ ရဟန်းသံဃာတော်များက ပို့ဆောင်ပေးရင်း ကာလအပိုင်းအခြားအားဖြင့် ပူဇော်ခွင့်ပြုတော်မူသည့်သာဓက များလည်း ရှိခဲ့လေသည်။ ရှင်မဟာကဿပကြီး၏အကြံပြုချက်အရ အဓာတ သတ်မင်းကြီး ဌာပနာခဲ့သော ဗုဒ္ဓသပိတ်တော်သည် အသောကမင်းကြီးလက် ထက်မှသည် ပြန်လည်တူးဖော်ထုတ်ခဲ့၍ သာသနာတော်စည်ပင်ရာ နိုင်ငံများ သို့ လှည့်လည်အပူဇော်ခံရင်း တန်ခိုးပြန့်ပွားပြခဲ့သည်မှာ နောက်ပိုင်းတွင် ဖတ်ရှုကြရပါဦးမည်။ ထူးဆန်းအံ့ဩဖွယ်ရာဂုဏ်အတိနှင့်ပြည့်စုံတော်မူသော ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်ဘုရား၏ သပိတ်တော်ပင်တည်း။

ဗုဒ္ဓသပိတ်တော် ထင်ရှားရှိစဉ်အချိန်မီ၍ ယခုတိုင်အောင် ဘုရား သာသနာ၌ အသောကမင်းကြီး၏ စွန့်ကြဲခြင်းနှင့်တူသော စွန့်ကြဲခြင်းသည် မရှိ။ မင်းကြီး၏စွန့်ကြဲခြင်းသည်သာလျှင် ကြီးမြတ်သည်ဟု ရှင်မောဂ္ဂလိ ပုတ္တတိဿထေရ်က အသောကမင်းကြီးအမေးတစ်ရပ်ကို ဖြေတော်မူခဲ့သည်။ “ဤမျှလောက်သောဒါနပြုရာသဖြင့် သာသနာတော်အမွေကို ခံရပါအံ့လော”

ဟူ၍ မင်းကြီး၏အမေးနှင့်ပတ်သက်၍ “မင်းကြီး၊ ဤသို့ပစ္စည်းကိုခွန်ကြံ
ကာမျှဖြင့် သာသနာ့အမွေအဖြစ်သို့ မဖြစ်သေး။ ဤမြေမှသည် ဗြဟ္မာ့ဘုံ
တိုင်အောင် ပစ္စည်းလေးပါးတို့ကိုစုပုံ၍ လှူငြားသော်လည်း ဘုရားရှင်သာသနာ
၌ အမွေခံမဖြစ်သေးချေ” ဟု ရှင်မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿထေရ်က ပြောခဲ့သေး၏။
ထို့ကြောင့် သာသနာ့အမွေခံနိုင်လေအောင် အသောကမင်းကြီးသည် မိမိ၏
ရင်၌ဖြစ်သော သားနှင့်သမီးကို ရဟန်းပြုပေးခဲ့၏။ သားတော် မဟိန္ဒမင်း
သားကား ကမ္မဝါစာအဆုံး၌ ပဋိသန္ဓိဒါလေးပါးနှင့်တကွ ရဟန္တာဖြစ်၏။
သမီးတော် သယ်မိတ္တာမူကား အသက်(၁၈)နှစ်သာရှိသေး၍ သာမဏေပြုရ
၏။

အသောကမင်းကြီးပင် နတ်ရွာမခံမီအချိန်ကာလ အတန်ကြာရဟန်း
ဝတ်ခဲ့၍ ဘီစီသက္ကရာဇ် ၂၂၆-ခုနှစ်တွင် နတ်ရွာခံခဲ့သည်။ ဗုဒ္ဓသပိတ်တော်
သည်လည်း ပါဠိပုတ်ပြည်၌ပင်လျှင် ဗောဓိဃမင်းဆက်ကုန်သည်အထိ
ကိန်းဝပ်တော်မူလျက် ကုသျှန်မင်းများလက်ထက်ရောက်သောအခါမှပင်
ပုရသျှပုရ(ပက်သျှဝါ)မြို့သို့ ပြောင်းရွှေ့ကိန်းဝပ်တော်မူသည်ဟု အိန္ဒိယပြည်
တွင် ယုံကြည်ရင်းရှိနေကြလေသည်။

လင်္ကာဒီပသိဟိတိတေဝိပဋိန္ဒြိယံ

လင်္ကာဒီပသည် သီဟိုဠ်ကျွန်း အနုရာဇပူရမြို့တွင် ဗုဒ္ဓသပိတ်တော်
ကိန်းဝပ်ခဲ့သည်။ ကာလအပိုင်းအခြားဖြင့်သာ ကိန်းဝပ်တော်မူပြီးလျှင် သပိတ်
တော်ကို အနုရာဇပူရတွင် ဌာပနာပြီး ဧတိတည်ထားသည်ကို လင်္ကာဒီပ
ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များက လက်ခံကြသည်။ တရုတ်ရဟန်းတော် ဖာဟိယန်သည်
(သာသနာနှစ် ဆယ်ရာစုနှစ်)၌ အိန္ဒိယပြည် ဗုဒ္ဓပွင့်တော်မူရာဒေသများသို့
ထပ်မံပူးမြော်ကြရောက်ခဲ့စဉ်က လင်္ကာဒီပသီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ဗုဒ္ဓသပိတ်တော်ကို

ကောတုနန်းညွန့်နွယ်

၇၁

မဖူးခဲ့ရသေးပေ။ ပုရသျှပူရ(ဝါ)(ပက်သျှဝါမြို့)တွင် ကိန်းဝပ်လျက်ရှိသည်ကို တပ်အပ်သောချာစွာ ဖူးတွေ့ခဲ့ရပြီးဖြစ်၍ ထင်ရှားစွာ ကိုယ်တွေ့မှတ်တမ်း စာအုပ်တွင် မှတ်တမ်းတင်ထားသည့်အချက်က ထင်ရှားရှိနေသည်။

အနုရာဓပူရမြို့သည် ဘုရင်ပန္နကဗာရ(သီဟိုဠ်သမိုင်း၌ တွေ့ရသော အမည်)အုပ်စိုးစဉ်က ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ထွန်းကားရာအရပ်မဟုတ်သေးဘဲ (သက္ကရာဇ်-၂၆၀)လောက်တွင် နန်းတက်သော(ပန္နကဗာရ၏မြေးတော်)ဒေဝါ နံပိယတိဿလက်ထက်ရောက်သောအခါတွင်မှ ပါဠိလိုပတ်ပြည် အသောက မင်းကြီး၏သားတော် မဟိန္ဒထေရ် ကြွရောက်၍ သာသနာပြုတော်မူသဖြင့် ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ထွန်းကားခဲ့လေသည်။ ရှင်မဟိန္ဒထေရ် လင်္ကာဒီပသီဟိုဠ် ကျွန်းသို့ရောက်၍ သာသနာတော်ပြုပုံကိုလည်း (ပဲထီးဆရာတော်)စီရင်သော ထေရဝါဒသာသနာဆက် အလင်းပြဝံသဒီပနီ၌ ပြဆိုထားချက်ကို တင်ပြပါ ဦးမည်။

ဗျာဒိတိတော်

“သာသနာသက္ကရာဇ် ၂၃၅-ခုနှစ်တွင် ဒေဝါနံပိယတိဿ မင်းပြု၍ ပထမဘိသိက်ခံသည့်နေ့၌ သိကြားမင်းသည် ရှင်မဟိန္ဒထေရ်ထံသို့ကပ်၍ အရှင်ဘုရား၊ သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ မုဋ်သီဝမင်းသည် အနိစ္စရောက်ပါပြီ။ ယခု သားတော် ဒေါနံပိယတိဿ မင်းပြုနေပါပြီ။ ဗုဒ္ဓသည် အရှင်အား ဗျာဒိတ်တော်ထားခဲ့ပါသည်။ သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ မုဋ်သီဝမင်းကြီးနတ်ရွာစံ၍ သားတော် ဒေဝါနံပိယတိဿမင်းသား မင်းပြုသောကာလ ငါ၏သားတော် မဟိန္ဒသည် တမ္ပပဏ္ဍိသီဟိုဠ် တစ်နိုင်ငံလုံးကို သမ္မာဒိဋ္ဌိမျက်စိအမြင်ဖွင့်ပေးကာ သာသနာပြုလိမ့်မည်။ ထိုအခါ သိကြားကလည်း ကူညီစောင့်မရမည်ဟု သဗ္ဗညုတမြတ်စွာဘုရားသခင်သည် ဘုရားဖြစ်တော်မူဦးစ ဗောဓိမဏ္ဍိုင်၌ စံနေတော်

၇၂ ဗုဒ္ဓ၏ အနားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့်လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်စစ်

မူသောအချိန်တွင်းကပင်လျှင် ဗုဒ္ဓစက္ခုဖြင့် သုံးလောကလုံး ကြည့်ရှုတော်မူပြီး ဗျာဒိတ်စကား မြွက်ကြားတော်မူခဲ့ပါသည်ဖြစ်၍ ဒကာတော်လည်း အရှင် မြတ်အား လိုအပ်သမျှ ကူညီစောင့်မပါမည် အရှင်မြတ်ဘုရား။ သီဟိုဠ်ကျွန်း သို့ကူးရန် အချိန်တန်ပါပြီ”ဟု လူမင်းဘုန်းကြီး နတ်မင်းမသေသာ ဘုရား သာသနာ သိကြားကုရမည်ဆိုသည့်အတိုင်း သိကြားမင်းက လာရောက် လျှောက်ထားလေသည်။

ထိုအချိန်၌ အသောကမင်းကြီးသည် လင်္ကာဒီပသီဟိုဠ်ကျွန်း ဒေဝါနံ ပိယတိဿမင်းထံ ဘိသိက်ခံစေသောငှာ မင်းမြှောက်တန်ဆာငါးပါးနှင့်လက် ဆောင်ပဏ္ဏာများ ပို့၏။ ရတနာသုံးပါးဆည်းကပ်ကိုးကွယ်ရန်ကိုလည်း တရားလက်ဆောင် ရွှေပေရွှေလွှာကိုပါ ရေးလိုက်သည်မှာ “အကြည်တော် ဒေဝါနံပိယတိဿ၊ အကျွန်ုပ်ကား ဘုရားတရားသံဃာ ရတနာမြတ်သုံးပါး ကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်၍ မြတ်ဘုရားသာသနာတော်၌ ဥပသကာအဖြစ် ခံ ယူထားပါသည်။ အကြည်တော်လည်း ပဉ္စပျဉ်သံသရာနှစ်ဖြာ စီးပွားများထက် များအောင် ရတနာသုံးပါးကို ဆည်းကပ်ရန် တရားပင်ဖြစ်ပါစေကြောင်း ဆု တောင်းမေတ္တာပို့သလိုက်ပါသည် အကြည်တော်”ဟူသော သဝဏ်လွှာပါးပြီး သံတမန်စေလွှတ်လျက် မိတ်ဖွဲ့နေခိုက်ဖြစ်၍ ဥဇ္ဇေနီပြည်၌ ခြောက်လဆိုင်း ငဲ့တော်မူရသည်။

တိဿာမင်း ဒုတိယဘိသိက်ခံ၍ တစ်လလွန်သောအခါမှ မဟိန္ဒ ထေရ်၊ သံဃာထေရ်၊ ဣဠိယထေရ်၊ ဥတ္တိယထေရ်၊ သဒ္ဓသာလထေရ်၊ သဗလထေရ်၊ သုမသာမဏေနှင့် ဘဏ္ဍုကသီတင်းသည် စသော ရှစ်ဦးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သာသနာသက္ကရာဇ်(၂၃၆)ခုနှစ်တွင် သီဟိုဠ်သို့ကူး၍ မိဿက တောင်ထိပ်၌ သီတင်းသုံးနေခဲ့၏။

သီဟိုဠ်မိတ္တူထေရ်ဘာသာပြန်

သိကြားမင်းလျှောက်ထားချက်ကို လက်ခံတော်မူကာ သာသနာတော်သက္ကရာဇ်(၂၃၆)ခုနှစ် နယုန်လပြည့်နေ့တွင် နောက်ပါသံဃာတော်မြတ်များ ခြံရံကာ (ယခုဆံချိုမြို့ ဆံချိုစေတီများရှိရာ)ဓေဒီသကတောင်မှ ရွှေဟင်္သာမင်းအလား ကောင်းကင်သို့ဖြန့်ပျံ့ကြွေကာ သီဟိုဠ်ကျွန်းရှိ အနုရာဇနေပြည်တော်၏အရှေ့ ရှစ်မိုင်ခန့်ဆေးသော 'မိဿကတောင်ထိပ်'သရက်ပင်များရှိရာ ကုန်းမြင့်နေရာသို့ သက်ဆင်း၍ နားနုဆက်မူသည်။

ဓဋ္ဌနက္ခတ်နှင့်စန်းယုဉ်သော နယုန်လပြည့်နေ့ကား သီဟိုဠ်တစ်ကျွန်းလုံး ဓဋ္ဌနက္ခတ်သဘင် ရေကစားပွဲတော်ကြီး ကျင်းပလေ့ရှိသောနေ့ဖြစ်သည်။ မင်းကြီးမှာ တစ်ကျွန်းလုံး ပွဲသဘင်ကျင်းပရန် နှိုးဆော်စေပြီးလျှင် နောက်ပါအခြံအရံ လူလေးသောင်းနှင့်အတူ မိဿကတောင်ဆီသို့ တောကစားထွက်ခဲ့သည်။ တောင်ဆောင့်နတ်မင်းကြီးသည် မင်းကြီးအား မထေရ်မြတ်နှင့်တွေ့စေချင်၍ သမင်ယောင်ဆောင်ပြီး မနီးမဝေးတွင် သစ်ညွန့်များကို စားဟန်ပြုနေသည်ကိုမြင်၍ သမင်ပြေးလျှင် ပစ်မည်ဟု လေးညှို့တင်ပြီး အသံပေးလိုက်သည်။ သမင်လန့်၍ ကုန်းမြင့်သို့တက်ပြေးလျှင် မင်းကြီးလိုက်သည်တွင် မျက်ခြည်ပြတ်သွားသဖြင့် ဟိုဟိုဒီဒီရှာဖွေကြည့်လိုက်ရာ မလှမ်းမကမ်းသရက်ပင်ပျိုအောက်၌ သီတင်းသုံးနေသော မထေရ်ကိုမြင်လျှင် အဖော်များနှင့်ကွဲကာ တစ်ယောက်တည်းလာသည်ဖြစ်၍ ရဟန်းတော်များကိုမြင်လျှင် ကြောက်လန့်သွားမည်စိုး၍ တန်ခိုးဖြင့်ကွယ်ကာ တစ်ပါးတည်းသာ အမြင်ခံပြီး သီဟိုဠ်ဘာသာဖြင့်-

“အမောင်တိဿ၊ ~~အနီး~~အမောင်တိဿ၊ ဤဘက်သို့လာခဲ့လော့”ဟု သာယာအေးဆေးသောအသံဖြင့် ခေါ်လိုက်သည်။ မင်းကြီးသည် ဒီတိုင်းပြည်မှာ ငါ့ငယ်နာမည်ကို ခေါ်တဲ့သူမရှိ၊ အဝတ်စများကို ဖန်ရည်ဆိုးကာ စပ်

ချုပ်၍ဝတ်ထားသူက ငါ့ငယ်နာမည်ကို ခေါ်ဆိုဘိ၏။ လူသားမှဟုတ်ပါလေ
 စ၊ နတ်များလေလာဟု မင်းကြီးက အသံလာရာဆီသို့လှမ်းကြည့်ရင်း ကြောက်
 ရွံ့တွေဝေနေ၏။ “မြတ်သောမင်းကြီး၊ ငါတို့ကား လူနတ်ဗြဟ္မာသတ္တဝါတို့
 နှစ်ဖြာစီးပွား ချမ်းသာများရန် တရားသဖြင့် ညွှန်ပြဆုံးမလေ့ရှိသော သကျ
 သာကီဝင် ဂေါတမဘုရားရှင်၏ တပည့်သာဝကရဟန်းတော်များ ဖြစ်ကြ
 ပေသည်။ တကာတော်မင်းကြီးအား သနားစောင့်ရှောက်ချီးမြှောက်ရန် ရည်
 ရွယ်၍ ဧမ္မုဒိပ်မှ ဤသီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ကြွလာတော်မူကြခြင်းဖြစ်သည်”ဟု
 မိန့်တော်မူခြင်းကို ကြားရမှ ကြောက်စိတ်ပြေသွားသည်။ မင်းကြီးသည်
 အသောကမင်းကြီး၏လက်ဆောင်ပဏ္ဏာများနှင့်တကွ ရာဇဘိဿေက ရာဇ
 ပဝေဏီ ညွှန်ကြားကူညီချက်အရ အဘိသိက်ခံပွဲပြုလုပ်သည်မှာ တစ်လမျှ
 သာရှိသေးသည်။ အသောကမင်းကြီး မှာထားပြောကြားသော တရားလက်
 ဆောင်များကိုလည်း ဖတ်ရှုကြားနာထားရသည်မှာ မကြာလှသေးသဖြင့်
 “ဘုရားသားတော် သံဃာတော်များဟူသည် ဤသို့ပါတကား”ဟု ရိပ်စားမိ
 လေသည်။ လက်နက်လေးမြားတို့ကိုချထားပြီး မထေရ်မြတ်အပါးသို့ ရဲရဲ
 တင်းတင်းချဉ်းကပ်လျက် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ မေးမြန်းလျှောက်ထားဝံ့တော့
 ၏။

မင်းကြီး အသိဉာဏ်ရှိ-မရှိမေးခြင်း

ထိုအခိုက် မင်းချင်းများရောက်လာကြသည်ဖြစ်၍ မထေရ်မြတ်အနီး
 တွင်ရှိနေသော သာသနာပြုအဖွဲ့ဝင် ရဟန်းတော်များကို တန်ခိုးဖြင့် မြင်ခွင့်
 ပေးလိုက်တော်မူသည်။ တည်ငြိမ်အေးချမ်းစွာ စက္ခုဣန္ဒြေချ၍ အနီး၌ထိုင်
 နေကြသော ရဟန်းသာမဏေတို့ကို မြင်ရပြန်သောအခါတွင် မင်းကြီးအံ့အား
 သင့်ကာ ဤသို့လျှောက်ထားပြန်၏။

ဗုဒ္ဓ၏ အနားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့်လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်စစ် ၇၅

မင်းကြီး။ ဒီအရှင်မင်းမြတ်တွေကော ဘယ်တုန်းက ကြွလာကြပါသလဲ အရှင်ဘုရား။

မထေရ်။ မင်းကြီး၊ ငါနှင့်အတူတကွပင် လာကြသူများ ဖြစ်ကြသည်။

မင်းကြီး။ အရှင်ဘုရား၊ ဓမ္မုဒိပ်မှာ အရှင်ဘုရားများကဲ့သို့ အခြားရဟန်း တော်များကော ရှိကြပါသေးသလားဘုရား။

မထေရ်။ မင်းကြီး၊ များစွာပင်ရှိကြပါသေးသည်။ ယခုအခါ ဓမ္မုဒိပ်ကျွန်း တစ်ကျွန်းလုံး သင်္ကန်းရောင်များ ဖုံးလွှမ်းကာ ရဟန်းသံဃာ တော်များ လူးလားယုက်သန်းလျက်ရှိပေ၏။ လူ့စိတ်အလိုကို သိမြင်နိုင်၍ တန်ခိုးကြီးမားသော အရှင် ဘုရားရှင်သားတော် တို့သည်များစွာပင် ရှိနေကြသည်။

မင်းကြီး။ အရှင်ဘုရား၊ ဘယ်ခရီးဖြင့်ကြွလာတော်မူကြပါသလဲဘုရား။

မထေရ်။ မင်းကြီး၊ ငါတို့လာသည်မှာ ရေလမ်းကလည်းမဟုတ်၊ ကုန်း လမ်းကလည်း မဟုတ်ပေ။

မင်းကြီး။ (ကောင်းကင်ခရီးဖြင့်ကြွလာကြောင်း သိရှိသွားကာ)
ဘယ်နေ့က ကြွလာတော်မူကြပါသလဲ။

မထေရ်။ ယနေ့နံနက်ပင် ဓမ္မုဒိပ်ကျွန်း ဝေဒီသတောင်ပေါ်ကျောင်းမှ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးအပြီး ကြွလာကြသည် ဒကာတော်။

မင်းကြီးလည်း စိတ်သွားတိုင်းကိုယ်ပါလျက် လိုရာပြီးတော်မူကြ သည် ကိုသိ၍ လွန်စွာအံ့ဩလျက် ဆိတ်ဆိတ်နေလေ၏။

(ဤအမေးအဖြေသည် မဟာဝံသဋ္ဌိလာ၏)။ မထေရ်မြတ်က တရား နာနိုင်သော အသိဉာဏ်ရှိ-မရှိ ခုံစမ်းလို၍ အနီးရှိ သရက်ပင်ကို ညွှန်ပြကာ ဖြေသူအဖြစ် အလှည့်ပေးလိုက်၏။

- မထေရ်။ မင်းကြီး၊ ဤအပင်ကို မည်သို့ခေါ်သနည်း။
- မင်းကြီး။ သရက်ပင်ခေါ်ပါသည်ဘုရား။
- မထေရ်။ ကောင်းပြီမင်းကြီး၊ ဤသရက်ပင်ကိုထား၍ အခြားသရက်ပင် ရှိ-မရှိ။
- မင်းကြီး။ ရှိပါသည်ဘုရား၊ သရက်ပင်များ များစွာရှိပါသည်။
- မထေရ်။ ဤသရက်ပင်ကိုလည်းကောင်း၊ အခြားသရက်ပင်များကိုလည်း ကောင်း ဖယ်ထား၍ အခြားသစ်ပင်များ ရှိပါသေးသလား မင်းကြီး။
- မင်းကြီး။ ရှိပါသည်ဘုရား၊ သို့သော် ထိုအပင်များမှာ သရက်ပင်ကား မဟုတ်ကြပါဘုရား။
- မထေရ်။ ကောင်းပြီမင်းကြီး၊ အခြားသရက်ပင်များကို လည်းကောင်း၊ သရက်ပင်မဟုတ်သော သစ်ပင်များကိုလည်းကောင်း ဖယ်ထား လျှင် အခြားသစ်ပင်ဟူ၍ ရှိနိုင်သေးသလော။
- မင်းကြီး။ (အနီးရှိ မူလသစ်ပင်ကို လက်ညှိုးထိုးပြလျက်) မှန်လှပါ ဤ သရက်ပင်တစ်ပင်သာ ရှိပါသည်ဘုရား။

မထေရ်မြတ်သည် မင်းကြီး၏ ဉာဏ်ရည်ဉာဏ်သွားကို ကောင်းချီး စကားမြှောက်ကြားပြီးလျှင် ဆွေမျိုးရှိ-မရှိ၊ ဆွေမျိုး မတော်သူ ရှိ-မရှိ၊ ဆွေ မျိုးမတော်သူမှတစ်ပါး အခြားသောသူ တစ်စုံတစ်ယောက် ရှိ-မရှိ ဆက်လက် မေးတော်မူသည်။

မင်းကြီး။ တပည့်တော်သာလျှင် ဖြစ်ပါကြောင်း လျှောက်ထားလေ၏။

မထေရ်မြတ်သည် တရားဟောလျှင် မုချနားလည်နိုင်သူဖြစ်ကြောင်း သိတော်မူ၍ ကောင်းချီးသာဓုပေးကာ 'စူဠဟတ္ထပဒေါပမသုတ္တန်'ကို ဟော

တော်မူသည်။

ယင်းသုတ္တန်ကား မူလပဏ္ဏာသပါဠိတော်၌လာ၏။ ဘုရားလောကံ ပညာရှိသူမှ ဘုရားရှင်၏ပညာကို သိနိုင်ပုံ၊ ချီးကျူးကြတာထက် ပိုလွန်နေပုံ၊ ဝါဒဖြိုင်သူတိုင်း တပည့်ခံသွားကြပုံ၊ ဗြဟ္မဏပဏ္ဍိတ်တစ်ဦးနှင့် ပရိဝံသတစ်ဦးဆွေးနွေးခန်းကို အစချီ၍ ရတနာသုံးပါးဂုဏ်ကျေးဇူးကို သီလမှအစ ဈာန်မဂ်ဖိုလ် ကျင့်စဉ်များအထိ အပြည့်အစုံပါဝင်အောင် ဆင်ခြေရာဥပမာဖြင့် ဟောတော်မူသော ဒေသနာဖြစ်သည်။

ဒေဝါနုပိယတိဿမင်းကြီးသည် ယင်းသုတ္တန်ဒေသနာကို နာကြားရသည်မှစ၍ အခြေအရံ မင်းလေးသောင်းနှင့်တကွ သမာဓိဋ္ဌိ(ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သရဏဂုံတည်သူ)များ ဖြစ်သွားကြသည်။

‘ဗုဒ္ဓဗ္ဗ-ဆရဏဗ္ဗ-ဂတိချာမီ’ဟူသောအသံများမှာ တစ်တောတစ်တောင်လုံး ညံသွားလေတော့သည်။

အရှင်မဟိန္ဒထေရ်နှင့်အတူပါလာသူ ‘ဘဏ္ဍုကဥပသဏ’ကိုကပ်ကာ မင်းကြီးက မေးသည်မှာ “အမောင်၊ အမောင်တို့ဆရာ ရဟန်းများရဲ့အမည်မှာမ၊ နေရပ်၊ ဌာနများကို တဆိတ်ပြောပြပါဦး”ဟု စုံစမ်းမေးမြန်းလေသည်။ ‘အသောကမင်းကြီး၏ သားတော်နှင့်မြေးတော်များဖြစ်ကြောင်း’ကို ဘွဲ့အမည်များနှင့်ပြောပြသောအခါ မင်းကြီးမှာ ခေါင်းခုတ်ကြီးလျက် ကြက်သီးထကာ လွန်စွာဝမ်းသာအားရပီတိဖြစ်တော်မူလေ၏။ လူချင်းမတွေ့ရသေးသော်လည်း ခင်မင်ရင်းနှီးလေးစားလျက်ရှိသော အသောကမင်းကြီး၏သားတော်၊ မြေးတော်၊ ရဟန်းတော်များဖြစ်ကြ၍ အရတော်ကြောင်း ကျူးရင့်ပြောဆို၍ နန်းတော်သို့ပြန်သွားသည်။ နက်ဖြန်ဆွမ်းကပ်ရန်အတွက် နန်းတော်တွင် စီမံဆောင်ရွက်တော်မူသည်။ ဥယျာဉ်တော်များတွင် ကျောင်းဆောက်လုပ်ရန် လှူဒါန်းတော်မူသည်။

၇၈ ဗုဒ္ဓ၏ အနားလေး၊ ရန်သူပိတ်တော်နှင့်လက်ဝဲအောက်ခွယ်တော်စစ်

ထိုနေ့ညတွင်ပင် ဘဏ္ဍုကဥပသကာအား မိဿကတောင်၌ ရဟန်း ပြုပေးတော်မူသည်။ 'ကျွန်ုပ်တို့သီဟိုဠ်မြေ၌ ပထမဦးဆုံး ရှင်ရဟန်းပြုရသူဖြစ် သည်။ ရဟန်းပြုပြီးနောက် မကြာမြင့်မီပင် ရဟန္တာဖြစ်တော်မူသည်'။

ဒီပ ပထမက ကျမ်းလေးကျမ်းပြုတော်မူသူ

အရှင်မဟိန္ဒမထေရ်မြတ်သည် မိဿကတောင်ဝန်းကျင်၌ရှိသော နတ် များအား တရားဟောလိုသဖြင့် တူတော်(သုမနသာမဏေကလေး)အား တရား နာဖိတ်စေရန် ကြွေးကြော်ခိုင်းတော်မူလေသည်။ (အဘယ်မျှလောက်ကြာ အောင် ကြွေးကြော်ရမည်နည်း)ဟု လျှောက်မေးရာ တစ်ကျွန်းလုံးကြားအောင် ကြွေးကြော်ခိုင်းတော်မူလေလျှင် တူတော်သာမဏေငယ်သည် စတုတ္ထဈာန် လှည့်ပါဒ်ဝင်စားကာ တစ်ခုသောကျောက်ဖျားကြီးပေါ်မှာတက်၍ ကြွေးကြော် လိုက်၏။ သာမဏေငယ်၏အသံမှာ ယူနောသုံးရာအဝန်းရှိသော သီဟိုဠ် တစ်ကျွန်းလုံး ပဲ့တင်ထပ်သွားလေတော့သည်။ (ထိုကျောက်ဖျားကြီးမှာ ယခုတိုင်ထင်ရှားရှိနေသေးသည်) မင်းကြီးမှာ နန်းတော်သို့မရောက်သေးဘဲ လမ်းခုလပ်ရေအိုင်အနီး၌ ညစာပွဲတော်တည်ခိုက်ဖြစ်၍ ရုတ်တရက်လန့်ဖျပ် သွားကာ အရှင်မြတ်များအား တစ်စုံတစ်ခုသော ဘေးဥပါဒ်တွေ့နေပြီအထင် ဖြင့် မင်းချင်းတစ်ယောက်ကို အမြန်အထောက်ခံစစ်စေသည်။ သာမဏေငယ် ၏အသံကိုကြားရသဖြင့် ဘုရားနတ်များမှအစ အကနိဋ္ဌဗြဟ္မာပြည်တိုင်အောင် နတ်ဗြဟ္မာများ အဆင့်ဆင့်တရားနာရန် ကြွေးကြော်ကြ၏။ မိဿကတောင် ပေါ်သို့ နတ်ဗြဟ္မာများ မရေမတွက်နိုင်အောင် လာရောက်စုဝေးကြ၏။ အရှင်မြတ်သည် (သမဗိတ္တသုတ္တန်)၊ (အဂ္ဂတ္တရ ဒုက သမဗိတ္တဝဂ်)ကို ဟော တော်မူရာ တရားထူးရသော နတ်ဗြဟ္မာအရေအတွက်ကား အတိုင်းမသိရှိ၍ ဂဠုန်၊ နဂါးအများပင် သရဏဂုံတည်ကြလေသည်။ (အရှင်သာရိပုတ္တရာ

ကောတုနန်းညွန့်ဖွယ်

၇၉

ယင်းသုတ္တန်ကို ဟောတော်မူစဉ်ကကဲ့သို့ဖြစ်လေ၏။ အနုရာဓနေပြည်တော်မှစ၍ တစ်ကျွန်းလုံး တစ်ယောက်စကားတစ်ယောက်နားဖြင့် ထူးဆန်းအံ့ဩဖွယ်ရာကောင်းသော မထေရ်များအကြောင်းကိုသာ တစ်ညလုံး စိုင်းဖွဲ့ပြောဆိုနေကြလေသည်။ မင်းကြီးနှင့်တကွ နန်းတွင်းသူနန်းတွင်းသားအပေါင်းတို့ကလည်း နံနက်ဆွမ်းကပ်ရန် ချက်ပြုတ်ကြရင်း တစ်ညလုံး မအိပ်ဘဲ ဆွေးနွေးရင်း မိုးလင်းရန်သာ စိတ်စောနေကြသည်။

အထိလိတ္တုပ္ပိလိတ္တုပ္ပိနိဗ္ဗာန

နယုန်လပြည့်ကျော်တစ်ရက်နေ့ မိုးလင်းလျှင် မင်းစီးရထားတို့ ပြုပြင်မွမ်းမံစေ၍ မိဿကတောင်သို့ ရထားထိန်းအား အပင့်လွှတ်လိုက်ရာ “ငါတို့ရထားကိုမစီး ရှေ့ကသာသွားနှင့်”ဟု မထေရ်များက ပြန်လွှတ်၍ ရထားထိန်း ပြန်လာရ၏။ မင်းကြီးက အခမ်းအနားဖြင့်ကြိုဆိုရန် စိတ်စော၍ အရှေ့ပြင်သို့ထွက်လာ၏။ ရထားခွက်ချည်း ပြန်လာတာကိုတွေ့ရသဖြင့် စိတ်မကောင်းဖြစ်ကာ ရထားထိန်းအား မေးတော်မူရာ “အရှင်မင်းကြီး၊ နောက်မှလိုက်လာမည်ဆိုသော မထေရ်များ မိမိအလျှင် မြို့တံခါးမှ၌ သင်္ကန်းရုံနေနှင့်ကြသည်ကို ဖူးမြင်ခဲ့ရ၍ အံ့ဩဖွယ်ကောင်းလှကြောင်းနှင့် ရထားမစီးကြကြောင်း” သံတော်ဦးတင်နေစဉ်တွင် မထေရ်များ အရှေ့တံခါးက ကြွတော်မူလာသည်ကို မင်းကြီးမြင်လျှင် အဆောတလျှင်ပင် မဏ္ဍပ်တွင် ပြင်ဆင်ထားသော နံအမြင့်များကို ဖယ်ရှားစေလိုက်၏။ ယမန်နေ့က တရားနာစဉ်တွင် (ဥစ္စာသယန မဟာသယန)အကြောင်းကို သိရှိသဘောပေါက်လာခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ ကောင်းကင်မှ မထေရ်များ သက်ဆင်းရာဌာန၌ ‘ပထမစေတီ’အမည်ဖြင့် ဦးစွာစေတီတော်တည်တော်မူ၏။

မင်းကြီးသည် ရှင်မဟိန္ဒလက်တော်မှ သပိတ်တံကို လှမ်းယူကြို

ဆိုကာ လမ်းမတော်ကြီးအတိုင်း ဖြိုတွင်းမှနန်းတော်အထိ ပင့်ဆောင်တော်
မူ၏။ မထေရ်မြတ်သည် မြေပြင်အပြည့်မျှခင်းထားသော အခင်းများကိုကြည့်
ကာ “ငါတို့ပြုသောသနာသည် အခိုင်အမာ တစ်ကျွန်းလုံးတည်လိမ့်မည်” ဟု
နှလုံးပြုကာ ထိုင်တော်မူသည်။ မင်းကြီးကိုယ်တိုင် ဆွမ်းကပ်တော်မူ၍
နန်းတွင်းသူနန်းတွင်းသား မင်းမိဖုရားများ တရားအတုစာယူကြသည့် ဗေတ
ဝတ္ထု၊ ဝိမာနဝတ္ထုနှင့် သံစွသံယုတ်များကို ဟောတော်မူရာ ညီတော်အိမ်ရှေ့
မင်းသား မဟာနာဂ၏ကြင်ယာတော်မိဖုရားကြီး ‘အနုဋ္ဌာဒေဝီ’ နှင့်တကွ
အမျိုးသမီးငါးရာ သောတာပန်တည်ကြလေသည်။ ‘ကျွန်းသီဟိုဠ်၏ ပထမ
ဆုံးလူသား အရိယာများ ဖြစ်ကြလေသည်’

တစ်ယောက်စကားတစ်ယောက်နားကြား၍ ဖြိုသူဖြိုသားများ ဖူး
မြော်ကြရန် နန်းတော်တံခါးမှခံဝ၌ ကြိတ်ကြိတ်တိုးမျှ ဝိုင်းအုံကာ ခွင့်တောင်း
လာကြသည်။ မင်းကြီး ကြားသိရာတွင် အခက်အခဲမရှိအောင် ဆင်တင်းကုပ်
ကို သံဖြူများခင်း၍ မျက်နှာကျက်မိမာန်များနှင့် တင့်တယ်စွာချက်ချင်းပြင်
ဆင်စေသည်။ ထိုအခါ သီလနှင့်ငရဲခန်းကိုပြသော ‘ဒေဝဒုတသုတ္တန်’ တရား
ကို ဟောတော်မူရာ လူပေါင်းတစ်ထောင် သောတာပန်တည်ကြသည်။ ဤ
တရားပွဲကြီး ပြီးသွားသော်လည်း လူအုပ်ကြီးမှာ တစ်အုပ်ပြီးတစ်အုပ် နေကြ
ဆဲပင်ဖြစ်သဖြင့် မင်္ဂလာဆင်တင်းကုပ်၌မဆုံတော့ပြန်ရာ နန္ဒညယျာဉ်တော်၌
နေရာအခမ်းအနားပြင်ဆင်စေ၍ ခင်းကျင်းစေပြန်၏။ ထို၌ ‘အာသီဝိသောပမ
သုတ္တန်’ ကို ဟောတော်မူရာ လူပေါင်းတစ်ထောင် သောတာပန် သောတာပတ္တိ
မဂ်ဉာဏ်အလင်းရကြပြန်သည်။ ‘ဆာဓု-ဆာဓု-ဆာဓု’ ဟူသောအသံကြီးမှာ
တစ်ခက်လှိုက်လှဲစွာ မြည်ဟိန်းသွားလေတော့သည်။

မင်းကြီးသည် မေယဝန်ဥယျာဉ်တော်ကိုပင်၍ စံနန်းတော်၌ ကျိန်
စက်တော်မူရန် သံဃာအားရည်မှန်း၍ ရွှေကရားဖြင့် မထေရ်မြတ်လက်၌
ရေသွန်းချ၍ ရေစက်ချလှူဒါန်းရာ မြေငလျင်ကြီးစွာလှုပ်သဖြင့် မင်းကြီး

ဗုဒ္ဓ၏ အနားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့်လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်စစ်

၈၁

ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်သွားသဖြင့် မေးလျှောက်ရာ ဤသီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ဘူမိ
နက်သန်ဖြစ်သော ဤမကမေယဝန်ဥယျာဉ်တော်၌ပင် ရှေးဦးစွာ သာသနာ
ပြုကျောင်းတော်ကြီး မဟာမိဟာရ တည်ဆောက်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း နိမိတ်
ကောင်းဖြစ်၍ သာသနာကောင်းစွာ တည်မည်လို့ ကောင်းချီးသာဓုပေးခြင်း
ပင်ဖြစ်ကြောင်း၊ ရာဂြိုဟ်ပြည်၌ ဝေဠုဝန်ကျောင်းတော်ကြီးကို ဗိမ္ဗိသာရ
မင်းကြီး ဝေဠုဝန်ဥယျာဉ်တော်၌ တည်ဆောက်စဉ်ကလည်း ဤသို့ပင်
ကောင်းချီးသာဓုပေးကြောင်း ဟောပြောရာ ‘အနုဠာသော မိဖုရားငါးရာတို့
သကဒါဂါမိဖိုလ်’၌ ဆိုက်ရောက်ကြလေသည်။

မထေရ်မြတ်သည် နောက်ပါသံဃာများနှင့်အတူ တရားဟောအပြီး
တွင် ဥယျာဉ်တော်အတွင်း လှည့်လည်ကြည့်ရှုတော်မူသည်။ စံကျောင်းတော်
မှစ၍ရောက်လျှင် မင်းကြီးက မုလေးပန်းရှစ်ဆုပ်ကို မထေရ်မြတ်အား
ကပ်လှူလိုက်၏။ ထိုနေရာ၌ပင် မထေရ်မြတ်က ကြံဖြန့်တော်မူရာ ပန်းများ
မြေသို့ခသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ငလျင်ကြီးတစ်ကြိမ် ပြင်းစွာလှုပ်ပြန်လေ၏။
ပရိသတ်များပင် ကတိမ်းကပါးတအံ့တသြဖြစ်ကြရ၏။ မင်းကြီးက လက်
အုပ်ချီလျက် မထေရ်မြတ်သို့လျှောက်ထားပြန်ရာ မထေရ်မြတ်က-

“တကာတော်မင်းကြီး၊ ဤနေရာကား ဘဒ္ဒကမ္ဘာ၌ ပွင့်တော်မူပြီး
ကြကုန်သော ကကုသန်၊ ကောဇာဂုံ၊ ကဿပ ဘုရားသုံးဆူတို့၏ ဗောဓိ
ပင်လက်ယာတောင်ကိုင်းများ ကူးယူစိုက်ပျိုးရာဌာနဖြစ်သကဲ့သို့ ငါတို့ဘုရား
ရှင် ဂေါတမ၏ ဗောဓိပင်တောင်ကိုင်းကို ဒက္ခိဏသာခါ ကိန်းဝပ်ဖြစ်ထွန်း
မည်နေရာလည်းဖြစ်ကြောင်း ကောင်းချီးနိမိတ်ပင် ဖြစ်မည်” ဟု မိန့်တော်
မူလေသည်။

အခြား သိမ်၊ ကျောင်း၊ ဆွမ်းစားဆောင် ဆောက်မည်နေရာများကို
လည်း ပန်းများကြံဖြန့်တော်မူရာတွင်လည်း မြေငလျင်ကြီးစွာလှုပ်၏။ ထိုသို့

လှည့်လည်တော်မူစဉ် ဥယျာဉ်မျိုးသည် ပေါ်ဦးစသရက်သီးမှည့်တစ်လုံးကို ယူလာ၍ မင်းကြီးအား ဆက်၏။ မင်းကြီးသည် ဦးဦးဖျားဖျား မထေရ်မြတ် ကို ကပ်လှူလိုက်၏။ မထေရ်မြတ်ဘုရားပေးပြီးလျှင် အစေ့ကို ထိုနေရာ၌ စိုက်ပျိုးရန် မိန့်တော်မူရာ မင်းကြီးကိုယ်တိုင်စိုက်ပျိုး၍ မထေရ်မြတ်က အပေါ်မှ ရေလောင်းချပေးတော်မူသည်။ သရက်စေ့မှာ အညှောက်အညွန့်များ ချက်ချင်းထွက်ပေါ်လာကာ အရိပ်အာဝါသကောင်းသော သရက်ပင်ကြီး အသီးအပွင့်များနှင့်တကွ ဖြစ်ပေါ်လာလေရာ အားလုံးမြင်မြင်သမျှ အံ့သြ ကြည်ညိုဝမ်းမြောက်ကြ၍ လှူမဆုံးဖြစ်နေကြရ၏။ (ယခု ခြေပြဿဒ်ကြီး ၏အရှေ့ဘက် ကျယ်ပြန့်သောမြေကွက်လပ်နေရာဟုဆို၏) ဆက်လက်၍ ကြွတော်မူပြန်ရာ ဥယျာဉ်မျိုးကပ်လှူသော စကားပန်းကို ကြံဖြန့်ပြန်ရာ ပိုမို ၍ သည်းထန်စွာမြေလျင်လှုပ်ပြန်သည်။ ထိုနေရာကား ရှေးဘုရားရှင်သုံး ဆူတို့ 'သမာပတိဝင်စား'ရာ၌ (မဟာဇေတီတည်မည့်နေရာ)ဖြစ်ကြောင်း မိန့်တော်မူ၏။ ဂေါတမဘုရားရှင်၏ဓာတ်တော် တဒေါဏ(တစဝိတ်ခန့် ကျိန်းဝပ်ရာသံတော် ၁၂၀ ရှိ)(ဟောမမာလီ)တည်သော မဟာဇေတီကြီး ဖြစ် ပေါ်မည်ကို မိန့်တော်မူလေသည်။ မင်းကြီးက သူကိုယ်တိုင်တည်ထားကိုး ကွယ်လိုပါသည်ဟု လျှောက်လေလျှင် မြေးတော် 'ဒုဋ္ဌာဂါမဏီအဘယမင်း' ပြုလတ္တံ့ဟု မိန့်တော်မူ၏။ မထေရ်မြတ်က ယင်းဗျာဒိတ်ကျောက်စာတိုင် ရေးကူးထားတော်မူသည်။

မင်းကြီး၏ညီတော် 'မဟာနာဂ' ၎င်း၏သားတော် ကာကဝဏ္ဏ တိဿ၊ ၎င်း၏သားတော် 'ဒုဋ္ဌာဂါမဏီ'ဖြစ်၏။ အခြားကုန်းမြင့်တစ်နေရာ ကား ဘုရားသုံးဆူတို့၏ (ရေစစ်တော် ကကုသန်ဘုရား၊ (ကောဏဂုံဘုရား၏ ဓါးပန်းကြိုးတော်)၊ (ကဿပဘုရား၏ ရေသနပ်တော်)များတည်ရာ ဘုရားရှင် တိုင်း သီတင်းသုံးတော်မူရာ 'ထူပါရုံဇေတီ'တည်မည့်နေရာ ဖြစ်ကြောင်း အကျယ်ဟောပြုတော်မူသည်။

ကေတုနန်းညွန့်ခွယ်

၈၃

ဥယျာဉ်မှ နန်းတော်သို့ကြွ၍ ဆွမ်းဘုဉ်းပေးပြီးသော နန္ဒနဥယျာဉ်
ကျောင်းတော်သို့ကြွ၍ 'အဂ္ဂိက္ခန္ဓောပမသုတ္တန်'ကို ဟောတော်မူရာ လူတစ်
ထောင် 'သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်'ရကြလေ၏။ သုံးရက်မြောက်သောနေ့၌
'အာသဝိသောပမသုတ္တန်'ကို ဟောတော်မူရာ ရှေးနည်းအတူ လူတစ်ထောင်
အကျွတ်တရားနာရသည်။

သုရားရပြီးအာဏာစက်အတွင်းမှာနေလေသူ

အရှင်မြတ်ဘုရား-တပည့်တော်တို့သည် မြတ်စွာဘုရားရှင်၏ ဉာဏ်
ကမ္မဝါ အာဏာစက်တော်အတွင်းမှာသာ နေထိုင်ကြပါသည်။ အနုရာဓနေ
ပြည်တော်တစ်ခုလုံးကို အတွင်းပြု၍ အမြန်သိမ်သမုတ်တော်မူပါဟု လျှောက်
လျှင် လေးရက်မြောက် နောက်တစ်နေ့မှာပင် စ၍နေပြည်တော်တစ်ခုလုံး
တံခွန်ကုက္ကား မုလေးပွား စသည်တို့ဖြင့် မွမ်းမံပြင်ဆင်စေ၍ မင်းကြီးမှာ
မင်းမြှောက်တန်ဆာငါးပါးတို့ဖြင့်ဆင်လျက် မျူးမတ်ဗိုလ်ပါခြံရံကာ ဆင်နှစ်
ကောင်ကသော ထွန်ကြီးကို လှည့်ပတ်မောင်းနှင်၍ သိမ်နယ်နိမိတ်ကို သတ်
မှတ်လေသည်။ ပြီးလျှင် မထေရ်မြတ်များက သိမ်သမုတ်ပေးကြသည်။ ထို
နေ့နံနက်ပိုင်းမှာ နန္ဒနဥယျာဉ်တော်၌ 'အနုမတဂ္ဂသုတ္တန်'ဒေသနာကို ဟော
တော်မူရာ လူတစ်ထောင်တို့ အကျွတ်တရားရကြသည်။ ရှင်မဟိန္ဒမထေရ်
မြတ်သည် ငါးရက်မြောက်နေ့၌ 'ဓဇ္ဈနိယသုတ္တန်'၊ ခြောက်ရက်မြောက်နေ့၌
'ဂေါမယဝိဇ္ဇိဏသုတ္တန်'၊ ခုနစ်ရက်မြောက်နေ့၌ 'ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနသုတ္တန်'
တို့ကို ဟောကြားတော်မူရာ ရှေးနည်းအတူ တစ်ပွဲလျှင် လူတစ်ထောင်စီ
အကျွတ်တရားရကြသည်ဖြစ်ရာ စုစုပေါင်း(၅၀၀)ရှိလေပြီ။

မင်းကြီးလည်း ထိုယာယီသီတင်းသုံးတော်မူရာ မဟာဓမ္မဝန်ဥယျာဉ်
တော်တွင် 'မဟာဝိဟာရ'ကျောင်းတိုက်တော်ကြီးကို ကျောင်းရံများစွာဖြင့်

၈၄ ဗုဒ္ဓ၏ အနာလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့်လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်စစ်

သံဃာအရံကြီး တည်ဖန်လှူဒါန်းတော်မူ၏။ ‘လောဟပါသာဒ’ခေါ် ဘုံခုနစ်ဆင့်ရှိသော ကြေးပြဿဒ်ကြီးကိုလည်း ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းလေသည်။ ဤနည်းအားဖြင့် ၂၆ရက်လုံးလုံး မဟာမေဃဝန်ဥယျာဉ်တော်၌ သီတင်းသုံးတော်မူကြသည်။

(မဟာဝံသသို့ လိုက်၍ပြသည်)

ရှင်မဟာမဟိန္ဒမထေရ်မြတ်သည် ဒကာတော်မင်းကြီးနှင့်တကွ တကာ-တကာမအပေါင်းတို့အား “မဟာအပ္ပမာဒသုတ္တန်”ကို ဟောတော်မူပြီး “ဘုရားအဆုံးအမဖြစ်သော ဤတရားတော်ကို လက်ကိုင်ထားပြီး ဖြစ်ပေါ်ဆဲရုပ်နာမ်တရားများကို အမြဲမပြတ် ရှုမှတ်ပွားများပြီး မမေ့မလျှော့ ကြီးစားအားထုတ်ရန်ကြံ”ဟု မိန့်မှာတော်မူပြီး ဝါဆိုခါနီး ဤမိဿကတောင်သို့ ကြွတော်မူလေသည်။

မင်းကြီး၏တူတော် မဟာအရိဋ္ဌအမတ်နှင့် ညီတော်နောင်တော် ငါးကျိပ်ငါးဦးတို့သည် သာမဏသုခရဟန်းဘဝကို အားကျကြည်ညိုကာ နောင်တော်မင်းကြီးအား ခွင့်ပန်၍ ရဟန်းပြုကြရာ ဆံချပြီးသည်နှင့် အားလုံး အရဟတ္တဖိုလ်သို့ရောက်တော်မူကြကုန်၏။ ‘ပထမဦးဆုံးသော လင်္ကာဒီပသီဟိန္ဒဝံတော်ဝင် အရှင်မြတ်များ ဖြစ်တော်မူကြသည်’။

မင်းကြီးသည် မထေရ်မြတ်များ ဝါဆိုတော်မူရန် မိဿကတောင်သရက်ပင်ကုန်းမြင့်၌ ရဟန္တာအရှင်မြတ် ခြောက်ကျိပ်နှစ်ပါးတို့ သီတင်းသုံးရန် လိုက်ဂူ ၆၂ ဂူနှင့်တကွ သိမ်၊ တန်ဆောင်း၊ ရေတွင်းရေကန် စသည်များကို ချက်ချင်းဆောက်လုပ်လှူဒါန်းတော်မူသည်။ ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး ရဟန္တာအရှင်မြတ် ၆၂ ပါး သပိတ်ကိုယ်စီလွယ်ကာ မိဿကတောင်ပေါ်မှ နေ၍ အရက်နှင့်တကွ ဆင်းကြွတော်မူ၍ အနာရာဓနေပြည်တော်ကြီး၌ ဆွမ်းခံလှည့်လည်တော်မူရာ မင်းနှင့်တကွ ပြည်သူတို့ ကြည်ညိုအားရ သခွါကြည်ဖြူ သွေထက်ငါ ပူဇော်ကြလေသည်။

ဗုဒ္ဓ၏သပိတ်တော်အစ ပြန်လေ့ကျင့်လေ့ရှိပြီး

တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့ ပဝါရဏာပြုပြီး၍ နန်းတော်တွင် ဆွမ်း
ဘုဉ်းပေးပြီးလျှင် “မင်းကြီး၊ ဘုရားရှင် မဖူးမတွေ့ရသည်မှာ ကြာလေပြီ၊
ဘုရားရှင်အား ဖူးမြော်ရန် ဓမ္မူဒိပ်သို့ ပြန်ကြွလိုကြောင်း” မိန့်တော်မူရာ
မင်းကြီးက ဘုရားရှင်ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီဟု မိန့်ဆိုသည်ကို သတိရ၍ လျှောက်
ထားရာ ဓာတ်တော်မွေတော်များသည် ဘုရားရှင်ကိုယ်စား ဘုရားရှင်ပင်ဖြစ်
ကြောင်း၊ ဓာတ်တော်များပင့်ကာ စေတီတည်ထားကိုးကွယ်စေလိုကြောင်းကို
ပရိယာယ်ဖြင့် မိန့်တော်မူခြင်း ဖြစ်သည်။

“ကောင်းပါပြီအရှင်ဘုရား၊ တကာတော်လည်း စေတီတည်ထား
ကိုးကွယ်လိုပါသည်။ နေရာရွေးချယ်ပေးတော်မူပါ။ နောက်တစ်ကြိမ် ဓာတ်
တော်မွေတော်များကိုကော အဘယ်မှာ ရနိုင်ပါသလဲဘုရား” ဟု လျှောက်ထား
၍ မထေရ်မြတ်က တူတော် သုမနသာမဏေနှင့်တိုင်ပင်ရန် မိန့်တော်မူလေ
သည်။ မင်းကြီးက သာမဏေတို့ကို ထိုအကြောင်းလျှောက်ထားလေလျှင်
သုမနသာမဏေက “တကာတော်မင်းကြီး၊ ဒီကိစ္စကို မကြောင့်ကြပါနှင့်၊
ကိုရင် ဆောင်ရွက်ပေးပါမယ်” စသည်ဖြင့် မိန့်တော်မူ၏။ ယနေ့ည တန်
ဆောင်မုန်းလပြည့် ညချမ်းအခါ မဟာနာဂဝန်ဥယျာဉ်တော်၌ မင်္ဂလာဆင်တော်
ဖြင့် စောင့်ကြိုရန် အသေးစိတ်မှာကြားပြီးနောက် မိဿကတောင်သို့ ပြန်ကြွ
တော်မူနှင့်ကြသော မထေရ်များနောက်သို့ အမိလိုက်၍ ဦးရီးတော်မထေရ်
မြတ်၏ ဩဝါဒအမိန့်ကို နာယူ၍ ချက်ချင်းပင် ပါဠိလိပုတ်နေပြည်တော်
ဘိုးတော်အသောကမင်းကြီး၏ နန်းတော်သို့ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ကြွတော်
မူလေသည်။

ဘိုးတော် အသောကမင်းကြီးထံမှ ဗုဒ္ဓ၏ သပိတ်တော်နှင့်တကွ
သရီရဓာတ်တော်များကို ပင့်ဆောင်၍ သုမနသာမဏေသည် ကြွသွားပြီးလျှင်
ထိုဓာတ်တော်သပိတ်ကို ဟိမဝန္တာ၌ ထားခဲ့ပြီးနောက် တာဝတိံသာသို့ကြား

မင်းထံသို့ ကြွသွားတော်မူပြန်သည်။ (မဟာဝံသအလို)

“တကာတော်သိကြားမင်း၊ ငါတို့အား သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ကြွပါဟု တိုက်တွန်းလျှောက်ထားခဲ့ပြီး အဘယ်ကြောင့် မေ့လျော့နေပါသလဲ” ဟု ဦးရီးတော်မထေရ်မြတ်က မှာကြားသည့်အတိုင်း မိန့်တော်မူရာ သိကြားမင်းမှာ ပျာပျာသလဲကြိုဆိုဦးချလျှက် “မမေ့ကြောင်းပါဘုရား၊ လိုရာအမိန့်ရှိတော်မူပါ” ဟု လျှောက်ထားတောင်းပန်သဖြင့် တာဝတိံသာ၌ လက်ျာစွယ်တော်နှင့် လက်ျာညှပ်ရိုးတော် ဓာတ်နှစ်မျိုးတွင် ညှပ်ရိုးတော်ဓာတ်ကို ပေးလှူလိုက်ရန် မိန့်လေလျှင် သိကြားမင်းသည် တစ်ယူဇနာရှိ မြကျောက်ဖျာဖြင့်ပြီးသော ခုဠမဏိဓေတီတော်ကိုဖွင့်လှစ်၍ ညှပ်ရိုးတော်ဓာတ်ကိုယူကာ လှူလိုက်လေသည်။

သုမနသာမဏေသည် ညှပ်ရိုးတော်နှင့် ဓာတ်တော်သပိတ်ကို ပိုက်ယူကာ ကောင်းကင်ခရီးဖြင့် ပင့်ဆောင်၍ ဦးရီးတော်အား ဆက်ကပ်လိုက်လေသည်။ မိဿကတောင်သည် ထိုအခါမှစ၍ ‘ဆေတီယတောင်’ ဟုတွင်သည်။ ရှင်မဟိန္ဒသီတင်းသုံးရာဌာနဖြစ်၍ သီဟိုဠ်သားတို့က (မဟိန္ဒလေတောင်) ဟုခေါ်ကြသည်။ မထေရ်မြတ်သည် ဓာတ်တော်သပိတ်ကို ချန်ထား၍ ညှပ်ရိုးတော်မျှကိုသာ ပင့်ဆောင်ပြီးလျှင် သံဃာတော်များနှင့်အတူ မဟာနာဂဝန်ဥယျာဉ်တော်သို့ ကြွတော်မူသည်။

သုမနသာမဏေမှာကြာခဲ့သည့်အတိုင်း မင်းကြီးသည် နံနက်ကပင် ဥပုသ်သီလဆောက်တည်၍ အနုရာဇနေပြည်တော် လမ်းမကြီးများနှင့် မဟာနာဂဝန်ဥယျာဉ်တော်၌ တံခွန်ကုက္ကား မုလေးပွား၊ ပန်း၊ ရေအိုးများဖြင့် တန်ဆာဆင်ထားစေ၏။ မင်္ဂလာဆင်တော်ရတနာကိုလည်း ကကြီးတန်ဆာဆင်စေပြီးနောက် ဆင်အတက်၌ ထီးဖြူစိုက်ပြီး မင်းကြီးကိုယ်တိုင် ဓာတ်တော်ထည့်ရန် ရတနာပန်းတောင်းကိုပိုက်၍ ထွက်ချီတော်မူသည်။ ရှစ်ပါးသီလဆောက်တည်ထားကြသော မျိုးမတ်ဗိုလ်ပါ ပရိသတ်များက အောက်

ဗုဒ္ဓ၏ အနားလေးရစ်သင်္ဂဟတော်နှင့်လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်စစ်

၈၇

တော်မှ ဝင်းခင်း၍လိုက်ပါလာကြသည်။ ကချေသည် သဘင်သည်များက ခမ္မတေးများသီကျူးကာ တီးမှုတ်ကခုန်၍ ခြံရံလိုက်ပါကြရကုန်သည်။

မင်းပရိသတ်များ ရောက်ပြီးနောက် ဓဏတူင်ပင် မထေရ်မြတ်များ ရောက်ရှိလာကြသည်။ သံဃာတော်မြတ်များသည် မထေရ်မြတ်အပါး ဝိုင်းရံကာ တည်ငြိမ်စွာ မြတ်သောနေရာတို့၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူကြစဉ် မင်းကြီးသည် ဓာတ်တော်ထည့်ရန် ရတနာပန်းတောင်းကိုပိုက်၍ ညှပ်ရိုးတော်ဓာတ်ကို လက်ဝယ်ကိုင်ဆောင်ထားသော မထေရ်မြတ်အား အဝေးမှပင် ဦးညွှတ်လာစဉ် “ထိုဓာတ်တော် ဓမ္မတော်သည် သုံးလောကထွတ်ထား ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မှ ဓာတ်တော်ဓမ္မတော်အစစ်တကယ်ဖြစ်ပါမူကား ဤမင်္ဂလာဆင်တော်သည် စကားမဆိုရဘဲ သူ့အလိုလို ပုဆစ်တုပ်၍ မြေ၌ဝပ်ပါစေ၊ ဆင်တော်ရတနာ၏အထက်မှ ထီးဖြူတော်လည်း အလိုလိုပွင့်ပါစေ၊ ဓာတ်တော်ဓမ္မတော်လည်း ဤရတနာပန်းတောင်းအတွင်းသို့ ကြွရောက်ခံပယ်တော်မူကာ ရတနာပန်းတောင်းနှင့်တကွ ငါ၏ဦးခေါင်းထက်၌ ကြွရောက်တည်နေကိန်းဝပ်ပါစေသား”ဟု မင်းကြီးအဓိဋ္ဌာန်ပြုတော်မူသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် မင်္ဂလာဆင်တော်သည် မြေ၌တုပ်ပျံ့၍ဝပ်လေ၏။ ထီးဖြူတော်လည်း အလိုလိုပွင့်လေ၏။ မထေရ်မြတ်လက်တော်မှ ညှပ်ရိုးတော်ဓာတ်မြတ်သည် မင်းကြီးကိုင်ထားသော ရတနာပန်းတောင်း၌ကြွပြောင်းကာ ပန်းတောင်းနှင့်တကွ မင်းကြီး၏ ဦးထိပ်၌ ကြွရောက်၍ တည်နေတော်မူလေ၏။ ဘုန်းတော်အနန္တနှင့်ပြည့်စုံတော်မူသော ဘုရားရှင်၏ ညှပ်ရိုးတော်အစစ်၏ တန်ခိုးတော်သည် သည် အံ့ချီး၍မကုန် တန်ခိုးပြာဋိဟာပြတော်မူသည်။

ဖူးမြင်ကြရသော မင်းပရိသတ်များသည် ရုတ်တရက်အံ့သြအံ့အားသင့်နေကြသည်။ မမြင်စဖူး ထူးကဲလှသည့် မင်းကြီးမှာ ကြက်သီးတဖြန်းဖြန်း ပီတိလွမ်း၍ ရွှင်လန်းတက်ကြွစွာ “ဘုရား-ဘုရား”ဟူ၍သာ လှိုက်လှိုက်လဲ့လဲ့ တဆိုကျူးရင်နေတော့သည်။ အတန်ကြာဖူးမြော်ပြီးမှ မင်းကြီး၏မေး

လျှောက်ချက်အရ မထေရ်မြတ်က ဓာတ်ရတနာပန်းတောင်းကို ဆင်ဦးကင်း
 ဌ် သီတင်းသုံးစေရန် ညွှန်ကြားမိန့်တော်မူလိုက်သည်။ မင်းကြီးကိုယ်တိုင်
 ဆင်ဦးကင်းသို့တက်၍ ဓာတ်တော်ပန်းတောင်းကို တင်လိုက်သည်နှင့်တစ်
 ပြိုင်နက် မင်္ဂလာဆင်တော်သည် ကြိုးကြာသံကဲ့သို့ ကျူးရင်ကာ ရွှင်မြူးစွာ
 တက်ကြွနေလေ၏။ ထိုအခိုက် ကောင်းကင်တစ်ခု၌ ရုတ်တရက်တိမ်လိပ်များ
 တစ်ရပ်ရပ်တက်လာကာ စွတ်စိုစေလိုသူကိုသာ စွတ်စိုစေနိုင်သော ပေါက္ခရာဝဿ
 ခေါ် အခါမဲ့မိုးကြီး သည်းထန်စွာရွာသွန်းချလိုက်သည်။ မဟာပထဝီမြေကြီး
 သည် တဒီးဒီးအော်မြည်ကာ သွက်သွက်ခါ တုန်ဟီး၍ ကောင်းချီးပေးလေ
 သည်။ ထိုပူဇော်ပွဲ၌ တောတောင်စောင့်နတ်များသည် အချိန်မဟုတ်ဘဲ ပန်း၊
 သာသီးပင်များကို သီးပွင့်စေလျက် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ သဒ္ဓါအဟုန်တက်
 ကြွကြွကာ ပူဇော်ကြကုန်လေသတည်း။

သပိတ်တော်ပြား

ရှင်မဟိန္ဒထေရ်သည် လင်္ကာဒီပသီဟိုဠ်ကျွန်း၌ သာသနာထွန်းကား
 ရန်အတွက် ကြိုးပမ်းသာသနာပြုတော်မူသည်။ ပါဠိပုတ်ပြည် သီရိဓမ္မာ
 သောကမင်းကြီးသည် အဓာတသတ်မင်းကြီးထားခဲ့သော ဓာတ်တော်တိုက်
 ကိုဖွင့်၍ ဓာတ်တော်မွေတော် ပရိဘောဂများကို ယူစဉ်ကရရှိခဲ့သော ဗုဒ္ဓ၏
 သပိတ်တော်ကိုပါ လင်္ကာဒီပသီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ကာလအခိုက်အတန့်အားဖြင့်
 သတ်မှတ်ပေးလျက် ‘ပူဇော်လေ’ဟု စေတနာထက်သန်စွာဖြင့် ပေးအပ်မှာ
 ကြားလိုက်သည်ဖြစ်ပေသည်။ မင်းကြီးသည် ညှပ်ရိုးတော်ဓာတ်တော်နှင့်တကွ
 သော ဓာတ်တော်မွေတော်တို့ကိုရရှိပြီး စေတီတည်ထားကို ကွယ်ခွင့်ကို ရရှိ
 ၍ ဝမ်းမြောက်လှသော်လည်း တန်ခိုးတေဇော်အာနုဘောတော်အားဖြင့် ကြီး
 မားလှသော ‘ဗုဒ္ဓ၏အနားလေးရစ်ရှိသော သပိတ်တော်’မှာ လင်္ကာဒီပသီဟိုဠ်

ကောတုဇနိညနိဗ္ဗယ်

၈၉

ကျွန်း၌ ကာလအခိုက်အတန့်အားဖြင့်သာ ကိန်းဝပ်စံပယ်မည်ဖြစ်ရကား စိတ်နှလုံးမသာမယာရှိရပြန်သည်။ သို့ဖြစ်၍ သပိတ်တော်ပြန်ကြွသွားပါက ဖြေဆည်ဘွယ်ရာဖြစ်ရလေအောင် လင်္ကာဒီပကျွန်း၏ အဖိုးထိုက်တန်သည့် အကြီးဆုံးသော ကျောက်မြတ်ရတနာကြီးများကို ရှာဖွေစေလျက် ရရှိသော အခါတွင် ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသော ကျောက်ဆစ်ကျောက်သွေးပညာရှင်များတို့ ကို ခေါ်ယူပြီးလျှင် ‘ဗုဒ္ဓ၏အနားလေးရစ်သပိတ်တော်’ နှင့် တစ်ထေရာတည်း တူသော သပိတ်တော်ပုံတူကို ပြုလုပ်စေသည်။ ပြီးလျှင် ဗုဒ္ဓသပိတ်တော်ကို လင်္ကာဒီပကျောက်စိမ်းသပိတ်တော်ပေါ်၌ တင်လေသည်။ ဤသို့လျှင် ဗုဒ္ဓသပိတ်တော်ကို အကြိမ်ကြိမ်ပူဇော်ပြီးနောက်မှ မျူးမတ်များအား ပါဠိလိုပုတ် ပြည်ဘုရင် အသောကမင်းကြီးထံ ပြန်ပို့ရန် စေလွှတ်ရာ၌ တိဿမင်းနှင့် တကွသော ပြည်သူအပေါင်းတို့ လိုက်ပါပို့ဆောင်ကြလေသည်။ မင်းကြီးမှာ ‘သပိတ်တော်ပွား’ကိုသာလျှင် ကြည့်ညှိပူဇော်တော်မူရ၏။

ပါဠိလိုပုတ်ပြည်သို့သွားကြသော မျူးမတ်တို့အား ‘မဟာဗောဓိပင် ကိုင်း’ကို ပင့်ဆောင်ခဲ့ရန် မှာကြားလိုက်သည့်အပြင် မိဖုရားကြီးအနုလာဒေဝီ နှင့် အမျိုးသမီးများကလည်း ပဗ္ဗဇ္ဇစရိယပြုပေး၍ သာသနာ့ဘောင်သို့ဝင်လို သောဆန္ဒရှိကြသည်တွင် ရဟန်းတော်များက ဘိက္ခုနီအဖြစ် ပြုပေးခွင့်မရှိ လေသောကြောင့် အသောကမင်းကြီးက လင်္ကာဒီပသီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ ဘိက္ခုနီ များကိုလည်း သာသနာပြုလွှတ်ပေးတော်မူရန် ပန်ကြားလိုက်လေသည်။

သို့ဖြစ်၍ အသောကမင်းကြီးသည် သမီးတော် သိယံမိတ္တဘိက္ခုနီ နှင့်အဖွဲ့အား သာသနာပြုစေလွှတ်တော်မူရာတွင် မဇ္ဈိမဒေသဂယာရှိ မဟာ ဗောဓိပင်မှ တောင်ဘက်ကိုင်းကို အဓိဌာန်ပြု၍ ဆေးဒါန်းမြင်းသီလာဖြင့် ရစ်သားပြီးသော် တိဿမင်းအား ကောင်းစွာကိုးကွယ်ရန် ပေးအပ်လိုက်လေ သည်။

၉၀ ဗုဒ္ဓ၏ အနားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့်လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်စစ်

မဟာဗောဓိပင်၏တောင်ကိုင်းကို အသောကမင်းကြီး ဓိဌာန်၍ သီဟိုဠ်သို့ပို့ခြင်းကို ဖွားဘက်တော်ဗောဓိပင် မဟာဗောဓိပင်အကြောင်း အကျယ်ဆက်လက်ရေးသားတင်ပြပါမည်။ အကျယ်ကို ဖတ်ကြည့်ပါက လွန်စွာထူးဆန်းကြည်ညိုအံ့သြဖွယ်ကောင်းလှပါပေသည်။ ယခုအခါဆိုလျှင် အနုရာဓပူရရှိ သီရိမဟာဗောဓိပင်သည် ထိုအချိန်မှသည် နှစ်ပေါင်း(၂၂၀၀) ရှိပြီဖြစ်၍ ကမ္ဘာပေါ်၌ အသက်အကြီးဆုံးသစ်ပင်အဖြစ် အသိအမှတ်ပြုကာထားကြရသည်။

ဒေါ်ခေါင်ပီယတိဿမင်းကြီးသည် လင်္ကာဒီပအဖိုးထိုက် ဗုဒ္ဓညုပရီးတော်ဓာတ်နှင့် ဓာတ်တော်အချို့ကိုထည့်ပြီးလျှင် အထူးထူးသော ရွှေငွေရတနာများနှင့်တကွ ကြီးစွာသော ဌာပနာတိုက်ကြီးကို ပြုလုပ်စေပြီးလျှင် ဌာပနာကာ ကျောက်မျက်ထပ်ထပ်ဖြင့် နိုင်နံ့စွာပိတ်စေ၏။ ဌာပနာတိုက်ပေါ်တွင် စပါးများစုပုံထားသည့်ပုံသဏ္ဌာန်အတိုင်း ‘ဒဂါဗပုထိုးတော်ကြီး’ကို တည်သည်။ သက္ကရာဇ် ၁၈၄၀ ခုနှစ်တွင် ယင်းပုထိုးတော်ကြီးကို ယခုအခါဖူးမြော်ရသည့်ပုံစံအတိုင်း ခေါင်းလောင်းပုံစံပြန်လည်ပြုပြင်တည်ဆောက်ထားလေသည်။ တိဿမင်းကြီးသည် ပုထိုးတော်ပတ်လည်၌ ကျောက်တိုင်များ ပတ်လည်စိုက်ထူသည်။ အမည်ကမ္မည်းကို ‘ဓာတ်တော်မွေတော်ကျောင်း’ဟူ၍ ခေါ်တွင်စေခဲ့သည်။

သပိတ်တော်ကို ဗုဒ္ဓရုပ်ူဇာဖာယိထန်

မဇ္ဈိမဒေသ အိန္ဒိယနိုင်ငံသို့ ဗုဒ္ဓစာပေပရိယတ္တိများကို သင်ကြားရန်နှင့် ဗုဒ္ဓဖြစ်တော်ထင်ရှားသောနေရာ စေတီပုထိုးများအား ဖူးမြော်ရန် ဂန္ဓလရာဇ်တရုတ်ပြည်ကြီးမှ ဘုရားဖူးရဟန်းရှင်လူများစွာ လာရောက်ကြသည့်အနက် အထင်ရှားဆုံးမှာ တရုတ်ရဟန်းတော်ကြီး ဖာဟိယန်ဖြစ်၍ သာသနာ

ကောတုနန်းညွန့်နွယ်

၉၁

သက္ကရာဇ် (၁၀)ရာစုတွင် ဗုဒ္ဓပွင့်တော်မူရာ အိန္ဒိယပြည်သို့တစ်ယောက်တည်း
 ဂိုတိသံကန္တရာကြီးကို ခြောက်နှစ်ကြာဖြတ်ကျော်လာခဲ့၍ အိန္ဒိယပြည်တွင်
 (၇)နှစ်ကြာမှ ဘုရားဖူးခြင်း၊ ပညာသင်ခြင်း၊ လေ့လာခြင်းများပြုပြီး ပိဋကတ်
 တော်များကို ယူဆောင်သွားကာ မဇ္ဈိမဒေသ ဘုရားဖူးအတွေ့အကြုံ အသွား
 အပြန်ခရီးစဉ်များကို ကိုယ်တိုင်မှတ်တမ်းတင်ခဲ့လေသည်။ ရဟန်းတော် ဖာ
 ဟိယန်၏ခရီးစဉ်မှတ်တမ်းသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအဖို့ အဖိုးတန်မှတ်တမ်း
 ဖြစ်သလိုပင် သမိုင်းသုတေသီများအတွက်လည်း ကိုးကားမှီငြမ်းပြုစရာ မှတ်
 တမ်းတစ်စောင်ဖြစ်ပေသည်။ ရဟန်းတော်ကြီး ဖာဟိယန်နှင့်အတူ တရုတ်
 ရဟန်းတော်များလည်း လမ်းခရီးဆုံရင်းတွေ့ရင်းနှင့် မဇ္ဈိမဒေသသို့လိုက်ပါ
 ခဲ့သည်။ ရဟန်းဖာဟိယန်သည် မဇ္ဈိမဒေသသို့ရောက်ခါမှ သူ့အရင်ဦးစွာ
 ရောက်နှင့်နေသော တရုတ်ဘုန်းတော်ကြီးအချို့ကိုပင် တွေ့ရကြောင်း သူ
 မှတ်တမ်းအရ သိရပေသည်။

ဖာဟိယန်နှင့်တကွသော ဂျကာပိုယွန်နှင့်စင်ချင် စသောတရုတ်ဗုဒ္ဓ
 ဘာသာ ရဟန်းတော်များရောက်ချိန်တွင် မဇ္ဈိမဒေသ၌ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်
 သည် စည်ပင်သာယာလျက်ရှိလေသည်။ ဗုဒ္ဓ၏ပရိဘောဂစေတီမှာ ဓာတု
 ဒေတီများလည်း နေ့စဉ် ပြည့်စုံစွာ ဖူးမြော်ခဲ့ကြရသည်။ ယင်းသို့ဖူးမြော်
 ကြရသည်တွင် ဗုဒ္ဓ၏အနားလေးရစ်သပိတ်တော်လည်း အပါအဝင်ဖြစ်၏။
 လင်္ကာဒီပသီဟိန္ဒကျွန်းနိုင်ငံများသို့ ရဟန်းတော်ဖာဟိယန်ရောက်သောအခါ
 တွင် သပိတ်တော်သည် အနုရာဓပူရမြို့တော်တွင် မရှိတော့ပေ။ ပုရသျှပူရ
 မြို့(ပက်သျှဝါ)၌ ကိန်းဝပ်စံပယ်လျက်ရှိသည်ကို မဇ္ဈိမဒေသအိန္ဒိယနိုင်ငံသို့
 ရောက်စဉ်က ဖူးတွေ့ရသည်။ ရဟန်းတော်ဖာဟိယန်မှတ်တမ်းတွင် သူဖူး
 တွေ့ရသော မနိသျှကမင်းကြီး၏ စေတီတော်နှင့်ဗုဒ္ဓသပိတ်တော်အကြောင်း
 ကို အောက်ပါအတိုင်း ရေးမှတ်ထားခဲ့သည်။ (၁၀)ရာစုတွင်ဖြစ်၍ နေရာစွာ
 ဖူးတွေ့နိုင်သေးသည်။

ဗုဒ္ဓသက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ်ကပင် ဗုဒ္ဓသည် ညီတော်ရှင်အာနန္ဒာ အပါအဝင် ရဟန္တာမြတ်ဆယ်ပါးနှင့်အတူတကွ ဂန္ဓာရတိုင်းသို့ ဒေသစာရီ ကြွချီလာခဲ့သည်။ ပုရသျှပူရမြို့နေရာသို့ရောက်သောကာလ ညီတော်အရှင် အာနန္ဒာအားခေါ်၍ “အာနန္ဒာ၊ ဤနေရာအရပ်တွင် ငါမရှိသည့်နောက် သာ သနာတော်စည်ပင်လိမ့်ဦးမည်။ မနိဿူကအမည်ရှိသောမင်းသည် လွန်စွာမှ ဘုန်းတန်ခိုးကြီးလျက် ငါ၏တရားကို သက်ဝင်ယုံကြည်ပြီးလျှင် သာသနာ တော်စည်ပင်ပြန့်ပွားအောင် ကြိုးစားအားထုတ်ပေလိမ့်မည်” ဟု ဗျာဒိတ်ပေး တော်မူလေသည်။

ကုသျှန်အင်ပါယာသည် ကမ္ဘာသမိုင်းတွင် အကြောင်းအချက်များ စွာဖြင့် စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာဖြစ်၏။ ကုသျှန်အင်ပါယာသည် ဗုဒ္ဓသာသနာ တော်ထွန်းကားရာဒေသများ စုပေါင်းထားရာဖြစ်၍ ကနိဿူကဧကရာဇ်ဘုရင် ကြီးသည်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာတော်ကြီးကို ချီးမြှင့်ပြီးလျှင် ဗုဒ္ဓတရား တော်များ၌ များစွာအာရုံပြုလေးစားသူ၊ မှတ်သားနာယူလေးစားသူဖြစ်၏။ ကုသျှန်များသည် မွန်ဂိုအဆက်အနွယ် သို့မဟုတ် မွန်ဂိုလူမျိုးများနှင့်နီးစပ် သူများဖြစ်၏။ ကနိဿူကလင်း သာသနာတော်၌ စတင်ကြည်ညိုလေးစားလာ အဖြစ်အပျက်ကို ဖာဟိယန်၏မှတ်တမ်းမှ ကောက်နုတ်ပြရလျှင် ဇိနတ္ထပကာ သနိကျမ်း၏နောက်ကွယ်မှ တကယ့်ဖြစ်ရပ်ဆန်းများကို မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ကြ သည်ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြပါရှိပါသည်။

လူမင်းဘုန်းကြီး နတ်မင်းမနေသာ ဘုရားသာသနာအတွက် သိကြား ကူရမည်ဟူသော စကားရှိသည်နှင့်အညီ တစ်နေ့သောအခါ သိကြားမင်းသည် နွားကျောင်းသားဟန်ဆောင်၍ (ဝါ)နွားကျောင်းသားသဏ္ဌာန်ဖန်ဆင်း၍ မင်း ကြီးလာအံ့သောလမ်းမကြီး၏ဗဟိုတွင် စေတီငယ်တစ်ဆူကို တည်လေသည်။ မင်းကြီးသည် လမ်းမကြီး၏အလယ်၌ နွားကျောင်းသားတစ်ဦး စေတီငယ် တည်နေသည်ကိုတွေ့လေသော် ထူးခြားသောအပြုအမူဖြစ်၍ အမြင်ဆန်းနေ

ဗုဒ္ဓ၏ အနားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့်လက်ဝဲအောက်ခွယ်တော်စစ် ၉၃

သဖြင့် သူငယ်အား “ဇွားကျောင်းသား၊ ငါသွားသောလမ်းလယ်သို့ထွက်၍ အဘယ်သို့သော အမှုကိစ္စကို ပြုလုပ်နေရသလဲ” ဟု မေး၏။ ဇွားကျောင်းသားက “အရှင်မင်းကြီး၊ ကျွန်တော်မျိုးသည် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာအား အများပြည်သူတို့ ‘သတိရပူဇော်နိုင်စေအံ့သောငှာ စေတီငယ်တစ်ဆူကို တည်ပါသည်’ ဟု ကနိသျှကမင်းကြီးအား လျှောက်ထားလေ၏။

ကနိသျှကမင်းကြီးသည် နောက်တမလွန်ဘဝပေါင်းများစွာကပင် ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကို ထောက်ပံ့ရန် စည်ပင်ရန် ဆုပ်နဲ့ခဲ့သော မင်းယောက်ျား ဖြစ်ရကား ‘စေတီ’ ဟူသောစကားကိုကြားသောတခဏ၌ တစ်ကိုယ်လုံးတုန်လှုပ်၍ သန့်ခွါဟုန်ကြွပြီး နိုးကြားလာလေရာ “ကောင်းလေစွ-ကောင်းလေစွ” ဟု သာဓုခံခါလျက် ဇွားကျောင်းသားယောင်ဆောင်ကာ သိကြားမင်းတည်သွားသောစေတီကို၎် စေတီကြီးတစ်ဆူတည်တော်မူလေသည်။ စေတီတော်ကြီးကို ပြည်သူအများ ကြည်ညိုသဒ္ဓါပွားကြရလေအောင် အဖိုးတန်ရတနာများဖြင့် မွှမ်းမင်ဆင်လှူဒါန်းသည့်အပြင် ဉာဏ်တော်အမြင့်ပေမှာ ၄၀၀ ရှိသဖြင့် ရှေးအစဉ်အဆက် ပြည်သူအပေါင်းတို့က ကမ္ဘာပေါ်တွင် အကြီးဆုံး စေတီတော်ကြီးဖြစ်သည်ဟု ချီးကျူးကြလေသည်။

ကနိသျှမင်းကြီး၏ ကောင်းမှုဖြစ်သော ယင်းစေတီတော်ကြီးမှာ တရုတ်ရဟန်းတော် ဖာဟိယန်ဖူးရစဉ်က တင့်တယ်သပ္ပာယ်ခမ်းနားလျက် ရှိနေသကဲ့သို့ပင် နောင်နှစ်ပေါင်း(၂၀၀)ကြာမျှ တရုတ်ရဟန်းတော်(အုအန်ဆိုင်)ပက်သျှဝါမြို့သို့ရောက်ရှိလာသောအချိန်တွင်လည်း စေတီတော်ကြီးမှာ ထိုဒေသ၏ကျက်သရေအောင် သာသနာ့အဆောက်အဦး ဗိမာန်တော်ကြီးအဖြစ် မားမားမတ်မတ်တည်ရှိနေသေးသည်ကို ဖူးမြော်ကြရသေးသည်။

ကနိသျှကမင်းသည် ထို့နောက်တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာကို လွန်စွာကြည်ညိုလေးစားသော မင်းဖြစ်၍ စတုတ္ထသင်္ဂါယနာပွဲကြီးကို ကိုယ်တိုင်ကြပ်မတ်ကွပ်ကဲ ထောက်ပံ့ကျင်းပခဲ့လေသည်။ ယင်းစတုတ္ထသင်္ဂါယနာပွဲကို လင်္ကာ

ဒီပသီဟိုဠ်ကျွန်း မင်း(၁၈)ဆက်လောက်ပင်ဖြစ်သည်။ ဝဋ္ဋဂါမဏိမင်းလက်ထက်ကျင်းပသော စတုတ္ထသင်္ဂါယနာပွဲပြီး ပြီးစီးခဲ့ပြီးသည့်နောက် နှစ်ပေါင်း (၂၀၀)ခန့်ကြာသောအခါမှ ကျင်းပခြင်းဖြစ်သည်။ ကနိဿုကမင်းသည် ဗုဒ္ဓ၏သာသနာတော်တွင်း၌တွေ့နေရသော အယူအဆမှားယွင်းမှုများ၊ အညစ်အကြေးများကို ဖယ်ရှားသုတ်သင်ပေးပါဟု ဗုဒ္ဓကျမ်းဂန်တတ်ကျွမ်း၍ သိက္ခာသမာဓိရှိသော ဆရာတော်ကြီးများအား ပင့်ဖိတ်၍ သင်္ဂါယနာတင်ပေးပေးရန်လျှောက်ထားသည်။ ထိုအခါ သမရိုးကျိုဏ်း၏ဂိုဏ်းခွဲ သဗ္ဗတိတ္ထိဝါဒဂိုဏ်းသည် လက်အောက်ခံဂိုဏ်းခွဲများနှင့် စုစည်းပေါင်းပြီးနောက် သင်္ဂါယနာတင်ကြရာ ကနိဿုကမင်းက လိုအပ်သော အလုံးစုံသောဝတ္ထုပစ္စည်းများကို လှူဒါန်းလေသည်။ ထိုစတုတ္ထသင်္ဂါယနာတင်ပွဲတော်ကြီးကို မဟာယာနဗုဒ္ဓဘာသာဂိုဏ်းမှသာလျှင် အသိအမှတ်ပြု၍ ထေရဝါဒဂိုဏ်းဝင်များက သိဟိုဠ်ကျွန်းစတုတ္ထသင်္ဂါယနာပွဲကိုသာ အသိအမှတ်ပြုကြသည်။

ကနိဿုကမင်းသည် ထိုသို့လျှင် သာသနာတော်အညွှန်းအောင်ဆောင်ရွက်လျက် ဗုဒ္ဓဓာတ်တော်မွေတော်များကို စုဆောင်းရှာဖွေ၍ စေတီပုထိုးများ တည်ထားကိုးကွယ်လေသည်။ တစ်နေ့သောအခါ အလွန်ထူးခြားဆန်းကြယ်သော အိပ်မက်မြင်မက်လေ၏။

မင်းကြီးသည် နန်းတော်တွင်း၌ ရဟန်းတော်များ တစ်ထောင်တို့ကို ဆွမ်းဆက်ကပ်၍ တရားနာနေသည်။ ထိုကောင်းမှုကြောင့် မင်းကြီးစိတ်ရွှင်လန်းချမ်းမြေ့သည်ဖြစ်၍ တစ်ကိုယ်တည်း ဥယျာဉ်တော်သို့ထွက်၍နေစဉ် ရဟန္တာတစ်ပါးသည် ကောင်းကင်မှဆင်းသက်လာပြီး မင်းကြီးအနီး၌ရပ်သည်။ မင်းကြီးက “အဘယ်မည်သောကိစ္စကြောင့် ကြွလာပါသနည်း”ဟု မေးလျှောက်၏။ ရဟန္တာအရှင်မြတ်က-

“မင်းကြီး၊ မင်းကြီးအုပ်ချုပ်သောတိုင်းပြည် တစ်ခုသောထိုနေရာတွင် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏သပိတ်တော်၊ သင်္ကန်းတော်၊ တောင်စုတော်တို့သည် ရှိ

ကောတုနန်းညွန့်ရွယ်

၉၅

၏။ ထိုဗုဒ္ဓ၏ပရိက္ခရာတော်၊ ပရိဘောဂပစ္စည်းများကို နတ်အပေါင်းတို့ စောင့်ကြပ်လျက်ရှိကုန်၏။ မင်းကြီးမှတစ်ပါး ဗုဒ္ဓ၏ပရိဘောဂပစ္စည်းများကို တစ်ပါးသူတို့ယူဆောင်ခြင်းငှာ မပြုနိုင်။ မင်းကြီးသည်သာလျှင် ပူဇော်ထိုက် ကိုးကွယ်ထိုက်သောပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၍ သွားရောက်ပင့်ယူကိုးကွယ်ပါလေ” ဤဟု မိန့်ကြား၍ ကောင်းကင်ခရီးမှပင် ပြန်ကြွသွား၏။

မင်းကြီးနိုးသောအခါ အိပ်မက်အတိုင်းသာမှန်လျှင် ငါ့အဖို့ ထူးခြား ကောင်းမြတ်သောအကျိုးများ ရမည်ဟု ဝမ်းသာအားရဖြစ်ပြီးလျှင် ရေချိုး နဲ့သာထုံသင်းစေ၍ သန့်စင်ကြယ်စွာသော အမိုးထိုက်အဝတ်တန်ဆာများကို ဝတ်ဆင်ပြီးသော် ဆင်တော်ရတနာအပေါင်းစီခြယ်အပ်သော ရထားကိုပြင်၍ ဆင်မြင်းမိုလ်ပါ မြောက်မြားစွာခြံရံကာ ရဟန္တာမြတ်ညွန့်ပြခဲ့သောနေရာသို့ ထွက်ခွာသွားလေသည်။

မင်းကြီးရှာဖွေသောအခါ ရဟန္တာမြတ်မိန့်ကြားခဲ့သည့်အတိုင်းပင် (၁)ဗုဒ္ဓ၏အနားလေးရစ်သပိတ်တော်၊ (၂)တောင်ဓားတော်၊ (၃) သင်္ကန်း တော်များကို ဂူကြီးတစ်ခုအတွင်း၌ ကောင်းစွာပြင်ဆင်ထားအပ်သော ပလ္လင် တော်ပေါ်တွင် ဖူးမြော်ရသောအခါ များစွာဝမ်းသာအားရနှင့် သစ္စာအဓိဋ္ဌာန် ပြု၍ ပင့်ဆောင်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် မြို့တော်တွင် ဆန်းကြယ်လှစွာသော မျှော်စင်ကြီးကို တည်ဆောက်၍ ထိုမျှော်စင်ကြီးပေါ်တွင် ရတနာခုနစ်ပါး စီ ခြယ်အပ်သော ပလ္လင်ပြုလုပ်၍ သပိတ်တော်၊ သင်္ကန်းတော်၊ တောင်ဓားတော် များကို တင်ထားလျက် မိမိနှင့်တကွသော ပြည်သူအပေါင်းတို့ ကိုးကွယ်ခဲ့ကြ လေသည်။

လက်သွါဝါမြို့သို့ တရုတ်ရဟန်းတော်ကြီး ဖာဟီယန်ရောက်သွား သောအချိန်တွင် သံဃာတော်(၇၀၀)မျှလောက် သီတင်းသုံးနေသော ကျောင်း တော်ကြီး၌ သပိတ်တော် ကိန်းဝပ်စံပယ်လျက်ရှိနေသည်ကို ဖူးတွေ့ခဲ့ရသည်။

ယင်းကျောင်းတော်ကြီးမှ ရဟန်းတော်တို့လည်း ပြည်သူပြည်သား

၉၆ ဗုဒ္ဓ၏ အနားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့်လက်ခံအောက်ခွယ်တော်စစ်

ဒါယကာ ဒါယိကာမအပေါင်းနှင့်တကွ နေ့စဉ်မွန်းတည့်ရောက်သောအခါ ရဟန်းတစ်ပါးက ထိုသပိတ်တော်ကိုဖိုက်၍ ကျောင်းအပြင်သို့ပင့်ယူကာ ရတနာမျိုးစုံစီခြယ်အပ်သော ပလ္လင်ပေါ်သို့တင်၍ ပန်းများ၊ လှူဖွယ်ပစ္စည်းများနှင့် ပူဇော်ကြသည်။ ဗုဒ္ဓသပိတ်တော်ကို ကောင်းကင်၌ ကြယ်များစွာ ထွက်ပေါ်လာသည့်ညဉ့်ဦးအချိန်တွင် စောစောက ပင့်ဆောင်ယူလာသော ရဟန်းကပင် ကျောင်းတွင်းသို့ ပြန်လည်ပင့်ဆောင်၍ လုံခြုံစွာထားလိုက်၏။

ဗုဒ္ဓသပိတ်တော်ကို ဖာဟိယန်ဖူးတွေ့စဉ်အချိန်က သပိတ်တော်၏ ပမာဏမှာ ဆွမ်း ၂ ပြည်ချက်ကျော်မျှ ဝင်ဆုံမည်။ အရောင်တော်များမှာ လည်း ရှုမငြီးဘွယ်ရာ အမျိုးမျိုးပြောင်းလဲတောက်ပနေလျက် (ဗုဒ္ဓသည် လေးလုံးသောသပိတ်များကို တစ်လုံးတည်းဖြစ်အောင် ပေါင်းစပ်ထပ်၍ နိပ်ထားသဖြင့် အနားလေးရစ်ကို ထင်ရှားစွာတွေ့ရ၏) သပိတ်တော်သည် အထူအားဖြင့် တစ်လက်မကို ငါးပုံပုံလျှင် တစ်ပုံမျှသာဖြစ်၏။ လွန်စွာမှ ချောမွတ်တင့်တယ်သဖြင့်လည်း သာမန်လူသားတို့ပြုလုပ်ထားသောလက်ရာ မဟုတ်ဟု ထင်ရှားစွာ ယုံကြည်နိုင်သည်။

ဗုဒ္ဓသပိတ်တော်နှင့်ပတ်သက်သောအကြောင်းအရာထူးများကို ကျောင်းတော်ရှိ ရဟန်းတော်များက ပြောပြသည့်အတိုင်း ရဟန်းတော် ဖာဟိယန်က ဤသို့မှတ်တမ်းတင်ထားရှိခဲ့ပြန်သည်။ ဗုဒ္ဓသပိတ်တော်မှာ အံ့ဘွယ်အသွယ် သွယ် ထူးခြားဆန်းကြယ်သောအကြောင်းအရာဖြစ်ရပ်ဆန်းများကို ဖော်ပြရာ၌-

ကနိဿုကမင်းကြီး နတ်ရွာစံပြီးနောက် ထိုမင်းလက်ထက်တွင် စုစည်းခဲ့သော နိုင်ငံတော်ကြီးသည် ထိုမင်း၏အဆက်အနွယ်များ ကနိဿုကမင်း၏လက်ထက်က နယ်စားပယ်စားဖြစ်ခဲ့သော မျိုးငယ်မတ်ငယ်များ စသည်တို့သည် တသီးတခြား တိုင်းငယ်ပြည်ငယ်များ ထူထောင်၍ အုပ်ချုပ်ခဲ့ကြ၏။ ယင်းနယ်ပယ်များအနက် ဂန္ဓာရတိုင်း၏အနောက်မြောက်ဘက်၌ တည်

ရှိသော 'အေတောလိုက်'ပြည်မှ ဘုရင်သည် ပုရသျှုရမြို့(ပက်သျှုဝါမြို့)၌ ကိန်းဝပ်စံပယ်လျက်ရှိနေသော ဗုဒ္ဓသပိတ်တော်သည် တန်ခိုးတောဇောအာနု ဘော်ကြီးမားလှသဖြင့် သပိတ်တော်ကို ကိုးကွယ်ထားနိုင်ခြင်းဖြင့် ခပ်သိမ်းသောသားအန္တရာယ်တို့မှ လွတ်ကင်းချမ်းသာလျက် တိုင်းပြည်သည်လည်း စည်ပင်သာယာဝပြောနိုင်ကြောင်း သတင်းစကားများကြားရသောအခါတွင် မိမိနိုင်ငံသို့ပင့်ဆောင်ကိုးကွယ်လိုသောကြောင့် ပုရသျှုပုရမင်းထံ သဝဏ်လွှာပါး၍ အကြောင်းကြားခဲ့သည်။ ပုရသျှုပုရမင်းက “သပိတ်တော်ကို မိမိအနေဖြင့် ပေးပိုင်ခွင့်မရှိပါ။ ဗုဒ္ဓသပိတ်တော်သည် သာသနာတော်ထွန်းပြောင်ပွင့်လင်းရာတိုင်းပြည်များသို့ ရဟန္တာအရှင်သူမြတ်တို့ ပင့်ဆောင်၍ ကာလအပိုင်းအခြားအားဖြင့် ကိန်းဝပ်စံပယ်အပူဇော်ခံပါသည်။ မင်းမြတ်ဆန္ဒပြင်းပြခဲ့သော် ကိုယ်တိုင်ကြွရောက်ပင့်ဆောင်ပါ။ မိမိက ကောင်းစွာကြိုဆိုလက်ခံပါမည်”ဟု စေလွှတ်လိုက်သော သံတမန်မှူးမတ်တို့မှ စာဆင့်အကြောင်းကြား ပြန်ကြားလိုက်သည်။

အေတောလိုက်မင်းကလည်း “ကောင်းပါပြီ၊ ထိုက်တန်သောလှူဘွယ်ဝတ္ထုပစ္စည်းများနှင့် ကျွန်ုပ်ကိုယ်တိုင် လာရောက်ပင့်ဆောင်ပါမည်”ဟု သပိတ်တော်အား ပူဇော်ရန် ပသျှုဝါမြို့ရှိ ဘုရင်အား ဆက်သရန် လက်ဆောင်ရွှေငွေရတနာတို့ကို စုဆောင်းပြင်ဆင်ပြီးလျှင် ဆင်မြင်းဗိုလ်ခြေများစွာခြံရံလျက် ခရီးချီတက်လာခဲ့သည်။

ပက်သျှုဝါဘုရင်မင်းမြတ်သည် အေတောလိုက်ဘုရင်အား ကောင်းစွာကြိုဆိုပြီးသော် သပိတ်တော်ကိန်းဝပ်တော်မူရာ ကျောင်းတိုက်သို့ခေါ်ဆောင်သွားပြီးလျှင် ဖူးမြော်ပင့်ဆောင်ပါဟု ခွင့်ပြု၏။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာအား ကြည်ညိုသည်ဖြစ်၍ မိမိနိုင်ငံ၌လည်း သာသနာတော်စည်ပင်ထွန်းကားစေရန် စီမံဆောင်ရွက်တော်မူလျက်ရှိသော အေတောလိုက်ဘုရင်သည် သပိတ်တော်အား ရှိခိုးဦးခိုက်၍ ပင့်ယူသည်တွင် အလွယ်တကူရှိလင့်ကစား သပိတ်တော်ကို

ပိုက်၍ ဆင်ယဉ်ကျောက်ကုန်းပေါ်တင်ထားအပ်သော ပြဿင်ပေါ်သို့တက်ပြီးနောက် ဆင်ကိုဝပ်နေရာမှ ထစေသောအခါ ဆင်မှာမထနိုင်တော့ဘဲ အင်အားမရှိတော့သည့်အလား ပင်ပန်းစွမ်းသုန်လျက်သာရှိတော့သည်။ အေဖတာလိုက်ဘုရင်သည် ဆင်ယဉ်အား ထရန်အကြိမ်ကြိမ်အမိန့်ပေးသော်လည်း မထနိုင်တော့သည့်နှင့် ဆင်ပေါ်မှဆင်း၍ ကြီးမားနိုင်ခဲ့သော လေးဘီးတပ်လှည်းယာဉ်ကြီးသို့ တဖန်နေရာပြောင်းပြီးလျှင် သန်စွမ်းလှသည်ဆိုသော ဆင်ကြီးရှစ်ကောင်ကို ရွေးထုတ်၍ဆွဲစေပြန်၏။ ထိုအကြိမ်တွင်လည်း လှည်းယာဉ်ကြီးမှာ နေရာမှမရွေ့ပေ။ ထူးဆန်းလှပေသည်ဟု အံ့သြကြရသည်။

ထိုအခါတွင်မှ ဘုရင်သည် မိမိတိုင်းပြည်သို့ သပိတ်တော်ကို ပင့်ဆောင်ရန် အချိန်ကာလမကျသေး၍သာ ဤကဲ့သို့အခက်အခဲများနှင့် ကြုံရပေသည်။ နောင်သောအခါတွင် မိမိနိုင်ငံ၌ တန်ခိုးဣဗိပါဒ်နှင့်ပြည့်စုံသော ရဟန္တာများ ပေါ်ပေါက်လာပါက သပိတ်တော်ကို ပင့်ပေးပါရန် မေတ္တာရပ်ခံရပါတော့မည်ဟု ပက်သွယ်ဝါဘုရင်အား မိန့်ကြားလေသည်။ ယူဆောင်လာခဲ့သော လှူဘွယ်ဝတ္ထုများ၊ ပန်းနံ့သာများဖြင့် သပိတ်တော်အား ပူဇော်ပြီးလျှင် သပိတ်တော်အား လုံခြုံစွာဆက်လက်စောင့်ရှောက်နိုင်ရန် တပ်ကူအဖြစ် စစ်သည်ဗိုလ်ပါတပ်ကိုထားခဲ့၍ သပိတ်တော်အား အစဉ်ကိန်းဝပ်ရန် ခိုင်ခံ့ကြီးကျယ်သော ကျောင်းကြီးတစ်ဆောင်ကိုလည်း ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းခဲ့သည်။ ပက်သွယ်ဝါဖြူသို့ မိမိလာရောက်၍ သပိတ်တော်ကို ပင့်ဆောင်သော နေရာမှာလည်း အမှတ်အသားအဖြစ် စေတီတော်တစ်ဆူတည်ထားခဲ့သည်။

ဗုဒ္ဓသပိတ်တော်နှင့်ပတ်သက်သော အံ့သြဘွယ်ရာ အခြားအကြောင်းအရာများကိုလည်း ဖာဟိယန်သည် သူ၏မှတ်တမ်း၌ များစွာပင် ရေးသားခဲ့သေးသည်။

‘သပိတ်တော်’သည် ဆင်းရဲချမ်းသာမရွေး စေတနာသဒ္ဓါတရားတက်ကြွစွာနှင့် လှူဒါန်းသောသူတို့အား ပိုရှုပ်ပင် သဒ္ဓါတရားတက်ကြွအောင်

ဗုဒ္ဓ၏ အနားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့်လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်စစ် ၉၉

နှစ်သိမ့်သည်မှာ ဆင်းရဲသူတို့သည် သပိတ်တော်အား ပန်းများဖြင့်ပူဇော်လိုသောကြောင့် မိမိပိုင်ဆိုင်သော ငွေစာအနည်းငယ်ဖြင့် တစ်ပွင့်စ နှစ်ပွင့်စ ဝယ်၍ လောင်းလှူလိုက်သောအခါ 'တန်ခိုးတော်ကြီးမားလှသော သပိတ်တော်ထဲသို့' ကျရောက်သွားသော ဆင်းရဲသူတို့၏ပန်းများသည် သူ့အလိုအလျောက်သာလျှင် များပြား၍ သပိတ်တော်၏နှုတ်ခမ်းအရောက် လျှံတက်လာ၏။ တဖန် ကြွယ်ဝချမ်းသာသူတို့ကလည်း သဒ္ဓါတရားအလျောက် ပန်းများကို တောင်းကြီး၊ တောင်းငယ်၊ ခြင်းကြီး ခြင်းငယ်များဖြင့် မြှောက်မြားစွာဝယ်ယူ၍ သပိတ်တော်တွင်းသို့လှူဒါန်းကြသည်။ သို့ရာတွင် ပန်းတင်းပေါင်း ရာထောင်မကသောပန်းများကို သပိတ်တော်တွင်းသို့ထည့်သွင်းပူဇော်သော်လည်း သပိတ်တော်သည် ပန်းများဖြင့်ပြည့်လျှံ၍ နောက်ထပ်လှူဒါန်းပူဇော်သူများမှာ စိတ်ပျက်သွားရသည်မရှိ။ မည်မျှပင် ပန်းများကိုထည့်၍ ပူဇော်စေကာမူ သပိတ်နှုတ်ခမ်းမှ လျှံတက်ထွက်ကျမသွားပေ။ ပြည့်ပြည့်သာရှိနေပါသည်။ ဤကဲ့သို့ ဘုန်းတော်အနန္တနှင့်ပြည့်စုံတော်မူသော ဗုဒ္ဓ၏သပိတ်တော်ကို ရဟန်းတော်ဖာဟိယန်သည် အခြားသောတရုတ်ရဟန်းတော်များနှင့်အတူ ထူးခြားသော ဗုဒ္ဓသပိတ်တော် တန်ခိုးတော်တို့ကို အံ့ဩဘွယ်ရာများစွာအား မျက်ဝါးထင်ထင် ဖူးတွေ့ရသောပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ရာ အလွန်ပင်ကုသိုလ်ကံထူးသော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဖြစ်ပေသည်။ တရုတ်ရဟန်းတော်များအနက် ပိယွန်းစင်ချင် စသော ရဟန်းတော်သည် ဗုဒ္ဓသပိတ်တော်ကို ဖူးမြော်ပြီးနောက် နေရပ်ဌာနသို့ တရုတ်ပြည်ကြီးသို့ ပြန်ကြ၏။ ဝီချင်ဝီတာနှင့် ဘိုချင်ရဟန်းတော်တို့မှာကား ဥဒယာနတိုင်းပြည်မှ ဗုဒ္ဓအရိပ်တော်၊ ဗုဒ္ဓဦးခေါင်းခွဲဓာတ်တော်များကို ဖူးမြော်ကြရန် နာဂရာဟာရမြို့သို့ ဆက်လက်သွားကြသည်။

ရဟန်းတော် ဖာဟိယန်ရောက်ရှိသောအချိန်တွင် သာသနာတော်စည်ပင်မြဲမြံပြန့်ပွားလျက် သာသနာတော်ကိုချီးမြှင့်ထောက်ပံ့ရင်း တိုးတက်ကျယ်ပြန့်အောင် ဆောင်ရွက်နေချိန်ဖြစ်ရကား ဗုဒ္ဓ၏ဓာတ်တော်မွေတော်များ

မှသည် ပရိက္ခရာနှင့်ပရိဘောဂပစ္စည်းများအထိ ပြည့်စုံစွာဖူးတွေ့နေကြရသေးသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ဖာဟိယန်ခရီးစဉ်မှတ်တမ်းတွင် အချို့သောဖူးမြင်ခဲ့ရသည့် ဓာတ်တော်ဓမ္မတော်များမှအစ ဗုဒ္ဓ၏ပရိဘောဂဓမ္မတော်များမှ တန်ခိုးဣဒိပါဒ်ပြနေပုံအကြောင်းအရာများမှ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များအဖို့ ယုံကြည်စွာလက်ခံနိုင်လောက်သည်ဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်ကာလ၌ လူတွေ့ ရဟန်းရှင်လူအများအားဖြင့် သာသနာတော်ကို အလေးပြုကြသေးသည်။ တရားကိုယ်စီ လက်ကိုင်ထားကြကာ ဗုဒ္ဓကိုမမေ့မပျောက်နိုင်သေးဘဲ တရားတော်ကို လိုက်နာကျင့်သုံးကြသူ များဆဲပင်ဖြစ်ပေသည်။ သို့ဖြစ်၍ တရားရှိသူ များသဖြင့် ဗုဒ္ဓ၏ပရိက္ခရာတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဓာတ်တော်ဓမ္မတော်တို့သည်လည်းကောင်း ဘုရားရှင်ကဲ့သို့ တန်ခိုးပြာဋိဟာ ပြတော်မူခြင်းဖြစ်သည်။ ဘုန်းတော်အနန္တတို့နှင့်ပြည့်စုံတော်မူသော ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်ဘုရားကြီး ဖြစ်တော်မူပေသည်။

သာမဏိဗြိဟိဝုဒ္ဓိ၊ သာသနာတော်

ရဟန်းတော် ဖာဟိယန် လင်္ကာဒီပသီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ရောက်ခဲ့စဉ်က မဇ္ဈိမဒေသမှ ကြားသိခဲ့ရသော ဗုဒ္ဓသပိတ်တော်သည် တစ်နေရာတည်း၌ ကိန်းဝပ်နေဘဲ ဗုဒ္ဓသာသနာသည် စည်ပင်ပြန့်ပွားရာ တိုင်းပြည်နိုင်ငံများသို့ အချိန်ကာလအပိုင်းအခြားထားကာ ကိန်းဝပ်စံမျှော်ရင်း ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့အား သဒ္ဓါကြည်ရွှင် လှူဒါန်းပူဇော်ခြင်း စိတ်ကုသိုလ်တရားများ ပွားနိုင်လေအောင် ဖြည့်ဆည်းပေးခဲ့သည်ဟုပင် ယုံကြည်နေကြသည်။ ဗုဒ္ဓ၏သားတော်များဖြစ်သော ရဟန်းတော်တို့သည် အခါအားလျော်စွာ ဗုဒ္ဓ၏သပိတ်တော်ကို ဆောင်ကြဉ်းလျက် တစ်နိုင်ငံမှတစ်နိုင်ငံ တစ်မြို့မှတစ်မြို့သို့ ဒေသစာရီကြွချီခဲ့ကြရာ များစွာသောဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံများမှ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များသည် မိမိ

ကေတုစုန်းညွန့်စွယ်

၁၀၁

တို့ထံတွင် ‘သပိတ်တော်သီတင်းသုံးခဲ့သည့်’အကြောင်းများကို သားစဉ်မြေးဆက် တစ်ဆင့်စကားတစ်ဆင့်နားဖြင့် ပြောကြသည်ဖြစ်သော်လည်း အချို့မှတ်တမ်းအထောက်အထားများမှာ မေးမှီန်လျက်ရှိနေသည်။

ဗုဒ္ဓသပိတ်တော်သည် ဂန္ဓာရတိုင်းမှသည် ထိုစဉ်က ဗုဒ္ဓဘာသာသာနာတော်ပြန့်ခဲ့သည့် ပါးရှားပြည်(ယခု-အီရန်နိုင်ငံ)အထိ ဒေသစာရီကြွချီကိန်းဝပ်တော်မူခဲ့သည်ဟုဆို၏။ သို့ရာတွင် စစ်မက်အကြိမ်ကြိမ်ဖြစ်ပွားမှုကြောင့် မှတ်တမ်းစာပေကျမ်းများသည် ပျက်စီးမီးလောင်ဆုံးရှုံးရသည်ကားထင်ရှား၏။

ပါကစ္စတန်နိုင်ငံနှင့် နယ်ချင်းစပ်ကျောချင်းကပ်လျက်ရှိသော အာဖဂန်နစ္စတန်နိုင်ငံသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များနေထိုင်ရာ နိုင်ငံဖြစ်ခဲ့ဖူးသည်။ ထိုနိုင်ငံ၌ ဗုဒ္ဓသပိတ်တော် ကာလအတော်အတန်ကြာ ကိန်းဝပ်စံပယ်ခဲ့သည်ဟုလူအများနှုတ်ဖျား၌ ပြောဆိုကျန်ရစ်ခဲ့သည်။

ဗုဒ္ဓဆင်းတုတော်ကြီးများ သီတင်းသုံးရာ မြစ်ဝှမ်းဟု ယခုတိုင်ထင်ရှားသော ဘာမီယန်မြစ်ဝှမ်းသည် ဗုဒ္ဓဘာသာ သာသနာထွန်းကားရာ အေးချမ်းသောဒေသဖြစ်ခဲ့၏။ အာဖဂန်နစ္စတန်နိုင်ငံ၏မြို့တော်ဖြစ်သော ‘ကာဘူးလ်မြို့’အနောက်ဘက် မိုင်(၁၅၀)ကွာဝေးသော ဟိန္ဒူကွတ်ရှိ တောင်တန်းတစ်လျှောက် မြောက်မြားလှစွာသော ကြည်နူးနှစ်လို့ဖွယ်ကောင်းသော မြစ်ဝှမ်းများအနက် တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်၍ တောင်ကျစမ်းချောင်းငယ် ‘ဘာမီယန်’ကို အစွဲပြု၍ ယင်းဒေသတဝိုက်မှ ရှေးခေတ်ယဉ်ကျေးမှုကို ‘ဘာမီယန်ယဉ်ကျေးမှု’ဟု သမိုင်း၌တွင်လေသည်။ ကျောက်ဆောင်ငယ်ကမ်းပါးများကို ကြည့်လိုက်လျှင် လူများထွင်းထုထားသော အရွယ်အမျိုးမျိုးရှိသည့်ဂူများ၊ ရုပ်တော်မူရုပ်ပွားတော်များအနက် ‘ရှားမားမား’ခေါ် ရုပ်ပွားတော်မှာ ခရစ်နှစ် တစ်ရာစုကုန်ခါနီး ‘ကဒိုသျှက’မင်းထက်လက်မှာပင် ထုလုပ်ကိုးကွယ်ကြသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ အာဖဂန်နစ္စတန်နိုင်ငံမှသည် ပါးရှားနိုင်ငံ၏

၁၀၂ ဗုဒ္ဓ၏ အနားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့်လက်ဝဲအောက်ခွယ်တော်စစ်

အထက်ပိုင်းနေရာများအထိ ကျယ်ဝန်းသောဒေသသည် ကနိသျှကမင်းကြီး လက်ထက်မှ နှစ်ပေါင်း(၃၀၀)အထိ ဗုဒ္ဓဘာသာထွန်းကားခဲ့ရာ ဗုဒ္ဓ၏သပိတ် တော်ကို ရဟန်းများက ပင့်ဆောင်လာခဲ့သဖြင့် ထိုဒေသတွင် ကိုးကျယ်ခွင့် ရခဲ့သည်။ စာပေကျမ်းဂန်များကပင် မှတ်တမ်းတင်ထားခဲ့သော်လည်း ပျောက် ပျက်ဆုံးရှုံးခြင်းရှိခဲ့ရာတွင် အဆင့်ဆင့်ဆက်ခွယ်ကာ နှုတ်မှပြောသည်ကို သာ ဒဏ္ဍာရီသဖွယ် ကျန်ရှိနေလေသည်။ သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးလက် ထက်ကပင် ဗုဒ္ဓသာသနာကို ထိုဒေသ၌ ကျယ်ပြန့်ခဲ့၏။ 'ကန်ဒါဟာမြို့'နှင့် 'ပူလ်အိဒါရွန်တာမြို့'အနီးတစ်ဝိုက်တွင် အသောကကျောက်စာတိုင်များ တွေ့ မြင်ရခြင်းကပင် သက်သေထင်ရှားဖြစ်၏။ သက္ကရာဇ် တစ်ဆယ်ရာစုနှစ် ရောက်သောအခါတွင်ကား ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မရှိသလောက် သာသနာတော်မှာ လည်း ထိုဒေသတွင် ဆိတ်သုဉ်းနေတော့သည်။

သပိတ်တော်၏ ရေအာဇာ

ကန်ဒါဟာတွင် အများသိနေကြသော ဒဏ္ဍာရီအသွင်ဆောင်နေပြီး ဖြစ်သော 'ဗုဒ္ဓသပိတ်တော်'ပုံပြင်တစ်ခုရှိလေသည်။ ထိုအချိန်၌ ထိုနေရာမှာ သာသနာမွေးမြူကွယ်ပျောက်စဖြစ်နေ၍ 'သပိတ်'ဟူ၍ပင် မသိကြ။ 'အလွန် ထူးဆန်းသောအိုး'ဟုသာ သိရှိနေကြသည်။ ကန်ဒါဟာသို့ ထူးဆန်းသော အနားလေးရစ်ပါကျောက်အိုး(ကျောက်သားအိုး)ကို ဒေဝကျမ်းပညာရှိရဟန်း တော်များက ဘုရင်အား ဆက်သနိုင်ခဲ့သည်။ အကြောင်းကား ထိုကာလ တွင် ကန်ဒါဟာဒေသ၌ မိုးလေဝသခေါင်းပါးပြီး လယ်ယာသီးနှံများပျက်စီး သဖြင့် လူအပေါင်းတို့ စားနပ်ရိက္ခာအခက်အခဲနှင့် တွေ့နေကြရဆဲဖြစ်သည်။ ကာလအတော်ကြာ မိုးခေါင်နေ၍ မိုးနုတ်သားကို ပင့်ဖိတ်၍ ယဇ်ပူဇော်ကြ သည်။ ဘုရင်မှာလည်း ပညာရှိများကို တိုင်းပြည်အနှံ့လိုက်လံရှာဖွေပြီးလျှင်

ကောတုနန်းညွှန်ရွယ်

၁၀၃

ရာသီဥတုသင့်တင့်မျှညီမျှလျက် သီးနှံစိုက်ပျိုးအောင်မြင်အောင် မည်သို့ပြုလုပ်လျှင် ကောင်းပါမည်ကို အကြံပေးကြပါဟု တိုင်ပင်လေ၏။

ပညာရှိတစ်ဦးက ဂန္ဓာရတွင် အလွန်ထူးဆန်းသော 'အိုး' တစ်လုံးရှိပါသည်။ ထိုအိုးကို ဒေဝပညာရှင်များက ထိန်းသိမ်းထားပြီးလျှင် (ဒုက္ခရောက်သောနေရာများသို့ ယူဆောင်၍ ဘေးဒုက္ခအပေါင်းမှကင်းဝေးလေအောင် ဆုတောင်းပေးကြသည်) ထို 'အိုး' ကို ဒေဝပညာရှင်များထံသွားရောက်၍ အကူအညီပေးရန် ပြောဆိုငှားရမ်းယူလာနိုင်ပါက မိမိတို့နိုင်ငံ၌ အခက်အခဲဒုက္ခကြုံရသည်မှ ပျောက်ကင်းအောင် ဆုတောင်းပေးနိုင်ပါလိမ့်မည်ဟု ပြောကြသည်။ ဘုရင်မင်းကြီးသည် ဂန္ဓာရဒေဝပညာရှင်များထံသို့ မိမိထံမှပညာရှိများကို စေလွှတ်လိုက်သည်။ သို့ရာတွင် ထိုအိုးကိုဂန္ဓာရ၌ မတွေ့ရတော့ဘဲ ဂန္ဓာရပြည်တွင်ရှိသော တိုင်းသူပြည်သားတို့က ဘာမိယန်ဒေသ ပညာရှင်များသယ်ဆောင်သွားကြပြီဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုပညာရှင်များသည် သနားကြင်နာတတ်သောပုဂ္ဂိုလ်များဖြစ်၍ သူတို့အား အကျိုးအကြောင်းပြောပြလျှင် သီးနှံများပျက်စီး၍ ဘေးဒုက္ခရောက်တော့မည်နေရာသို့ သူတို့ကိုယ်တိုင် ဆောင်ယူလာလိမ့်မည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောပြကြသည်။

သို့နှင့် ကန်ဒါဟာမုလာသော မျိုးမတ်တို့သည် ဘာမိယန်ဒေသသို့ ပြန်လည်ကြပြီးနောက် ဘာမိယန်တွင် တရားအားထုတ်နေကြသော ဒေဝပညာရှင်တို့ကို ထူးဆန်း၍ လာဘ်လာဘကိုဖြစ်စေသော 'ကျောက်အိုးငယ်' ကို မိမိတို့ဘုရင်က ခေတ္တငှားရမ်းပါမည့်အကြောင်းပြောပြ၍ ကန်ဒါဟာ၌ပေါ်ပေါက်လတ္တံ့သော ဒုက္ခများ၏အန္တရာယ်ကို ပြောပြကြသည်။ ဘာမိယန်ကျောက်တောင်များရှိ လိုဏ်ဂူများတွင်နေခဲ့ကြသော ဒေဝပညာရှင်များသည် 'ရှားဆောက်လံနှင့် ရှားမားမား' ရုပ်တုတော်ကြီးများကို တောင်စောင်းမှာ ထုလုပ်ကိုးကွယ်ထားကြသည်။ သူတို့သည် စစ်တိုက်ခြင်း၊ သတ်ဖြတ်ခြင်း၊ ယစ်ပူဇော်ခြင်းစသောအလုပ်များကို မလုပ်ကြဘဲ အေးချမ်းစွာနေကြသည်။

ကန်ဒါဟာမှ အကူအညီတောင်းလာသူတို့ကို ဘာမိယန်ပြည်ဘုရင်က “ကောင်းပြီ၊ ကျွန်ုပ်တို့ဆီကပုဂ္ဂိုလ်များနှင့်တကွ ကျောက်အိုးငယ်ကို ပို့ပေးပါမည်။ ကျွန်ုပ်၏ကျောက်အိုးငယ်နှင့် ပုဂ္ဂိုလ်များကိုသာ ကောင်းစွာစောင့်ရှောက်၍ အလိုဆန္ဒပြည့်ဝသောအခါမှပင် ပြန်ပို့ပေးပါ”ဟု မှာကြားသည်။

ထိုအခါ ကန်ဒါဟာမှ မျူးမတ်များက “ကောင်းပါပြီ၊ စိတ်ချပါ၊ ကျွန်ုပ်တို့အလိုဆန္ဒပြည့်ဝသောအခါမှပင် အဖိုးထိုက်တန်သော လက်ဆောင်ပစ္စည်းများနှင့်တကွ ပြန်ပို့ပါမည်”ဟု ဝန်ခံကြသည်။ ကျောက်အိုးငယ်နှင့်တကွ ဘာမိယန်နှင့်ကန်ဒါဟာမှ ပုဂ္ဂိုလ်များသည် လမ်းခရီးတစ်လျှောက် တောတောင်များကိုဖြတ်သန်း၍ ထွက်ခွာလာခဲ့ကြရာ တဖြည်းဖြည်းနှင့်ခြောက်သွေ့သောဒေသအနီးသို့ရောက်လုနီးလာကြသည်။ ဤတွင် ကန်ဒါဟာမှ အမတ်တစ်ဦးသည် “တောတောင်များမှကျနေသော ရေတံခွန်မှရေများသည် အေးမြလှ၏။ ထိုရေကို မိမိတို့နေရာသို့သယ်သွားရသော် ကောင်းလေစွ”ဟု တမ်းတလေ၏။ ထိုအခါ တစ်ဦးသော ဘာမိယန်မှပုဂ္ဂိုလ်က “ကျွန်ုပ်တို့နှင့်ပါလာသော ကျောက်အိုးငယ်ဖြင့် ထည့်သွားရသော် သင့်ပါလိမ့်မည်”ဟု အကြံပြုသည်။ ထိုအခါ ပထမပြောသောသူက “ကျောက်အိုးငယ်နှင့်ထည့်သွားသောရေသည် ရေကောင်းရေသန့်ကို တောင့်တနေကြသော ကျွန်ုပ်တို့ မိတ်ဆွေများအဖို့ တစ်ဦးတစ်ဦးစီသောက်ရုံနှင့် ခဏအတွင်း ကုန်သွားလိမ့်မည်”ဟု ပြော၏။ ထိုအခါ ဘာမိယန်မှပုဂ္ဂိုလ်က “ဟိုတောင်ပေါ်မှကျလာသော ရေတံခွန်ရဲ့သန့်စင်သော ရေကြည်ကို ကျောက်အိုးငယ်ဖြင့်ခံယူပါ၊ လုံးဝမသောက်ရသည်ထက် တစ်ဦးစီလောက် သောက်ကြရသည်ကပင် မကောင်းပါလား”ဟု ပြန်ပြော၏။

ပထမလူက “ဝဝလင်လင်သောက်ရသည်ကသာ ကောင်းပါလိမ့်မည်၊ ဝဝလင်လင်မသောက်ရသော် ကျွန်ုပ်တို့အပြစ်သာ ဖြစ်ပါလိမ့်မည်”ဟု ဆိုပြန်၏။ ဤတွင် ဒုတိယလူက ပထမလူအား ရေတံခွန်ဆီခေါ်သွားကာ

ဗုဒ္ဓ၏ အစားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့်လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်စစ် ၁၀၅

တသွင်သွင်ကျဆင်းနေသောရေကို ကျောက်အိုးငယ်ဖြင့် ခံယူစေ၏။ (ဤတွင် ကျောက်အိုးထဲသို့ကျသောရေသည် အိုးပြည့်သော်လည်း လျှံမထွက်ဘဲ အစဉ်တစိုက်သာလျှင် အိုးထဲ၌သာ ခိုကပ်လျက်ရှိသည်) ထိုအဖြစ်ဆန်းကို မြင်သောအခါ ဒုတိယလူသည် အံ့သြခြင်းမက အံ့သြပြီးလျှင် မိမိအဖော်များကို ခေါ်၍ပြပြီးသောအခါ အားလုံးကပင် မမြင်စဖူးထူးဆန်းပေစွဟု ထိတ်ထိတ်ပျာပျာဖြစ်သွားကြသည်။ ထိုမျှကြာအောင် ထည့်လာသောရေဖြင့် ခံသော အိုးသည် အင်မတန်လေးလံမည်ဟု ထင်သူကထင်၍၊ ရေအေးရေသန့်မြောက်မြားစွာ သယ်သွားနိုင်ခြင်းဖြင့်လည်း လူအများကို ဝေငှပေးနိုင်တော့မည်ဟု ဝမ်းသာသူက ဝမ်းသာကြသည်။ ကန်ဒါဟာမှစည်သည်မှူးမတ်တို့သည် ကျောက်အိုးငယ်မှာ လေးလံသွားတော့မည်ဖြစ်၍ မိမိတို့ဝိုင်းယူပေးမည်ဟု ပြောကြသည်။

“ကျွန်ုပ်တို့ သယ်သွားနိုင်ပါသည်”ဟုသာ ဘာမိယန်မှပုဂ္ဂိုလ်တို့က ပြောသော်လည်း မိမိတို့အား ထောက်ထားငဲ့ညှာ၍သာပြောသည်ဟု ယူဆကာ အတန်တန်တောင်းပန်နေရကား ဘာမိယန်မှပုဂ္ဂိုလ်တို့က “ကျွန်ုပ်တို့ဟန်ဆောင်ပြောနေခြင်းမဟုတ်ပါ၊ မယုံကြည်ပါက ကိုင်ယူကြည့်ပါ”ဟု ပြောသည်။ ထိုအခါ ကန်ဒါဟာမှ မှူးမတ်တို့သည် ကျောက်အိုးငယ်ကို လက်ပြောင်းယူကြသည်။ ကျောက်အိုးငယ်မှာ ရေအပြည့်ရှိနေလင့်ကစား ရေမရှိသကဲ့သို့ပင် ပေါ့ပါးနေသဖြင့် တစ်ယောက်တစ်လှည့်စီ ချီမကြည့်ရင်း တအံ့တသြဖြစ်ကြရပြန်သည်။

ကန်ဒါဟာသို့ရောက်သောအခါ မြို့အဝင်မှသည် လမ်းတစ်လျှောက် အိမ်တိုင်းသို့ ရေများဝေငှပေးခဲ့ရာ ဘုရင့်နန်းတော်သို့ရောက်သည့်တိုင်အောင်ပင် ကျောက်အိုးငယ်မှရေသည် လျော့သည်ဟုမရှိဘဲ စမ်းရေအိုင်မှရေကဲ့သို့ သောက်မကုန်သုံးမကုန်အောင် ပြည့်မြဲသာရှိနေသည်။ ဘုရင်မင်းကြီးက များစွာအံ့သြဝမ်းမြောက်လျက် နန်းတော်ထဲ၌ ကျောက်အိုးငယ်ကို ကောင်း

စွာပြင်ဆင်ထားလေသည်။ ဝေဒပညာရှင်တို့ကလည်း မိမိတို့၏ကျမ်းစာများကို ရွတ်ဖတ်ကြခြင်းဖြင့် မကြာမီမှာပင် ကြီးစွာသောမိုးကြီး ရွာချလျက်တိုင်းပြည်တွင်လည်း သီးနှံများစိုက်ပျိုးထွန်းကားလာလေတော့သတည်း။

ကန်ဒါဟာတွင် ကျောက်အိုးငယ်ကို ကာလအတန်ကြာထား၍ တိုင်းပြည်၌စိုပြည်စည်ပင်သာယာလာကာ ဘေးအန္တရာယ်အရိပ်နိမိတ် ကင်းရှင်းသောအခါ ဘာမိယန်မှပုဂ္ဂိုလ်များအား ဆုလာဘ်များ များစွာပေး၍ ကျောက်အိုးငယ်ကိုလည်း ဘာမိယန်ဒေသသို့ အဆောင်အယောင်များစွာနှင့် ပြန်ပို့ပေးလေသည်။ ဘာမိယန်ဘုရင်သို့လည်း ရွှေငွေကျောက်သံပတ္တမြားစသော အဖိုးတန်လက်ဆောင်တော်များကို ဆက်သလိုက်လေသည်။

ကန်ဒါဟာ၊ ဘာမိယန်ဒေသများတွင် သာသနာတော်ကွယ်ခဲ့သည်မှာ ကြာမြင့်ပြီဖြစ်သောကြောင့် ဗုဒ္ဓ၏သပိတ်တော်ကိုပင် ‘ကျောက်အိုးငယ်’ ဟုသာလျှင် မှတ်သားမိလျက် ထိုအချိန်က ရဟန်းတော်များကိုလည်း ဝေဒပညာရှင်များသာ ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ဝိုးတဝါးမှတ်သားမိသောအခြေတွင်သာ ရှိတော့သည်။ ဘာမိယန်ဒေသနှင့်တောင်ပိုင်းတစ်လျှောက် ပါးရှားပြည်အရောက် ဒေသများမှာ ခရစ်နှစ်(၇၅၉)ခုနှစ်အထိသာ ဗုဒ္ဓသာသနာစည်ပင်ခဲ့သည်။ တာတာစစ်သည်ဗိုလ်ပါတို့ ဝင်၍တိုက်ခိုက်သဖြင့် ယင်းဒေသများ ပျက်စီးခဲ့ရသည်။ သမိုင်းတစ်စောင်၏အဆိုမှာ ရှောလီဖိုဟတ်သို့ တာတာစစ်တပ်များ ဝင်တိုက်စဉ်က ဂျင်ဂစ်ခန်၏မြေးဖြစ်သူ ကျဆုံးခဲ့ရသောကြောင့် ဒေါသကြီးလှသော မွန်ဂိုစစ်ဗိုလ်မှူးကြီးခန်သည် ကျူပင်ခုတ် ကျူငယ်ပင် မကျန်စေရဆိုသောစကားအတိုင်း ဘုရားရှေ့မှအစ အိုမင်းမစွမ်းသူများပါမကျန် တွေ့ရာသန့်ရှင်း စားမဆိုင်ဘဲ သတ်ဖြတ်ခဲ့ရာ အလောင်းချင်းထပ်လျက် တိုင်းပြည်ပျက်ခဲ့ရသည်။ နှစ်ပေါင်းအတန်ကြာသည်အထိ ဘာမိယန်ဒေသတွင် အရိုးများပုံလျက်ပင်ရှိသည်။ ခရစ်နှစ် (၉၇၆)ခုနှစ်တွင် ကုဖန်အလတ်တာဂင်(ဂါဗ်နာမီမင်းဆက်)ကို ထူထောင်သူသည် အဖော်သမက်

ကေတုနန်းညွန့်ရွယ်

၁၀၇

ဆီဘက်တင်နှင့်အတူ တောင်ဘက်ဒေသများသို့ဆင့်၍ တိုက်ခိုက်ပြန်ရာ ဘာမီယန်ဒေသမှ ရှားဘုရင်အား စစ်အောင်နိုင်ခဲ့ပြီးလျှင် ဗုဒ္ဓဘာသာကို စွန့်လွှတ်စေသည်။

ဤသို့ဖြင့် အကြိမ်ကြိမ်အပန်ပန် စစ်ဒဏ်ကို ခံခဲ့ရသော ဘာမီယန်၊ ကန်ဒါဟာနှင့် ပါးရှားနိုင်ငံများတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာသာသနာထွန်းကားစဉ်က 'ဗုဒ္ဓ၏အနားလေးရစ် ကျောက်သပိတ်တော်'ကို ပင့်၍ပူဇော်ကြရာမှ ထူးခြားဆန်းကြယ်စွာ လူတို့တွေ့ကြုံရသောအကြောင်းအရာများလည်း ပျောက်ကွယ်ကုန်လျက် ကျန်ရစ်ခဲ့သော အကြောင်းအရာအပိုင်းအစများမှာလည်း မှန်းဆယူရလောက်အောင် မှန်ဝါးဝါးဖြစ်နေလေသည်။

အိန္ဒိယပြည် မဒရပ်မြို့ အစိုးရပြတိုက်တွင် ပြသထားသော (၂)ရာစုအမရဝတီကျောက်ဆစ်ပန်းပုပညာရှင်များလက်ရာ(ဗုဒ္ဓသပိတ်တော်)ကို ပြည်သူလူထုအပေါင်းတို့က ကြည်ညိုလေးစားစွာ ဝမ်းသာအားရ ပင့်ဆောင်ပူဇော်နေဟန်ကို ကျောက်ပြားတွင် ထွင်းထုထားသည့်ပုံများ ရှိနေပါသေးသည်။

ရှေးခေတ်ဟောင်းမှ အနုပညာဖြင့် အမှတ်အသားများ၊ စေတီပုထိုး၊ ကျောင်းကန်များနှင့် ကျောက်စာတိုင်ကြီးများ၊ မော်ကွန်းကျောက်စာတိုင်ကြီးများ စသည်မှာလည်း ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းမှုအင်အားနည်းပါးနေပြီဖြစ်ပါ၍ နှမြောတသ ဝမ်းနည်းစွာပင် ဖြစ်ပေတော့သတည်း။

ဤသို့လျှင် ဗုဒ္ဓပွင့်တော်မူရာဌာန အိန္ဒိယပြည် သီဟိုဠ်ကျွန်းတရုတ်ပြည်များသို့လှည့်လည် တန်ခိုးပြာဋိဟာပြု၍ လူများအား ကယ်တင်ခဲ့ခြင်းများကို ဖော်ပြပြီးဖြစ်ပါသဖြင့် မြန်မာပြည်သို့ ကြွရောက်တော်မူလာပုံနှင့် ယခုအခါ ဘယ်ဌာနတွင် ကိန်းဝပ်စံပျော်နေပါသနည်းဆိုတာကို သပိတ်တော်အကြောင်းအပြီးတွင် လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်မြတ်အကြောင်းမှာ ကွင်းဆက်ဖြစ်နေ၍ ရေးသားတင်ပြအဆုံးသတ်သောအခါ စာရှုပရိသတ်များနှင့်

၁၀၈ ဗုဒ္ဓ၏အနားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့်လက်ဝဲအောက်ခွယ်တော်ခပ်

မြန်မာပြည်သူများ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်သဒ္ဓါကြည်ညိုစွာ ပူးမြော်နိုင်ကြစေ
ရန် အဆုံးသတ်တင်ပြရေးသားဖော်ပြမည်ဖြစ်ပါ၍ ဆက်လက်ဖတ်ရှုတော်
မူကြပါရင့်။

သာသနာနေရောင် လရောင်ပမာ ထွန်းတောက်ပါစေသတည်း။

ကိုးကားကျမ်းများ

- ၁။ ဖိနတ္တပကာသနိကျမ်း
- ၂။ မှန်နှင်းရာဝင်တော်ကြီး
- ၃။ တရုတ်ဗာဟိယန်ရဟန်းတော်မှတ်တမ်း
- ၄။ ဗုဒ္ဓသပိတ်တော်

ဒေါ်ခင်ကြည်

ဝေဠုဝန်ထောက်

ထေရ်တော်၊ ထောင်ရှေ့။

‘နမောတဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာ သမ္ဗုဒ္ဓဿ’

ဗုဒ္ဓ၏စွယ်စောက် အံ့တော် သွားတော်သမိုင်း

ဗုဒ္ဓသည် သက္ကရာဇ် ၁၄၈၃ ဝါတော် ၄၅ ဝါ သက်တော် ၈၀ တွင် ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားရှင်သည် မလ္လာမင်းတို့ စိုးစံရာ ကုသိန္ဒာရုံပြည်ကြီး၌ ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်တော်မူခဲ့ပေရာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တိုင်းပြည်အသီးသီးမှ ဘုရင်များ စွာတို့သည် ဓာတ်တော်များကို ရယူရရေးမှာ အနုနည်းနှင့်မရလျှင် အကြမ်း နည်းအားဖြင့် ယူရ၍ စစ်သည်ဗိုလ်ပါများနှင့်တကွ ဆိုင်ရောက်လာကြကုန် သည်။

၁။ ရာဇဂြိုဟ်ပြည် အဓာတသတ်မင်းကြီး။

၂။ ဝေသာလီပြည် သာကီဝင်မင်း။

၃။ အလ္လာကပ္ပပြည် ဗလမင်း။

၄။ ရာမရွာ ကောလိယမင်း။

၅။ ပါဝါပြည် မလ္လာမင်း။

၆။ ကုသိန္ဒာရုံပြည် မလ္လာမင်း။

ကုသိန္ဒာရုံပြည်နှင့် မဝေးလှသောပြည်များကသာ ရောက်ရှိလာကြ ကုန်၏။ အဓာတသတ်အမျိုးရှိသော ဓာတ်တော်တောင်းရန် ရောက်ရှိလာကြ သော ဘုရင်များ တပ်တော်များက တစ်ဘက်၊ ကုသိန္ဒာရုံပြည် တပ်တော် များက တစ်ဘက်နှင့် နောက်ဆုံးရာဇသံများပေးကြကာ တိုက်ခိုက်ယူကြတော့ မည့်ဆဲဆဲ ‘ဒေါန’ပုဏ္ဏားဆရာကြီး၏ တရားပြုကာ ဟောပြောဆုံးမမှုကြောင့် သွေးထွက်သံယိုမဖြစ်စေဘဲ ငြိမ်းချမ်းမှုကို ရရှိကြသည်။

ဒေါနပုဏ္ဏားကြီးကား ထိုအခါက ဓမ္မုဒိပ်ကျွမ်းတွင် ၎င်း၏တပည့် မဖြစ်ဖူးသောဘုရင်ဟူ၍ မရှိသလောက်ဖြစ်ရကား ဩဇာညောင်းလှသော ကြောင့်သာ ကုသိန္ဒာရုံမြို့ကလေးနှင့်မလိုက်အောင် သံဃာပရိသတ်များလည်း ရှိ၏။ တပ်ထောင်တာဝန်ထုနှင့် ရှစ်ပြည်ထောင်မင်းများအား ဖြန့်ဖြေမှုကို နာယူကြပုံထောက်ခြင်းအားဖြင့် ဩဇာအာဏာရှိလှကြောင်း ထင်ရှားသည်။

ဒေါနပုဏ္ဏားကြီးက ‘အညီအမျှရှစ်ပုံပုံ၍ပေးမည်’ဟု ဝန်ခံထား၍ တာဝန် ယူကာ ဓာတ်တော်ထည့်သည့်ရတနာအိုးကိုဖွင့်လိုက်ရာ ပုဏ္ဏားကြီးနှင့်ရှေ့ တန်းရှိ မင်းရှစ်ဦးစလုံးမှာ ဓာတ်တော်များကို မြင်လျှင်မြင်ချင်း “အလိုလေး ရှေ့တန်းကဆိုရင် ရွှေသားအဆင်းရှိတဲ့ ကိုယ်တော်မြတ်ကို မဖူးရတော့ပါ ကလားဘုရား”ဟု လွမ်းဆွတ်တသ သတိတရဖြစ်သည်။ အူပြတ်ကျွမ်းမျှ ငိုကျွေးကြကုန်၏။ အမင်းမင်းတို့၏ ပူဆွေးငိုကျွေးနေကြသခိုက် ပုဏ္ဏား ဆရာကြီးသည် မြတ်စွာဘုရားသခင်၏ ဓာတ်တော်များကို ယူငင်ပူဇော်ချင် လှသဖြင့် အရေးအကြီးဆုံးသော-

၁။ လင်္ကာအထက်စွယ်တော်မြတ်။ လင်္ကာအထက်စွယ်တော်မြတ် ကို အမှတ်တမဲ့ယူငင်ကာ မိမိ၏ဦးရစ်ခေါင်းပေါင်းအကြားထဲ၌ ဝှက်ထား လိုက်လေသည်။ မည်သည့် မင်းပရိသတ်မျှမမြင်လိုက်ကြပေ။ သို့ရာတွင် သိကြားမင်း မြင်လိုက်သဖြင့် ဤပုဏ္ဏားကြီးလက်တွင် နောင်အရည် ကိုး ကွယ်နိုင်မည့်အရေးကို မမြင်နိုင်သောကြောင့် တန်ခိုးဖြင့်ယူဆောင်ကာ ‘တိဒဿပုရ’(သုံးကျိပ်သုံးဦးပြည်)ခေါ်သော တာဝတိံသာနတ်ပြည်သို့ ယူဆောင်ကာ ‘စူဠမဏိ’စေတီတော်၌ ညှပ်ရိုးတော်နှင့်အတူ ထည့်သွင်းဌာပနာ ၍ ကိုးကွယ်ကြသည်။ (ဓာတုဝင် ဒါဌာဝင်တို့၌ ပြတော်မူခဲ့ကြသည့်အတိုင်း ဖော်ပြပါသည်)

၂။ လင်္ကာအောက်စွယ်တော်မြတ်။ လင်္ကာအောက်စွယ်တော်မြတ် ကို ပရိသတ်အလစ်တွင် ပုဏ္ဏားကြီးက ခြေဖျာအောက်တွင် ဝှက်ထားလိုက်

ဗုဒ္ဓ၏ အမှားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့် လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်စစ် ၁၁၁

သည်။ ထိုအခိုက် 'နာဂပုရ'ခေါ် နဂါးပြည်မှ ဝေယျသေနအမည်ရှိသော နဂါးမင်းက ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားသခင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်တော်မူကြောင်း ကြားသိရသဖြင့် နောက်ပါအခြေအနေများနှင့်လာခဲ့ရာ ဓာတ်တော်စေ့ပွဲကြီးနှင့် တွေ့ကြုံနေသည်တွင် ဒေါနပုဏ္ဏားကြီးဝှက်ထားလိုက်သော လက်ျာအောက် စွယ်တော်မြတ်အား ပုဏ္ဏားကြီးမသိအောင် ယူဆောင်သွားကာ နဂါးပြည်၌ မြို့တော်အလယ်တွင် ရတနာတို့ဖြင့် ခြယ်စီထားသောစေတီတော်ကြီးအတွင်း မှာ ဌာပနာ၍ တည်ထားကိုးကွယ်သည်။

၃။ လက်ဝဲအထက်စွယ်တော်မြတ်။ လက်ဝဲအထက်စွယ်တော် မြတ်ကို ဂန္ဓာရတိုင်းသား ရဟန်းတော်တစ်ပါးက မိမိပရိသတ်ဖြင့် ဝိုင်းရံကာ ပုဏ္ဏားကြီးဝှက်ထားသော ကိုယ်ဝတ်အကြားမှ အမှတ်တမဲ့ယူဆောင်လာကာ 'ဂန္ဓာရတိုင်း'စေတီယတောင်၌ စေတီတည်ထားကိုးကွယ်သည်။

၄။ လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်မြတ်။ ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်ဘုရား၏ အလောင်းတော်ကို မီးဟုန်းဟုန်းလောင်မြိုက်နေစဉ်အတွင်းမှာပင် 'ခေမ'အမည် ရှိသော ရဟန်းမြတ်သည် လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်မြတ်ကို ထင်းမီးပုံထက် မှ မရအရယူငင်ပင့်ဆောင်တော်မူသည်။ ကြည်ညိုစိတ်ဖြင့် ကိုးကွယ်လိုသော ကြောင့် မရ၊ရတဲ့နည်းဖြင့် ပင့်ဆောင်ကြသည်။ ထို'ခေမ'အရှင်မြတ်ကား ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်ဘုရား၏ လက်ျာတော်ရံ ဌာနန္တရဓမ္မသေနာပတိသာရိပုတ္တ ရာမထေရ်ကျော် ပုဂ္ဂိုလ်အမှော်ကြီး၏ တပည့်ရင်းတစ်ပါးပင် ဖြစ်တော်မူသည် ဟု ကျမ်းဂန်များ၌ ဖော်ပြပါရှိသည်။

ထိုအခါက ဘင်္ဂလားနယ်ရှိ မဟာနဒီမြစ်နှင့် ဂေါဒါဝရီမြစ်တို့၏ အကြားကို 'ကလိဂ်တိုင်း'ဟု ခေါ်ဆိုကြသည်။ ကလိဂ်တိုင်း ဗြဟ္မဒတ်မင်း ကြီးမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာဘုရင်ဖြစ်သော်လည်း ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်တော်မူ ရာ ကုသိန္ဒာရုံပြည်သို့ မကြွရောက်နိုင်ခဲ့ပေ။ သို့သော် အရှင်မဟာခေမ ရဟန္တာမြတ်၏ ချီးမြှင့်တော်မူချက်အရ လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်မြတ်ကို

ကိုးကွယ်ပူဇော်မှုရလေသည်။ ကလိင်္ဂမြို့တော်တွင် လှပဆန်းကြယ်သော
 ကျောင်းတော်ကြီးကိုဆောက်လုပ်၍ ကိုးကွယ်ကြသည်။ ထိုအခါ အခြားသော
 ဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံများမှ လူအများ သွားရောက်ဖူးမြော်ကြကြောင်းနှင့် မြို့အမည်
 ကိုပင် 'ဒန္တပူရသွားမြို့တော်'ဟု ခေါ်ဝေါ်အသုံးပြု၍ ဂုဏ်ယူကြပြန်သည်။
 အလွန်စည်ကားစွာ အမြို့မြို့မှလွှာရောက်ဖူးမြော်ကြသည်ဟု မှတ်တမ်းတင်
 ထားသည်။

လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်မြို့ ဒေသစာရိတ်စာရိတ်

သာသနာသက္ကရာဇ်(၁)၊ မဟာသက္ကရာဇ်(၁၄၈)၊ ခရစ်မပေါ်မီ ဘီစီ
 (၅၄၀)ကျော်တွင် 'ကုသိန္ဒာရုံ'မှ 'ဒန္တပူရ'သို့ လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်မြတ်
 ဆိုက်ရောက်ခဲ့ကြောင်း ထင်ရှားခဲ့ပေသည်။ ထိုကလိင်္ဂတိုင်းဘုရင် (၁) ဗြဟ္မ
 ဒတ်မင်းကြီး နတ်ရွာစံသောအခါ (၂) ကာသိရာဇာမင်း(သို့မဟုတ်) ကလိင်္ဂ
 ရာဇာမင်း၊ (၃) တိဏသိရာဇာမင်း၏သားတော် သုနန္ဒမင်း၊ (၄) ထိုသုနန္ဒ
 မင်း၏သားတော်မှအစ သားစဉ်မြေးဆက်တို့သည် စွယ်တော်မြတ်ကို ကိုး
 ကွယ်ဆည်းကပ် ဆက်လက်ထားရှိခဲ့သည်ဟု (ဒါဠာဇာတုဝင်)စသောကျမ်း
 များ၌ ပြဆိုထားကြသည်။ အိန္ဒိယရာဇဝင်များအရ ဗြဟ္မဒတ်မင်းကြီး၏မြေး
 သုနန္ဒမင်းနှင့် မဂဓတိုင်း ရာဇဂြိုဟ်ပြည် အဇာတသတ်မင်း၏မြေး ဥဒယ
 မင်းတို့သည် ထီးဖြိုင်နန်းဖြိုင်မင်းတို့ဖြစ်ကြကြောင်း ဖော်ပြသည်။ ထိုသို့
 သားစဉ်မြေးဆက် ကိုးကွယ်လာကြရာ 'ဂဟသီဝ'မင်းလက်ထက်သို့ ဆိုက်
 ရောက်လာခဲ့ကြလေသည်။ ထိုမင်းလက်ထက်အထိ တိတ္ထိတက္ကဒွန်းအများပင်
 ရှိနေပေသေးသည်။ ထို့ကြောင့် ဂဟသီဝမင်းလက်ထက်တွင် တိတ္ထိတက္ကဒွန်း
 တို့အား ဗုဒ္ဓဘာသာရဟန်းတော်များအဖြစ်သို့ ကူးပြောင်းစေရုံမက မကူး

ကေတုနန်းညွန့်ဖွယ်

၁၁၃

ပြောင်းလိုသော တိတ္ထိတို့အား တစ်စုံတစ်ရာပေးကမ်းထောက်ပံ့မှုမပြုတော့ပေ။ ဂဟသီဝမင်းကိုယ်တိုင်ကပင် ပထမ၌ ဗြဟ္မဏဘာသာဝင်ဖြစ်ခဲ့ပြီး နောက်မှ ဗုဒ္ဓဘာသာသို့ ကိုးကွယ်ကူးပြောင်းခဲ့သည်ဟု ဆိုပါသည်။

ဗုဒ္ဓဘာသာသို့ မသက်ဝင်လိုသောတိတ္ထိတို့သည် မာဂစတိုင်း ပါရုလိပုတ်နေပြည်တော်သို့ရောက်အောင် ရှောင်တိမ်းထွက်ခွာလာခဲ့ကြပြီး ပါရုလိပုတ်ပြည်ဘုရင် ပဏ္ဍုမင်းကြီးထံ ဝပ်စင်းခစားကြကာ ကုန်းတိုက်ချောစကားပြောကြားကြလေကုန်၏။ “အရှင်မင်းကြီး ဂဟသီဝမင်းကား ဂေါတမဗုဒ္ဓ၏ သူသေအရိုးကိုသာလျှင် အမြတ်တနိုးရိုကျိုး နေ့ညခယ ဆည်းကပ်ပါသည်။ အခြားမင်းအပေါင်းတို့လို အရှင်မင်းကြီးအပေါ် ဝပ်စင်းခစားကြသလို ခစားခြင်း မရှိပါ”ဟု ကုန်းတိုက်ကြသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်သော ‘ပဏ္ဍုမင်း’သည် တိတ္ထိတို့၏ကုန်းစကားကို ယုံကြည်လာကာ ကလိင်္ဂတိုင်းမြို့တော်သို့ စစ်တပ်နှင့်ချီတက်ကာ ဝိုင်းရံခဲ့လေ၏။ ဂဟသီဝမင်းမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မင်းဖြစ်သည့်အတိုင်း လက်ဆောင်တော်များစွာဆက်သကာ သာယာချောင်သောစကားဖြင့် ဖြောင့်မန်နူးညံ့သောစကားတို့ဖြင့်သာ မေတ္တာထား၍ ပဏ္ဍုဘုရင်ကြီး၏စိတ်ကို နူးညံ့စေခဲ့လေသည်။ ပဏ္ဍုဘုရင်သည် တစ်စုံတစ်ရာ ရန်ပြုရန်လက္ခဏာမျိုးမတွေ့ရသဖြင့် မြို့ထဲသို့ဖြည်းညှင်းစွာ ဝင်လာလေရာ ကျိုး၊ မြောင်း၊ ပြအိုး၊ ရင်တား စသော မြို့တော်အင်္ဂါလက္ခဏာများကိုလည်းကောင်း၊ အုတ်အုတ်သံသံစည်ကားစွာ အလှူပေးနေသော ဇရပ်များကိုလည်းကောင်း တွေ့မြင်ရလေလျှင် များစွာဝမ်းသာကြည်နူးစိတ်တွေ့ဖြစ်လာလေသည်။ ထို့နောက် နန်းတော်အတွင်း၌ ဆန်းကျယ်လှစွာသော ကျောင်းတော်ကိုလည်းကောင်း၊ စွယ်တော်မြတ်ကိုလည်းကောင်း ဖူးမြင်ရလျှင် များစွာဝမ်းသာအားရဖြစ်ကာ သဒ္ဓါကြည်ညိုစိတ်ဖြစ်၍ ပါရုလိပုတ်နေပြည်တော်သို့ ပြန်လည်ကြွတော်မူသည်။

ကာလအတန်ကြာပြန်သော် ပဓာနအားဖြင့် စွယ်တော်ကို ဖူးမြင်

၁၁၄ ဗုဒ္ဓ၏အမှားလေးရပ်သပိတ်တော်နှင့်လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်စစ်

လို၍တစ်ကြောင်း၊ ဂဟသီဝမင်းနှင့်တွေ့ဆုံလိုသောကြောင့်တစ်ကြောင့် အလျှင် အမြန်လာရောက်စေရန် တမန်စေလွှတ်တော်မူသဖြင့် ဂဟသီဝမင်းသည် လမ်းတစ်လျှောက်လုံးကို လှပဆန်းကြယ်စွာ တန်ဆာဆင်၍ စွယ်တော်မြတ် ကို မင်္ဂလာဆင်ဖြူတော်ထိပ်တွင်တင်ဆောင်တော်မူကာ ခမ်းနားကြီးကျယ်စွာ ပင့်ဆောင်၍လာလေ၏။ ဤသို့ခမ်းနားသိုက်မြိုက်စွာ ပင့်ဆောင်၍လာသည် ကို မရှုစိမ့်နိုင်ကြသော တိတ္ထိတက္ကဒွန်းတို့က “အရှင်မင်းကြီး၊ ဂဟသီဝသည် ရိုသကိုင်ညွတ်ရှိခိုးထိုက်သော အရှင်မင်းကြီးကိုကား ရိုသညွတ်ကျိုးရှိခိုး ခြင်းမပြု၊ သူသေအရိုးကိုသာလျှင် အမြတ်တနိုး ရှိခိုးပူဇော်မှုပြုပါသည်”ဟု ပြစ်တင်စကားဖြင့် ကုန်းတိုက်လျှောက်ထားကြပြန်ကုန်၏။ မင်းကြီးလည်း ဆင်ခြင်တုံတရားမရှိဘဲ ဒေါသမာန်မာနဝင်သဖြင့် စွယ်တော်မြတ်ကို အရိ အသေမပေးရုံသာမက နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ဖျက်ဆီးစေ၏။ ဖျက်ဆီးပုံမှာ စွယ်တော်မြတ်ကို မီးကျိုးတွင်းသို့ပစ်ချခြင်း၊ တူနှင့်ထုချေခြင်း စသည့်အမျိုး မျိုးနည်းဖြင့် ဖျက်ဆီးသော်လည်း (ပေပေါ်တင်၍ထုရာ စွယ်တော်မြတ်မှာ တစ်ဝက်မျှမြုပ်၍သာသွားသည် ဘာမှထိခိုက်ခြင်းမရှိ၊ အံ့ဩဘွယ်ရာ ပကတိ အတိုင်းသာ တည်နေပေရာ) နောက်ဆုံးဘယ်နည်းနှင့်မျှ ဖျက်ဆီး၍မရဘဲ ရှိသည့်အပြင် ရှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် အရောင်အဆင်းအမျိုးမျိုး အသွင်အပြင် သဏ္ဌာန်အမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် တန်ခိုးပြာဋိဟာပြတော်မူသည်ကို အံ့ဘွယ်သူရဲ ထူးကဲလှသည့်အသွင်များကိုသာ ဖူးမြင်ကြရသဖြင့် အံ့ဩကုန်ကြ၏။ နောက် ဆုံး၌ ‘ပဏ္ဍုမင်း’ကိုယ်တိုင် ယုံကြည်လာ၍ ကြည်ညိုသဒ္ဓါကိုးကွယ်ခြင်းပြု ကြောင်းကို ခါဋ္ဌာဓာတုဝင်၌ ပြဆိုထားလေသည်။

မှတ်ချက်။ မြတ်စွာဘုရား အဓိဋ္ဌာန်ထားခဲ့သည့် ဓာတ်တော်မွေ တော်များဖြစ်၍ ဖျက်ဆီးမရပေ။ တန်ခိုးတော်အနန္တအရာဖြစ်ပေသည်။ ပဏ္ဍု မင်းသည် စွယ်တော်မြတ်ကို ဂဟသီဝမင်းထံမှ ယူငင်ကိုးကွယ်နေသည်ကို ပြည်နီးချင်း ‘စိရဓာရဘုရင်’ စိတ္တယာနမင်းက ပဏ္ဍုမင်းထံသို့ “စွယ်တော်

ကေတုစုန်းညွန့်စွယ်

၁၁၅

အပ်လျှင်အပ်၊ မအပ်လျှင် စစ်ခင်းတိုက်ယူမည်ဖြစ်ကြောင်း ရာဇသံဃေးလိုက်သည်။ ထိုအခါ၌ ဘုန်းတန်ခိုးတက်ကြွနေသော ပဏ္ဍာမင်းသည် အမျက်တော်ပြင်းစွာထွက်ကာ စစ်ချင်းယှဉ်ပြိုင်တိုက်ခိုက်ရာဝယ် စိတ္တဟာယမင်းကျဆုံးသွားရုံမက စစ်သည်တပ်သားတို့ ဖရိုဖရဲပြိုကွဲပျက်စီးကြလေကုန်၏။ ဤတိုက်ပွဲသည် ပဏ္ဍာမင်းကြီးအဖို့ နောက်ဆုံးတိုက်ပွဲဖြစ်လေသည်။ ပဏ္ဍာမင်းကြီးသည် တိုက်ပွဲမှအောင်ပွဲရကာ ပြန်လာပြီးနောက် လူသေကောင်များ၊ ခြေလက်မစုံသူများ၊ အိုးမဲ့အိမ်မဲ့များနှင့် ပျက်စီးယိုယွင်းလျက်ရှိနေသော မြို့ရွာအဆောက်အဦများကို မြင်ရသောအခါတွင် တရားသံဝေဂကြီးစွာရပြီးလျှင် ထီးနန်းကို သားတော်အိမ်ရှေ့မင်းအား လွှဲအပ်ပေးတော်မူပြီးနောက် ရဟန်းပြုတော်မူလေသည်။ အဆွေတော် ဂဟသီဝမင်းကြီးကိုခေါ်ဆောင်ကာ စွယ်တော်မြတ်ကို ပြန်လည်အပ်နှင်းလိုက်လေသည်။ ဂဟသီဝမင်းလည်း အားရဝမ်းသာ စွယ်တော်မြတ်ကို ပြန်လည်ပင့်ဆောင်တော်မူကာ ကြည်ညိုသဒ္ဓါတရားကြီးစွာဖြင့် ပူဇော်ကိုးကွယ်တော်မူရလေသည်။

ထိုအခါက ဥဇ္ဇေနိပြည်(ဥဂျိုင်းပြည်)ဘုရင်၏မိဖုရားမှာ ဂဟသီဝမင်း၏နမတော်ဖြစ်၍ သားတော်ကလေးမှာ ငယ်ရွယ်စဉ်ကပင် ရတနာသုံးပါးကိုကြည်ညိုသူကလေးဖြစ်လေသည်။ ဦးရိုးတော် ဂဟသီဝထံရှိ စွယ်တော်မြတ်၏အကြောင်းကို ကြားသိရ၍ ဓမည်းတော်အား ဦးရိုးတော်ထံသွားခွင့်ပြုပါရန် လျှောက်တင်လေ၏။ ခွင့်ပြုချက်ရသဖြင့် ပူဇော်တွယ်ရာများကို ယူဆောင်ကာ ကလိင်္ဂတိုင်း ဒုန္တပူရမြို့တော်သို့ သွားလေ၏။ ဦးရိုးတော်ကလည်း ရတနာသုံးပါးကြည်ညိုသော တူကလေးအား ချစ်ခင်နှစ်သက်သဖြင့် မြတ်နိုးတော်မူသောကြောင့် မိမိ၏ရင်သွေး ချောမောလှပသောသမီးတော်ကလေး ‘ဟေမမာလာ’(ခင်ရွှေပန်း)နှင့်ထိမ်းမြားပေး၍ အိမ်ရှေ့အရာအပ်နှင်းတော်မူကာ စွယ်တော်မြတ်ကိုလည်း ကိုးကွယ်၍စောင့်ရှောက်စေလေ၏။ ထိုမင်းသားကလေးကိုပင် ‘ဒုန္တကုမာရ’-သွားမင်းသား’ဟု အမည်တွင်စေ၏။ ဟေမ

မာလာကို 'တွဉ္ဇနမာလီ'ဟူ၍လည်းခေါ်တွင်ကြလေသည်။

ဂုဟသီဝမင်းမြတ်အဖို့ ဣယံတော်နှင့်ပတ်သက်သော အရေးတော်ပုံမှာ ဤမျှလောက်ဖြင့် မပြီးသေး။ စိတ္တယာနမင်းစစ်ပွဲ၌ ကျဆုံးခဲ့ပြီးနောက် ကလိင်္ဂတိုင်းသို့ ဣယံတော်မြတ်ပြန်လည်ဆိုက်ရောက်ကြောင်းကို 'ခိရာဇာရမင်း'၏တူတော်များဖြစ်ကြသော သေဝတ္တစသော ကလယမင်းများ ကြားသိပြန်သဖြင့် ကလိင်္ဂတိုင်းသို့ စစ်ချီလာကြပြန်လေ၏။ “အကြည်အသာ ဣယံတော်ကို အပ်လျှင်အပ်၊ မအပ်လျှင် တိုက်မည်”ဟု နောက်ဆုံးရာဇသံပေးလိုက်ကြ၏။

ဣယံတော်မြတ်ကို အသက်ပေး၍ ကြည်ညိုဆည်းကပ်ကိုးကွယ်လျက်ရှိသော ဂုဟသီဝမင်းအဖို့ ထိုကဲ့သို့ရာဇသံပေးလိုက်ခြင်းမှာ အသည်းခိုက်သကဲ့သို့ဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် ဣယံတော်မြတ်ကို အသက်နှင့်လဲ၍ တိုက်ခိုက်ရန် ရဲဝံ့စွာဆုံးဖြတ်လိုက်သော ဂုဟသီဝမင်းတရားကြီးသည် ငယ်ရွယ်နုပျိုသူများဖြစ်ကြသော တူသမက်ကလေးနှင့် ရင်ဆွေးတော် ဟေမမာလာတို့အား ရှေ့တော်သို့ခေါ်ယူကာ မိန့်တော်မူသည်မှာ-

“စစ်တို့၏သဘောမှာ ရုံးမည်နိုင်မည် ဤနှစ်လီကို မတိုက်မိက ကြိုတင်၍သိနိုင်ရန် ခဲယဉ်းလှသဖြင့် ဣယံတော်မြတ်ကို ယူဆောင်ကာ တောတောင်ဝှမ်းထဲတွင် ပုန်းအောင်းနေရန်လည်းကောင်း၊ ရုံး-နိုင်သတင်းကို နားထောင်ကြပြီးနောက် ရုံးပြီဟု ကြားသိလျှင် သီဟိုဠ်ကျွန်းရှိ အကြည်တော်မဟာသေနမင်းထံသို့ သွားကြစေလိုကြောင်း”ကို မှာထားတော်မူသည်။ (၃၃၄-၃၆၂ အေဒီ)စစ်မမိကပင် မိမိ၏အင်အားကို စိတ်ချဟန်မတူ၊ အင်အားချင်းမျှဟန်မရှိပေ။ ဣယံတော်မြတ်အရေးမို့သာ ဣယံတော်မြတ်ကို ကြည်ညိုမြတ်နိုးတော်မူလှ၍ အသက်ပေးကာကွယ်တိုက်ခိုက်လိုခြင်းဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် မျက်ရည်စမ်းစမ်းဖြင့် စိုးရိမ်ကြီးစွာမှာတော်မူခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ သမက်နှင့် သမီးတော်တို့ကလည်း “တောအသွယ်သွယ် တောင်အထပ်ထပ် မြစ်ပေါင်

ဗုဒ္ဓ၏ အနားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့်လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်စစ် ၁၁၇

ဆီးလျှက် ပင်လယ်ကြီးခံနေသောဌာနသို့ စွယ်တော်ပင့်ဆောင်သွားရန် သင့်
တော်ပါမလား။ ခမည်းတော်ဘုရား”ဟု လျှောက်လျှင် ခမည်းတော်က
“အရေးတော်မလှလျှင် ကြားသိသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် မဟာသေနမင်းရှိရာ
သီဟိုဠ်သို့အရောက်သာသွားကြလေ။ သို့သွားရာမှာလဲ ငါ့အကြည့်တော်က
အကြိမ်ကြိမ်ပင့်ဆောင်ရန် တောင်းခံဖူးသည့်စွယ်တော်မြတ်ကို ပင့်ဖြစ်အောင်
ပင့်ဆောင်သွားကြစေ။ အကျိုးကိုမြင်၍ ခမည်းတော်တိုက်တွန်းရခြင်းပင်
ဖြစ်ပေတယ်”ဟု မိန့်တော်မူကာ စစ်ထွက်တော်မူလေသည်။

ဂုဟသီဝမင်းကြီး၏ စစ်ထွက်ခါနီး မှာထားပုံများကိုထောက်ရှုသော်
သမီးနှင့်သမက်တော်တို့အား သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ရောက်သည့်အခါ မဟာသေန
မင်းကြီး အလွန်ဖူးမြင်လိုလှသော စွယ်တော်မြတ်မပါခဲ့ပါလျှင် မျက်နှာငယ်
မှာနီးရိမ်သည်ကတစ်ကြောင်း၊ စွယ်တော်မြတ်ကို အမြတ်တနိုးကိုးကွယ်သည့်
ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မင်းထံသို့ ပို့လိုသည့် သာသနာပြုစိတ်ဓာတ်ကြောင့် ဖြစ်ပေ
သည်။ စွယ်တော်ကို ပင့်ဆောင်ကာ တောတောင်အတွင်း ပုန်းအောင်းကာ
နေကြသော ဇနီးမောင်နှံတို့မှာ အရေးတော်ပုံမလှကြောင်းသတင်းကို ဝမ်း
နည်းကြေကွဲဘွယ်ရာ ကြားသိရှာကြသဖြင့် မဆည်နိုင်အောင် ပရိဒေဝမီး
တောက်လောင်တော်မူကြရရှာသည်။ သို့ရာတွင် မိမိတို့၏အသက်ဘေးလွတ်
ရေးနှင့် စွယ်တော်မြတ်ကို ဘေးကင်းရာသို့ ပင့်ဆောင်ရေးကလည်း အရေး
ကြီးလေသဖြင့် သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ကူးရန် ‘မလိတ္တိဆိပ်ကမ်း’ရှိရာသို့ ပုဏ္ဏား
မောင်နှံယောင်ဆောင်ကာ ထွက်ခွာကြရရှာလေ၏။ ထိုအခါက ဒွန္နပူရမြို့
တော်မှ ပင်လယ်ဆိပ်ကမ်းရှိရာ ‘ဘာမလိတ္တ’သို့ပင် ရောက်ဖို့ရာပင် များစွာ
ခဲယဉ်းလှပေသည်။ ထိုသို့ရှောင်တိမ်းခဲ့ကြရာတွင် စွယ်တော်မြတ်ကို အခေါင်း
ပွဆံထိုးအတွင်း၌ထည့်သွင်းကာ မင်းသမီး၏ဆံထုံး၌ထိုး၍ ပင့်ဆောင်ခဲ့သည်။
ယခုတိုင်ပင် ကလိဂ်တိုင်းသူလူမျိုးဖြူများသည် ဆံထိုးအရိုးခေါင်းပွဆံထိုးကို
ထိုးစိုက်လေ့ရှိကြသည်ကိုလည်းကောင်း၊ သေခဏ္ဍမြို့(ကန့်မြို့) ‘ဒါလာဒါမာ

လိဂဝ'စွယ်တော်တိုက်ရှိ ဇေတီကြွတ်၏ထိပ်အုပ်တစ်နေရာတွင် အစဉ်အလာ အရိပ်အငွေ့အနေအားဖြင့် ဆံထိုးပုံရှိနေသေးသည်ဟု ပြောဆိုလေ့ရှိကြ၏။

မင်းသားမင်းသမီးတို့သည် ကာမလိတ္တိနှင့်မဆေးသည့် ပင်လယ်ကမ်း နှင့်နီးစပ်သည့် တောအုပ်အတွင်း၌ သင်္ဘောကြီးကိုစောင့်ရင်းနှင့် ကာလအတန် ကြာနေရသည်။ ဤသို့မထင်မရှားနေစဉ် စွယ်တော်ကို သောင်ပြင်၌ သံပုံ ဇေတီတည်ကာ မြှုပ်နှံထားရာ 'ပဏ္ဍဟာရ'ခေါ် နဂါးတစ်ဦးက လုလင် ယောင်ဆောင်လျက် သံပုံဇေတီအတွင်းရှိ စွယ်တော်ကို ဝမ်းတွင်းသို့မျှို၍ ခိုးယူသွားသဖြင့် ရဟန္တာအရှင်မြတ်တစ်ပါးက ပြန်လည်တောင်းယူပေးရ သည်။ ဤရဟန္တာအရှင်မြတ်သည် သီဟိုဠ်သို့ကူးရာတွင်လည်း အတူလိုက်ပါ စောင့်ရှောက်တော်မူသည်။ မကြာမီ 'ဓမ္မုဒီမ'ခေါ် အိန္ဒိယနိုင်ငံမှ သီဟိုဠ် ကျွန်းသို့ အရောင်းအဝယ်သွားမည့်သင်္ဘောကြီးသဖြင့် တောင်းပန်ကာ လိုက် ပါသွားကြရသည်။ လှေသူကြီးက သမီးအရင်းကဲ့သို့ သနားချစ်ခင်စွာခေါ် ဆောင်သွားသည်။ ရက်အနည်းငယ်အတွင်း သီဟိုဠ်ကျွန်း ဓမ္မုကောလပဋ္ဌန သင်္ဘောဆိပ်သို့ရောက်ကြရသည်။ ထိုမှမေးမြန်းကာ အနုရာဇမြို့တော်သို့ လာခဲ့ကြသည်။ ပင်ပန်းကြီးစွာဆိုက်ရောက်လာကြသော ဇနီးမောင်နှံအား ဆီးကြိုကာ ကြားရသည့်သတင်းဆိုးကြီးမှာကား မိမိတို့ဓမည်းတော်မင်းကြီး ၏(အဒိဋ္ဌသဟာယ)မမြင်ဖူးသော မဟာမိတ်ကြီးဖြစ်သည့် မဟာသေနမင်း ကြီး နတ်ရွာစံတော်မူပြီးနောက် သားတော် 'ကိတ္တိသီရိဓမ္မယဝတ္ထမင်း'နန်း တက်သည်မှာပင် ကိုးနှစ်ရှိခဲ့ပြီဟူသော သတင်းဓာတည်း။

အားကိုးကြီးတစ်ခုအဖြစ် မျှော်မှန်းလာခဲ့ကြသော ဘုရင်ကြီးမှာ နတ်ရွာစံပြီဟူသောသတင်းကြောင့် မှောင်မိုက်ထဲတွင် ဓရီးသွားရတော့မည် ကဲ့သို့ ရှေ့ရေးအတွက် မမျှော်မှန်းနိုင်အောင်ရှိရာကြလေသည်။ ထိုဇနီးမောင် နှံဖိတ်ထဲတွင် ဤကိတ္တိသီရိဓမ္မယဝတ္ထမင်း(ကစ်ဆရိဓမ္မဝန်)ဘုရင်က မိမိတို့ အား အရေးပေးလှမည်ဟု မထင်မိသောကြောင့် အားငယ်မိကြသည်။ ထို

ကောတုဇနိညွန့်စွယ်

၁၁၉

ကြောင့်ပင် နန်းတော်သို့ ရုတ်တရက်မဝင်ခဲ့ကြဘဲ ‘ရဟန်းသံဃာဆိုသည်မှာ သနားကြင်နာတတ်ပေသည်’ဟု သတိရကာ မဟာဝိဟာရကျောင်းတိုက်ကြီးသို့ ဝင်ရောက်ခိုလှုံ၍ သဗ္ဗရီမထေရ်မြတ်ကြီးအား အကြောင်းစုံလျှောက်ထားကြရှာလေသည်။

မဟာဝိဟာရကျောင်းတိုက်ကြီးမှာ ဘုန်းတန်ခိုးကြီးမားလှသော ကျောင်းတိုက်ကြီးဖြစ်သည့်အတိုင်း ၎င်းတို့ခိုကိုးမိသည်မှာ သင့်လျော်လှပေသည်။ သဗ္ဗရီမထေရ်မြတ်ကြီးကလည်း ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာစွာဖြင့် ကျောင်းတိုက်ကြီးကို တန်ဆာဆင်၍ စွယ်တော်ကိုအထူးတူးသော တင့်တယ်သိုက်မြိုက်စွာ ပူဇော်လျှက် ပလ္လင်တော်ထက်တွင် ပင့်ဆောင်ကာ ဘုရင်မင်းမြတ်ထံ အကြောင်းကြားခိုင်းတော်မူလေသည်။ ကိစ္ဆိသီရိမေဃဝဏ္ဏမင်းမြတ်ကား အဓက ဓနိုးမောင်နံထင်ခဲ့သလို မဟုတ်ချေ။ ထိုသတင်းကို ကြားသိလိုက်ရသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် အလွန်အလွန်ဆင်းရဲသားတစ်ဦးသည် စကြာမင်းစည်းစိမ်ကို ရုတ်တရက်ရလိုက်သကဲ့သို့ လွန်စွာဝမ်းမြောက်တော်မူလေသည်။

ဘုရင်မင်းမြတ်သည် ချက်ချင်းပင် ကျောင်းတော်ကြီးသို့ ရောက်ရှိလာကာ ဖူး၍အားမရ၊ ပူဇော်၍မဆုံးနိုင်ရှိနေပေတော့သည်။ သို့ရာတွင် တဖြည်းဖြည်းတွေးတောကာ စဉ်းစားမိသည်မှာ “တို့ဘုရားသခင်ဂေါတမဗုဒ္ဓရဲ့စွယ်တော်အစစ်ဟုတ်မှ ဟုတ်ပါ့မလား၊ တို့ဘုရားရဲ့စွယ်တော် သွားတော်တွေဟာ ဖြူဖွေးရမယ်၊ ဒီစွယ်တော်ကတော့ တချို့နေရာမှာချိတ်ရည်အသွေးလို နီမြန်းနေတယ်၊ တချို့နေရာတွေမှာ မြတ်လေးပန်းအင့်အဆင်းလို အတန်ငယ်ဖြူနီရောင်ရှိပေတယ်”ဟု မင်းနှင့်တကွ ပရိသတ်တို့ သံသယဖြစ်မိကြသည်။ သို့ရာတွင် အမျိုးမျိုးစမ်းသပ်ကြ၍ ကျေနပ်ယုံကြည်ကြသဖြင့် နန်းတော်သို့ပင့်ဆောင်ကာ စွယ်တော်မြတ်ကို စွယ်တော်တိုက်ကြီးဆောက်လုပ်၍ ပူဇော်လေသည်။ ထိုအခါ စွယ်တော်မှထူးဆန်းလှသော ရောင်ခြည်တော်အဆင်းတို့ကို ဖူးမြင်ကြရသည်။ မင်းနှင့်ပြည်သူ ရဟန်းရှင်လူတို့မှာ

၁၂၀ ဗုဒ္ဓ၏အနားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့်လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်စစ်

များစွာဝမ်းမြောက်ကြရလေသည်။ သီဟိုဠ်တွင် ပထမဦးဆုံးဆောက်လုပ်ကိုးကွယ်သည့် ကိတ္တိမေယဝဏ္ဏမင်း၏ အဆိုပါစွယ်တော်တိုက်ကြီးမှာ ယခုအခါ အနုရာဓမြို့ ထူပါရုံစေတီကြီး၏အရှေ့ဘက် တစ်ဖာလုံးခန့်တွင် ကျောက်တောင်ကြီးများထောင်ကာ ကျောက်ထုတ်ရာ ကျောက်ယောက်တန်းနှင့် စာတန်းများကျိုးပဲ့ကျဲတဲတင်လျက်ရှိနေပေသေးသည်။ သင်္ခါရတရားတော်၏ ဓမ္မတာသဘောပင်တည်း။

သီဟိုဠ်ကျွန်းတွင် အဆိုပါ 'ကိတ္တိသီရိမေယဝဏ္ဏမင်း'(၈၄၆-၈၇၄ BE)မှ ဓမ္မပါလမင်း(၂၀၉၄-၂၁၂၀ BE)အထိ မင်းဆက်ပေါင်း(၁၀၀)ကျော် ရှိခဲ့ပေသည်။ ထိုမင်းတစ်ရာကျော်တို့သည် အနုရာဓနေပြည်တော်မှာသာ ခံနေတော်မူခဲ့ကြသည်မဟုတ်ပေ။ မြန်မာနိုင်ငံ သရေစေတ္တရာ၊ ပုဂံ၊ ပင်းယ၊ အင်းဝ စသည်တို့ဖြင့် မြို့များအသီးသီးသို့ ပြောင်းရွှေ့ခဲ့ကြသကဲ့သို့ သီဟိုဠ်၌လည်း အနုရာဓ၊ ပေါလနုရဝ၊ ဒဗ္ဗဒေနိယ၊ ဂမ်ပေါလ၊ ကော့တော့ ကနို့၊ ကိုလံဘို စသည့်မြို့တော်အစဉ်အဆက်ရှိခဲ့သည်။ အနုရာဓမြို့မှာ ရှေးသီဟိုဠ်ဘုရင်တို့ အကြာဆုံးနှင့်အများဆုံး နန်းစိုက်ခဲ့ကြသော မြို့တော်ကြီးဖြစ်ပေ၍ ထင်ရှားလှသည်။ သီဟိုဠ်မင်းတို့ နန်းပြောင်းစိုက်ရာသို့ စွယ်တော်မြတ်ကိုပါ တစ်ပါတည်းပင့်ဆောင်၍ ကိုးကွယ်လေ့ရှိခဲ့ကြသည်။ ခရစ်နှစ် (၈၀၀) ကျော်မှ (၁၃၀၀)ခန့်အထိ နှစ်ပေါင်း(၁၁၀)ခန့် ကြက်ပျံမကျစည်ကားခဲ့ဖူးသော 'ပေါလနုရဝမြို့တော်'ဟောင်း၌လည်း 'မဆိုလီယုံ'ခေါ် စွယ်တော်တိုက်ပျက်ဟောင်းကြီးတစ်ခု ယခုတိုင်ရှိနေပေသေးသည်။ ပထမ ဘုဝနကဗဟုမင်းတရားကြီးလက်ထက်ကလည်း 'ယပဟုတောင်'ပေါ်တွင် စွယ်တော်လုံခြုံစေရန် လှပသောကျောက်တိုင်ကြီးစွာပြုလုပ်၍ ကိုးကွယ်ခဲ့လေရာ ယခုတိုင်ပင် ရှိနေပေသေးသည်။

ခရစ်နှစ် ၁၅၀၀ ကျော်လောက်ကစ၍ သီဟိုဠ်ကျွန်းကမ်းရိုးတန်းတစ်လျှောက်ကို (ပထမ)ပေါ်တူဂီလွှမ်းမိုးကြီးစိုးခဲ့ကြသည်။ (ဒုတိယ)ပေါ်တူ

ဂိတိုး၏လက်အောက်မှ ဒတ်ချ်တို့က ခရစ်နှစ် ၁၆၄၀ခုနှစ်တွင် သိမ်းယူကာ 'ဂေါမြို့'(Galle)တွင် ဒတ်ချ်ဘုရင်ခံအိမ်ဆောက်လုပ်၍ ရုံးစိုက်ခဲ့ကြသည်။ (တတိယ)ဒတ်ချ်တို့လက်မှ အင်္ဂလိပ်တို့က တိုက်ခိုက်ကာ ကျွန်းတစ်ခုလုံးကို သိမ်းပိုက်ခဲ့ကြပြန်သည်။ ခရစ်နှစ် (၁၅၀၀ မှ ၁၆၀၀)ခန့်အတွင်း အခြားဥရောပတိုက်သားတို့ထက် ရေကြောင်းခရီးတွင် ကြီးစိုးလျက် လွှမ်းမိုးခြယ်လှယ်နေကြသောအခါ ဖြစ်လေသည်။

အိန္ဒိယပြည် ဂိုဝါ(Goa)မြို့ကို အခြေခံဗဟိုပြုကာ ဘုရင်ခံချုပ်ကနေ၍ အခြားအိန္ဒိယ၊ သီဟိုဠ်၊ ရခိုင်၊ မြန်မာ၊ ယိုးဒယား အရှေ့အိန္ဒိယကျွန်းစုစသည်တို့သို့ တန်ခိုးအာဏာဖြန့်၍နေသောအချိန်ကာလဆိုးကြီးဖြစ်သည်။ ထိုအခါက သီဟိုဠ်မင်းများအဖို့ အသက်စည်းစိမ်တည်မြဲရေးအတွက် အခက်အခဲမျိုးစုံနှင့် နေကြရ၏။ ထိုအတောအတွင်းတွင် သတ္တမဘုရင်နေကဗာဟုမင်း၏သမက်တော် ဝိဓိယေဗန္ဓာရမင်းသည် ပေါ်တူဂီတို့၏ဘေးရန်တို့ကို ရှောင်ရှားရန် မိမိနေရာ ကန့်(သေခဏ္ဍမြို့)၌ စွယ်တော်အစား မိချောင်းသွားကို ထားခဲ့ပြီးလျှင် Jafanaဂျပနာဘက်သို့ထွက်ခွာခဲ့၏။ ဂျပနာဘုရင်ကလည်း ဝိဓိယေဗန္ဓာရမင်းအား လုပ်ကြံရုံမက ပါလာသည့်ရတနာများစွာနှင့် စွယ်တော်မြတ်ကိုပါ သိမ်းယူလေသည်။

ထို့နောက် ဂိုဝါမြို့ဘုရင်ခံချုပ်၏အမိန့်အရ ပေါ်တူဂီစစ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီးတစ်ဦးသည် (ထိုစစ်ဗိုလ်ချုပ်ကြီးသည် နောင်အခါ ဂျပနာဘုရင်ခံဖြစ်သွားသည်)စွယ်တော်ကို ရရှိထားသော ဂျပနာဘုရင်ကို လိုက်တိုက်လေသည်။ ဂျပနာမြို့ကို မတိုက်မီက ဘုရင်ခံချုပ်က စွယ်တော်ကိုဖျက်ဆီးရန် အမိန့်ပေးထားသည့်အတိုင်း ဖျက်ဆီးလိုက်သည်ဟု ပေါ်တူဂီရာဇဝင်အချို့က ဆိုကုန်၏။ သို့ရာတွင် နောက်ပိုင်းတွင် မဖျက်ဆီးဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပေါ်လာတော့သည်။ ထိုစွယ်တော်ကိုရရှိရေးအတွက် ဝိဓိယေဗန္ဓာရမင်း၏သားတော် 'ဓမ္မပါလမင်း'က ရတနာများစွာပေးကာ စေလွှတ်၍ တောင်းယူကြောင်းကို

လည်းကောင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံတော်ရှိ ဟံသာဝတီနေပြည်တော်(ယခု-ပဲခူးမြို့) မှ ဆင်ဖြူများရှင် ဘုရင့်နောင်ကျော်ထင်နော်ရထာမင်းကြီးကလည်းကောင်း အလားတူစေလွှတ်တောင်းယူကြောင်းကိုလည်းကောင်း ရာဇဝင်မှတ်တမ်းတို့၌ ပြဆိုထားကြလေသည်။ အချို့ပေါ်တူဂီရာဇဝင်မှတ်တမ်းများတို့၌ ဟံသာဝတီမင်းတရားကြီးက ရရှိသွားသဖြင့် ဓမ်းနားကြီးကျယ်စွာကြိုဆိုကြောင်းကို ပင် ပြဆိုထားသည်မှာ ပေါ်တူဂီများထံမှ ရသည်ဟုမဆို၊ ဓမ္မပါလမင်းထံမှရသည်ဟုသာ ပြဆိုကြလေသည်။ သို့ရာတွင် မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ထိုအခါက မြန်မာနိုင်ငံသို့ တစ်နည်းနည်းဖြင့် စွယ်တော်မြတ်ရောက်ကြောင်းကိုကား ထင်ရှားလှပါပေသည်။ ဟံသာဝတီပြည့်ရှင် ဘုရင့်နောင်မင်းတရားကြီးမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာသာနာတော်ကြီးကို နိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံး၌ အထူးသာသနာပြုရုံမက သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ပါလှမ်းကာ သာသနာပြုတော်မူနိုင်သည့်အတွက် ဘုန်းရှိသော သာသနာပြုမင်းစစ်စစ်ဖြစ်၍ သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ ဓမ္မပါလမင်းက ဆင်ဖြူများရှင်မင်းတရားကြီး၏ စစ်ကူသော စစ်ကူလာသောကြောင့် သာသနာပြုအောင်မြင်သဖြင့် ကျေးဇူးအထူးတင်ကာ မိမိအမြတ်တနိုးကိုးကွယ်သည့် စွယ်တော်စစ်ကို မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာနိုင်ငံတော်သို့ ရောက်စေလို၍ ကျေးဇူးတုန့်ပြန်ကာ ဆက်သလိုက်ကြောင်းကို မြန်မာရာဇဝင်အခန်း၌ ဆက်လက်ကြည့်ရှုပါလေ။

မှတ်ချက်။ ဗုဒ္ဓပွင့်တော်မူခဲ့ရာ အိန္ဒိယပြည်နှင့် သီဟိုဠ်ကျွန်းတို့၌ လှည့်လည်ကာ ဗုဒ္ဓ၏မြတ်စွယ်တော်စစ်သည် အပူဇော်ခံတော်မူခဲ့ခြင်းများ ဖြစ်ပါသည်။

သိပ္ပံကျမ်း ဗုဒ္ဓ၏အနားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့်စွယ်စုံစာအုပ်

မြန်မာပြုစုသည့်ကြွေရောက်စာခြင်း

ဟံသာဝတီဆင်ဖြူများသခင် ဘုရင့်နောင်ကျော်ထင်မင်းတရားကြီး
 ခေါ် ငယ်မည် သျှင်ရဲထွဋ်သည် သက္ကရာဇ်(၈၇၇)ခုနှစ်၊တပို့တွဲလဆန်း(၁၁)
 ရက် ဗုဒ္ဓဟူးနေ့ နေတက်အချိန်၌ ကေတုမတီနေပြည်တော် တောင်ငူရွှေမြို့
 တော်ဝယ် ဘုရင်မင်းကြီးညို၏ နန်းမြို့တော်အတွင်း၌ အတိတ်ထူး နိမိတ်
 ထူးကြီးများဖြင့် ဖွားမြင်တော်မူပါသည်။ ထူးခြားသည့်အာဇာနည်မင်းသွေး
 စစ်စစ်ဖြစ်တော်မူပါသည်။ ခမည်းတော်မှာ မင်းကြီးဆွေ(ခေါ်)မင်းရဲသခံသူ
 (တောင်ငူဘုရင်ခံ) မယ်တော်မှာ ရှင်မျိုးမြတ်ဖြစ်၍ ပင်းယအင်းဝဆက်
 မင်းမျိုးမင်းနွယ်အစစ်များ ဖြစ်တော်မူကြသည်။ တပင်ရွှေထီးနှင့်ဖွားဖက်တော်
 ဖြစ်၍ သုံးလနှင့်လေးရက်သာ ကွာသည်။ သျှင်ရဲထွဋ်မှာ ဖွားဖက်တော်ချုပ်
 ဖြစ်၍ နောင်တွင် 'ဘုရင့်နောင်'တွင်သည်။

သက်တော်(တစ်ဆယ့်ကိုးနှစ်)တွင် 'မင်းတရားရွှေထီး'၏အစ်မတော်
 (သခင်ကြီး)နှင့် တောင်ငူဘုရင် တပင်ရွှေထီးကိုယ်တော်တိုင်ပင် သက္ကရာဇ်
 (၈၉၆)ခုနှစ်တွင် စုံဖက်ပေးတော်မူ၍ ကျော်ထင်နောင်ရထားဘွဲ့ကို ချီးမြှင့်တော်
 မူခဲ့သည်။

သက်တော်(၂၃)နှစ် သက္ကရာဇ်(၉၀၀)ပြည့်နှစ် ပြည်မြို့နယ် 'နောင်
 ရိုးတိုက်ပွဲ'၌ ထူးခြားစွာစွမ်းရည်သတ္တိဖြင့် အောင်မြင်ခဲ့သောကြောင့် 'ဘုရင့်
 နောင်'ဘွဲ့အမည်ကို ခံယူစေတော်မူပြန်သည်။

သက်တော်(၃၄)နှစ် သက္ကရာဇ်(၉၁၁)ခုနှစ်တွင် ကေတုမတီနေပြည်
 တော် တောင်ငူရွှေမြို့တော်ကို အလိုပြည့်၍ မင်းပြုတော်မူသည်။ သက်တော်

(၃၆)နှစ် သက္ကရာဇ်(၉၁၃)တွင် ဟံသာဝတီပြည်ကြီးကို အလိုတော်ပြည့်၍ ရွှေနန်းတက်ကာ တောင်ငူမြို့တော်မှပြောင်း၍ ထီးနန်းစိုက်ထူမင်းပြုတော်မူသည်။ ထိုအခါက ဟံသာဝတီမြို့မှာ သင်္ဘောဆိပ်မြို့ကြီးဖြစ်၍ နိုင်ငံတကာ နှင့်ဆက်သွယ်ရန် လမ်းကြောင်းဖြစ်သဖြင့် ကေတုမတီနေပြည်တော်မှပြောင်းရွှေ့ကာ စံတော်မူသည်။ ကေတုမတီတွင် (၂)နှစ်၊ ဟံသာဝတီတွင် (၃၀)နှစ်၊ နှစ်ပေါင်း(၃၂)နှစ်ပတ်လုံး သာသနာတော်မြတ်၏စီးပွား၊ ကိုယ်တော်မြတ်၏စီးပွား၊ တိုင်းသူပြည်သား လူတကာတို့၏အကျိုးစီးပွားများကို တိုင်းပြုပြည်ပြု သာသနာပြုဆောင်ရွက်တော်မူ၍ လူအများတို့အား သဒ္ဓါကြည်ညို ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်စေသည်။ သီလ သစ္စာ သမာဓိကို တည်စေ၍ ကိုယ်ကျင့်တရားတို့ကို ပြုပြင်စေတော်မူသည်။ ပိဋကတ်သုံးပုံကို သင်ကြားစေ၍ ဥပသနေတိုင်း ဘုရားကျောင်းကန်သို့ မျူးမတ်ပြည်သူအပေါင်းတို့ကို သွားကြစေ၍ သီလစောင့်ထိန်း တရားနာယူစေသည်။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအယူအမှားများကိုလည်း ကောင်း၊ ယဇ်ပူဇော်မှုများ၊ တောင်တန်းဒေသတို့၌ ယဇ်ပူဇော်မှုနှင့် ပသီကုလားများ နွားသတ်မှုများကို ပိတ်ပင်သုတ်သင်တားမြစ်တော်မူသည်။ ပုပ္ပါးနယ်တစ်ဝိုက်တွင် မဟာဂီရိနတ်အား ယဇ်ပူဇော်ခြင်းတို့ကို အမိန့်အာဏာတော်ဖြင့် ကျပ်တည်းစွာ တားမြစ်တော်မူကာ ပိတ်ပင်၍လည်းကောင်း၊ သေရည်သေရက်သောက်ခြင်းကို လုံးဝခွင့်ပြုတော်မမူပေ။ ဗုဒ္ဓဘာသာအယူဝါဒနှင့် ပိဋကတ်တော်များကို ရဟန်းတော်များအား ပို့လွှတ်ကာ သင်ကြားစေသည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာသာသနာတော်ကြီး ကျယ်ပြန့်နွံ့စေရန်အတွက် နိုင်ငံတကာ ထီးဖြူဆောင်းမင်းအပေါင်းတို့အား တိုက်ခိုက်ကာ မြန်မာလက်နက်နိုင်ငံတော်ကြီးအဖြစ် သိမ်းယူပြီးလျှင် “ဒုတိယမြန်မာလက်နက်နိုင်ငံတော်ကြီးကို ကျယ်ဝန်းစွာ တည်ထောင်တော်မူရခြင်း၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ လှည်းနေလှေအောင်း မြင်းစောင်းမကျန် တောနေတောင်ကြား လူသူအားလုံး ဗုဒ္ဓဘာသာသာသနာတော်ကြီးပြန့်ပွားစေ၍ ဗုဒ္ဓဘာသာအယူဝါဒများကို ကျယ်ပြန့်စေလိုသောဆန္ဒဖြင့် တိုင်းပြုပြည်ပြု သာသနာပြုမင်းကြီး ‘သီရိတြိဘဝနာဒိတွာ

ကေတုရန်ညွှန်ခွယ်

၁၂၅

ပဝရ ပဏ္ဍိတ သုဓမ္မရာဇာမဟာဝိပဿိတိ ရာဇာဓိရာဇာ'ဟူသော ဘွဲ့အမည်တော်ကို ခံယူတော်မူသည်။ ဆင်ဖြူရှင်ဓမ္မသတ်ကျမ်းကို ပြုစုတော်မူသည်။ ဤသို့လျှင် ကေတုမတိနေပြည်တော် တောင်ငူရွှေမြို့တော်ဖွား မင်းတရားကြီးမှာ သာသနာကိုအထူးပြုတော်မူသည့် ဘုရားဆုပန် မင်းကောင်းမင်းမြတ်ကြီးတစ်ပါး ဖြစ်တော်မူသည်။

(အကျယ်ကို ကေတုမတိ တောင်ငူရာဇဝင်ကြီးတွင်ကြည့်ပါ)

ဆင်ဖြူများရှင် ဘုရင့်နောင်မင်းတရားကြီးလက်ထက်တော်တွင် 'ကေတုမတိ ငါးဆယ့်နှစ်မြို့'ဟု ခေါ်တွင်သည်။ ဒုတိယမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးကို တည်တော်မူရာတွင် ကေတုမတိနေပြည်တော် တောင်ငူရွှေမြို့တော်ကြီးမှ စစ်ဦးစွန်းထူ အောင်လံလွှင့်တော်မူ၍ တိုင်းနိုင်ငံများကို အောင်မြင်တော်မူသောအခါ ရှမ်း(၉၉)မြို့၊ မွန်သုံးရပ် (၉၆)မြို့၊ ယိုးဒယားပြည်၊ ယွမ်းပြည်၊ ကသည်းပြည်၊ တရုတ်ပြည်စပ် မဏိပူရပြည်၊ အာသံပြည်၊ အိန္ဒိယနယ်စပ်များအထိ ရယူပိုင်ဆိုင်သော မြို့တော်ကြီးများဖြစ်သည်။ အပြည်ပြည်ထီးဆောင်းမင်းများတို့၏ မြန်မာပြည်အားလုံးရှိ မြို့တော်ကြီးများ (၅၂)မြို့ (ယခုခေတ်အခေါ် တိုင်းမြို့တော်ကြီးများ)ကို ဆိုပါသည်။

ဥပမာ- (၁) ရှမ်းကိုးဆယ့်ကိုးမြို့ဆိုသည်မှာ-

အရံမြို့၊ ပေါင်း(၉၉)မြို့ရှိ=ရှမ်းပြည်။

(၂) အရံမြို့၊ ပေါင်း(၉၆)မြို့ရှိ=မွန်ပြည်။

(၃) မွန်သုံးရပ်ဆိုသည်မှာ(၁)ဟံသာဝတီပြည်နှင့်အရံ(၃၂)မြို့။

(၂)မုတ္တမမြို့နှင့်အရံ(၃၂)မြို့။ (၃)ပုသိမ်မြို့တော်နှင့်အရံလက်အောက်ခံ (၃၂)မြို့ဖြစ်သည်။

ဆင်ဖြူများသခင် ဘုရင့်နောင်မင်းတရားကြီးသည် ကေတုမတိမြို့တော်မှ စစ်ဦးစွန်းထောင်ကာ စစ်အောင်လံလွှင့်တော်မူလျက် ဒုတိယမြန်မာ

၁၂၆ ဗုဒ္ဓ၏ အနာဂါးလေးရပ်သမိတ်တော်နှင့်လက်ခံအောက်စွယ်တော်စစ်

လက်နက်နိုင်ငံတော်ကြီး တည်ထောင်အောင်မြင်တော်မူသောအခါ လက်
အောက်ခံမြို့တော်ကြီး (၅၂)မြို့ကို မှန်နန်းရာဇဝင်တော်ကြီးမှ ကောက်နုတ်
ဖော်ပြပါသည်။

ဘုရင့်နောင်မင်းတရားကြီး၏ လက်အောက်ခံ
တီးဆောင်းမင်းများ၏ တိုင်းမြို့တော်ကြီးများ

- ၁။ ကေတုမတိပြည်ကြီး။
- ၂။ ဟံသာဝတီပြည်ကြီးနှင့်အရံ၃၂မြို့။
- ၃။ မုတ္တမပြည်ကြီးနှင့် အရံ ၃၂မြို့။
- ၄။ ပုသိမ်ပြည်ကြီးနှင့် အရံ ၃၂မြို့။
- ၅။ သရေခေတ္တရာပြည်ကြီး။
- ၆။ သာယာဝတီပြည်ကြီး။
- ၇။ တောင်တွင်းပြည်ကြီး။
- ၈။ ရမည်းသင်းပြည်ကြီး။
- ၉။ မြင်စိုင်းပြည်ကြီး။
- ၁၀။ မကွရာပြည်ကြီး။
- ၁၁။ ပေါက္ကရာဇ်ပြည်ကြီး။
- ၁၂။ ပင်းယပြည်ကြီး။
- ၁၃။ ရတနာပူရ အင်းဝပြည်ကြီး။
- ၁၄။ ကလေးပြည်ကြီး။

} မွန်သုံးရပ်ခေါ်သည်။

ကေတုဂုဏ်သွင်စွယ်

၁၂၇

- ၁၅။ ကသည်းပြည်ကြီး။
- ၁၆။ ဓနာပြည်ကြီး။
- ၁၇။ မိုးဝန်းပြည်ကြီး။
- ၁၈။ မိုင်းမောပြည်ကြီး။
- ၁၉။ မိုင်းလှပြည်ကြီး။
- ၂၀။ စည်ခွင်ပြည်ကြီး။
- ၂၁။ ဟိုသာပြည်ကြီး။
- ၂၂။ လာသာပြည်ကြီး။
- ၂၃။ မိုးနားပြည်ကြီး။
- ၂၄။ မိုင်းပတ်ပြည်ကြီး။
- ၂၅။ ကိုင်းမားပြည်ကြီး။
- ၂၆။ ဗန်းမော်ပြည်ကြီး။
- ၂၇။ သိန္နီပြည်ကြီး။
- ၂၈။ အုန်းပေါင်ပြည်ကြီး။
- ၂၉။ မိုးကောင်းပြည်ကြီး။
- ၃၀။ မိုးညှင်းပြည်ကြီး။
- ၃၁။ မိုးမိတ်ပြည်ကြီး။
- ၃၂။ သီပေါပြည်ကြီး။
- ၃၃။ ရောက်စောက်ပြည်ကြီး။

- ၃၄။ ရွှေညောင်ပြည်ကြီး။
၃၅။ နောင်မွန်ပြည်ကြီး။
၃၆။ မိုင်းကိုင်းပြည်ကြီး။
၃၇။ မိုးနဲပြည်ကြီး။
၃၈။ ကျိုင်းတုံပြည်ကြီး။
၃၉။ ကျိုင်းရုံပြည်ကြီး။
၄၀။ ကျိုင်းဆန်ပြည်ကြီး။
၄၁။ ဇင်းမယ်ပြည်ကြီး(ယွန်းပြည်)။
၄၂။ ဒွါရာဝတီပြည်ကြီး(ယိုးဒယားပြည်)။
၄၃။ မိုင်းခံပြည်ကြီး။
၄၄။ လင်းဇင်းပြည်ကြီး။
၄၅။ အကျော်ပြည်ကြီး။
၄၆။ လဝိုက်ပြည်ကြီး။
၄၇။ သောက္ကထပြည်ကြီး။
၄၈။ ပိဿလောက်ပြည်ကြီး။
၄၉။ မျက်နှာမည်းပြည်ကြီး။
၅၀။ တနင်္သာရီပြည်ကြီး။
၅၁။ ထားဝယ်ပြည်ကြီး။
၅၂။ သောင်သွပ်ပြည်ကြီး။

ဗုဒ္ဓ၏ အနားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့်လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်စစ် ၁၂၉

များဖြစ်ကြပါသည်။

စာသနာပြုစရိတ် လွှဲပြောင်းခြင်း

သုံးလောကထွတ်ထား၊ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားသခင်သည် ဘုရားဖြစ်
တော်မူပြီးလျှင် ‘သတ္တ သတ္တာဟ’ ခုနစ်ဌာနတို့တွင် ‘ဈာနသုခချမ်းသာ’၊
‘ဖလသုခချမ်းသာ’တို့ဖြင့်သာ (၄၉)ရက်ပတ်လုံး စံနေတော်မူ၍ ၎င်းရက်
ပြည့်သောနေ့ အရုဏ်တက်သော် ‘လင်လွန်းပင်ရင်း’၌ သီတင်းသုံးတော်မူ
စဉ် ရာမညတိုင်း ‘ပေါက္ခရဝတီ’အမည်ရှိသော အသိတဉ္စနနဂိုလ်ပြည်မှ
တဗုဿနှင့်ဘလ္လိကကုန်သည်ညီနောင်တို့ ရောက်ရှိလာသောအခါ မြတ်စွာ
သခင်သည် ရောင်ခြည်တော်ခြောက်သွယ်ဖြင့် စံနေတော်မူသည်ကို ဖူးမြင်
ရသဖြင့် လွန်စွာကြည်ညိုကာ ပျားရည်၊ ပျားမုန့်ဆုပ်၊ မုန့်ကြွပ်ကျစ်စသည်
တို့ကို ဆက်ကပ်ကြသည်တွင် မြတ်စွာဘုရားအလှူခံယူတော်မူရန်အတွက်
စတုမဟာရာဇ်မင်းကြီးလေးပါးတို့က (ပဲနောက်အဆင်းရှိသော ကျောက်ညို
သပိတ်တော်လေးလုံးကို လှူကြရာ မြတ်စွာဘုရားက အလှူခံတော်မူပြီးလျှင်
သပိတ်တော်လေးလုံးကိုဆင့်၍ အဓိဋ္ဌာန်ပြုပြီး လက်တော်ဖြင့်နှိပ်လိုက်ရာ
‘အနားလေးရစ်ရှိသော သပိတ်တော်တစ်လုံးတည်း’ဖြစ်လာသည်။) ထိုသပိတ်
တော်ဖြင့် အလှူခံယူတော်မူ၍ ဘုဉ်းပေးသုံးဆောင်တော်မူသည်။

ဘုရားဖြစ်တော်မူစ သုဇာတာ၏ နို့ဆွမ်းကို ဘုဉ်းပေးပြီးနောက်
သတ္တသတ္တာဟမှ ထတော်မူသောအခါ ဒုတိယဘုဉ်းပေးတော်မူသောဆွမ်းဖြစ်
ပါသည်။ မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် ဘုရားဖြစ်တော်မူသည်မှ ပရိနိဗ္ဗာန်စံ
ဝင်တော်မူသည်အထိ ဤသပိတ်ကိုသာ အသုံးပြုတော်မူခဲ့သည်။

ထိုအနားလေးရစ်ရှိသောသပိတ်တော်သည် မြတ်စွာဘုရားရှင် ရှိတော်
မူစဉ်ကာလကလည်း တန်ခိုးပြာဋိဟာမျိုးစုံ ပြတော်မူခဲ့သည်။ ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်

ပြီးသောနောက်တွင်လည်း လူအပေါင်းတို့ကို ကိုးကွယ်ရန်ရန် ချန်ထားရှိခဲ့သော ဤသပိတ်တော်သည် အတိုင်တိုင်းအပြည်ပြည် နိုင်ငံတကာတွင် လှည့်လည်၍ အပူဇော်ခံကာ တန်ခိုးပြာဋိဟာပြတော်မူသောအခါ ထိုဗုဒ္ဓ၏ အနားလေးရစ်သပိတ်တော်ကို သီဟိုဠ်ကျွန်းကိုအစိုးရသော 'ဓမ္မပါလမင်း'က ကိုးကွယ်ပူဇော်ထားရာမှ သက္ကရာဇ် ၉၃၇ ခုနှစ်သီတင်းကျွတ်လကွယ်၌ ရေနံမြေကို အစိုးရတော်မူသော ဟံသာဝတီဆင်ဖြူများရှင်သခင် ဘဝင်ရှင်မင်းတရားကြီး ဘုရင့်နောင်ကျော်ထင်နောင်ရတောသို့ အာဏာစက်တော်ကြီးလှသည်ဖြစ်သောကြောင့် သဒ္ဓါ၊ သီလ၊ သမာဓိ စသောကျေးဇူး၏ ဘုန်းလက်ရုံး တန်ခိုးတော်ကျော်ကြား ပြန့်နှံ့တော်မူလေသဖြင့် မဟာသမုဒ္ဒရာခြားသော သိန်းစိုကျွန်း(သီဟိုဠ်)ကျွန်းကို အစိုးရသည့် ဓမ္မပါလမင်းက ကြားသိရှိရရာ ဆင်ဖြူများသခင် ဘဝင်ရှင်မင်းတရားကြီးကို မှီခိုအားထားရပါမူ လင်္ကာဒီပအမည်ရှိသော သီဟိုဠ်ကျွန်းကို လေးစုခွဲ၍ မင်းပြုလေသော မင်းများကို ငါ့အုပ်ချုပ်၍ သာသနာပြုရမည်ဟုကြံစည်ကာ များစွာ သင်္ကေတဖြစ်သော ပုဆိုးကောင်း၊ ကော်စော၊ ကတ္တီပါ၊ သာဏရတ်၊ ရမဝတီ၊ သက္ကလပ်၊ ပတ္တနီ စသော အထွေထွေပုဆိုးကောင်းပိတ်အုပ်များနှင့်တကွ ရွှေပေလွှာတွင် နားတော်လျှောက်ရန် ကျေးဇူးတော်ခံ အကွရာစာရေး၍ သင်္ဘော ၂ စင်းနှင့် ဓမ္မူဒိပ်က ပါလာသော အရှင်သူမြတ်ပါက သီဟိုဠ်မင်း၏ အမတ်ကြီးများကို ဆင်ဖြူများသခင် ဘဝင်ရှင်မင်းတရားကြီး၏ ခြေတော်ရင်းသို့ စေလိုက်လေသည်။

သီဟိုဠ်ကျွန်းသည် သာသနာတော်မတည်ဘဲ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဖြစ်ခဲ့ပြီး ဘုရားကျောင်းကန်၊ စာပေထုပ်များကို ဖျက်ဆီးဖိနှိပ်ကြကုန်သည်။ သို့ဖြစ်သောကြောင့် ကုန်သည်ညီနောင် တစုသမုဒ္ဒရာလွှဲကတို့ မြတ်စွာဘုရားကို စတုမဓူ စသည် လှူသည့်အခါက နတ်မင်းကြီးလေးယောက်တို့လှူသော အနားလေးရစ်ရှိ ကျောက်ညိုသပိတ်တော်ကို ဓမ္မူဒိပ်ကိုအစိုးရတော်မူသော သိရိတြိ

ကေတုခန်းသွန်ခွယ်

၁၃၁

ဘာဝနာဒိတျာပဝရပဏ္ဍိတ သုဓမ္မရာဇာမဟာဓိပတိ ရာဇာဓိရာဇာ ဟံသာဝတီဆင်ဖြူများသခင် ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးထံဖို့လိုက်၍ သာသနာပြုရန် စစ်ကုမ၊ပါမည့်အကြောင်းကို ရေးလျှောက်လိုက်လေသည်။

သင်္ဘောများ တနင်္သာရီရေဆိပ်သို့ရောက်လျှင် ဆင်ဖြူများသခင် ဘုရင့်နောင်မင်းတရားကြီးထံသို့ သတင်းစကားအလျင်အမြန် သံတော်ဦးတင်ကြရာ မင်းကြီးသည် အကျွန်းကျွန်းအပြည်ပြည်ကို အစိုးရသောမင်းများနှင့် မင်းမှူးမတ်များပါ သဘင်ကြီးစွာခံစေ၍ အထူးထူးသော စစ်မောင်းများတီးမှုတ်စေကာ ရွှေလှော်ကား ရွှေလှေများစွာတို့ဖြင့် မြစ်ပြင်ပြည့်၍ ကြိုဆိုစေ၍ ရတနာဆင်ဖြူတော်ထက်တင်၍ လမ်းခရီးတစ်လျှောက် သိုက်မြိုက်စွာစီရင်ခင်းကျင်းစေပြီး တီးမှုတ်ကခုန်ကာ တင့်တယ်ခမ်းနားစွာဖြင့် ဗုဒ္ဓ၏သပိတ်တော်ကို ဟံသာဝတီရွှေမြို့တော်အထိ ပင့်ဆောင်တော်မူသည်။ ပြည်သူပြည်သားများနှင့် ရဟန်းရှင်လူ မှူးမတ်များတို့ ကြိုဆိုဖူးမြော်ကြရာ ဘုရားမြတ်စွာကို ဖူးမြင်ကြရာသကဲ့သို့ လွန်စွာသဒ္ဓါကြည်ညိုကြလျက် ရွှေပေါက်ပေါက် ရွှေပန်းနိုင် စသည်အမွေ့နံ့သာများဖြင့် ပူဇော်ကြလေ၏။

ထိုသို့မင်းတရားကြီးကိုယ်တော်တိုင် ပင့်ဆောင်တော်မူကာ ရဟန်းရှင်လူတို့ ကိုးကွယ်ကြစေရန် နန်းတော်ဦးတွင် ရွှေဓရပ်သုဓမ္မာ မြေကပေါက်သကဲ့သို့ ရွှေဗိမာန်တွင် ရတနာပလ္လင်ပေါ်၌ သပိတ်တော်ကို တင်ထားပြီး နဝရတ်ကိုးပါးဖြင့်ပြီးသော ရွှေအဖုံးကို ပြုလုပ်တော်မူကာ ကိုးကွယ်တော်မူသည်။ သိန်းမိုမင်းဆရာတော် မဟာထေရ်ကိုလည်း နန္ဒဝန်ဥယျာဉ်တည်ဆောက်ကာ သီတင်းသုံးစေရန် လှူတော်မူသည်။ ဤသို့လျှင် မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်မြတ်ကြီး၏ အနားလေးရစ်သပိတ်တော်သည် ရှေးမင်းတကာတို့ထက် လွန်ကျူး၍ သီဟိုဠ်ကျွန်းမှပင် မြန်မာပြည်သို့ကြွရောက်တော်မူ၍ ဟံသာဝတီဆင်ဖြူများရှင် ဘုရင့်နောင်ကျော်ထင်မင်းတရားကြီး ကိုးကွယ်တော်မူလေသည်။ ထူးခြားသော သာသနာပြုမင်းကြီးပေတည်း။

၁၃၂ ဗုဒ္ဓ၏ အစွမ်းလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့်လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်စစ်

ဘုရင့်နောင်မင်းတရားကြီးသည် အလွန်ဝမ်းမြောက်သဒ္ဓါကြည်ညို ဖြစ်တော်မူ၍ ရွှေပေလွှာတွင်ပါသည့် သာသနာအတွက် စစ်ကူပြုရမည့်အရေး ကို မင်းမျိုးမတ်များစွာတို့နှင့် တိုင်ပင်ကြပြန်သည်။ ‘သီရိကျော်ထင်’နှင့် ‘ဗညားဒလ’တို့က လျှောက်ထားကြသည်မှာ “ဘုရားမြတ်စွာသပိတ်တော်မှာ ဘေးလောင်းတော်တို့လက်ထက်တော်က ဓမ္မုဒ္ဓိပ်သို့ရောက်ဖူးသည်ဟု မရှိခဲ့ပါ။ အရှင်မင်းကြီး၏ဘုန်းတန်ခိုးအာဏာစက်ကြောင့် မရောက်မတောင်းသော ကုသိုလ်တော်ရောက်ရှိလာပေ၍ မော်ကွန်းသမိုင်းထားရလေပြီ။ စွယ်တော်မြတ်လည်း သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ရှိလေသေးသည်။ ထိုစွယ်တော်မြတ်ကိုလည်း ကိုးကွယ်စိမ့်သောငှာ ပို့လာပါဦးမည်ဟု သံတော်ဦးတင်သည်ကို ကြားသိရပါသည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ အလွန်ဝမ်းသာပါသည်။ ဘုန်းတော်ကြီးသော အရှင်မင်းဘုရားအစိုးရ၍ ပြည်သူ့ရဟန်းတို့လည်း ကိုးကွယ်ရှိခိုးကြရပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့လည်း ရှိခိုးပူဇော်ရမည်ဖြစ်၍ စစ်ကူသွားရန်သင့်လှပါပေသည်”ဟု လျှောက်ထားပါသည်။

“သို့ရာတွင် သူ့အင်အားအခြေအနေကို မသိရသေးပေ။ ကျွန်ုပ်တို့အခြေအနေကိုလည်း သူတို့မသိရသေးသဖြင့် ရှေးဦးကင်းစမ်းသဘောဖြင့် အထူးထူးသော သူရဲကောင်းများထဲမှ ‘ခုတ်မရှု-ထိုးမပေါက်သည့်’တုတ်ပိးဓားပိးလှူကြမ်း(၂၅၀၀)ကို သင်္ဘောငါးစီးဖြင့် အလျင်လွှတ်သင့်ပါသည်။ နောက်မှ ညီတော် သားတော်များကို စေလွှတ်သင့်ပါသည်”ဟု လျှောက်လျှင် မင်းတရားကြီး နှစ်သက်တော်မူ၍ ပြင်ဆင်စေသည်။ သင်္ဘောတစ်စင်းတွင် ဆင်တစ်စီးဖြင့် လှူကြမ်းငါးရာစီတင်ရန်၊ ထိုးမဝင် ခုတ်မရှိ မြန်မာ ငါးရာ၊ မွန်ငါးကျိပ်၊ ရှမ်း ခုနစ်ကျိပ်၊ ယိုးဒယားသား၊ လင်းဇင်းသား၊ ဇင်းမယ်သား၊ တနင်္သာရီသား၊ ထားဝယ်သား၊ ကသည်းသား၊ အင်းတရော်သား၊ ဒလသား၊ ယောမြို့သား၊ လောင်းရွှေမြို့သား စသည်တို့ကို လေးငါးကျိပ်စီရွေးချယ်ကာ ၂၅၀၀ ပြည့်သောအခါ စစ်လက်နက်ပစ္စည်းကိရိယာများတင်၍ ‘ရာဇပုညာ

ကေတုနန်းညွန့်စွယ်

၁၃၃

နှင့် သယ်ရာဇာ၊ နန္ဒသူရိယ၊ သိင်္ဃနီရဲ'တို့ကို အုပ်ချုပ်စေပြီးလျှင် ရွှေကျီ
ငွေကျီများမှ များစွာသောဆုလာဘ်ပေးစရာများကို ယူစေ၏။ မင်းခမ်း
မင်းနား ရွှေအိုး၊ ရွှေသောက်ရေတင်၊ ဇလင်ကြာ အစရှိသော အဆောင်အ
ယောင်အပေါင်း များစွာကို ပေးတော်မူလိုက်၍ ခမ်းနားစွာ သိမ်းယိုလ်ပြည်
(သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့) ချီစေလေသည်။

ထိုအခါ သီဟိုဠ်ကျွန်းမှအမတ်တို့က သန္တောငါးစုံနှင့်စစ်သည်တော်
များ ချီလာကြောင်းကို သိရှိလေလျှင် သီဟိုဠ်ကျွန်းကိုအစိုးရသော ဓမ္မပါလ
မင်းသို့ သွားရောက်လျှောက်ကြရာ ဓမ္မပါလမင်းက အလွန်အားရဝမ်းသာ
လှ၍ စစ်သည်တော်တို့ကို ဆုလာဘ်ပေးရန်နှင့်တကွ မင်းသံတို့ကို ကြိုဆို
စေသည်။ မင်းသံတို့နှင့် မြန်မာစစ်သည်တော်တို့ သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့ရောက်လျှင်
သာယာလှပသောမဏ္ဍပ်ဆောက်စေကာ ကောင်းမွန်စွာစည့်ခံခဲ့ကြသည်။ ဓမ္မ
ပါလမင်းသည် လွန်စွာအားရလျက် စစ်သည်တော်တို့ကို ဆုလာဘ်များပေး
တော်မူကာ ကောင်းစွာထားသည်။ မင်းကြီးကိုယ်တိုင်ပင် 'ဝါသိုကာရာ'
သင်္ဘောဆိပ်သို့တိုင်အောင် ကြိုဆိုသည်။ ဆင်ဖြူများသခင် မင်းတရားကြီး၏
စစ်သည်တော်တို့လည်း အထူးထူးသော မောက်တိုမောက်ရှည် မိန့်ညို သံချပ်
နှင့် ချည်၊ ရွှေခိုင်းရွှေလွှား၊ ရွှေကား၊ ရွှေလှံတို့ကိုကိုင်စွဲလေ့လျက် စန္ဒာသူရိယ
ကို တပ်မှူးခန့်၍ ရာဇဗညားကို စစ်ကဲခန့်တော်မူသည်။ သီဟိုဠ်မင်းသို့လည်း
ဆင်အစီး ၂၀ နှင့် မင်းဆောင်မင်းယောင် အခမ်းအနားကို ပေးတော်မူလိုက်
သည်။ လက်ဆောင်တော်များကို ဆက်သပြီးနောက် ရဲမက်တော်အပေါင်းတို့
သည် ခြင်္သေ့မင်း၏ရဲရင့်ခြင်းနှင့်တူသော နှလုံးဖြင့် ရပ်နေတည်တံ့စွာသင်္ဘော
ဆိပ်၌ တပ်ချ၍နေကြ၏။

ဓမ္မပါလမင်းသည် မိမိကစေသော အမတ်များကိုခေါ်၍ ဟံသာဝတီ
နေပြည်တော်အကြောင်းကိုမေးသော် အမတ်တို့က ဟံသာဝတီဝယ် မျူးမတ်
ဆင်မြင်းဗိုလ်ပါ များလှကြောင်းတိုင်းနိုင်ငံတော် ကျယ်ဝန်းကြောင်း၊ ပျပ်ဝပ်

စွာ အုပ်ချုပ်ကြောင်းနှင့် ဘုန်းတော်ကြီးတော်မူလှသော သာသနာပြုမင်းတရား ကြီးဖြစ်ကြောင်း လျှောက်ကြကုန်၏။ “ယခုမူကား အစုံအစမ်းမျှသာခန့်တော် မူသည်။ အရေးတော်မပြီးလျှင် မြေကြီးအထုနှင့်တူသော ရဲမက်တော်နှင့်စစ် ချီ၍ နှိမ်နင်းတော်မူမည်”ဟူ၍ မှာတော်မူသည့်အကြောင်းတို့ကို လျှောက် တင်လေ၏။

စန္ဒာသူရိယနှင့် ရာဇာဗညားတို့လည်း ရဲမက်တော်အပေါင်းတို့အား ရွှေငွေဆုလာဘ်ပေးပြီးလျှင် သောက်စားစေ၍ ကျွဲ၊ နွား၊ ဆိတ်၊ ဝက်တို့ကိုမြင် လျှင် လုံနှင့်ထိုး၍ အချို့ကား အရေဆုတ်သည်။ အချို့ကား အသားကိုနုတ် နုတ်စင်းပြီးလျှင် ချင်း၊ ကြက်သွန်ထည်၍ သွေးရဲရဲနှင့်ပင် မကျက်တကျက် ခံတွင်းပြည့်မျှ စားသောက်ကြသည်။ အချို့ကား အသားဖုတ်ကင်၍ မကျက် တကျက်ပင် သွေးသံတရဲရဲနှင့် စားကြသည်။ ယင်းသို့စားသောက်ပြီးလျှင် ဒိုင်းရေး၊ လွှားရေး၊ ကာရေး၊ ရဲရေး စသည်ကစားကြကုန်ပြီး၍ တစ်ယောက် ကိုတစ်ယောက် ထိုးခုတ်ကြလေသည်။ ထိုကဲ့သို့ခုတ်ကြကုန်သော်လည်း မည်သို့မျှမဖြစ်ကြဘဲ အပေါက်အပြဲမရှိသည်ကိုမြင်ကြလျှင် လွန်စွာကြောက် ရွံ့ကြက်သီးထကြကာ သီဟိုဠ်သားတို့သည် ဆောက်တည်ရာမရ ကြောက်ရွံ့ ကြကုန်လျက် ငါတို့သည် ကြည်ရှိန်လူမျိုးဖြစ်၍ ကျွဲ၊ နွားတို့ကို မိမိတို့အသား ကဲ့သို့ပင် အထူးထင်မှတ်၍ ရှိကြကုန်၏။ ယခုမူ ထိုသူတို့သည် ကျွဲ၊ နွား တို့ကိုသတ်၍ အစိမ်းစားကြကုန်သည်ကို တွေ့မြင်ကြရ၏။ ဤသူတို့ကား လူမဟုတ်၊ ဘီလူးများသာဖြစ်ကြသည်ဟု ကြောက်ရွံ့ခြင်းပြင်းစွာ ဖြစ်သဖြင့် သီဟိုဠ်ကျွန်းကို လေးစုခွဲကာ မင်းပြုကြကုန်သော (၁) Kotte ကော့တည်မြို့မှ ကော့တည်မင်း၊ (၂) Kandy ကန်ဒီမြို့မှ ခန့်တိမင်း၊ (၃) Sitauka မြို့မှ သီတာ ဝတ်မင်း၊ (၄) Kalani ကေလနီမြို့မှ ဓမ္မပါလမင်းတို့ထံသို့ လျင်မြန်စွာသွား ကြပြီးလျှင် ဤသို့လျှောက်ထားကြကုန်၏။

ဗုဒ္ဓ၏ အနားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့်လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်စစ် ၁၃၅

“ယခုဓမ္မူဒိပက ရောက်လာသော ဆင်ဖြူများသခင်၏ရဲမက်တော်သည် လူမဟုတ်၊ ဘီလူးချည်းသာဖြစ်ကြပါသည်။ ကျွဲ၊နွား၊ဝက်၊ဆိတ်တို့ကိုတွေ့လျှင်သတ်၍ အသက်မသေခင် အသားကိုလိုီးကာ အစိမ်းစားသောက်ကြကုန်၏။ ထိုသို့သာမဟုတ်သေး သောက်စားမှူးယစ်၊ ဝလျှင် တစ်ယောက်ကိုတစ်ယောက် ဓားနှင့်ပစ်ခုတ်ထိုးသတ်ကြသော်လည်း အရှအနမရှိ သံတိုင်ကဲ့သို့ဖြစ်ချေသည်။ သည်းခံတော်မူကြပါမှ သင့်တော်မူကြပါမည်”ဟု လျှောက်ကြလေသည်။ ထိုအခါ ကွတ်တည်မင်း၊ ခန့်တည်မင်း၊ သီတာဝတ်မင်းသုံးပါးတို့သည် ဆောက်တည်ရာမရ လွန်စွာကြောက်ရွံ့ကြလျက် မိစ္ဆာအယူကို စွန့်လွှတ်ကာ တစ်ချက်တည်းညီ၍ အညံ့ခံကြကာ ကျွန်ခံမည့်အကြောင်းကို တိုင်ပင်ကြသည်။ ကုလားမင်းသုံးပါးလည်း လက်ဆောင်ပဏ္ဏာများစုကြပြီးလျှင် ဗုဒ္ဓဘာသာအယူကိုယူသော ဓမ္မပါလမင်းထံ သံစေလွှတ်၍ မိမိတို့မင်းသုံးပါးသည်လည်း ဆင်ဖြူများသခင် ဘဝရှင်မင်းတရားကြီး၏အဆုံးအမကို ခံယူကြကာ ဓမ္မပါလမင်းနှင့်အတူ တညီတညွတ်တည်း ဗုဒ္ဓဘာသာအယူကို ယူကြပါတော့မည်ဟု ဆုံးဖြတ်ကြကြောင်း လက်ဆောင်တော်များနှင့် စေလွှတ်သည်။

သီဟိုဠ်ကျွန်းမှစွယ်တော်ပွားကြွင်း

သီဟိုဠ်ကျွန်း Kaliniကောလနီမြို့မှ ဓမ္မပါလမင်းက သီသဖြင့် မိမိ၏သံတော်များကို မြတ်စွာဘုရားသခင်၍ စွယ်တော်ပွားအား ရွှေပြဿဒီတွင်ပင့်၍ သင်္ဘောတစ်စင်းဖြင့် ဆင်ဖြူများသခင် ဘုရင့်နောင်မင်းတရားကြီးထံ ပို့ဆက်သည့်သဝဏ်လွှာတွင် “ဓမ္မူဒိပမြေပြင်ဝယ်ရှိသော မင်းတကာတို့ထက် မြက်တော်မူသော၊ ရေမြေကို အစိုးရတော်မူသော၊ သာသနာတော်စီးပွားကို အလိုရှိတော်မူသော မဟာဓမ္မရာဇာမင်းမြတ်သည် သီဟိုဠ်ကျွန်းဝယ် လေးစုခွဲ၍ မင်းပြုသော ကွတ်တည်မင်း၊ ခန့်တည်မင်း၊ သီတာဝတ်မင်းတို့ကို

အလုံးအရင်းအာဏာတော်နှင့် ဆုံးမနှိမ်နင်းတော်မူပါသည်ဖြစ်ပါမှ သာသနာတော်အထူး အတိုင်းထက်အလွန် ထွန်းပစည်ပင်ရာဖြစ်ပါသည်။ မဟာဓမ္မရာဇာမင်းမြတ်သည် ဓမ္မုဒ္ဓိပဝယ် အပြည်ပြည်ထောင်သော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့ကို သမ္မာဒိဋ္ဌိဖြစ်လာအောင် ဆုံးမလေ့ရှိသော သာသနာ့ဒါယကာမင်းကြီးဖြစ်ပါ၍ ယခုဘုရားသခင်စွယ်တော်မြတ်ကို ကိုးကွယ်တော်မူကြပါစေခြင်းငှာ ဆက်သလိုက်ပါသည်”ဟု ရေး၍ သဝဏ်လွှာပို့ဆက်လိုက်သည်။

ထိုအခါ ဆင်ဖြူရှင်မင်းတရားကြီးသည် စွယ်တော်ပွား ထပ်မံဖိုလာသည်ကိုကြားလျှင် အလွန်ဝမ်းမြောက်တော်မူလှသဖြင့် အမတ်တို့အား ရွှေလှေရွှေလောင်း လက်ပြည့်နှင့် မြစ်နားဝန်းကျင်နှစ်ဘက်စလုံးကို သဘင်ကြီးစွာခံစေ၍ မျူးမတ်ကြီးများအား စွယ်တော်မြတ်ကို ကြိုဆိုစေဟု ရွှေလှေတွင် ရွှေပြဿဒ်ကိုတင်ကာ တူရိယာအနုအလင်ဖြင့် အကြိုလွှတ်တော်မူသည်။ ပုသိမ်သင်္ဘောဆိပ်သို့ စည်ကားသိုက်မြိုက်စွာ သွားကြိုရသည်။

ရွှေမြို့တော်အနီးသို့ စွယ်တော်မြတ်ရောက်လျှင် ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးသည် ဆင်ပေါ်တွင် ရွှေအတိပြီးသော ပြဿဒ်ကိုတင်စေပြီး ရွှေကွမ်းခွက်တော်ကို စွယ်တော်ထည့်စရာပြုလုပ်၍ ပတ္တမြားကြုတ်တွင်ထည့်ထားတော်မူပြီးလျှင် များစွာသော မြန်မာ၊ မွန်၊ ရှမ်း၊ ဒေါ်ဗညားအပေါင်းခြံရံလျက် ကိုယ်တိုင်တော် ဟံသာဝတီသင်္ဘောဆိပ်သို့ ကြိုတော်မူသည်။ ဟံသာဝတီမြို့တော်သို့ စွယ်တော်ပွားရောက်တော်မူလျှင် ရဟန်း၊ ရှင်၊ လူ၊ နတ်ဗြဟ္မာသတ္တဝါအပေါင်းတို့ ကိုးကွယ်စိမ့်သောငှာ ရွှေလွှတ်တော်တွင် သဘင်ကြီးစွာခံ၍ (၇)ရက်တိုင်တိုင် အပူဇော်ခံသည်။ ရဟန်းရှင်လူပြည်သူတို့သည် ရွှေပန်းခိုင် ငွေပန်းခိုင်၊ ရွှေပေါက်ပေါက် ရွှေတန်ဆောင်းတို့ဖြင့် ပူဇော်ကြည်ညိုကြသည်။

မှတ်ချက်။ (ဤစွယ်တော်ပွားကို) ဘုရင့်နောင်မင်းတရားကြီးသည် သက္ကရာဇ်(၉၃၈)ခု ပထမဝါဆိုလဆန်း ရှစ်ရက်နေ့ ဟံသာဝတီနေပြည်တော်မှ မဟာဝိဇယစေတီဌာပနာတိုက်စလုပ်၍ ဒုတိယဝါဆိုလဆန်း ဆယ့်တစ်

ကေတုန်းညွန့်စွယ်

၁၃၇

ရက်နေ့တွင် ၎င်းသီဟိုကျွန်းမှရောက်သည့် စွယ်တော်ပွားကို မဟာဝိဇယ
 စေတီတော်၌ဌာပနာကာ ကိုးကွယ်တော်မူသည်။ ဤမဟာဝိဇယစေတီတော်ကို
 တည်ရခြင်းအကြောင်းကား သမိန်တောရာမနှင့် ဆင်စီးချင်းတိုက်စဉ်က
 “ငါမင်းဖြစ်လျှင် ဤအရပ်၌ ဘုရားစေတီ တည်တော်မူမည်” ဟု ဗိဌာန်တော်
 မူခဲ့သောကြောင့် မဟာဝိဇယစေတီတော်ကို ဓာတ်တော်အမျိုးမျိုးတို့အား
 ရတနာစေတီ၊ ပတ္တမြားစေတီတို့တွင် ကိန်းဝပ်စေ၍လည်းကောင်း၊ ဆတောင်
 ဓာတ်၊ ပင်းတင်ဓာတ်၊ ရေပူဓာတ်၊ ပေါကျိုဓာတ်တို့ကို ရွှေစေတီတို့တွင်
 ကိန်းဝပ်စေ၍ ၎င်းပြင် ရွှေဆင်းတု၊ ပတ္တမြားဆင်းတု၊ မြ-ပယင်းဆင်းတု
 စသည့်ရတနာမျိုးစုံ ဆင်းတုတော်များပြုလုပ်၍ စွယ်တော်ပွားနှင့်အတူ ဌာပနာ
 တော်မူသည်။ လွန်စွာကြီးကျယ်ခမ်းနားစွာဖြင့် သက္ကရာဇ် ၉၃၉ခုကဆုန်လ
 ဆန်း(၁၅)ရက်နေ့တွင် ထီးတော်တင်လှူကာ တည်ထားကိုးကွယ်တော်မူ
 သည်။

ဆင်ဖြူများသခင် ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးထံမှ စစ်ကူလာရခြင်းမှာ
 မှန်သလောဟု လာကြည့်ကြသော ကုလားမျိုးမတ်ပြည်သူများမှာ ခုတ်မရှ-
 ထိုးမပေါက်သည်ကို မြင်ကြရလျှင် ရင်ပတ်စည်တီး ငိုမြည်တမ်းကြကာ သူ
 တို့၏အရှင်များကို ဝန်ချရန် တိုက်တွန်းကြသည်။ ထိုအခိုက် ဆင်ဖြူများ
 ရှင် မင်းတရားကြီး၏သံတော် ရာဇပုညာ၊ သိဃိရာဇာ၊ စန္ဒာသူရိယ၊ သိဃိ
 °ရဲတို့က သံစေလိုက်သည်မှာ-

“ငါတို့သခင် ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးသည် ဓမ္မုဒိပ်ကျွန်းလုံးကို
 အစိုးရတော်မူ၍ တစ်ရာတစ်ပါးသောလူမျိုးများကိုလည်း အစိုးရတော်မူ၏။
 ဓမ္မုဒိပ်မြေအပြင်ဝယ်ရှိသော ထီးဆောင်းမင်းတကာတို့၏ အရှင်မြတ်ဖြစ်တော်
 မူသော၊ ရေနင့်မြေကို အစိုးရတော်မူသော ဆင်ဖြူများသခင် ဘဝရှင်မင်း
 တရားကြီးဘုရားက သဗ္ဗညုဘုရားရှင်၏ သာသနာတော်ညစ်နွမ်းလေသည်ကို
 စည်ပင်ထွန်းပစေခြင်းငှာ ဆုံးမ၍ သီဟိုဠ်ကျွန်းသားအားလုံးကို ညီညွတ်စေ

၁၃၈ ဗုဒ္ဓ၏ အနာလေးရပ်သပိတ်တော်နှင့်လက်ပဲအောက်ခွယ်တော်စစ်

ဟူ၍ အမတ်နှစ်ယောက်နှင့် နတ်စစ်သည်ကဲ့သို့ဖြစ်သော ရဲမက်တော်တို့ကို
 စေတော်မူ၍ ယခုရောက်သည်လည်း တစ်လကျော်လေပြီ။ အဆုံးအမတော်
 ကိုခံ၍ သာသနာတော်ကို အညီအညွတ်ရွက်ဆောင်ကြမည်ဖြစ်လျှင်လည်း
 သိသာအောင် ဆိုရမည်။ အသာတကြည်ဆိုမည်လော။ ယင်းသို့မဟုတ်
 မကျိုးမနွံ မပျပ်မဝပ်လျှင်လည်း ယခုပင်တိုက်မည်။ စစ်တည်းမည်လော”ဟု
 စေလိုက်လျှင် ကွတ်တည်မင်း၊ ခန့်တည်မင်း၊ သီတာဝတ်မင်းတို့သည်
 “ဆင်ဖြူများသခင် ဘဝရှင်မင်းတရားကြီး ရဲမက်တော်များကို အံ့မတုန်ပြီ၊
 အဆုံးအမတော်ကိုခံ၍ သာသနာတော်ကို ရွက်ဆောင်ပါတော့မည်။ ဓမ္မပါလ
 မင်းနှင့်တစ်ချက်တည်းညီ၍ အမှုတော်ကို ထမ်းပါတော့မည်”ဟု ကြီးစွာသော
 လက်ဆောင်ပဏ္ဏာများ ပို့ဆက်၍ မင်းသုံးပါးဆိုလာကြတော့သည်။ ဓမ္မပါလ
 မင်းထံသို့လည်း မင်းသုံးပါးတို့က သံစေလွှတ်လိုက်သည်မှာ “ငါတို့သည်
 ဘဝရှင်မင်းတရားကြီး၏အမှုတော်ကို ထမ်းတော့မည်။ ဓမ္မပါလမင်းလည်း
 တစ်ချက်တည်း အမှုတော်ထမ်းပါက အထွေအရာမရှိ”ဟူ၍ သံစေတော်
 လွှတ်လိုက်လေသည်။

ထိုအခါ ဓမ္မပါလမင်းကလည်း ငါတို့သီဟိုဠ်မင်းလေးပါး အညီအမျှ
 အမှုတော်ကိုထမ်းကြမှ သင့်တော်မည်။ လက်ဆောင်တော်ပဏ္ဏာရ များလှ
 အောင်သာ စီစဉ်ကြတော့ဟု သံတော်ပြန်စေလိုလျှင် အရေးတော်ဟူသမျှ
 ပြေကုန်ကြ၍ သီဟိုဠ်ကျွန်းမင်းလေးပါးဖြစ်သော ဓမ္မပါလမင်း၊ သီတာဝတ်
 မင်း၊ ကွတ်တည်မင်း၊ ခန့်တင်မင်းတို့ တစ်ချက်တည်း ညီညွတ်ကြလျှင်
 ဗိဇ္ဇာဒိဋ္ဌိအယူကို စွန့်ကြကာ သမာဒိဋ္ဌိအယူသို့ချည်းဖြစ်ကြကုန်၏။ သွေး
 တစ်ပေါက်မှ မြေမကျဘဲ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကြီး ပွင့်လင်းစည်ကားခြင်းဖြစ်
 လာရလေကုန်၏။

ဗုဒ္ဓ၏လက်ဝဲစွယ်တော်စစ်မြတ်ကြီးတော်မူပြီ

ထိုအခါ လင်္ကာဒီပအမည်ရှိ သီဟိုဠ်ကျွန်းကိုအစိုးရသော ဓမ္မပါလ
မင်းကြီးက ဆင်ဖြူရှင် ဘဝရှင်မင်းတရားကြီး၏ ကျေးဇူးတော်ကြီးလှပေ
သည်ကို အကြောင်းပြု၍ သံတမန်စေလွှတ်လိုက်ပြန်သည်မှာ “ဘုရားမြတ်စွာ
လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်စစ်မြတ်ကို ရွှေဖြင့်ပြီးသောစေတီ၌ တည်ပြီးသော်
သင်္ဘောသုံးစင်းဖြင့် ခေလိုက်ပါမည်။ ဝါကျွတ်သောအခါ၌လည်း ထမီးတော်
နှင့်တကွ ခြေတော်ရင်းသို့ ကိုယ်တိုင်လာသည့်အခါ မျူးမတ်များနှင့်တကွ
သင်္ဘောလှေတပ်များစွာနှင့်တကွ လာကြိုခေလိုပါသည်။ ထိုအခါမှာ ခြေတော်
ရင်းသို့လာ၍ ပူးမြင်ပြီးလျှင် ကျေးဇူးတော်ကိုဆပ်ပါမည်”ဟု သံခေလိုက်
သည်။

၎င်းနောက် လောကသမုဒ္ဒါး တရားမင်းဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာ
ဘုရားသခင်၏စွယ်တော်မြတ်အစစ်ကို လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအပေါင်းတို့
လည်း ပူဇော်စေရန် ဆင်ဖြူများသခင် ဘဝရှင်ဘုရင့်နောင်မင်းတရားကြီး
၏ဘုန်းတော် အာဏာစက်တော်တို့ကြောင့် ကိုယ်တော်တိုင်လည်း ကိုးကွယ်
စေနိုင်ရန် သုံးစင်းသောသင်္ဘောနှင့် စစ်သည်ဗိုလ်ပါအများ ခြံရံလျက် စွယ်
တော်မြတ်ကို ပို့စေ၏။ ရွှေသပိတ်၊ ရွှေသောက်တော်ရေအိုး၊ ရွှေဖလား၊ ရွှေ
ဆွမ်းချက်အိုး စသည့်ပစ္စည်းလက်ဆောင်များက သင်္ဘောတစ်စင်း၊ စစ်သည်
တော်များက သင်္ဘောတစ်စင်းဖြင့် ကြီးကျယ်ခမ်းနားစွာ ပို့တော်မူသည်။ ထို
လတွင်ပင် စွယ်တော်မြတ်၏တန်ခိုးတော်ကြောင့် ဘေးရန်မရှိ ရောက်တော်
မူလေသတည်း။

စွယ်တော်မြတ်ကို ပုသိမ်သင်္ဘောဆိပ်သို့ရောက်ကြောင်း သံအမြန်
စေလွှတ်ရာ မင်းတရားကြီး အားရတော်မူ၍ ဆုလာဘ်များစွာပေးတော်မူသည်။
ထိုစွယ်တော်မြတ်ထားရာ မဏ္ဍပ်ကနား ကြီးကျယ်စွာဆောက်နှင့်ရန် ခိုင်းစေ

ခဲ့ပြီးလျှင် ငါ့ကိုယ်တော်တိုင်ပင် အကြံထွက်မည်ဟု မိန့်တော်မူပြီးလျှင် ထွက်ကြိုတော်မူရန် စီစဉ်တော်မူသည်ကား-

စွယ်တော်မြတ်ကို ထည့်စရာ ပတ္တမြားကြုတ်တွင် စီသည့် ပတ္တမြားကား လေးကျွန်းဆီမီးဟူသော အဖိုးအတိုင်းမသိတန်သော ဗညားပရံဝတ်သော လေးကျွန်းဆီမီးဟူသော ကျောက်နီတစ်လုံး၊ မိုးမိတ်ကဆက်သော အဖိုးအတိုင်းမသိတန်သော ကျောက်နီပတ္တမြားတစ်လုံး၊ ဓမ္မစေတီမင်းလက်ထက်က ရှိရင်းဖြစ်သော အဖိုးအတိုင်းမသိထိုက်သော ကျောက်လည်းတစ်လုံး၊ ယိုးဒယားမင်းလက်စွပ် အဖိုးအတိုင်းမသိထိုက်သော ကျောက်လည်းတစ်လုံး၊ ဤလေးလုံးသောကျောက်တို့ကို ကမ္ဘာကျက်သရေ လှော်ရွှေလှောင်းကို ကြုတ်ပြုလုပ်၍ လေးမျက်နှာကို တစ်လုံးစီ စီပြီးမှ ပတ္တမြားကြုတ်တွင်ထည့်ပြန်၍ ထိုပတ္တမြားကြုတ် အဖိုးအတိုင်းမသိထိုက်သောကြုတ်တွင် ကိုယ်တိုင်စားသုံးသော လက်ဖက်အိုးကို ပတ္တမြားအတိုင်းမသိထိုက်စီ၍ မျိုပြန်၏။ ဤကဲ့သို့ ရတနာ(၇)ပါးနှင့်ပြီးသော လက်ဖက်အိုးတော်ကို ရတနာအတိစိထားသော စားတော်ကွမ်းခွက်အဖိုးအတိုင်းမသိထိုက်တွင် မျိုပြန်၏။ ယင်းတွင် ကိုယ်တော်တိုင် စားသုံးသည့် ကွမ်းခွက်တော်ကို ကမ္ဘာကျက်သရေလှော်ရွှေလှောင်းကို ရတနာ(၇)ပါးစီပြီးသော် စေတီတော်ပြုလုပ်၍ မျိုပြန်၏။ ထိုရတနာစေတီတော်ကို ရွှေပြဿဒ်တွင်တင်ပြီးမှ ရွှေဖြင့်အပြည့်ထည့်ပြီးသော် ရွှေလှော်ကားတွင် ဘယက်လည်ဆွဲ၊ နားကပ်၊ လက်ကောက်များဖြင့် တန်ဆာဆင်ယင်စေပြီးလျှင် ရွှေတက်ပြောင်ပြောင်ညီးမျှ လှော်ခပ်၍ ရှေ့တော်မှသွားရ၏။

ရွှေလှေတစ်စင်းတွင် နတ်သမီးအသွင်ကဲ့သို့ ဘယက်လည်ဆွဲစုံစွာ ဆင်ပြီးမှ လှေဦးတွင် လေးယောက်၊ လှေပဲ့တွင် လေးယောက်အား ကစေ၍ လည်းကောင်း၊ ထို့နောက်တွင် စီးတော်မူသောဖောင်တော်ကား ရွှေဟင်္သာရုပ် ပတ္တမြားငုံ၍ ရွှေလှေရွှေလောင်း ရွှေတက်များကို ပြောင်ပြောင်ညီးမျှ တန်

ဗုဒ္ဓ၏အနားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့်လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်စစ် ၁၄၁

ဆာဆင်ပြီးလျှင် (၇)စင်းစီ ဖောင်တော်ကို ငင်စေသည်။ ထို့နောက်တွင် ကိုယ်ရံတော်လှေများကား အထူးထူးသော ကရပိက်၊ ကြိုးကြာ၊ ကိန္နရာ၊ စာမရီ၊ ဟင်္သာအစရှိသော ငှက်ရုပ်လှေများ ရွှေလှေ၊ ရွှေလောင်းလှေများ လှော်ခတ်၍ လိုက်စေသည်။ ထိုမှတစ်ပါး မြန်မာ၊ ရှမ်း၊ မွန်၊ ဒေါ်ဗညား ဟူသမျှတို့ကလည်း မိမိတို့အိမ်ဆောင် သံလှေ၊ စွယ်ကျဉ်း၊ သက္ကဒါန်၊ လှော်ကားတွင် ပဲ့ပေါင်းတင် ယင်ခြင် ပိတ်ခြင်ညှပ်တို့တပ်ဆင် တင်ခြင်း စသော အထူးထူးသောအမတ်တို့၏ အဆောင်အယောင် စည်ကြီးစည်ငယ်၊ ပတ်စည်၊ စောင်း၊ ညင်း၊ ငြိမ့်မျှတီးမှုတ်စေ၍ ပဲ့တင်ချောင်းမျှ မြစ်လုံးပိတ် သဘင်ကြီးစွာခံတော်မူကာ နိုင်ငံတော်ဖြစ်သော ကောသလ္လီမြို့ ပုသိမ်သင်္ဘော ဆိပ်ကမ်းသို့တိုင်အောင် ကြွတော်မူ၍ ကြိုဆိုတော်မူသတည်း။

ထိုကဲ့သို့ ပုသိမ်ဆိပ်သို့ရောက်တော်မူပြီးမှ စွယ်တော်စစ်ကို ဖူးမြင် တော်မူပြီးလျှင် ရတနာကိုးပါးတို့ဖြင့် ပန်းပေါက်ပေါက်ပြု၍ ပူဇော်ကန်တော့ တော်မူလေသည်။ ငါးပါးသောရိုသေခြင်းဖြင့် ရှိခိုးပူဇော်တော်မူသည်။ အလွန် အကဲသော ဖရဏာပိတိတို့ဖြင့် နှစ်သက်စေပြီးမှ စွယ်တော်မြတ်ကို ဘုရား ရှင်ကိုယ်တော်တိုင်အစစ်ကို ဖူးမြင်ရသကဲ့သို့ ကြည်ညိုသဒ္ဓါလွန်စွာဖြစ်တော် မူသည်။ ရှေးအခါ အနော်ရထာမင်းလက်ထက်တော်က စွယ်တော်ပွားသာ ရောက်ခဲ့ဖူးပေသည်။ ယခုမူကား ငါ၏ဘုန်းတော်ကြောင့် နတ်တကာတို့ပင့် ချီ၍ ဗုဒ္ဓ၏စွယ်တော်စစ်ကို ပို့လာပေသည်ဟု ဝမ်းသာရွှင်ဖျံ့စွာသော စိတ် တော်ဖြင့် မိန့်ကြားတော်မူကာ ရှေ့တော်က ရွှေပြဿင်ဖြင့် ဆောင်တော်မူ ခဲ့၍ ဟံသာဝတီရာဇဌာနီ မင်းနေပြည်တော်သို့ ကြီးစွာသောသဘင်ခံစေ၍ ရဟန်းရှင်လူပြည်သူတို့အကျိုးငှာ ဖူးမြင်ရှိခိုးပူဇော်ကြစေသည်။ ရဟန်းရှင်လူ ပြည်သူအများတို့ကလည်း ဘုရားသခင်ကိုယ်တော်တိုင်ပင် ကြွရောက်လာ သကဲ့သို့ အလွန်ကြီးစွာသော ဖရဏာပိတိတို့ဖြင့် ကြည်ညိုကြကာ ရွှေတန် ဆောင်း ငွေတန်ဆောင်း ရွှေပန်းခိုင် ရွှေပေါက်ပေါက်တို့ဖြင့် ပူဇော်ကြကုန်

၏။

ထိုသို့အပူဇော်ခံတော်မူစေပြီးမှ ရှေးမင်းတကာတို့ပြုလုပ်ဖူးလေသော အလှူတော်တို့နည်းတူစွာ ရွှေဒုန်းတော်ဦးတွင် ရွှေပြဿင်တော်ကြီးကို ရွှေ ပုဒ္ဓန်ခွံ၊ တံခဝန်တိုင်တစ်ထပ်၊ ရွှေငွေတိုင်ပုဒ္ဓန်ခွံတစ်ထပ် ပြုလုပ်ဆောင်တော် မူ၍ ရတနာ(၇)ပါးနှင့်အတိပြီးသော ရွှေဓေတီတွင်ထား၍ ကိုးကွယ်တော်မူ လေသည်။

သက္ကရာဇ်(၉၃၈)ခုနှစ်တွင် လင်္ကာဒီပအမည်ရှိ သီဟိုဠ်ကျွန်း(ယခု သီဟိုဠ်ကျွန်း)ကို အစိုးရသော ဓမ္မပါလမင်းကြီးသည် ဆင်ဖြူများသခင် ဘဝရှင်မင်းတရားကြီး၏ ကျေးဇူးတော်အလွန်ကြီးလှသည်ဖြစ်၍ အလွန် အောက်မေ့တော်မူ၍ ဖူးတွေ့ချင်သည့်ဆန္ဒကြောင့် ရွှေပန်းခိုင် ငွေပန်းခိုင် ရွှေ တန်ဆောင်ငွေတန်ဆောင်နှင့်တကွ များလှစွာသော ပိတ်ဖက်ခန့်၊ခါသာရမတီ၊ ကတ္တီပါ၊ သက္ကလပ်၊ ဇော်ကတပ်ကော်ဇော၊ ပတ္တနီ၊ သနုဖတ်၊ မူတာဟတ် စသော အထူးထူးအဆန်ဆန်းသော သင်္ဘောဖြင့် ပုဆိုးကောင်း လက်ဆောင် တော်များစွာစီရင်ပြီးမှ အလွန်ချစ်ခင်စွာရင်၌ဖြစ်သော သမီးချစ်ကို သီဟိုဠ် မင်း၏အဆောင်အယောင် မင်းမြှောက်တန်ဆာငါးပါးနှင့်တကွ များစွာသော ကိုယ်လုပ်တော်မောင်းမ အခြွေအရံများခြံရံလျက် သီဟိုဠ်မင်းနှင့် အမတ်ကြီး တို့က ဘဝရှင်မင်းတရားကြီး ဆင်များသခင်ထံ ခြေတော်ရင်းသို့ သွားရောက် ရန် စီစဉ်ကြသည်မှာ-

- (၁) ဆင်ဖြူများသခင် ဘဝရှင်မင်းတရားကြီး၏ ကျွန်တော်ရင်း များကို အခြံအရံနှင့်တကွ သင်္ဘောတစ်စင်း။
- (၂) သမီးတော် သီဟိုဠ်မင်းသမီးတို့ အခြံအရံနှင့်တကွ သင်္ဘော တစ်စင်းစီတင်ဆောင်၍ ခြေတော်ရင်းသို့ရောက်ကြကုန်၏။

ဘဝရှင်မင်းတရားကြီးလည်း သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ ဓမ္မပါလမင်းက သမီးကညာကို လက်ဆောင်ပို့လာသည်ကိုကြားလျှင် အလွန်အားရရွှင်လန်းတော်မူလှ၍ “ရှေးမင်းတကာတို့၏လက်ထက်တော်တွင် သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ သမီးကညာဆက်ဖူးသည်ဟူ၍မရှိခဲ့။ ငါ၏ဘုန်းလက်ရုံး အာဏာစက်ကြောင့် သမုဒ္ဒရာပင်လယ်ခြားနေသော အရပ်ဝေးက ရောက်လာရသည်”ဟူ၍ များစွာသော ရွှေလှေ၊ ရွှေလောင်း၊ ပဲပေါင်းခြစ်ပိတ် ခြင်္သေ့တို့တပ်ဆင်လျက် မှူးကြီးမတ်များတို့ကိုတင်၍ သီဟိုဠ်မင်းသမီးကို ဆီးကြိုတင်ဆောင်စေပြီးလျှင် ဟံသာဝတီမြို့တော်အထိ ထီးဖြူမြှောက် စည်သံလွင် ခရသင်း ခုံမည်းစည်မြှောက် စသည်တို့ဖြင့် ပဲ့တင်ချောင်းမျှ မြစ်လုံးပိတ်တီးမှုတ်စေပြီး ပုသိမ်ဆိပ်ကသည် ရွှေမြို့တော်သို့ တင့်တယ်ချောမောစွာ ဆောင်ယူခဲ့၍ ရွှေနန်းတော်အတွင်း၌ စကြာဝတေးမင်း၏စံပယ်ခြင်းကဲ့သို့ စံတော်မူပြီးလျှင် သီဟိုဠ်မင်းသမီးကို အိမ်တော်ကောင်းစွာဆောက်လုပ်စေပြီး၍ နန်းတွင်း၌ထားပြီးလျှင် ကိုယ်လုပ်တော်များဖြင့် လုပ်ကျွေးစေလေသည်။

သီဟိုဠ်ကျွန်းသို့လည်း ပိဋကတ်တော်များကိုပို့၍ သင်အံစေသည်။ သီဟိုဠ်ကျွန်းရှိ မင်းလေးပါးတစ်ချက်တည်း ညီညွတ်ကြကာ ဘဝရှင်မင်းတရားကြီး၏ကျေးဇူးတော်များကို အောက်မေ့ကြလျက်ရှိကာ မင်းတရားကြီးပို့လိုက်သော ပိဋကတ်တော်များကို သင်အံမှတ်သားကျင့်ကြံကြကုန်လျက် ဗုဒ္ဓဘာသာသာသနာတော်ကြီး ပွင့်လင်းစေခဲ့ပါသည်။ ဤကား တိုင်းပြုပြည်ပြု သာနာပြုမင်းဧကောင်းမင်းမြတ်ဖြစ်တော်မူသော ဘုရားဆုပန် အာဇာနည်ဆင်ဖြူများသခင် ဘုရင့်နောင်ကျော်ထင်နော်ရထာမင်းမြတ်ကြီး၏ သီဟိုဠ်ကျွန်း သာသာနာပြုကုသိုလ်တော် အောင်မြင်ခြင်းအကြောင်းတည်း။

ရှေးစာဆိုရှင်ကြီးများက မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည်မှာ—

၁။ ဓမ္မူကျွန်းကို ရံဝန်းများစွာ ကျွန်းငါးရာတွင်
တစ်ပါးဝင်သော ကျော်ထင်ဒီပသိန်းယိကလျှင်

ညွှန်းတဗျာဒိတ် သုံးလွှဲမိတ်၏ ‘သပိတ်စွယ်တော်’
 ပူဇော်စရာ ‘သ’ကုန်လာ၍-သည်းချာရင်နှစ်
 သမီးချစ် ဟု စပ်ဆိုထား၏။

၂။ တစ်ဆူမြတ်စွာ သိန်းယိုန်မှာသို့ တေဇာနဲ့မွေး
 ဆောင်ရစေဟု ကြံထွေစိထွင်း ရှေ့နောက်ခင်းမှ
 ကျည်းမင်းရှိရာ မိန့်အာဏာကြောင့်
 ဘုံထွင်မိုးက နတ်သို့ ‘သ’သား
 စိမ်းမြရောင်ဖိတ် သပိတ်ရတနာ
 ပြင်လျာနဲ့ပျောင်း သမီးနှောင်းကို
 လျင်ကြောင်းမကြာ ‘သ’ရောက်လာသည်။
 ဟူ၍ ရွှေဘိုနိဒါန်း ၄၃ ၌ ဆိုသည်။

ဘုရင့်နောင်မင်းတရားကြီးသည် တိုင်းပြုပြည်ပြု သာသနာတော်ပြု
 တော်မူကာ ဘုရင်နှင့်ပြည်သူအများ တရားကိုယ်စီရှိကြစေရန် ‘ဆင်ဖြူရှင်
 ဓမ္မသတ်ကျမ်း’နှင့် ကျမ်းပေါင်း(၉)ကျမ်းကို ပြုစုတော်မူသည်။ ချိန်ခွင်၊
 အလေး၊ တင်းတောင်း၊ ပဲ၊ မူး၊ မတ်၊ ကျပ်မှအစ ငွေဒင်္ဂါးများကို မြန်မာ
 တစ်ပြည်လုံး တညီတညွတ်တည်းဖြစ်စေခဲ့သည်။ ဤသို့လျှင် သာသနာတော်
 မြတ်စီးပွား၊ ကိုယ်တော်မြတ်စီးပွား၊ တိုင်းသူပြည်သားလူအများတို့၏ စီးပွား
 များကို အလွန်ပြုတော်မူကာ ကျောင်း၊ ကန်၊ ဘုရား၊ စေတီပုထိုးများစွာ
 တည်ထားကိုးကွယ်တော်မူ၍ ‘သဗ္ဗညုတဘုရားဆု’ကို ပန်တော်မူသည်။

ဘုန်းတော်ကြီးမြတ်တော်မူသော ရွှေတွင်း ငွေတွင်း ပတ္တမြားတွင်း
 ပယင်းတွင်း ဘော်တွင်းများအရှင် ဆင်ဖြူဆင်နီများသခင် ဘုရင့်နောင်ကျော်

ကေတုဇနိညွန့်နွယ်

၁၄၅

ထင်နော်ရထာမင်းတရားကြီးသည် သက်တော်(၆၆)နှစ်တွင် ချက်တဖြတ် နာတော်မူ၍ သက္ကရာဇ် (၉၄၃)ခုနှစ်၊တန်ဆောင်မုန်းလပြည့် အင်္ဂါနေ့တွင် နတ်ထီးစံတော်မူသည်။ ထိုအခါ ကောင်းမှုတော်မဟာစေတီနှင့် ကျိုက်ကို ဘုရား ရောင်ခြည်တော်ပြသည်။ ဟံသာဝတီမြို့တွင် ရေကျိုး၍ လှေစီးရ သည်။ ဒေပသွယ်အရပ်၌ ပတ္တမြားမိုးရွာသည်။ တောင်က အနီးထွက်သည်။ ဆီးနှင်းများစွာကျသည်။ ဤသို့ နိမိတ်ထူးများဖြစ်သည်။ အလောင်းတော် ကို ဆရာတော်ကြီးများနှင့်တိုင်ပင်၍ စကြာဝတေးမင်းကို သံဂြိုဟ်သကဲ့သို့ မင်းညီမင်းသား ဆွေတော်မျိုးတော် မျိုးမတ်တို့ဖြစ်ရလျက် ရွှေနန်းတော်ကြီး ၏ရှေ့တွင် သံဂြိုဟ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်းလုံးရှိ တိုင်းရင်းသားအပေါင်းတို့၏ ကျေးဇူးရှင် ကြီး တိုင်းပြုပြည်ပြု သာသနာပြုမင်းကောင်းမင်းမြတ်ကြီး ဖြစ်တော်မူသဖြင့် ရဟန်းရှင်လူပြည်သူအများသာမက ကမ္ဘာကပင် ယနေ့တိုင်အောင် ထင်ပေါ် ကျော်ကြားကာ ကျေးဇူးတော်ဂုဏ်သတင်းမှာ မြန်မာကို ကမ္ဘာကသိအောင် ဒုတိယမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီးကို ထူထောင်တော်မူခဲ့သော မြန်မာ့အာဇာနည် ငါးမည်ရ ဆင်ဖြူများသခင် ဘုရင့်နောင်ကျော်ထင်နော်ရထာဟု မော်ကွန်း အထပ်ထပ်ထားလျက် သီလသမာဓိပညာနှင့် ကိုယ်ချင်းစာတရား သဒ္ဓါသီလ သုတစာက ဟိရိသြတ္တပ္ပနှင့်ပြည့်စုံတော်မူလျက် မွေးသည်မှ သေသည်အထိ ကောင်းသောသတင်းဘွဲ့ထူးအဖုံဖုံကျန်ရစ်ခဲ့သည်။ ပညာရှိသူရဲကောင်းများကို လွန်စွာချင်ခင်ချီးမြှောက်တော်မူတတ်သော ရာဇာဓိရာဇာမင်းမြတ်ကြီးတစ်ပါး ပင် ဖြစ်ပါတော့သတည်း။

ဟံသာဝတီဘုရင်ဆီ

ထိုသက္ကရာဇ် (၉၄၃)ခု၊ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော် ငါးရက် တနင်္ဂနွေနေ့တွင် သားတော်ကြီး အိမ်ရှေ့ဥပရာဇာသည် ထီးနန်းဆက်ခံ၍ ငါးဆူဒါယကာ နန္ဒဘုရင်အုပ်ချုပ်သည်။ ငယ်စဉ် (၁၃)နှစ်အရွယ်ကပင် စစ်ရေးစစ်ရာကျွမ်းသော်လည်း တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ်ရာ၌ မင်းပရိယာယ်မကြွယ် သည့် ညံ့ဖျင်းမှုကြောင့် ခမည်းတော်ဘုရင်နောင်မင်းတရားကြီး၏လက်နက် နိုင်ငံတော်ကြီးမှာ တစ်စတစ်စ ပုန်ကန်ခြားနားကြသဖြင့် ပျက်ပြားစပြုလာ သည်။

သက္ကရာဇ်(၉၅၈)ခုနှစ်တွင် မတရားဖိနှိပ်ခြင်းကို မခံနိုင်သဖြင့် တောင်ငူဘုရင်ခံ မင်းရဲသီဟသူသည် သားတော်နတ်သျှင်နောင်နှင့်တိုင်ပင် ကာ ရခိုင်ဘုရင်မင်းရာဇာကြီးကို မဟာမိတ်ပြု၍ ဟံသာဝတီလက်အောက်မှ ရုန်းထွက်ရန် တောင်ငူမြို့မှ စစ်ဦးစွန်းထောင်ကာ စစ်အောင်လံလွှင့်ထူ၍ ဟံသာဝတီကို တိုက်ခိုက်တော့သည်။ နန္ဒဘုရင်နှင့် သားတို့လည်း အညံ့ခံ လက်နက်ချသည်။ ထိုအခါ တောင်ငူမင်း မင်းရဲသီဟသူသည် မြို့ကြီးစား နှင့် မြို့လှစားအား ဟံသာဝတီမြို့တော်တွင်းသို့ဝင်စေကာ စီးတော်ဆင်မှအစ ဆင်မြင်းအပေါင်းနှင့် မူးမတ်သူရဲကောင်းတို့ကို သိမ်းယူသည်။ တိုင်းသူပြည် သားများနှင့် မူးမတ်တို့ကို ရွှေမော်ဓောစေတီဘုရားတွင် သစ္စာတော်ခံစေ သည်။

တောင်ငူဘုရင် မင်းရဲသီဟသူသည် ဘုရင်နောင်မင်းကြီးကိုးကွယ် ခဲ့သော နန်းဦးစွယ်တော်စင်ရီ မြတ်စွာဘုရား၏အနားလေးရစ်သပိတ်တော် နှင့် စွယ်တော်စစ်ဓာတ်တော်မွေတော်များစွာ ရွှေဆင်းတု ရတနာဆင်းတု တော်များနှင့် ပိဋကတ်ကျမ်းစာအုပ်များ၊ အရိယာသံဃာတော်များနှင့် ပညာ ရှိများ၊ စာဆိုရှင်များ၊ အနုပညာရှင်များတို့ကို ယူဆောင်ကာ ဟံသာဝတီ

ဗုဒ္ဓ၏အနားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့်လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်စစ် ၁၄၇

တွင် နန်းမစံဘဲ ကေတုမတီတောင်ငူမြို့ကိုပြန်ကာ နန်းစံသည်။ တပေါင်းလဆန်း ၂ ရက်နေ့တွင် ကေတုမတီသို့ ပြန်လည်ကြွတော်မူသည်။ တောင်ငူမြို့တွင် အကွက်အစုချကာ ယိုးဒယားတန်း၊ ရခိုင်စု၊ ရှမ်းတန်း၊ ပန်းဘဲတန်း၊ ကုလားတန်းဟူ၍ ယခုတိုင်ပင် ရပ်ကွက်များအထင်အရှားရှိနေပါသေးသည်။

ဤသို့လျှင် နှလုံးရည် လက်ရုံးရည် ဘုန်းသမ္ဘာနှင့်ပြည့်စုံသော ဘုရင့်နောင်မင်းတရားကြီးထံသို့ သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ ဆက်သသော ဂေါတမဘုရားသခင်၏ အနားလေးရစ်သပိတ်တော်၊ လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်စစ်နှင့် ဓာတ်တော်မွေတော်များစွာတို့သည် ကေတုမတီ တောင်ငူရွှေမြို့တော်ကြီးသို့ ကိန်းဝပ်တော်မူရသည်။

မင်းကြီးညိုတည်ခဲ့သော နန်းတော်ကြီးမှာ ဟောင်းနွမ်းနေပြီဖြစ်၍ မင်းရဲသီဟသူသည် သက္ကရာဇ် ၉၆၄ ခုနှစ် နတ်တော်လဆန်း(၈)ရက်နေ့၌ ရွှေဆံတော်ဘုရားကြီးမြောက်ဘက်သို့ ပြောင်းရွှေ့ကာ ရွှေနန်းသစ်ကို တည်တော်မူသည်။ ထိုနန်းသစ်ကို 'သာရဒီပအောင်ချာဝတီနန်းမြို့တော်'ဟု သမုတ်တော်မူ၍ နန်းမြို့တော်အရှေ့ဘက် တံခါးမကို 'ဥဒေထိဝဋ္ဌန'တံခါး၊ တောင်တံခါး 'ကောင်းမှုတော်မော်ကွန်း'၊ အနောက်ဘက်တံခါးကို 'ဇေယျဆာယာ'၊ မြောက်တံခါးကို 'သီဟဝိဇယ'ဟု အမည်ပေးသည်။ ရွှေနန်းတော်တက်သော် 'မဟာဓမ္မရာဇာ'ဘွဲ့ကိုခံသည်။ မိဖုရားခေါင်ကြီးမှာ 'အတုလအဂ္ဂမဟာဒေဝီ' အမည်သသည်။ သားတော်ကြီးနတ်သျှင်နောင်ကို 'ဥပရာဇာ'ဟူသောအမည်နှင့် ဟံသာဝတီအိမ်ရှေ့မိဖုရားဖြစ်ခဲ့ဖူးသော ဘုရင့်နောင်မင်းတရားကြီး၏ သမီးတော် 'အလှဘုရင် စာဆိုရှင် ရာဇဓာတုကလျာ'နှင့် နှစ်ဖက်ပေးတော်မူ၍ ဟံသာဝတီအိမ်ရှေ့မင်းအဆောင်အယောင် ဒိုင်းစု၊ သင်းစု၊ မြင်းစုများကို ပေးတော်မူသည်။ ဤမင်း မင်းရဲသီဟသူကို ရွှေနန်းသစ်တည်သဖြင့် 'တောင်ငူရွှေနန်းတည်မင်း'ဟု ခေါ်ကြသည်။

တောင်ငူဘုရင် မင်းရဲသီဟသူ၏ ရှင်မိဖုရားခေါင်းကြီးမှာ မင်းခင်
စောဖြစ်၍ (ဘုရင်နောင်နှင့်စန္ဒာဒေဝီသီရိဘုန်းထွတ်တို့၏သမီးတော်ဖြစ်သည်)
(သီရိဘုန်းထွတ်မှာ အင်းဝရွှေနန်းကျော်ရှင် ဘုရင်နပတိမင်း၏သမီးတော်
'အလှဘုရင်'ဖြစ်သည်)

သက္ကရာဇ် (၉၇၁)ခု ဝါခေါင်လတွင် အိမ်ရှေ့စံ နတ်သျှင်နောင်
သည် တောင်ငူထီးနန်းကို ဆက်ခံ၍ 'ဘုရင်သီဟသူရ'ဟူသောဘွဲ့ကို ခံယူ
သည်။ လက်ရုံးရည်နလုံးရည်နှင့်ပြည့်စုံ၍ ရတုကဗျာစာဆိုရာ၌ ဘုရင်တစ်ဆူ
ဖြစ်ပြီး အနုပညာဂီတ အတီးအမှုတ်တို့ကို ဝါသနာပါသည်။ ငယ်စဉ်(၁၄)
နှစ်သားကပင် ယိုးဒယားသို့စစ်ချီရာတွင် တပ်မှူးအဖြစ်ပါဝင်ခဲ့ပြီး ဆင်စီး
ချင်းတိုက်ပွဲကို အောင်မြင်စွာဆွတ်ခူးခဲ့သည်။ သူရသတ္တိနှင့်ပြည့်စုံပြီး အဖက်
ဖက်တွင် ဝါသနာပါစွာ စွမ်းဆောင်ခဲ့နိုင်သည်။ ပူရိသမ္မာဇာတနည်ဖြစ်သည်။
ရာဇဓာတုကလျာမင်းသမီးကို ရည်မှန်း၍ ရေးစပ်ခဲ့သော 'ရတု'များစွာတို့
မှာ အလွန်အသားပါလှ၍ 'ရသ'နှင့်ပြည့်စုံကြောင်း စာဆိုဘုရင် နတ်သျှင်
နောင်ဟု ကျော်ကြားလှသည်မှာ ယခုတိုင်ပင်ဖြစ်ပါတော့သည်။ ရတုတံခွန်
စိုက်စာဆိုဘုရင် စစ်ဘုရင်နတ်သျှင်နောင်ဟူ၍ ကျော်ကြားလှသော ဘုရင်
ကလေးမှာ အသက်တမျှချစ်လှစွာသော မိဖုရား ရာဇဓာတုကလျာနှင့်စုလျား
ရစ်ပတ်၍ ရှစ်လမျှကြာသောအခါ မိဖုရားမှာ ချစ်ခဲ့သူ နတ်သျှင်နောင်အား
ပစ်ခွာ၍ အနိစ္စရောက်သွားရရှာသည်။ နတ်သျှင်နောင် မင်းတရားကလေးမှာ
နောက်ထပ်မိဖုရားတစ်ပါးမှ ကောက်ယူခြင်းမပြုတော့ဘဲ ရာဇဓာတုကလျာ
ချစ်သက်ထားအား မည်မျှချစ်ကြောင်း ချစ်သက်သေပြသွားပေသည်။ တောင်
ငူဘုရင် နတ်သျှင်နောင်မှာ ငယ်စဉ်ကပင် ကျော်ကြားခဲ့သော်လည်း ကံမ
ကောင်းရှာပေ။

သဝိတိယသုတ္တန် အဓိပတိကြီး၏

သက္ကရာဇ်(၉၇၂)ခုနှစ်တွင် အင်းဝဘုရင် မဟာဓမ္မရာဇာ(အနောက်ဘက်လွန်မင်း)သည် ကေတုမတိ တောင်ငူမြို့တော်သို့ အင်ကြီးအားကြီးဖြင့် ချီတက်တိုက်ခိုက်သည်။ ကိုယ်တိုင်ဦးစီးကာ တပ်ပေါင်း(၃၂)တပ်၊တိုက်ဆင်(၅၀၀)၊မြင်းတစ်သောင်း၊ရဲမက်တော်တစ်သိန်းနှစ်သောင်းဖြင့် လုပ်ကြံသည်။ နတ်သျှင်နောင်သည် ညီတော်များနှင့် အင်အားရှိသလောက် ခုခံတိုက်ခိုက်သော်လည်း အင်အားချင်းမမျှသဖြင့် ပြဿနာကျောင်းဆရာတော်နှင့် ညီတော်များက တိုင်းသူပြည်သားလူအများကို ငဲ့ညှာသောအားဖြင့် မေတ္တာရပ်ခံကြရာ အားမတန်စိတ်မာန်လျှော့လျက် အင်းဝဘုရင်မဟာဓမ္မရာဇာမင်းထံ လက်နက်ချလိုက်ရလေသည်။ ထိုအခါ ကေတုမတိရွှေနန်းကို မှန်ကင်းချ၍ လက်အောက်ခံမင်းငယ်အဖြစ်နှင့်သာ ပြန်လည်ခံစားစေသည်။ နတ်သျှင်နောင်၏ လက်ရုံးသဖွယ်အားကိုးရသော ညီတော်များ လက်ရွေးစင်သူရဲကောင်းများ၊ ဆင်ကောင်းမြင်းကောင်း၊ မျိုးမတ်ကောင်းပညာရှိများနှင့် ရဟန်းရှင်လူ စာဆိုတော်များဖြစ်သော ရှင်သံကိုယ်၊ မင်းဓေယျနန္ဒမိတ်၊ ရေရှင်ထွေး၊ လက်မှုအတတ်ပညာရှင်များစွာတို့ကို ရွေးချယ်ခေါ်ဆောင်သွားသည့်အပြင် ဟံသာဝတီဆင်ဖြူများသခင် ဘုရင့်နောင်အား သီဟိုဠ်ကျွန်းမှဆက်သော ဂေါတမမြတ်စွာသခင်၏ အနားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့်လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်စစ်၊ အံတော် ဓာတ်တော် ရုပ်ပွားတော်များကို အင်းဝနေပြည်တော်သို့ ပင့်ဆောင်သွားတော့သည်။ အင်းဝတွင် မင်းအဆက်ဆက်ကိုးကွယ်ကြသည်။

သက္ကရာဇ်(၉၇၂)တွင် အင်းဝဓမ္မရာဇ်မင်း၏ညီတော် သီရိသုဓမ္မရာဇာ မဟာဓိပတိမင်းကြီးဘွဲ့ခံ သာလွန်မင်းတရားကြီးလက်ထက်တော်တွင် သက္ကရာဇ်(၉၉၈)ခုနှစ်၌ စစ်ကိုင်းမြို့ ကောင်းမှုတော်ရာဇာမဏိစူဠာဘုရားစေတီတော်ကြီးတွင် သီဟိုဠ်က ပို့ဆက်ထားသော ဂေါတမဘုရားသခင် ဘုရားဖြစ်သည့်

၁၅၀ ဗုဒ္ဓ၏အနားလေးရစ်သပိတ်တော်နှင့်လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်စစ်

နေ့မှစ၍ ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံသည်အထိ အသုံးပြုခဲ့သော အတိုင်းမသိ တန်ခိုး ပြာဋိဟာပြတော်မူခဲ့သော စတုမဟာရာဇ်နတ်မင်းကြီးလေးပါးတို့လှူသော အနားလေးရှိ ကျောက်ညိုသပိတ်တော်နှင့် ဘုရားရှင်လက်ဝဲအောက်စွယ်တော် စစ်ကို ဆံတော်ဓာတ်တော် ရုပ်ပွားတော်နှင့် ရတနာမျိုးစုံတို့ကို စေတီကျောင်း များပြုလုပ်ကာ ဌာပနာတော်မူ၍ တည်ထားကိုးကွယ်တော်မူသည်။ စေတီ ကြီး၏ပုံတော်မှာ သီဟိုဠ်ကျွန်းတွင် ထူပါရုံစေတီများကဲ့သို့ နှစ်ပေါင်းများစွာ ခိုင်ခံ့အောင် ကြာရှည်အမြဲဖူးမြင်ကြရအောင် ခိုင်ခံ့စွာ စပါးပုံကြီးကဲ့သို့ တည်ထားတော်မူသည်။ ဘုရားပွင့်ရာဒေသများတွင် ဤပုံကဲ့သို့သာ တည် ထားကိုးကွယ်ကြသည်။

စစ်ကိုင်းမြို့ ကောင်းမှုတော် ရာဇာမဏိစူဠာဘုရားကြီးကျောက်စာ ၌ သက္ကရာဇ်(၉၉၈)ခုနှစ် နတ်တော်လပြည့်ကျော်တစ်ရက် သောကြာနေ့တွင် အပြကိုးကွယ်တော်မူသော ဗုဒ္ဓ၏လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်မြတ်နှင့် ဗုဒ္ဓ၏ အနားလေးရစ်သပိတ်တော်မှအစပြု၍ အပြည်ပြည်ထောင်မှ ပင့်ချီအပ်သော မရေတွက်နိုင်သောဓာတ်တော် မွေတော်တို့နှင့်တကွ ရာဇာမဏိစူဠာစေတီ တော်ကြီးတွင် ဌာပနာတော်မူသည်ဟု မော်ကွန်းကျောက်စာရေးမှတ် မှတ် တမ်းတင်ထားသည်။

သာလွန်မင်းတရားကြီး၏ ဆရာတော် ပင်းယရွှေဥမင်မဟာရတနာ ဃရဘုန်းတော်ကြီးစီရင်သော သက္ကဒါန်စာတမ်းတွင်လည်း “ဘိုးတော်ဆင် ဖြူမျှာ ရှင်လက်ထက် သိန်းယဉ်ကျွန်းမှရောက်လာသော မြတ်စွာဘုရားရှင် ၏ စွယ်တော်မြတ်စစ်ကို ရာဇာမဏိစူဠာဘုရားကြီးစေတီတော်တွင် ဌာပနာ ကြောင်း”ပြဆိုထားသည်။

(မြန်မာကျောက်စာ ရာဇဝင်သမိုင်းများနှင့်တကွ အကျယ်ကို သိလို မှ မင်းမြတ်သာလွန်စာအုပ်၌ကြည့်ပါ)

ကောတုနန်းညွန့်စွယ်

၁၅၁

မှတ်ချက်။ သာလွန်မင်းတရားကြီးမှာ ကောတုမတိ တောင်ငူဘုရင့်
နောင်မင်းတရားကြီးမြေးတော်ဖြစ်သည်။

ဘုရင့်နောင်မင်းတရားကြီးကိုကြွယ်ဝသောမူပုံ

ဟံသာဝတီဆင်ဖြူများသခင် ဘုရင့်နောင်မင်းတရားကြီးသည်
သီဟိုဠ်ကျွန်းမှကြွရောက်တော်မူလာသော (၁) ဗုဒ္ဓ၏အနားလေးရစ်ရှိသပိတ်
တော်၊ (၂) စွယ်တော်ပွား၊ (၃) လက်ဝဲစွယ်တော်စစ်တို့ကို အောက်ပါအတိုင်း
ကိုးကွယ်တော်မူသည်။

၁။ သက္ကရာဇ် ၉၃၇ ခုနှစ် သီတင်းကျွတ်လ၌ သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ
ဓမ္မပါလမင်းက သာသနာပြုစစ်ကူတောင်း၍ ပို့ဆက်လိုက်သော ဗုဒ္ဓ၏အနား
လေးရစ်ရှိ ကျောက်ညိုသပိတ်တော်။

၂။ စစ်ကူရောက်လျှင် ဒုတိယအကြိမ် သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ စွယ်တော်
ပွားကို ပို့ဆက်လိုက်သည်။ ၎င်း စွယ်တော်ပွားကို ဘုရင့်နောင်မင်းကြီးက
ဟံသာဝတီမြို့တော်၌ မဟာဝိဇယစေတီတော်တွင် ဌာပနာတော်မူသည်။ သို့
ဖြစ်၍ စစ်ကိုင်းမင်း ဥတ္တမရာဇ်၏သမီးတော် စာဆိုရှင် သခင်ကြီး၏ဇချင်း
တွင် ဖော်ပြထားသည်မှာ-

“မဟာဝိဇယ နာမစေတီ အညီလျှံဝင်း သလင်းဆန်းပြား စွယ်တော်
ပွားအား ဘုရားသာသနာတည်တံ့ခါဝယ်”ဟု ဖော်ပြထားသည်ကိုထောက်၍
သိရပါသည်။

၃။ ဆင်ဖြူများရှင်မင်းတရားကြီး၏ စစ်သည်တော်များ သီဟိုဠ်
ကျွန်းသို့သွား၍ ဓားရေးလှံရေးပြပြီး မင်းတရားကြီးဆုံးမသည့်သြဝါဒရာဇသံ
ကြောင့် ကုလားမင်းသုံးပါး ကြောက်ရွံ့လာကာ ဓမ္မပါလမင်းနှင့်အတူ ဗုဒ္ဓ

သာသနာကိုလက်ခံကြကာ ကြည်ညိုဆည်းကပ်ကြပါတော့မည်ဟု ကတိပေးကြသဖြင့် သွေးမြေမကျရဘဲ ဘုရင့်နောင်မင်းတရားကြီး၏ သာသနာပြုအောင်မြင်လေသောကြောင့် တတိယကြိမ် မြတ်စွာဘုရား၏ လက်ဝဲစွယ်တော်စစ်ကို ပို့ဆက်သည်။

၄။ သက္ကရာဇ်(၉၃၈)ခုနှစ်တွင် သီဟိုဠ်မင်း ဓမ္မပါလက ဘုရင့်နောင်မင်းတရားကြီး၏ သာသနာပြုကျေးဇူးကြီးမားလှပေသည်ဟု ကြည်ညိုလေးစားသောကြောင့် သမီးတော်ကညာကို ပို့ဆက်သည်များကို ရွှေဘိုဒီဒါနံ(၄၃)၌ မှတ်တမ်းတင်ထားပါသည်။

ရာဇဝင်ကြီး ဇိကာ ၃၈ နှင့် ၈၃ တွင် မှတ်တမ်းတင်စပ်ဆိုထားသည်မှာ-

၁။ ဓမ္မပါလ-နရိန္ဒောဟိ-လင်္ကာဒီပ-ဿဏ္ဍဿရော-ဆင်ဖြူများရှင် ဇနိန္ဒဿ အဒါဟံသာဝတီဝဂတာ။

၂။ တတော ဟံသာဝတီ ဘိန္တေ တောင်ငူကေတုမတိ ဂတာတတော ကေတုမတိ ဘိန္တေ ဂတာဝံ ရတနာပုရံ။

၃။ ဧတန္တု သာဓကံ ကတွာ၊ ရာဇမဏိ ဣဋ္ဌက္ခရံ သာလွန်ဒေဝဿကာလေဝိ။ ဧယုန္တု ဌာပနာဂတံ။

၄။ ရမိတေ သက္ကဒါနေပိ၊ မဟာရက္ခ၊ ကရုဌာယာ သာလွန်ဒေဝဿဂုရုနာ ဧဝမေဝ ပကာသီတာ။

အကျဉ်းချုပ်မှာ-

၁။ သက္ကရာဇ်(၉၃၇)ခုနှစ်တွင် သီဟိုဠ်ကျွန်းဓမ္မပါလမင်းကြီးထံမှ မြန်မာပြည်သို့ ဟံသာဝတီပြည် ဆင်ဖြူများသခင် ဘုရင့်နောင်မင်းတရားကြီး

ဗုဒ္ဓ၏ အစားလေးရပ်သပိတ်တော်နှင့်လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်စစ် ၁၅၃

ထံသို့ ဗုဒ္ဓသပိတ်တော်နှင့်စွယ်တော်စစ်ကို ပို့ဆက်လာသည်။

၂။ ဟံသာဝတီ ငါးဆူဒါယကာ နန္ဒဘုရင်လက်ထက် သက္ကရာဇ် (၉၆၁)ခုနှစ်တွင် ကောတုမတိတောင်ငူမှ မင်းရဲသီဟသူခေါ် ရွှေနန်းတည်မင်းက တိုက်ခိုက်၍ သပိတ်တော်နှင့်စွယ်တော်စစ်ကို ကောတုမတိတောင်ငူမြို့သို့ ပင့်ဆောင်ခဲ့သည်။

၃။ ကောတုမတိတောင်ငူရွှေနန်း၌ ဘုရင်သီဟသူရခေါ် နတ်သျှင် နောင်မင်းတရားလက်ထက် သက္ကရာဇ်(၉၆၂)ခုနှစ်တွင် အင်းဝဘုရင် မဟာဓမ္မရာဇာမင်းက တိုက်ခိုက်သိမ်းယူ၍ ဗုဒ္ဓသပိတ်တော်နှင့် စွယ်တော်စစ်တို့ကို အင်းဝသို့ပင့်ဆောင်ခဲ့သည်။

၄။ အင်းဝဘုရင် သီရိဓမ္မရာဇာ မဟာဓိပတိဘွဲ့ခံ သာလွန်မင်းတရားကြီးလက်ထက် သက္ကရာဇ်(၉၉၈)ခုနှစ် စစ်ကိုင်းမြို့တွင် ဗုဒ္ဓ၏သပိတ်တော်နှင့် စွယ်တော်စစ်များကို ဌာပနာတည်ကာ ကောင်းမှုတော် ရာဇာမဏိစူဠာစေတီတော်မြတ်ကို သာသနာအခွန်ရှည်စွာ တည်တံ့ခိုင်မြဲစေရန်အတွက် စပါးစုပုံထားသည့်ပမာ ပုံစံကိုတည်သည်။ မဇ္ဈိမဒေသ သီဟိုဠ်စသည်တို့၌ အစဉ်အလာအားဖြင့် များစွာတည်ထားကြသည့်ပုံစံပင် တည်တော်မူသည်။ သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီး၏သားတော် ရှင်မဟိန္ဒရဟန္တာမထေရ်မြတ်က ဒေဝါနုပိယတိဿမင်းကြီးအား စေတီအရှည်ကြာခိုင်ခံ့စေလိုလျှင် စပါးစုပုံသကဲ့သို့ တည်ရမည်ဟု အမိန့်ရှိသည့်အတွက် ထူပါရုံစေတီအစရှိသော စေတီများကို ဤကဲ့သို့ ပုံစံတည်ကြခြင်းဖြစ်၍ အထွေအထူးကြံဆဖွယ်မလိုပေ။

သို့ဖြစ်ပါသောကြောင့် အထက်ဖော်ပြပါအတိုင်း သက်သေသာဓက ခိုင်လုံစွာဖြင့် ဗုဒ္ဓကြောင်း ရာဇကြောင်း သမိုင်းရာဇဝင်အထပ်ထပ်တို့မှ ရှာဖွေဆည်းပူးကာ အများပြည်သူတို့ သဒ္ဒါကြည်ညိုပွားများစေရန်နှင့် နောင်လာနောက်သားများ ဆင့်ပွားသာနာမှတ်တမ်းတင်နိုင်ရန် နှုတ်တစ်ရာ စာ

၂၂

တစ်လုံး အစစ်အမှန်ကို သိစေလိုသည့်ဆန္ဒမွန်ဖြင့် မသိသေးသူများသိရှိစေရန် နှင့် သိပြီးသူများ သိဖူးထပ်မံဆိုသကဲ့သို့ ပြန်လည်စုပေါင်းရေးသားတင်ပြ ထပ်ဆင့်ပွား၍ သာသနာပြုကုသိုလ်ယူလိုက်ရပါသည်။ ဝမ်းမြောက်ကြည်နူးစွာ ကိုးကွယ်ဆည်းကပ်နိုင်ကြပါစေသတည်း။

ဟံသာဝတီပဲခူး၊ ကောတုမတီတောင်ငူမြို့၊ စစ်ကိုင်း၊ အင်းဝ စသည် မြို့တော်များဖြစ်သည့် မြန်မာပြည်၏ မြို့တော်များမှာ ကိုယ့်ထီးကိုယ့်နန်းနှင့် မင်းနေပြည်တော်များသို့ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရားသခင်၏ အနားလေးရစ်သပိတ် တော်နှင့် လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်ဖြတ်၊ ဓာတ်တော် မွေတော်စစ်များစွာ ကြွရောက်၍ သီတင်းသုံးတော်မူခဲ့သော သာသနာ့အောင်မြေ ဘူမိနက်သန် မှန်ပေသော မြေထူးမြေမြတ်များဖြစ်၍ ပူးမြော်ကြရပြီး ဘုရားကြီး ရာဇဝင် သမိုင်းစစ်စစ်ကို သိကြရပြီး သဒ္ဓါကြည်ညို ကိုးကွယ်ခွင့်ရရှိကြသဖြင့် အလွန်ကံကောင်းကြ၍ ရှိခိုးပူဇော်ခွင့်ရရှိသူများ ဖြစ်ပါသော သူတော်ကောင်း တို့သည် 'ဂေါတမဗုဒ္ဓ၏ ပရိကုဋ္ဌာတော် ဓာတ်တော်များကို ပုံတော်ကို ဂုဏ်တော်ထင်အောင် အာရုံပြုနိုင်ကြစေရန်' ရှာဖွေစုဆောင်း တင်ပြကုသိုလ် ယူလိုက်ရပါသတည်း။

မှတ်ချက်။ သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ ဓမ္မပါလမင်း၊ ဘုရင့်နောင်မင်းတရား ကြီးနှင့် နောက်ဆုံး စစ်ကိုင်း ရာဇမဏိစူဠဓေတီကြီး 'ကောင်းမှုဘုရားကြီး' တည်သော ဘုရားဒါယကာ သာလွန်မင်းတရားကြီးတို့၏ ဘုန်းကံများကြောင့် သာသနာပြုခဲ့ကြသောကြောင့် ကျွန်ုပ်တို့ဖူးမြော်ခွင့် ရပေသည်ဟု ကျေးဇူး တော်များကို အောက်မေ့ကြကာ ဘုရားဒါယကာကြီးများကို မေတ္တာဖို့အမျှဝေ သာစုခေါ်နိုင်ကြပါစေသတည်း။

ဆွမ်းခံစားရသော သပိတ်တော်၏ ဂုဏ်တော်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အမြဲလှုပ်ရှား ဝါးစားနေရသော လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်၏ ဂုဏ်တော်ကြောင့် လည်းကောင်း၊ မြန်မာပြည်သားများသည် ဘယ်သောအခါမှ ငတ်မွတ်ခေါင်း

ပါးသောဆားနှင့် မတွေ့ကြုံရဘဲ ချမ်းသာကြမည်ဟု ယူဆကြရသည်။

အလွန်တရာမှ ထူးဆန်းအံ့ဩဖွယ်ရာ ဤဗုဒ္ဓ၏ အနားလေးရစ် သပိတ်တော်နှင့် လက်ဝဲအောက်စွယ်တော်စစ်မြတ်ကို ကျွန်ုပ်တို့အသက်မသေ သေး၍သာ ဤဗုဒ္ဓဝင်ရာဇဝင်သမိုင်းကြောင်းမှန်ကို သိရှိကြပြီး ကိုယ်တိုင်ပင် မျက်ဝါးထင်ထင် အာရုံယူ၍ ကိုယ့်တိုင်းပြည်တွင်းမှာပင် ပူးမြော်ခွင့်ရကြ သဖြင့် လွန်စွာမှ လူဖြစ်ရကျိုးနပ်ပေသည်ဟု ဝမ်းမြောက်ကြည်နူး သဒ္ဓါထူး ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ မိမိကဲ့သို့ အများပြည်သူတို့နှင့် နောင်လာနောက်သား များ သမိုင်းကြောင်းမှန်ကို သိရှိကြည်ညိုကြစေလိုသည့်ဆန္ဒမွန်ဖြင့် ရှာဖွေ စုဆောင်းတင်ပြလိုက်ရသည်ကို အလွန်ကျေနပ်မိပါသည်။ ယခင်က ဤကဲ့သို့ စုပေါင်းရေးသားတင်ပြခဲ့ကြခြင်းကို မတွေ့ရှိရပါ။ ဤကဲ့သို့ ဗုဒ္ဓအား ဆထက် တိုး ကြည်ညိုနိုင်ကြသဖြင့် ကျွန်ုပ်သည် နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း အထောက် အပံ့ဖြစ်ပါစေဟူသော 'ဆု'ကို တောင်းယူပါသတည်း။

ဗုဒ္ဓသာသနာ နေရောင်လရောင်ထက်

အမြဲထွန်းလင်းပါစေသော်။

ကိုးကားကျမ်းများ

၁။ ဖိနတ္တပကာသနိကျမ်း

၂။ မှန်နန်းမဟာရာဇဝင်တော်ကြီး

၃။ ဗုဒ္ဓ၏သပိတ်တော်စွယ်တော်များသမိုင်း

ကေတုနန်းညွန့်ရွယ်

တောင်ငူမြို့